SIR ARTHUR CONAN DOYLE

SHERLOCK HOLMES

SHERLOCK HOLMES'UN DAVA DEFTERİ

cem yayınevi

SHERLOCK HOLMES'UN DAVA DEFTERİ

SHERLOCK HOLMES'UN
BÜTÜN MACERALARI

SHERLOCK HOLMES'UN DAVA DEFTERİ
Sir Arthur Conan Doyle
Özgün Adı: ***The Case Book of Sherlock Holmes***
Türkçesi: Güney Tuna / Mehmet Can Uğur /
Zafer Barış Ünsal

4. Basım: Ağustos 2016, © Cem Yayınevi
ISBN: 978-975-406-922-8

Dizi Yönetmeni: Mehmet Can Uğur
Düzelti: Kadir Kıvılcımlı
Sayfa Düzeni: Bülent Eryılmaz
Kapak Tasarım: Bülent Eryılmaz
Baskı: Umut Matbaası
Fatih Caddesi Yüksek Sokak 11/1
Merter - İstanbul
Tel: (212) 637 09 34
Sertifika No: 22826

CEM YAYINEVİ
Alemdar Mahallesi
Alayköşkü Caddesi Küçük Sokak 4/2
Fatih - İstanbul
Tel: (212) 293 41 70 Faks: 244 15 33
www.cemyayinevi.com
info@cemyayinevi.com
Yayıncı Sertifika No: 10823

Türkçe çevirinin bütün yayın hakları Cem Yayınevi'ne aittir.
Yayınevinin yazılı izni olmadan kullanılamaz.

Sir Arthur Conan Doyle

sherlock holmes'un dava defteri

Türkçesi:
Güney Tuna
Mehmet Can Uğur
Zafer Barış Ünsal

cem yayınevi

içindekiler

Önsöz	7
Şöhretli Müşteri Macerası	11
Solgun Asker Macerası	47
Mazarin Taşı Macerası	75
Üç Çatı Macerası	99
Sussex Vampiri Macerası	123
Üç Garrideb Macerası	145
Thor Köprüsü Bilmecesi	167
Emekleyen Adam Macerası	201
Aslan Yelesi Macerası	225
Peçeli Kiracı Macerası	249
Shoscombe Old Place Macerası	263
Emekli Boya Üreticisi Macerası	283

ÖNSÖZ

Korkum o ki bir zaman sonra Sherlock Holmes karakteri sahnedeki zamanını doldurmuş olduğu halde alkışların ayartısına dayanamayarak gösteri sonrası veda faslını gereğinden fazla uzatan, dinleyicilerinin hoşgörüsünden faydalanarak sahneye tekrar tekrar dönüp selam veren, oradan bir türlü inmek bilmeyen ünlü tenorlara benzeyecek. İşte böylesi bir durumla karşılaşılmaması adına bu serüvenin artık bir son bulması ve bu hayali karakterin yaşam bulduğu bütün gerçekliklerden, düşünceden, yazından ve hayallerden sökülüp atılması gerekmektedir. Hiç kuşkusuz çocuksu düşlerde, imkânsız bir düş ülkesinde Fielding'in âşığının hâlâ Richardson'ın dilberiyle sevişebildiğini, Scott'un kahramanlarının hâlâ caka satarak dolaşabildiğini, Dickens'ın Londralılarının hâlâ kahkahalarla gülebildiğini ya da Thackeray'in dünyevi hazlara fazla meraklı olan insanlarının ahlaksız yaşantılarını sürdürebildiğini düşünmek insanı avutabilir. Kim bilir, belki Sherlock Holmes'a eşlik eden dostu Watson da, bir başka parlak dedektif, belki yine ona serüveni boyunca eşlik edecek ve ondan daha az parlak bir arkadaşıyla birlikte onların boşalttığı alanı doldurana kadar böylesi bir Valhalla'da(*) kendilerine bir süreliğine mütevazı bir yer bulmayı başarır.

(*) Kuzey mitolojisinde, büyük tanrı Odin tarafından yönetilen, Asgard ülkesindeki hayali bölge.

Uzun bir kariyeri oldu Holmes'un, hatta kimi zaman bu durum abartılmıyor değil; zira saçı sakalı ağarmış beyler yanıma yaklaşıp bana onun serüvenlerini okuyarak büyüdüklerini söylüyor ve pek tabii olarak benden bekler gözüktükleri cevabı alamıyorlar. Doğrusu böyle uzun bir zaman boyunca bir karakterin yaşamını belirlemenin, onun yazgısıyla vicdansızca oynamanın bana keyif verdiğini söyleyemeyeceğim. Öyle zannediyorum ki bu da normal bir durum. Esasında, bu serüvenin nasıl başladığını öğrenmek okuyucuyu büyük olasılıkla hayal kırıklığına uğratacaktır. Holmes okuyucunun karşısına ilk olarak 1887 ile 1889 yıllarında yayımlanan *Kızıl Dosya* ve *Dörtlerin İmzası* adındaki iki küçük kitapçıkla çıktı. 1891 yılında kısa hikâyelerden oluşan uzun serinin ilk hikâyesi olan *Bohemya'da Skandal*, *Strand* dergisinde yayımlandı. Anlaşılan okuyucu Holmes'u sevmişti ve serüvenlerinin devamını bekliyordu. Böylece o tarihten, yani otuz dokuz yıl öncesinden başlayarak yakın zamanda *Maceralar*, *Anılar*, *Dönüş* ve *Son Görev* başlıkları altında yeniden yayımlanacak olan elli altı hikâye meydana geldi ve bunlardan geriye, burada *Sherlock Holmes'un Dava Defteri* başlığıyla sunduğumuz on iki hikâye kaldı.

Sherlock Holmes'un serüveni Victoria Çağı'nın sonuna doğru başladı, pek kısa Edward dönemi boyunca sürdü ve günümüzün ateşli zamanlarında da kendine bir yer edinmeyi başardı. Bu nedenle onu ilk olarak gençlik yıllarında okuyanların, çocuklarının da aynı hikâyeleri aynı dergilerde okuduğunu görme fırsatı bulmuş olduklarını söylemek doğru olacaktır. İngiliz halkının sabrı ve sadakatinin çarpıcı bir örneğidir bu durum.

Anılar kitabını bitirirken, içimdeki edebiyat damarını tek bir yöne sevk ederek hata yaptığımı hissetmiş ve bu nedenle Holmes'un serüvenine bir son vermeye kesin olarak karar vermiştim. Bu temiz ve solgun yüzlü, sarsak görünümlü karakter artık hayal gücümü meşgul etmeyi bırakacaktı. Verdiğim

karara uydum ve neyse ki işlediğim cinayeti soruşturan bir dedektif çıkmadığından, aradan uzunca bir süre geçtikten sonra, okuyucudan gelen, benim için büyük bir iltifat niteliği taşıyan yoğun isteğe cevap vermekte ve neden bu üzücü kararı aldığımı açıklamakta güçlük çekmedim. Verdiğim karardan ötürü hiçbir zaman pişmanlık duymadım, çünkü Sherlock Holmes'dan uzak kaldığım süreçte görece hafif olan bu hikâyelerin beni şiir, tarihsel roman ve dram gibi edebiyatın çeşitli dallarında kendimi denemekten alıkoyduğunu fark ettim. Bununla birlikte, Sherlock Holmes olmasaydı da bu alanlarda şu ana dek yaptıklarımdan fazlasını yapamazdım, ancak bu durum daha ciddi yapıtlarımın fark edilmesini engellemiş olabilir.

İşte böyle, sevgili okuyucu, artık Sherlock Holmes'a veda etme zamanı geldi! Sana sadakatinden ötürü teşekkür ediyor ve elindeki kitabın seni bir süreliğine gündelik yaşamın tasalarından uzaklaştırıp, edebiyatın o büyülü, coşkuyla akan imgelem nehrinde bir yolculuğa çıkaracağını umuyorum.

Arthur Conan Doyle

Şöhretli Müşteri Macerası

"Peki, nasıl olsa artık bir tehlikesi kalmadı," dedi Sherlock Holmes; uzun senelerdir olduğu gibi bu sene de okuyacağınız bu hikâyeyi yazmak için onuncu defa ondan izin istediğimde bana verdiği cevap bu oldu. Ben de böylece, dostumun kariyerindeki bu en büyük başarı hikâyesini kayda geçirme iznini nihayet ondan almış oldum.

Hem Holmes'un, hem de benim Türk hamamına karşı zaafımız vardı. Hamamın dinlenme bölümüne geçip de göbek taşına uzandığımız zaman sıcak dumanların arasında üzerimize tatlı bir rehavet çöker, içimizde tatlı bir huzur duygusu, bir yaşama sevinci belirirdi. İşte bu anlarda Holmes'u her zamankinden daha konuşkan, sıcak ve canayakın bulurdum. Hikâyemizin başladığı tarih olan 1902 yılının 3 Eylül günü Holmes'le yine Nothumberland Caddesi'ndeki hamamın üst katındaki dinlenme odasında, tenha bir köşede yan yana duran iki göbek taşına uzanmış sohbet ediyorduk. Ona kayda değer bir gelişme olup olmadığını sorduğumda cevap olarak ince, uzun kolunu her yanını sarmalamış çarşaftan huzursuz bir çabayla dışarı çıkartıp hemen yanında asılı duran paltosunun iç cebine uzanarak bir zarf çıkardı. İçindeki mektubu bana uzatırken şöyle dedi:

"Bu paranoyak, kendini beğenmiş bir aptalın kuruntuları da olabilir, bir ölüm kalım meselesi de. Şu an itibariyle bu

konuya ilişkin olarak burada söylenenlerin ötesinde bir şey bilmiyorum."

Adres bölümüne Carlton Kulübü, tarihe ise önceki günün akşamı yazılmıştı. Şöyle yazıyordu:

> *Sir James Damery Bay Sherlock Holmes'a saygılarını sunar ve kendisini yarın saat 16:30'da buluşmaya davet eder. Kendisi ayrıca son derece önemli ve hassas bir konuda Bay Holmes'un yardımını talep ettiğini belirtmemizi istemektedir. Bu nedenledir ki Bay Holmes'un bu konuya gereken önemi göstereceğinden ve Carlton Kulübü'nü telefonla arayarak söz konusu görüşmeyi teyit edeceğinden hiç kuşku duymamaktadır.*

Mektubu tekrar ona uzatırken, "Herhalde görüşmeyi teyit ettiğimi söylememe gerek yok, Watson," dedi Holmes. "Bu Damery denen adam hakkında bildiğin bir şey var mı?"

"Sadece adının sosyetede sıkça anıldığını biliyorum."

"Doğru, buna ekleyebileceğim bir iki şey daha var. Kendisi bilhassa kamuoyundan gizli tutulacak ölçüde hassas ve önemli meseleleri çözüme kavuşturmakla ünlüdür. Hamerford'un vasiyetiyle ilgili davada oynadığı hayati rolü, Sir George Lewis'le yaptığı müzakereleri hatırlarsın. Diplomasiye doğuştan gelen bir yeteneği olan, görmüş geçirmiş bir adam bu. Bu nedenle ortadaki meseleyi yanlış yorumlamış olamayacağını ve gerçekten yardımımıza ihtiyacı olduğunu sanıyorum."

"Yardımımız mı?"

"Tabii eğer lütfedersen, Watson."

"Onur duyarım."

"O halde saat 16:30'da senin de benimle gelmen gerekiyor. O zamana dek bu meseleyi aklımızdan çıkarabiliriz."

O sıralar Queen Anne Caddesi'ndeki bir dairede kalıyordum, fakat buluşma saatinden önce Baker Caddesi'ne

dönmüştüm. Tam 16:30'da Albay Sir Damery'nin geldiği bize bildirildi. Onu tasvir etmemin pek gereği olduğunu zannetmiyorum; zira okuyucuların çoğu onun koca yüreğini, dürüst karakterini, sinekkaydı tıraşlı büyük yüzünü ve bilhassa insanın kulağını okşayan o tatlı sesini hatırlayacaktır. Konuşurken İrlandalı ela gözleri dürüstlüğün ışıltısıyla parıldıyor, coşkuyla devinen dudaklarındaki gülümseme etrafa neşe saçıyordu. Başında göz kamaştıran silindir bir şapka, üzerinde koyu renkli bir frak vardı. İyi giyinmekle ünlenmesi boşuna değildi. Çünkü siyah saten fularındaki inci iğneden cilalı ayakkabılarının üstündeki eflatun tozluklara kadar her bir ayrıntıda alabildiğine ince bir zevk, muazzam bir itina göze çarpıyordu. Bu iriyarı, görkemli, otoriter aristokrat küçük odaya hâkim olmuştu bile.

Beni başıyla nazikçe selamlayarak, "Tabii, zaten Doktor Watson'un da burada olacağını tahmin etmiştim," dedi. "Bu işte bize çok yardımı dokunabilir, Bay Holmes, çünkü karşımızdaki kişi şiddete fazlasıyla aşina olan ve hiçbir ahlaki kaygı taşımayan bir adam. Size söylemem gerekir ki, bütün Avrupa'da bu adamdan daha tehlikeli biri yoktur."

Holmes gülümseyerek, "Doğrusu daha önce bu övgü dolu unvanı fazlasıyla hak eden düşmanlarım olmuştu," dedi. "Sigara kullanır mısınız? O halde pipomu yakabilirim sanırım. Eğer bu sözünü ettiğiniz adam merhum Profesör Moriarty'den ya da halen yaşayan ve faal olan Albay Sebastian Moran'dan daha tehlikeliyse, kendisini tanımak isterim doğrusu. Acaba bana ismini bağışlayabilir misiniz?"

"Baron Gruner ismini hiç duymuş muydunuz?"

"Şu Avusturyalı katilden mi bahsediyorsunuz?"

Albay Damery bir kahkaha patlattı ve oğlak derisi eldivenlerin içindeki ellerini yukarıya kaldırarak Holmes'u alkışladı. "Gözünüzden hiçbir şey kaçmıyor, Bay Holmes! Harikulade! Demek adamımızın katil olduğunun farkına varabildiniz?"

"Uçları ülke sınırlarını aşıp kıta Avrupa'sına yayılan suçların izlerini gittikleri yere kadar takip etmek benim işim. Yoksa bu olaya ilişkin olarak yalnızca gazeteden okuduklarını, yani adamın Prag'da yaptıklarını gözönünde bulundursaydım, zihnimde onun suçlu olabileceğine dair en ufak bir şüphe belirir miydi? Onu kurtaran küçük bir yasal boşluk ile tanıklardan birinin şüpheli ölümü oldu. Splugen Geçidi'nde meydana gelen şu sözde kaza olayında karısını bizzat kendisinin öldürdüğüne eminim. O kadar eminim ki, bunu gözlerimle görmüş olsam daha emin olamazdım. Doğrusu Gruner'in İngiltere'ye döndüğünü öğrendiğimde er ya da geç bana bir iş çıkaracağı içime doğmuştu. Ee, peki şimdi neler karıştırıyor? Zannedersem söz konusu olan o geçmişteki trajediyi yeniden gündeme getiren bir gelişme değil?"

"Hayır, bundan çok daha ciddi bir durum söz konusu. İşlenen bir suçun cezasını bulması önemlidir, ama suçu gerçekleşmeden önlemek daha da önemlidir. Bir düşünün, Bay Holmes, gözlerinizin önünde tüyler ürpertici bir olay, korkunç bir felaketle sonuçlanacak olan bir durum cereyan ediyor. İşin nereye varacağını biliyorsunuz, ortaya çıkacak olan felaketin önüne geçmek istiyorsunuz. Ne var ki bu konuda elinizden hiçbir şey gelmiyor. Bir insan kendini bundan daha güç bir durumun içinde bulabilir mi?"

"Muhtemelen hayır."

"O halde burada vekâlet ettiğim kişinin hissettiklerini anlayabilirsiniz."

"Doğrusu sizin yalnızca aracı olduğunuzu fark edemedim. O halde esas müşterim kim?"

"Ne yazık ki bu sorunuzu cevapsız bırakmak zorundayım, Bay Holmes. Vekâlet ettiğim kişiye son derece saygın isminin bu işte hiçbir şekilde geçmeyeceğine dair söz verdim. Dolayısıyla bu sözümün havada kalmayacağından emin olmam gerekiyor. Kendisi bu işe hiçbir çıkar gözetmeksizin, sadece ahlaki kaygılardan ötürü ve büyük bedeller ödemeyi

göze alarak girişti. Tek bir beklentisi var, o da adının gizli tutulması. Zannedersem ücretinizi tam zamanında alacağınızı ve size her konuda tam yetki verildiğini söylememe gerek yok. Bu durumda esas müşterinizin adını bilmemenizin bir öneminin olmadığını zannediyorum."

"Üzgünüm," dedi Holmes. "Soruşturmalarımın sonunun belirsiz olmasına alışkınım, fakat eğer başı da belirsiz olursa ortaya fazlasıyla muğlak bir durum çıkar. Bu nedenle, korkarım teklifinizi geri çevirmek zorunda kalacağım, Sir James."

Bu sözlerin ardından ziyaretçimizin yüzünde gözle görülür bir rahatsızlık belirdi. Suratına büyük bir hayal kırıklığıyla dolu alabildiğine üzüntülü bir ifade yerleşip kalmıştı.

"Bu sözlerinizle beni büyük bir ikileme sokuyorsunuz, Bay Holmes," dedi. "Zira eğer size meselenin ayrıntılarını anlatırsam bu işi üstlenmekten onur duyacağınızdan hiç şüphem yok. Beri yandan ise vekâlet ettiğim kişiye vermiş olduğum söz bunu yapmamı engelliyor. Bu durumda size anlatabileceğim kadarını anlatmama müsaade eder misiniz?"

"Elbette, fakat anlatacaklarınızın beni hiçbir biçimde bağlamayacağını kabul etmeniz şartıyla."

"Kabul ediyorum. Öncelikle, herhalde General De Merville'i duymuşsunuzdur?"

"Şu Khyber(*) meselesiyle ünlenen De Merville mi? Evet, duydum."

"Kendisinin Violet De Merville isminde bir kızı var. Genç, güzel, zengin bir hanımefendi. Doğrusu her bakımdan harikulade bir kadın. İşte biz burada bu tatlı, masum kızı bir canavarın pençelerinden kurtarmaya çalışıyoruz."

"Yani Baron Gruner onu bir şekilde avucunun içine aldı, öyle mi?"

(*) Pakistan ile Afganistan'ı birbirine bağlayan bir geçitten adını alan bölge.

"Evet, hem de bunu çok kolay bir şekilde yaptı, yani bir kadın söz konusu olduğunda geçerli olacak en kuvvetli bağı, aşkı kullanarak. Belki duymuşsunuzdur, bu adam muazzam derecede yakışıklı, aynı ölçüde karizmatik ve bir hayli etkileyici bir konuşması var. Ayrıca kadınlara bir hayli cazip gelen romantik ve gizemli bir havası var ki, bütün bunlar onların ilgisini bir mıknatıs gibi üzerine çekmesine yol açıyor. Hatta bütün bir kadın milletinin onun insafına kaldığı ve kendisinin de bu durumdan istediği gibi faydalandığı söyleniyor."

"Peki ama nasıl oldu da böyle bir adam Lady Merville'in klasındaki bir kadınla tanışma fırsatını buldu?"

"Akdeniz'deki bir yat gezisinde tanıştılar. Gerçi geziye yalnızca kalburüstü insanların kabul edilmesi planlanıyordu ama söz konusu olanın ücretli bir gezi olması bu koşulun uygulanmasını zorlaştırdı. Baronu gemiye kabul edenlerin onun gerçek yüzünü görünce pişman olduklarından hiç şüphem yok. İşte, fırsatını bulur bulmaz bu aşağılık şeytan, hanımefendiye yaklaşıp onunla ilişki kurdu ve onu öylesine etkiledi ki, kalbini tam anlamıyla fethetti. Öyle ki hanımefendinin ona âşık olduğunu söylemek bu durumu ifade etmekte yetersiz kalıyor. Ona öylesine âşık ki, gözü başka hiçbir şey görmüyor, aleyhinde tek bir söz işitmeye bile tahammül edemiyor. Bu adam onda saplantı haline gelmiş. Onu bu delilikten kurtarmak için her şey yapıldı, fakat nafile. Uzun sözün kısası, onunla gelecek ay evlenmeyi planlıyor ve bu durumun önüne nasıl geçeceğimizi bilemiyoruz. Çünkü kendisi reşit kabul edilen bir yaşta ve keçi gibi inatçı."

"Avusturya'daki olaydan haberi var mı?"

"Kurnaz şeytan ona geçmişindeki bütün skandalları anlatmış, tabii her seferinde kendisini masum bir günah keçisi gibi gösterecek bir şekilde. Hanımefendi onun anlattığı her şeye inanıyor ve bu konuda söylenen başka hiçbir söze itimat etmiyor."

"Tanrım! Bu arada vekâlet ettiğiniz kişinin kimliğini istemeyerek açığa vurdunuz, Sir James. Bu kişinin General De Merville olduğundan hiç şüphe yok."

Ziyaretçimiz sandalyesinde rahatsızca kıpırdandı.

"İsteseydim bu tahmininizi doğrulayarak sizi yanıltabilirdim, Bay Holmes, ne var ki gerçek böyle değil. De Merville yıkılmış bir adam. Bu olaydan sonra onu savaş meydanlarında hiçbir zaman yüzüstü bırakmamış olan metanetini kaybederek zayıf, biçare bir ihtiyara dönüştü. Şu anda bu Avusturyalı gibi bir adamla, böylesine zeki ve göz kamaştırıcı bir şeytanla aşık atabilecek bir durumda değil. Beri yandan, vekâlet ettiğim kişi generalin yakın bir dostudur. Generalle dostlukları yıllar öncesine dayanır ve babacan bir şefkat duygusu beslediği bu kızı kısa etek giymeye başladığı günlerden bu yana kollamaya çalışır. Eğer bu korkunç olay meydana gelmeden önüne geçmek için bir teşebbüste bulunmuş olmazsa vicdanı rahat etmeyecek. Scotland Yard polisinin bu konuda yapabileceği hiçbir şey olmadığından, kendisi size başvurmamızı rica etti. Bununla birlikte, daha önce de belirttiğim gibi bu meseleye doğrudan dâhil olmak istemiyor. Şimdi, şundan hiç şüphem yok ki, Bay Holmes, böylesi bir durumda eğer isterseniz vekâlet ettiğim kişinin izini benim üzerimden sürüp kimliğini ortaya çıkarabilirsiniz. Böyle bir şeyi yapabilecek kadar yetenekli olduğunuzu biliyorum. Beri yandan, sizden bunu bir haysiyet meselesi olarak görmenizi ve söz konusu kişinin kimliğini gizleme yönündeki çabasını boşa çıkartmamanızı rica edeceğim."

Holmes tuhaf bir edayla gülümsedi.

"Merak etmeyin, Sir James, böyle bir şey yapmayacağıma dair size söz veriyorum. Ayrıca konunun ilgimi çektiğini ve işi üstlenmeye hazır olduğumu söyleyebilirim. Size tekrar nasıl ulaşacağım?"

"Yine Carlton Kulübü üzerinden ulaşabilirsiniz. Olur da acil bir durum çıkarsa şu numarayı arayın: XX 31."

Holmes dizinin üzerine koyduğu not defterine numarayı not ettikten sonra Sir James'e bakarak gülümsemeye devam etti.

"Bir de Baronun şu anda ikamet ettiği adresi alabilir miyim?"

"Kingston yakınlarında, Vernon Lodge'da büyük bir evde yaşıyor. Baron şanslı birisi. Şüphe uyandıran büyük vurgunlar yapmış olmasına karşın talihi yaver gitti ve suçları açığa çıkmadı. Bu sayede büyük bir servete kavuştu ki, haliyle bu da onu daha tehlikeli bir hasım haline getiriyor."

"Şu sıralar Londra'da mı?"

"Evet."

"Peki, az önce söylediklerinize ilaveten bana onunla ilgili daha ayrıntılı bilgiler verebilir misiniz?"

"Pahalı zevkleri var. At tutkunu. Kısa süre Hurlingham'da polo oynadı, Prag olayı duyulduktan sonra bırakmak zorunda kaldı. Kitap ve resim koleksiyonları yapıyor. Baron, kendisi gibi bir kimseden hiç beklenmeyecek biçimde sanatçı ruhlu birisi. Çin çömlek sanatı üzerine bir kitabı var. Yanılmıyorsam bu konuda belli başlı otoritelerden biri olarak kabul ediliyor."

"Karmaşık bir ruh," dedi Holmes. "Büyük suçlular böyle olur. Eski dostum Charlie Peace bir keman virtüözüydü. Wainwright da büyük bir sanatçıydı. Daha pek çok örnek sayabilirim. Pekâlâ, Sir James, vekâlet ettiğiniz kişiye şu andan itibaren bütün dikkatimi Baron Gruner'in üzerine yoğunlaştıracağımı bildirebilirsiniz. Şimdi size daha fazla bir şey söyleyemeyeceğim. Benim de kendime ait birtakım kaynaklarım vardır, bunları harekete geçirerek bu konuda yapılabilecek bir şeyler bulacağımı size gönül rahatlığıyla belirtebilirim."

Ziyaretçimiz yanımızdan ayrıldıktan sonra Holmes öylesine uzun süre derin düşüncelere gömülüp kaldı ki, bana oradaki varlığımı unuttuğunu düşündürdü. En sonunda bir-

denbire canlandı ve hayal âleminden çıkarak gerçek dünyaya geri döndü.

"Ee, Watson, herhangi bir fikrin var mı?"

"İşe bu genç hanımı görerek başlamanın doğru olacağı kanaatindeyim."

"Watson, sevgili dostum, bu kızı kararından acınacak durumdaki zavallı babası bile caydıramamışken bunu benim, bir yabancının yapabilmesi sence mümkün mü? Hayır, bu yola ancak başka bir çaremiz kalmadığında başvurabiliriz. Şu anda meseleye daha farklı bir açıdan yaklaşmamızın daha doğru olacağı kanaatindeyim. Öyle zannediyorum ki Shinwell Jonhson'ın böylesi bir durumda bize yardımı dokunabilir."

Anılar kitabını oluşturan hikâyelerin ancak küçük bir kısmı dostumun kariyerinin son dönemlerine ait olduğundan, söz konusu kitapta Shinwell Johnson'dan, yaşadığımız asrın ilk yıllarında Holmes'a epeyce yardımı dokunmuş olan bu adamdan bahsetmeye fırsatım olmamıştı. Kendisi, üzülerek belirtmem gerekirse adını ilk olarak acımasız ve tehlikeli bir suçlu olarak duyurmuş, Parkurst'ta(*) iki kez cezasını çektikten sonra değişmiş ve o zamandan sonra Londra'nın devasa yeraltı dünyasında Holmes'a muhbirlik yaparak daha sonradan hayati önemleri olduğu anlaşılacak bilgiler ulaştırmıştı. Şayet Holmes'a değil de polise muhbirlik yapmış olsaydı, hiç kuşkusuz çok geçmeden ifşa olurdu. Ne var ki topladığı bilgilerin hiçbir zaman mahkemelere doğrudan yansımamış olması, arkadaşlarının onun gerçek kimliğini hiçbir zaman fark edememesini sağladı. Hızlı işleyen zekâsı ve gözlem yeteneği ile iki kez hüküm giymiş biri olarak çevredeki tüm gece kulüplerine, kötü şöhretli evlere ve batakhanelere rahatça, göğsünü gere gere girebilmesi Johnson'ı ideal bir muhbir yapıyordu. İşte Sherlock Holmes'un şimdi yardımına başvurmayı düşündüğü adam böyle biriydi.

(*) Wight Adası'ndaki ünlü İngiliz hapishanesi.

O sıralar bir taraftan kendi mesleğimi icra etmem gerektiğinden, Holmes'la aramızda geçen ve yukarıda aktardığım konuşmayı takiben olup bitenlere tanık olma fırsatım olmadı. Fakat sözleştiğimiz üzere aynı akşam Simpson'ın yerinde tekrar buluştuğumuzda, olup bitenleri dinleme fırsatı buldum. Cam kenarındaki küçük bir masaya oturmuş, aşağımızda akıp giden Strand'daki yaşamın keşmekeşini izliyorduk.

"Johnson iz sürmeye başladı," dedi. "Yeraltının en karanlık köşelerinde sessizce dolaşarak işimize yarayabilecek bir pislik bulmaya çalışıyor. Başarıya ulaşması mümkün, zira bu adamın karanlık sırlarını ancak orada, suçun kök saldığı toprağın derinliklerinde bulabiliriz."

"Fakat hanımefendi bu konuda şu ana kadar duyduklarına inanmadıysa, senin keşfedeceğin şeye neden inansın?"

"Kim bilir, Watson? Kadın kalbi bir erkek için çözülmesi imkânsız bilmecelerle doludur. Bir kadın sevdiği erkeğin cinayet suçuna içten içe göz yumup çok daha küçük bir hatasına gücenebilir. Baron Gruner'in söylediğine göre..."

"Baron Gruner'in mi?"

"Aa, doğru ya, sana planımı anlatmamıştım. Şöyle izah edeyim, Watson, ben hasmımla cepheden çarpışmayı, kartlarını açık oynamayı severim. Onun gözünün içine bakmak, ruhunun derinliklerinde gezinip kişiliğini keşfetmek bana her zaman keyif vermiştir. Johnson'a gereken talimatları verdikten sonra bir araba tutup Kingston'a, beni epeyi dostane şekilde karşılayacak olan Baronun yanına gittim."

"Seni tanıdı mı?"

"Bu konuda zorluk çekmedi, zira ziyaretten önce ona kartımı göndererek kimliğimi kendim açığa vurdum. Doğrusu Baron mükemmel bir hasım, buz kadar soğuk, ipek gibi yumuşak bir sesi var ve tıpkı senin şu nazik asistanların gibi insana güven veriyor. Öyleyken bir kobra kadar zehirli. Doğrusu bu adam gerçek bir suç üstadı, bir taraftan kalbinde hayatıma kast etmek isteyen bir zalimlik taşırken, diğer bir

taraftan beni nezaket icabı akşam çayına davet etti. İyi ki bu işi üstlenmişim, Watson, Baron gerçekten de zihnimi onunla meşgul etmeme değecek bir hasım."

"Demek seni dostane bir şekilde karşıladı ha?"

"Yakında bir fare yakalayacağını düşünüp sevinçten mırıldanmaya başlayan bir kedi gibi. Kimi insanlar vardır, Watson, dostane tavırlarının altında kaba, yontulmamış ruhların barındırdığından çok daha tehlikeli ve ölümcül bir şiddet potansiyeli barındırırlar. Baron beni muaşerete uygun bir biçimde karşıladıktan sonra, 'Ben de sizinle er ya da geç görüşmemiz gerektiğini düşünüyordum, Bay Holmes,' dedi. 'Hiç şüphesiz siz General De Merville tarafından onun kızıyla, yani Violet'la yapacağımız evliliğe engel olmak amacıyla kiralandınız. Öyle değil mi?'

Ses çıkarmadım.

'Aman tanrım,' dedi. 'Dostum, bu yaptığınızla sadece ananızın ak sütü gibi hak ederek kazandığınız şöhretinizi mahvetmekle kalacaksınız. Söz konusu olan sizin çözebileceğiniz türden bir mesele değil. Size, başarıya ulaşma şansınızın olmadığı bir iş uğruna kendinizi boş yere tehlikeye atmamanızı ve bu işten ivedilikle çekilmenizi tavsiye etmeme müsaade edin lütfen.'

'Tuhaf,' diye cevapladım. 'Ben de size tam bunu tavsiye etmeye gelmiştim. Zekânıza saygı duyuyorum, Baron Gruner. Ve burada karakterinizin zekânızla aynı seviyede olmadığına tanık olmam bu saygımı azaltmış değil. Müsaade ederseniz, sizinle erkek gibi konuşacağım. Burada kimse geçmişinizi eşeleyip size rahatsızlık vermek amacında değil. Geçmişte olan geçmişte kaldı ve artık temiz sularda yüzmeye başladınız. Fakat eğer bu evliliği yapmakta ısrar edecek olursanız, sizi İngiltere'de barınamayacak bir duruma getirene kadar sizinle uğraşmaya devam edecek olan bir düzine güçlü düşmanın başınıza üşüşmesine sebep olacaksınız. Sizce bu oyun oynanmaya değer mi? Bu durumda hanımefendiden elinizi çekti-

ğiniz takdirde akıllıca bir hamle yapmış olacağınızdan hiç şüphe yok. Herhalde geçmişinizdeki kimi gerçeklerin onun gözleri önüne serilmesi sizin açınızdan pek hoş olmaz.'

Beni dinlerken burun kıllarının bir böceğin antenlerini andıran bir biçimde titreşmesinden, sözlerimi gülünç bulduğunu anladım. Konuşmamı sonlandığım zaman bu hareket şiddetlendi ve Baron kendini nazikçe tutmaya çalışarak kıkırdamaya başladı.

'Beni mazur görün, Bay Holmes,' dedi. 'Ama elinizde hiçbir koz yokken buraya gelip benimle poker oynamaya çalışmanız gerçekten komik bir durum. Elinizde ne bir papaz, ne bir kız var. Değerli sayılabilecek tek bir kartınız bile yok.'

'Siz öyle zannediyorsunuz.'

'Öyle olduğunu biliyorum. Meseleyi tüm açıklığıyla gözlerinizin önüne sermeme müsaade edin lütfen. Zira benim elim o kadar kuvvetli ki, size bütün kartlarımı gösterebilirim. Benim şansım yaver gitti ve bu hanımın kalbini fethetmeyi başardım. Öyle ki ona geçmişimdeki birtakım talihsiz olayları bütün açıklıklarıyla anlatmam bile bana olan sevgisini azaltmadı. Ayrıca onu kimi art niyetli insanların (ki bunu üstünüze alınmanız doğru olacaktır) kendisini ziyaret ederek, bu konuda ona yalan yanlış birtakım şeyler anlatabilecekleri konusunda uyardım ve böylesi bir durumda onlara nasıl karşılık vermesi gerektiğini kendisine anlattım. Hipnoz sonrası telkini duymuş muydunuz, Bay Holmes? Eh, nasıl bir şey olduğunu kendi gözlerinizle görebilirsiniz. Zira karakter sahibi bir erkek bir kadını maskaralığa soyunmadan da hipnotize edebilir. Yani hanımefendi ziyaretinize hazır, Bay Holmes ve sizinle görüşmeyi kabul edeceğinden hiç şüphem yok. Zira o babasını hiçbir zaman kırmaz, tabii küçük bir istisnai konu dışında!'

İşte böyle, Watson, artık söylenecek bir şey kalmadığından olabildiğince soğuk, vakur bir edayla ayağa kalkıp, gitmek için ondan müsaade istedim. Tam elimi kapının tokmağına atmıştım ki beni durdurdu.

'Bu arada, Bay Holmes,' dedi, 'Fransız ajan Le Brun'u tanır mısınız?'

'Evet,' dedim.

'Başına gelenlerden haberiniz var mı?'

'Montmartre'da sokak serserileri tarafından dövüldüğünü ve ömür boyu sakat kaldığını duydum.'

'Aynen öyle, Bay Holmes. Tesadüfe bakın ki, kendisi bu olaydan daha bir hafta önce benimle ilgili birtakım araştırmalar yapmaya başlamıştı. Bunu yapmayın, Bay Holmes, yaptığınız şeyin sonu iyi olmayacak! Sizden önce bunu deneyenlerin başına gelenler ortada. Son sözüm, siz kendi yolunuza gidin, ben de kendiminkine. Güle güle!'

İşte böyle, Watson, artık sen de olup bitenlerden haberdarsın."

"Adamımız tehlikeli birine benziyor."

"Evet, bir hayli tehlikeli. Kabadayılığı, tehditleri beni korkutmuyor ama düşündüklerinin çok azını söyleyen türden biri."

"Bu işi yapman gerçekten gerekli mi? Gruner'in bu kızla evlenmesi ne gibi bir sorun ortaya çıkarabilir?"

"Eğer son karısını kendisinin öldürdüğünü düşünürsek ki böyle olduğuna hiç şüphe yok, doğrusu büyük bir sorun ortaya çıkarması muhtemel. Bir de şu kimliği meçhul müşteri var! Neyse, şimdi bunları tartışmayalım, iyisi mi sen kahveni bitirdikten sonra benimle bize gel, zira raporunu tamamlamış olmanın verdiği neşeyle birlikte Shinwell de orada olacak."

Holmes'un evine vardığımızda, umduğumuz gibi onu orada bulduk. Johnson'ın iri yarı bir cüssesi, iskorbüt hastalığı nedeniyle kırmızıya kesmiş bir suratı vardı. Siyah gözleri yaşam dolu bir parıltıyla deviniyor, gözlerindeki bu devinim şeytani bir kurnazlıkla işleyen o parlak zekâsını gözler önüne seriyordu. Yüzündeki böbürlenme ifadesi ile yanında tanımadığımız genç bir kadının oturmasına bakılırsa yine, "kendi âlemi" olarak nitelendirerek tuhaf bir biçimde böbürlendiği

yeraltı dünyasının derinliklerine dalmış ve buradan bu ince vücutlu, soluk yüzlü genç kadını alıp gelmişti. Kadının gözleri öfkenin koruyla alev alev yanıyor, bu gözler bakışlarına keskin bir ifade katıyordu. Gençliğine karşın yaşam onu öylesine tüketmiş ve geçen seneler yüzünde öylesine derin izler bırakmıştı ki günahlar ve büyük acılarla dolu korkunç seneler yüzünden okunabiliyordu.

Shinwell Johnson tombul elini yukarıya kaldırıp yanında oturan kadını takdim ederek, "Bu Bayan Kitty Winter," dedi. "Konuya ilişkin olarak bilmediği... neyse, zaten kendisi konuşacak. Mesajınızı alır almaz gidip yarım saat içinde onu buldum, Bay Holmes."

"Beni bulmak kolaydır," dedi genç kadın. "Zaten şu kahrolası Londra'da yakayı ele vermeden gizlenmenin mümkünü yok. Porky Johnson için gelip beni her zamanki adresimde bulmak zor olmasa gerek. Senle ben eski arkadaşız, Porky, fakat ey yarabbi! Eğer bu dünyada biraz adalet olsaydı, bu cehennemin yedi kat dibinde olmayı ikimizden de çok hak eden bir adam, şimdi böyle bir durumda olmazdı. Bahsettiğim adam peşinde olduğunuz kişiden başkası değil, Bay Holmes."

Holmes gülümsedi. "Anladığım kadarıyla bu adama ilişkin olarak pek iyi dilekleriniz yok, Bayan Winter."

"Eğer hak ettiği yere konulmasına en ufak bir katkım olacaksa sonuna kadar hizmetinizdeyim," dedi genç kadın. Sesinde tazeliğinden hiçbir şey yitirmemiş olan alabildiğine yoğun bir öfke göze çarpıyor, bu öfke beyaza kesmiş devinimsiz suratında ve o alevli gözlerinde nadir rastlanan, kadınlara özgü bir ifadeyle parıldıyordu. "Bana yaptıklarını öğrenmek istiyorsanız geçmişime gitmenize gerek yok, Bay Holmes. Bunu görmek için sadece bana bakmanız yeterli. Çünkü şu an olduğum kişi tamamen Adelbert Gruner'in eseridir." Öfkeden kudurmuşçasına yumruklarını sıktı. "Ah, onun ayağını bir kaydırabilsem! Onca insanı içine ittiği çukura bir itebilsem onu!"

"Sorunumuzdan haberdar mısınız?"

"Siz gelmeden önce Porky Shinwell'den dinliyordum. Yine zavallı bir aptalın peşine düşmüş ve bu defa onunla evlenmek istiyormuş. Siz de ona engel olmak istiyorsunuz. Fakat yanılmıyorsam, sizin bu iblis hakkında aklı başında bir kızın ona bir daha beş yüz metreden fazla yaklaşmamasını sağlayacak kadar şeyi zaten biliyor olmanız gerekir."

"Bu kız kendinde değil. Ona delicesine âşık. Kendisine Gruner'le ilgili her şey anlatıldı fakat hiçbirisine aldırış etmedi."

"Cinayet de anlatıldı mı?"

"Evet."

"O halde çok duyarlı biri olmalı!"

"Anlatılanların iftiradan ibaret olduğunu düşünüyor."

"Aptal gözlerinin önüne kanıt seremediniz mi?"

"Bunun için bize yardım edebilir misiniz?"

"Kendim yeterli bir kanıt değil miyim? Eğer onunla yüz yüze gelip Adelbert'in beni nasıl kullandığını anlat..."

"Bunu yapar mısınız?"

"Hiç yapmaz olur muyum!"

"Eh, en azından denenmeye değer. Fakat size söylemem gerekir, Gruner geçmişindeki hataların büyük çoğunu ona anlatmış ve kendisini affetmesini istemiş. Bu nedenle öyle tahmin ediyorum ki kız kendisi için kapanmış bu meseleyi yeniden deşmek istemeyecek ve sizinle bu konuyu konuşmayı reddedecektir."

"Ona her şeyi anlatmadığına bahse girebilirim," dedi Bayan Winter. "Onunlayken epeyce gürültü koparan olayın haricinde burnuma bir iki cinayet kokusu daha gelmişti. Bir defasında o kadife sesiyle birisinden bahsederken birdenbire gözlerini hiç kırpmaksızın gözlerimin içine dikerek, 'Bir aya kalmadan öldü,' dedi. Tabii o sırada bunun farkına varamamıştım ama bu öylesine söylenmiş bir söz değildi. Bakın, o zamanlar ben de ona âşıktım. Ve aynı bu zavallı aptal gibi,

yaptığı hiçbir şey ona bakışımı değiştirmiyordu. Fakat yine de beni sarsıp silkeleyen bir şey oldu. Tanrım! Eğer yalana ustalıkla dönen zehirli diliyle beni kandırıp yatıştırmasaydı onu hemen o gece terk ederdim. Tuttuğu bir defter vardı, kahverengi ciltli, kilidi olan, bir hazine gibi sakladığı bir defteri vardı. Sanırım o gece biraz sarhoştu, aksi takdirde onu bana göstermezdi."

"Peki defterin içinde ne vardı?"

"Size söyleyeyim, Bay Holmes, bu adam kadın koleksiyonu yapıyor. Tıpkı pul ya da kelebek koleksiyonu yapar gibi, birlikte olduğu kadınları o deftere kaydedip yaptığı koleksiyonla böbürleniyor. Orada hepsi vardı, birlikte olduğu kadınların isimleri, anlık çekilmiş fotoğrafları, ayrıntılı bilgileri... İğrenç bir defterdi, en aşağılık adamın bile tutmayı akıl edemeyeceği türden, ancak Adelbert Gruner'den çıkabilecek olan bir defter. 'Mahvettiğim İnsanlar'. Defterine bu başlığı koysaydı çok yakışırdı doğrusu. Gelgelelim bunun size pek bir faydası yok, yani bu defter bir işinize yaramaz, kaldı ki yarasa da ona ulaşamazsınız."

"Nerede peki?"

"Şu anda nerede olduğunu size nasıl söyleyebilirim, Bay Holmes? Ben Adelbert'i terk edeli bir seneden fazla oluyor. O zamanlar onu nerede sakladığını biliyordum. Adelbert derli toplu, düzenli bir adamdır. Bu nedenle pek çok hareketi önceden kestirilebilir. Belki onu hâlâ içerideki çalışma odasındaki eski masanın mektup gözünde saklıyordur. Evini biliyor musunuz?"

"Çalışma odasını gördüm," dedi Holmes.

"Gördünüz, öyle mi? Doğrusu bu işe daha bu sabah başladığınızı düşününce çok hızlı hareket ettiğinizi belirtmem gerekir. Belki de sevgili Adelbert bu defa dengine çatmıştır. Dışarıdaki çalışma odası Çin çömlekleriyle dolu olan oda, iki pencerenin arasında büyük bir cam dolap durur. Çalışma masasının arkasında içerideki çalışma odasına açılan bir kapı

vardır, işte belgeleri ve bütün ıvır zıvırlarını bu küçük odada saklar."

"Hırsızlardan korkar mı?"

"Adelbert korkak değildir. En kötü düşmanı bile onun için bunu söyleyemez. O kendisini koruyabilir. Evde geceleri devreye giren bir hırsız alarmı var. Hem zaten orada hırsızın işine yarayabilecek bir şey yok, tabii süslü Çin çömlekleriyle ilgilenmiyorsa."

Shinwell Johnson kendinden emin bir bilirkişi sesiyle, "İşe yaramaz," dedi. "Piyasada eritilip satılamayacak türden bir çalıntı mal kimsenin işine yaramaz."

"Aynen öyle," dedi Holmes. "Evet, Bayan Winter, eğer yarın akşam saat beşte beni buradan ararsanız, size bu hanımla yapacağınız görüşmenin ayarlanıp ayarlanamadığını bildirebilirim. Bu arada yardımınızdan dolayı size minnettarız. Müşterilerimin bu yardımınıza karşılık olarak gereken cömertliği..."

"Boş versenize Bay Holmes," diye haykırdı genç kadın. "Ben para peşinde değilim. Eğer bu adamın çamura saplandığını görebilirsem, o haldeyken ayağımı o lanetli suratının üzerine koyabilirsem bu karşılık bana yeter de artar bile. Sizden talep ettiğim ücret işte bu. Siz bu adamın peşinde olduğunuz sürece her zaman yanınızdayım. Beni istediğiniz zaman nerede bulacağınızı Porky'den öğrenebilirsiniz."

Holmes'u ertesi günün akşamı yine Strand'daki restoranımızda akşam yemeği için buluşana dek bir daha görmedim. Ona görüşmesinin nasıl geçtiğini sorduğumda omuzlarını silkip şimdi aktaracağım şeyleri anlattı. Holmes bunları anlatırken kapalı ve kuru bir dil kullandığından, söylediklerini bire bir aktarmak yerine gündelik konuşmaya uydurabilmek için biraz değiştirmem gerekiyor.

"Randevu konusunda hiç zorluk çıkarmadı," dedi Holmes. "Kız bunun gibi pek de önemi olmayan şeylerde

babasının bir dediğini iki etmeyerek, ona evliliği konusunda gösterdiği affedilmez itaatsizliği telafi etmeye çalışıyor. General telefon edip her şeyin hazır olduğunu bildirdi ve öfkeli Bayan W. de tam planlanan saatte geldi. Böylece saat beş buçukta bir taksi bizi ihtiyar generalin ikamet ettiği adrese, Berkeley Meydanı yakınındaki, bir kiliseye bile fazla gelecek kadar kasvet taşıyan o gri Londra kalelerinden birine bıraktı. Orada üniformalı bir uşak bizi karşılayıp sarı perdeleri olan bir oturma odasına, Hanımefendinin yüzünde soluk bir ifadeyle bizi beklediği odaya geçirdi. Kız bize karşı ölçülü ve mesafeliydi, öylesine mesafeliydi ki insanda adeta çok uzaktaki bir dağın belli belirsizce seçilen, üzeri kar kaplı dorukları kadar ırak ve ulaşılmaz olduğu hissi uyandırıyordu.

Onu sana nasıl betimlerim bilemiyorum Watson. Belki bu iş sonlanmadan önce onu kendi gözlerinle görmen ve bunun için kendi sözcüklerini kullanman daha doğru olur. Öylesine çarpıcı bir güzelliği vardı ki, insanda öte dünyaya ait olduğu hissi uyandıran, işte öylesine ulvi bir güzellikti. Beri yandan hayalperestlere özgü bir aşırılıkta, alabildiğine uç fikirlerde dolaşan çarpık zihni güzel yüzünde öylesine bir biçimde vuku bulmuştu ki, güzelliğiyle alabildiğine çarpıcı bir tezat oluşturuyor, bana ortaçağa damga vurmuş o eski üstatların portrelerini anımsatıyordu. Gruner gibi değersiz, aşağılık bir yaratığın iğrenç pençelerini böylesine ulvi bir varlığa geçirebilmiş olmasını mantığım almıyor doğrusu. Zıt kutupların birbirini çekişinin bundan daha vahim bir örneğini bulamazsın, Watson, ruhani bir varlığın bir hayvana, bir meleğin bir mağara adamına gönlünü kaptırması gibi tıpkı. Bundan daha vahimi yoktur.

Elbette oraya neden geldiğimizi biliyordu, aşağılık şeytan onun zihnini bize karşı zehirlemekte hiç zaman kaybetmemişti. Zannedersem Bayan Winter'ın orada oluşuna biraz şaşırmıştı. Bize oturacağımız yerleri gösterirken öyle bir edası vardı ki, adeta bir manastırın iki cüzamlı dilenciyi huzuruna

kabul eden saygıdeğer başrahibesini andırıyordu. Eğer küçük dağları ben yarattım demek istersen, sevgili Watson, bu konuda Bayan Violet De Merville'den ders almanı öneririm.

'Evet, Bayım,' dedi. Sesi bir buzdağından esip gelen bir yeli andırıyordu. 'İsminiz bana yabancı gelmiyor. Anladığım kadarıyla siz nişanlıma, Baron Gruner'e iftira atmak üzere kiralandınız. Size bildirmeliyim ki sizinle görüşmeyi kabul ettiysem bunun tek sebebi babamın bu yöndeki ricasıdır. Ve söyleyebileceğiniz hiçbir şeyin bu konudaki düşüncelerime en ufak bir etkisi olmayacağını peşinen bilmeniz iyi olacaktır.'

Ona acıdım, Watson. İçinde bulunduğu durumu düşünürken bir an için onu sanki kendi kızımmış gibi görüp onun için üzülmekten kendimi alamadım. Aslında duygusal biri olduğum hiç söylenemez. Genelde kalbimle değil, aklımla hareket ederim. Ne var ki bu sefer tavrını yumuşatıp değiştirebilmek adına karakterimin izin verdiği en sıcak, en içten sözcükleri bulup çıkararak adeta yalvarırcasına dil döktüm. Zihnimde, âşık olduğu adamın gerçek yüzünü ancak onunla evlendikten sonra göreceği için onun o kanlı elleri, zehirli dudakları tarafından okşanıp sevilmeye mahkûm, korkunç bir durumdaki bir kadın olarak konumlandırdım onu. Hiçbir duygumu gizlemedim ondan, ne utancımı, ne korkumu, ne ümitsizliğimi, ne de çaresizliğimi. Ne var ki bütün o duygusal sözlerime karşılık olarak ne fildişi rengi yanaklarında en ufak bir renk, ne de ilgisiz gözlerinde en ufak bir duygu kıpırtısı belirdi. O anda o aşağılık herifin hipnoz konusunda söyledikleri geldi aklıma. Kızın öyle bir hali vardı ki, insan onu gördüğü zaman sanki bu dünyada değil de alabildiğine mutlu bir düşün içinde yaşıyormuş gibi bir izlemine kapılıyordu. Yine de bu durum sözlerinde hiçbir biçimde kendini ele vermiyordu.

'Sizi sabırla dinledim, Bay Holmes,' dedi. 'Konuşmanın başında öngördüğüm gibi, düşüncelerim en ufak bir değişim geçirmiş değil. Nişanlım Adelbert'in geçmişinde bugün böyle

haksız düşmanlıklara, alçakça iftiralara maruz kalmasına sebep olan fırtınalı bir yaşamı olduğunun farkındayım. Siz sadece, bu iftiraları önüme getiren bir düzine insanın sonuncusunuz. Anladığım kadarıyla kötü bir niyetiniz yok, gerçi öğrendiğime göre siz Baronun aleyhine olduğu gibi lehine de çalışabilecek ücretli bir özel dedektifmişsiniz. Fakat her halükârda, Adelbert'le birbirimizi sevdiğimizi ve dünyanın geri kalanının bu konuda söylediklerinin benim için şu pencerenin önünde cıvıldaşan kuşların seslerinden daha fazla bir anlam ifade etmeyeceğini anlamanızı isterim. Eğer onun asil ruhu bir an için alçaldıysa, bana düşen onu yeniden hak ettiği soylu mertebelere çıkarmaktır, zira yazgının beni onun karşısına çıkarmış olmasının böyle yüce bir anlamının olduğuna inanıyorum. Bu arada (o anda gözlerini Bayan Winter'a çevirdi) bu genç hanım kim oluyor acaba?'

Tam ona cevap vermek üzereydim ki kız adeta bir kasırga gibi gürleyerek araya girdi. Hiç alevle buzu karşı karşıya görmüş müydün, Watson? Bu iki kadın işte böyleydi.

Bayan Winter sandalyesinden fırlayarak, 'Sana kim olduğumu söyleyeyim,' dedi. Öfkeden dudakları birbirine dolanıyordu. 'Ben onun son metresiyim. Baştan çıkartıp kullandığı ve işi bittikten sonra işe yaramaz bir çöp gibi bir kenara fırlatıp attığı yüzlercesinden biriyim. Önce harabeye çevirip, ardından bir çöplüğün içinde çürümeye terk ettiği pek çok kişiden biriyim ben. Eğer şimdi kararından caymazsan seni atacağı çöplük muhtemelen mezarın olacak, belki de senin için en iyisi budur. Sana söylüyorum, aptal kadın, eğer bu adamla evlenirsen bu sonun olacak. Sonun kırık bir kalple ya da kırık bir boyunla olabilir, fakat her halükârda seni mutlaka eline geçirecektir. Bunları seni sevdiğim için söylemiyorum, yaşamışsın ölmüşsün, benim için zerre kadar önemi yok. Seninle konuşuyorsam bunun tek sebebi onun bana yaptıklarının intikamını almak istememdir. Fakat anladığım kadarıyla pek fayda etmiyor, Adelbert bütün öteki kurbanları gibi seni de avu-

cunun içine almayı başarmış. Aa, bana öyle bakmayın saygıdeğer hanımefendi, zira bu iş sonlanmadan kendinizi benim şu an bulunduğumdan daha alçak bir konumda bulabilirsiniz.'

Bayan De Merville soğuk bir edayla, 'Doğrusu böyle bir tartışmanın içinde olmak istemiyorum,' dedi. 'Size son olarak nişanlım Adelbert'in geçmiş yaşamında entrikacı kadınlarla ilişkiye girdiği üç dönemden geçtiğini bildiğimi ve o zamanlar istemeden yaptığı bütün kötülüklerden dolayı bugün vicdanının sızladığından emin olduğumu belirtmeme müsaade edin lütfen.'

'Üç dönem mi!' diye bağırdı Bayan Winter. 'Seni aptal! İflah olmaz bir aptalsın sen!'

Bayan De Merville buz gibi sesiyle, 'Bay Holmes, bu konuşmayı sonlandırmanızı istirham ediyorum,' dedi. 'Babamın isteği üzerine sizinle görüşmeyi kabul ettim, fakat bu şahsın hezeyanlarını dinlemek zorunda değilim.'

Bayan Winter bir küfür sarf ederek ok gibi ileri fırladı, şayet o anda onu bileğinden yakalamış olmasaydım bir saniye sonra elini insanı deli eden bu kadının saçlarına geçirecekti. Onu sürükleyerek kapıdan dışarı çıkardım, şansım varmış ki kimseye görünmeden arabaya kadar götürmeyi başardım, zira o sırada öfkeden kendini kaybetmiş haldeydi. Bayan Winter gibi kendimi kaybetmiş olmamakla birlikte, doğrusu bu kadı-nın benim de bir hayli sinirimi bozduğunu söylemeliyim, Watson. O buz gibi tavırlarında öylesine sinir bozucu ve sanki karşısında bir çocuk varmışçasına hoş görür bir kibirle tepe-den bakan bir eda vardı ki, kurtarmaya çalıştığı kişinin ken-disine karşı böylesine bir tavır içinde olması doğrusu insanı deli ediyordu. Ve işte böyle, sevgili Watson, böylelikle sen de bir kez daha içinde bulunduğumuz durumu bütün yönleriyle kavramış oldun. Anlaşılan oyun planımı değiştirmem gere-kiyor, zira bu ilk söz işe yaramayacak. Seninle ilişkimi sürdü-receğim, Watson, zira bu oyunda sana

da bir rol düşmesi her zamankinden daha muhtemel görünüyor. Tabii büyük olası-lıkla bir sonraki hamleyi onların yapacağını belirtmeliyim."

Holmes'un dediği gerçekleşti ve hasımlarımız hamlelerini yapıp darbeyi indirdi, belki hasmımız demek daha doğru olur, zira hanımefendinin bundan haberdar olduğuna hiçbir zaman inanamadım. Holmes'la son görüşmemizden iki gün sonra, Grand Otel ile Charing Cross İstasyonu arasında bir yerde, tek bacaklı bir gazete satıcısının elinde sergilediği gazetedeki ilana gözüm takıldığında bir dehşet dalgası bir anda bütün benliğimi sararak beni üzerinde durduğum kaldırım taşına muhladı. Sarı kâğıt üzerine siyah mürekkeple basılmış o korkunç haberin başlığı şöyleydi:

SHERLOCK HOLMES'A ÖLÜMCÜL SALDIRI

Sanırım bir süre taş kesildim. Daha sonra belli belirsiz bir hareketle gazeteyi kaptığımı, parasını ödemediğim satıcının arkamdan söylendiğini işittiğimi ve bir eczanenin önünde durarak o can alıcı satırları okuduğumu hatırlıyorum. Şöyle yazıyordu:

> *Meşhur özel dedektif Sherlock Holmes'un bu sabah ölümcül bir saldırıya uğradığını ve durumunun kritik olduğunu üzülerek haber almış bulunuyoruz. Olayın ayrıntılarına ilişkin olarak henüz kesin bir bilgiye ulaşmamış olmamızla birlikte saldırının saat on iki sularında, Regent Caddesi'ndeki Cafe Royal'in önünde gerçekleştiği sanılmaktadır. Söylenene göre Bay Holmes burada eli sopalı iki kişinin saldırısına uğramış, saldırganlar ellerindeki sopalarla Bay Holmes'un başına ve vücuduna şiddetli darbeler indirerek doktorların son derece ciddi olarak nitelendirdiği yaralar açmıştır. Saldırıdan sonra Charing Cross Hastanesi'ne nakledilen Bay Holmes, ısrarı üzerine buradan Baker Caddesi'ndeki evine götürülmüştür. Görgü tanıkları, saldırganların iyi giyimli olduklarını ve kendilerinin olay yerine ulaşmasıyla birlikte*

Cafe Royal'in içinden geçerek kafenin öbür tarafındaki Glasshouse Sokağı'nda izlerini kaybettirdiklerini söylemektedirler. Saldırıyı gerçekleştiren bu canilerin, yetenekli dedektifin sıklıkla çomak soktuğu yeraltı dünyasının mensubu olduklarına hiç şüphe yoktur.

Herhalde yazıya şöyle hızlıca bir göz attıktan sonra ilk yaptığım şeyin gördüğüm ilk arabaya atlayıp Baker Caddesi'nin yolunu tutmak olduğunu söylememe gerek yok. Eve vardığımda ünlü cerrah Sir Oakshott'un arabasının dışarıda olduğu fark ettim, kendisi ise holdeydi.

"Hayati bir tehlikesi yok," dedi. "Kafasında iki yarık ve ciddi bazı yaralar var. Birkaç tane dikiş atılması gerekti. Biraz da morfin verildi, şu anda dinleniyor. Tabii bir süre rahatsız edilmemesi gerekiyor ama zannedersem bir iki dakikalık bir görüşme sorun teşkil etmez."

Doktor Oakshott'tan aldığım izinle usulca karanlık odaya girdim. Hastamız kendindeydi, boğuk bir fısıltıyla ismimi söylediğini işittim. Çekme perdenin dörtte üçü indirilmişti, fakat kalan bölümden içeriye süzülen bir ışık huzmesi yaralı adamın bandajlı kafasına vuruyordu. Beyaz keten tamponun içinde kıpkırmızı bir leke göze çarpıyordu, yanına oturup başımı eğdim.

Zayıf bir mırıltıyla, "Ben iyiyim Watson," dedi. "Öyle dehşet dolu gözlerle bakma bana, göründüğü kadar kötü değil."

"Tanrıya şükürler olsun!"

"Bilirsin, eskrim ustasıyımdır, tek bir sopayla başa çıkabilirim. Bana fazla gelen ikinci sopaydı."

"Senin için ne yapabilirim, Holmes? Bu serserileri o aşağılık herifin gönderdiğine hiç şüphe yok. İzin ver, oraya gidip onu eşek sudan gelinceye kadar pataklayayım."

"Ah, Watson, benim sevgili sadık dostum! Hayır, polis elini bu adamların yakasına geçirene kadar böyle bir şey yapamayız. Fakat görünüşe göre kaçışları iyi planlanmıştı, bu

nedenle böyle bir şeyin olmayacağından emin olabiliriz. Biraz sabret, planımı yaptım. Şimdi, yapacağımız ilk şey durumumu abartmak olacak. Gazeteler durumumu öğrenmek için sana gelecektir. Elinden geldiğince dramatize et, Watson, bu haftayı çıkarırsam şanslı olacağımı söyle onlara. Beyin sarsıntısı geçirdiğimi, sürekli sayıkladığımı, aklına ne gelirse onu söyle. Hiç çekinme, abartabildiğin kadar abart."

"Fakat Sir Leslie Oakshott ne olacak?"

"Merak etme, onu ben hallederim. Ona durumumu en kötü haliyle göstereceğim."

"Başka bir şey var mı?"

"Evet, Shinwell Johnson'a şu kızı yoldan çekmesini söyle. Sevgili dostlarımız şimdi onun peşine düşmüşlerdir, zira bu işte benimle birlikte olduğunu bildiklerinden hiç şüphe yok. Eğer bana böyle bir şey yapmaya cüret edebiliyorlarsa onunla da mutlaka uğraşacaklardır. Bu çok acil, Watson, hemen bu gece yap bunu."

"Buradan çıkar çıkmaz yapacağım başka bir şey?"

"Pipomu ve tütün torbamı masanın üzerine koy, tam oraya! Bir de her sabah beni ziyaret et, birlikte atacağımız adımları planlayalım."

O akşamüstü Johnson'la birlikte Bayan Winter'ı şehir dışındaki güvenli bir yere yerleştirdik, mesele kapanana kadar orada kaldı.

Sonraki altı gün boyunca kamuoyu Holmes'un ölüm döşeğinde olduğu izlenimi içerisindeydi, gazetelerde durumunun endişe verici olduğu yönünde haberler çıkıyordu. Ben ise bu süreçte Holmes'a yaptığım ziyaretlerin sonucunda durumunun o kadar da kötü olmadığından emin olmuştum. İnce, fakat kaslı yapısı ile çelik gibi iradesi birlikte mucizeler yaratıyordu. Öylesine hızlı iyileşiyordu ki, zaman zaman durumu konusunda beni de yanılttığından şüpheleniyordum. Zira bu adamın öylesine sır dolu, ketum bir tarafı vardı ki bu yanı mesleğinde mucizeler yaratmasını sağlamakla birlikte,

kimi zaman en yakın dostunun bile aklından tam olarak nelerin geçtiği konusunda ancak tahmin yürütebilmesine yol açıyordu. "Tamamen güvende olan sır kimseyle paylaşılmamış sırdır" sözünün bulunabilecek en sadık takipçisiydi Holmes. Zira ona en yakın kişi olmama rağmen, ben bile her zaman aramızda bir mesafenin olduğunun farkındaydım.

Yedinci gün dikişler söküldü, akşam gazetesinde ise Holmes'un yılancık hastalığına tutulduğu söylendi. Yine aynı akşam gazetelerde bir haber daha yayımlanmıştı ki, iki elim kanda olsa bile yine de dostuma ulaştırmam gereken bir haberdi bu. Cuma günü Liverpool'dan yola çıkacak olan Cunard(*) gemisi *Ruritania*'nın yolcuları arasında Baron Gruner'in de olduğu, kendisinin General De Merville'in tek kızı olan Bayan Violet De Merville ile yapacakları evliliğin öncesinde, burada halletmesi gereken önemli bir işinin olması nedeniyle Amerika'ya gideceği bildiriliyordu. Haberi dinlerken Holmes'un soluk yüzünde beliren o yoğun, vakur ifadeden duyduklarının onda kötü bir etki yarattığını anladım.

"Cuma mı!" diye bağırdı. "Dolu dolu geçirebileceğimiz yalnızca üç günümüz var demek. Anlaşılan aşağılık herif evliliği yapana kadar tehlikeden uzak kalmak istiyor. Fakat başaramayacak, Watson! Tanrı şahidimdir ki bunu başaramayacak! Şimdi, Watson, senden benim için bir şey yapmanı istiyorum."

"Sana yardım etmek için buradayım Holmes."

"O halde gelecek yirmi dört saatini başka her şeyi bırakıp Çin çömlekleri üzerine araştırma yapmakla geçireceksin."

Holmes açıklamada bulunmadı, zaten ben de açıklama istememiştim. Zira itaatin erdem olduğunu onunla yaşadığım uzun deneyimlerin sonucunda öğrenmiştim. Yine de Holmes'un evinden çıktıktan sonra, Baker Caddesi'nde adım-

(*) Kuzey Atlantik hattında yolcu taşıyan ünlü gemicilik şirketi.

larken böyle garip bir buyruğu nasıl yerine getirebileceğimi kafamda ölçüp tartmaya başladım. Uzun süre düşündükten sonra bir arabaya atlayıp St. James Meydanı'ndaki Londra Kütüphanesi'ne gittim, konuyu orada sekreter olan dostum Lomax'a açtım ve kolumun altında bir düzine kitapla oradan ayrıldım.

Üç gün sonra görülecek duruşmaya hazırlanmış olan uzman avukatın, duruşmanın ertesi haftaya ertelenmesi halinde davayla ilgili zoraki bir biçimde ezberlemiş olduğu bütün bilgileri duruşma günü gelmeden unutacağı söylenir. Tabii kendime çömlekler konusunda uzman olduğum süsü vermek niyetinde değilim, ama bütün akşamı, dinlenmek için verdiğim kısa bir aranın haricinde bütün geceyi ve ertesi sabahı zihnimi bilgiye boğmakla, bir yığın ismi hafızama kazımakla geçirmiştim. Dekorasyon sanatına damga vurmuş isimlerin ayırt edici özelliklerini, döngüsel tarihlerin gizemini, Hung Wu'nun imzasını, Yung Lo'nun güzelliklerini, Tang Ying'in yazılarını ve Sung ve Yuan'ın ilk dönem çalışmalarındaki ihtişamı öğrendim. Holmes akşamüzeri imtihan için beni yanına çağırdığında zihnim bütün bu bilgilerle dolup taşan bir haldeydi. Gazetelerin bu konuda söylediklerine bakılırsa böylesi bir şeyin imkânsız görünmesine karşın, Holmes artık yatağından çıkarak en sevdiği koltuğuna gömülmüş, burada dinleniyordu.

"Tanrım, Holmes," dedim. "Gazetelerde yazılanlara bakılacak olursa şu anda ölüyor olman gerekirdi."

"Zaten benim yaratmak istediğim izlenim de buydu," dedi Holmes. "Şimdi, Watson, dersine çalıştın mı?"

"Evet."

"Güzel. Bu konudaki entelektüel bir sohbete ayak uydurabilir misin?"

"Öyle zannediyorum."

"O halde bana şöminenin üstündeki kutuyu getir."

Holmes kutunun kapağını açtı ve ince bir doğu ipeğine alabildiğine özenle sarılmış olan küçük bir nesneyi eline aldı. Nesnenin sarıldığı kumaşı çözdüğünde mavinin, sözcüklere sığmayacak güzellikteki koyu tonundaki bir fincan tabağı çıktı ortaya.

"Tutarken dikkatli olman gerekiyor, Watson. Bu Ming Hanedanlığından kalan orijinal bir porselen. Bu kadar değerli bir parça bugüne dek Christie'nin(*) bile eline geçmemiştir. Bunun bütün takımı dünyanın parası eder, aslına bakarsan Pekin'deki İmparatorluk sarayından başka yerde bir örneğinin bulunduğu bile şüpheli. Bu işin gerçek erbabı bunu görünce çıldırır."

"Peki bununla ne yapacağım?"

Holmes elime üzerine şu isim ve adresin basılmış olduğu bir kartı tutuşturdu: Doktor Hill Barton, 369 Half Moon Sokağı.

"Bu akşam bu isimle Baron Gruner'i ziyaret edeceksin, Watson. Gündelik alışkanlıklarını biraz biliyorum, akşam sekiz buçuktan sonra muhtemelen bir işi olmayacak. Öncesinde onu ziyaret edeceğini belirten bir not göndereceğiz, sonra da gidip ona Ming Hanedanlığı döneminden kalma ve kesinlikle emsalsiz bir takımdan bir numune getirdiğini söyleyeceksin. Ona kendini tanıtırken doktor olduğunu söylemen iyi olacaktır, zira bu konuda rol yapman gerekmiyor. Aynı zamanda bir koleksiyoncusun, bu takım bir şekilde eline geçti ve onu bu konuya ilgisi olduğunu bildiğin Baron Gruner'e satmak istiyorsun."

"Hangi fiyata?"

"İyi ki aklına geldi, Watson. Eğer kendi koleksiyonunda yer alan bir eşyanın değerini bilmezsen kötü tökezlersin. Bu porseleni bana Sir James verdi, anladığım kadarıyla o da

(*) Londra'daki ünlü müzayede salonu.

vekâlet ettiği kişinin koleksiyonundan almış. Buna paha biçilemeyeceğini söylersen abartmış olmazsın."

"Ya da en iyisi ona bir uzmanın değer biçmesi gerektiğini söyleyeyim."

"Fevkalade, Watson. Bugün senden zekâ fışkırıyor. Ona Christie'yi ya da Sotheby'yi(*) öner. Zira nezaketin ona değer biçmeni önlüyor."

"Peki ya benimle görüşmeyi kabul etmezse?"

"Kabul edecektir, Watson. Bu adam tam bir koleksiyon manyağı, bu saplantının en ağır biçiminden mustarip. Özellikle bir otorite olarak kabul gördüğü bu konuda. Otur, Watson, sana bir mektup yazdıracağım. Mektubumuza bir cevap beklememiz gerekmiyor, yalnızca kendisini bu akşam ziyaret edeceğini bildirmemiz ve ziyaretinin sebebini açıklamamız yeterli olacaktır."

Mektup çok iyiydi, nazik, kısa ve bir koleksiyoncunun merakını hayli kamçılayacak türden. Kuşku uyandırmamak amacıyla onu Baron Gruner'e o bölgeden bir postacı her zamanki şekilde teslim etti. O akşam, elimde kıymetli bir Çin porseleni ve cebimde Doktor Hill Barton yazan bir kartla, bu sefer baş kahramanının bizzat kendim olduğum bir serüvene doğru yola koyuldum.

Güzel evi ve arazisi, Sir James'in dediği gibi Baronun varlıklı biri olduğunu gösteriyordu. Her iki yanını nadir görülen bitkilerin çevrelediği uzun dolambaçlı yol, heykellerle süslenmiş ve zemini çakıltaşlarıyla döşenmiş büyük bir alana çıkıyordu. Malikâne ekonominin çok canlı olduğu günlerde Güney Afrikalı bir altın baronu tarafından inşa edilmişti. Alçak ev ile yanındaki kuleler mimari bakımdan bir facia olmakla beraber, büyüklükleri ve sağlamlıklarıyla heybetli bir görünüme sahipti. Eve vardığımda bir piskoposlar heyetini

(*) Londra'daki ünlü müzayede salonları.

süsleyebilecek şatafattaki bir uşak kapıyı açtı ve beni Baronun bulunduğu yere götürecek olan bir başka şık giyimli uşağa teslim etti.

Baron sırtı bana dönük olarak iki pencerenin arasında bulunan ve Çin çömlekleri koleksiyonun bir kısmını içine alan büyük bir mahfazanın açık ön kısmında duruyordu. İçeri girdiğimi duyunca elindeki küçük kahverengi bir vazoyla bana doğru döndü.

"Lütfen oturun, doktor," dedi. "Hazinelerime şöyle bir göz gezdiriyor, onlara bir ekleme yapmanın gerçekten bir lüzumunun olup olmadığını düşünüyordum. Öyle zannediyorum ki VII. yüzyıldan kalma şu Tang ilginizi çekecektir, böylesine bir saydamlığı ve böyle harikulade bir işçiliği bugüne dek görmemişsinizdir. Bahsettiğiniz Ming tabağı yanınızda mıydı?"

Büyük bir dikkatle porseleni sarıldığı kumaştan çıkartıp ona uzattım. Onu elimden aldıktan sonra masasına oturdu, ışık biraz yetersiz olduğundan çalışma lambasını yakarak tabağı dikkatle incelemeye koyuldu. Bu sırada lambanın sarı ışığı yüz hatlarını ortaya çıkarıyor, onu dikkatle inceleyebilme olanağı sunuyordu.

Gerçekten de olağanüstü derecede yakışıklı bir adamdı. Bu konuda bütün Avrupa'ya yayılmış ününü doğrusu sonuna kadar hak ediyordu. Orta boylu biriydi, fakat hoş görünümlü ve belirgin vücut hatlarına sahipti. Neredeyse Doğuluları andıracak ölçüde yanık bir yüzü ve bir kadını kolaylıkla büyüleyebilecek büyük, koyu ve mahmur gözleri vardı. Saçları ile özenle mumlanmış kısa, sivri bıyıkları kuzgun siyahıydı. İnce dudakları ile düz bir çizgi gibi uzanan ağzı dışında her yeri kusursuzdu, fakat eğer benden bir katilin ağzını betimlemem istenecek olsa bu ağzı betimlerdim: Baronun yüzünde adeta ince bir yarık gibi uzanan, acımasız ve korkunç ağzını. Bıyığını ağzını kapatmayacak bir biçimde kesmekle hata etmişti, zira bu ağız aslında doğanın onun müstakbel

kurbanları için yaratmış olduğu bir tehlike sinyaliydi. Sesi tüm dikkatleri üzerine çekecek kadar hoş, tavırları kusursuzdu. Yaşının otuzu biraz geçtiğini söyleyebilirdim, ne var ki daha sonraki kayıtlar kırk iki yaşında olduğunu gösterecekti.

En sonunda, "Çok iyi," dedi, "gerçekten de çok iyi! Ve elinizde bunun dâhil olduğu takımdan altı parçanın daha olduğunu söylüyorsunuz. Bu konuya ilişkin olarak beni şaşırtan, bu harikulade parçalardan haberimin olmamasıydı. İngiltere'de bunlardan yalnızca bir tane bulunduğunu biliyordum, onun da piyasaya sürülmüş olması pek olası değil. Size bu parçayı nasıl edindiğinizi soracak olursam pervasızlık etmiş olur muyum, Doktor Hill Barton?"

Olabildiğince kayıtsız bir edayla, "Bunun gerçekten bir önemi var mı?" diye sordum. "Parçanın emsalsiz olduğunu görüyorsunuz, fiyata gelince, ona bir uzmanın değer biçmesini isterim."

Bir anda koyu gözlerinde bir kuşku parıltısı belirdi. "Garip, gerçekten çok garip. Herhalde siz de takdir edersiniz ki, böyle değerli bir parçayı satın alacak olan biri pek tabii olarak nereden geldiğini bilmek ister. Parçanın emsalsiz olduğu aşikâr, doğrusu bundan hiç şüphem yok. Fakat eğer bunu alacaksam böylesi bir şeyin risk taşımadığından emin olmak zorundayım, öyle ki daha sonradan sizin yasal olarak onu satma hakkınızın olmadığı ortaya çıkabilir."

"Bu konuda size garanti verebilirim."

"Fakat bu da teminatınızın ne olduğu sorusunu akla getiriyor."

"Bankam buna cevap verecektir."

"Kuşkusuz. Fakat yine de bu işte bana olağandışı gelen bazı şeylerin olduğunu belirtmeliyim."

Kayıtsız bir edayla, "İşi yapmak istiyor musunuz, istemiyor musunuz?" dedim. "Bu konunun uzmanı olduğunuzu bildiğimden ilk teklifi size yaptım, fakat bu başkalarını bulamayacağım anlamına gelmiyor."

"Size bu konunun uzmanı olduğumu kim söyledi?"

"Bu konuda bir kitabınız olduğunu biliyorum."

"Peki onu okudunuz mu?"

"Hayır."

"Tanrım, bu işi anlamak benim için gitgide daha da zorlaşıyor! Bu konuda uzman bir koleksiyoncusunuz ve koleksiyonunuzda çok değerli bir parça var. Beri yandan size elinizdeki parçanın gerçek değerini söyleyebilecek yegâne kitabı okuma zahmetine bile girmiyorsunuz. Bu durumu nasıl açıklıyorsunuz?"

"Çok meşgul biriyim, aynı zamanda doktorluk yapıyorum."

"Bu bir cevap değil. Bir konuyu hobi haline getirmiş bir adam hangi şartlarda olursa olsun o konuyla sürekli olarak ilgilenir. Ve siz mektubunuzda konunun uzmanı olduğunuzu söylemiştiniz."

"Öyleyim zaten."

"O halde sizi sınamak için birkaç soru sorabilir miyim? Size sormam gerekir, Doktor, tabii eğer gerçekten doktorsanız, zira bu iş gitgide daha da şüpheli bir hal alıyor. Size İmparator Shomu hakkında ne bildiğinizi ve onu Nara yakınındaki Shoso-in'le nasıl ilişkilendirdiğinizi soracağım. Yoksa bu soru aklınızı mı karıştırdı? O halde bana Kuzey Wei Hanedanlığından ve seramik tarihindeki öneminden bahsedin."

Sahte bir öfkeyle yerimden fırladım.

"Buna tahammül edemem, bayım," dedim. "Buraya size iyilik etmek için geldim, bir okul çocuğu gibi imtihan edilmeye değil. Bu konudaki birikimim sizinkinden geri olabilir, fakat böylesine onur kırıcı biçimde sorulan bu soruları cevaplamayı kesinlikle reddediyorum."

Bir süre gözünü hiç kırpmaksızın gözlerimin içine baktı. Gözlerindeki mahmur ifade silinip gitmişti. Sonra birdenbire gözleri parıldadı. O zalim dudaklarının arasındaki dişleri ışıkta parıldıyordu.

"Nasıl bir oyun bu? Zira belli ki siz buraya Holmes'un casusu olarak geldiniz, bu porselen meselesi de bana kurduğunuz bir tuzaktan başka bir şey değil. Duyduğuma göre dostumuz ölüyormuş, demek artık beni gözetleyebilmek için piyonlarını gönderiyor. Buraya izinsiz girdiniz ve Tanrı şahidimdir ki, çıkmak girmekten çok daha zor olabilir!"

Birden ayağa fırlamıştı, saldırıyı karşılayabilmek için bir adım geriye çekildim, zira adam öfkeden kudurmuş bir haldeydi. Belki başından beri benden şüphelenmişti ve hiç şüphesiz bu sıkı sorgulama sırasında gerçeğin farkına varmıştı, ne var ki bu adamı kandırmayı bekleyemeyeceğim açıktı. Elini yanında duran çekmeceye daldırdı ve hiddet içinde her şeyi darmadağın ederek bir şey aramaya koyuldu. Sonra bir ses duymuş olacak ki birdenbire durup dikkat kesildi.

"Ah!" diye bağırdı. "Ah!" Hızla arkasındaki odaya daldı.

İki adımda açık kapıya vardım ve içeride gördüğüm manzara oradan bir daha hiç çıkmamak üzere belleğime kazındı. Bahçeye açılan balkonun kapısı sonuna kadar açıktı, önünde kafası kanlı bandajlarla sarılı ve solgun yüzü beyaza kesmiş, adeta korkunç bir hayaleti andıran görünümüyle Sherlock Holmes duruyordu. Göz açıp kapayıncaya kadar pencere boşluğundan dışarı çıkmıştı, hızla seğiren bedeninin defne yapraklarına sürtündüğünü işittim. Ev sahibi öfke dolu bir inilтiyle olduğu yerden fırladı, açık kapıya doğru geçerek onun arkasından gitti.

Ve sonra! Her şey göz açıp kaparcasına bir çabuklukla olup bitmişti, buna karşın neler olup bittiğini bütün açıklığıyla görmüştüm. Yaprakların arasından bir kol, bir kadın kolu belirdi. Aynı anda Baron dehşet dolu bir çığlık attı, sonsuza dek belleğimde yankılanacak olan bir çığlık. İki eliyle yüzünü kapatıp başını korkunç bir şekilde duvarlara vurarak odanın içinde dört dönmeye başladı. Ardından yere yığıldı, halının üzerinde kıvranıp debelenirken ardı ardına attığı çığlıklar bütün evi inletiyordu.

"Su!" diyordu, "Tanrı aşkına su verin!"

Yanımda duran masadan kaptığım sürahiyle yardımına koştum. Aynı anda birkaç uşak holden koşup yetişmişti. Yaralanan adamın kafasını kaldırıp korkunç suratını lambanın ışığına tuttuğum sırada uşaklardan birinin bayıldığını hatırlıyorum. Sülfürik asit yüzünün her tarafını kemiriyor, kulaklarından ve çenesinden damlıyordu. Bir gözü çoktan ferini yitirip beyazlaşmıştı. Ötekisi ise öylesine kızarmıştı ki, sanki biraz sonra alev alıp yanacaktı. Birkaç dakika önce hayran kaldığım bu surattan geriye kalanlar ressamın ıslak ve kirli bir bezle üzerinden geçtiği güzel bir resmin siluetini andırıyordu adeta. Bulanıklaşmış, renksizleşmiş, insanlık dışı, korkunç bir hal almıştı suratı.

İşte sülfürik asit Gruner'e bunları yapmıştı. Bundan sonra ise uşakların bir kısmı pencereden atlayıp dışarı kaçıştı, ötekilerse çimlerin üzerine serildi, ama dışarıda hava kararmış ve yağmur indirmeye başlamıştı. Kurbanın öfke dolu haykırışlarının arasından kendisinden öcünü alan kişiye yönelik söyledikleri özellikle göze çarpıyordu. "Bunu yapan o cehennem kedisi Kitty Winter'dan başkası değil! Seni dişi şeytan! Bunun bedelini ödeyeceksin! Ödeyeceksin! Ah, Tanrım, bu acıya dayanamıyorum!"

Yüzünü yağla yıkadıktan sonra derisi açılmış yerlere pamukla tampon yaptım, sonra bir morfin iğnesi vurdum. Yaşadığı şokun etkisiyle benden şüphesi silinip gitmişti, ellerime sarılıp sanki onları iyileştirmeye muktedirmişim gibi ölü bir balığınkini andıran gözlerini gözlerimin içine dikmişti. Doğrusu en sonunda böylesine korkunç bir olayın meydana gelmesine yol açan aşağılık hayatını bütün ayrıntılarıyla hatırlamıyor olsaydım, o sırada bu felakete ağlayabilirdim. Ne var ki şimdi o alev alev yanan iğrenç elleriyle ellerime sarılmış olması bende bir tiksinti hissi uyandırıyordu, bu nedenle aile doktorunun peşinde bir uzmanla birlikte çıkıp gelmesi ve sorumluluğu üzerimden alması beni sevindirmişti. Ayrıca

polis dedektifi de gelmişti, bu sefer gerçek kartımı çıkararak ona uzattım. Bunu yapmamam aptallık olurdu, zira Londra'nın bu yakasında ismim en az Holmes'unki kadar meşhurdu. Sonrasında bu dehşet dolu karanlık evi arkamda bırakarak Baker Caddesi'ne gitmek üzere yola koyuldum. Bir saat geçmeden oraya varmıştım.

Holmes'u her zamanki koltuğunda, solgun ve bitap bir halde buldum. Yaraları bir yana, o akşamki olaylar yüzünden çelik gibi sinirleri bile çözülmüştü. Ben ona sülfürik asidin Baronun yüzünde yarattığı değişimi anlatırken, yüzünde dehşet dolu bir ifadeyle beni dinledi.

"Günahın bedeli, Watson, günahın bedeli!" dedi. "Er ya da geç bütün günahların bedeli ödenir. Ve Tanrı biliyor ya, Gruner'in de yeterince günahı vardı." Bu sırada masaya uzanıp kahverengi bir defteri eline almıştı. "İşte, kadının bahsettiği defter buydu. Eğer bu da bu evliliğe engel olmazsa hiçbir şey olamaz. Fakat engel olacaktır, Watson, öyle olması gerekir. Kendisine saygısı olan hiçbir kadın buna katlanamaz."

"Şu aşk günlüğü mü bu?"

"Belki de şehvet günlüğü demek daha doğru olur. Fakat ona ne isim verirsek verelim, şu bir gerçek ki kadının bundan söz ettiği anda onu elimize geçirmemiz halinde muazzam bir silaha kavuşacağımızı anlamıştım. Kadın bunu ağzından kaçırabileceği için, o anda bunu söylemedim. Fakat daha sonrasında sürekli bunu düşünüp durdum. Sonra bana yapılan bu saldırı, Baronun bundan sonra bana karşı bir önlem alınmasının gerekmediğini düşünmesini sağladı, artık her şey benden yanaydı. Kuşkusuz biraz daha bekleyebilirdim, fakat Amerika'ya yapacağı yolculuk bir an önce harekete geçmemi gerektirdi. Zira giderken şerefine böylesine leke sürecek bir belgeyi arkasında bırakamazdı, bu nedenle artık hamlemi yapmam gerekiyordu. Onu evine gece girip çalmak imkânsızdı, zira hırsızlara karşı hazırlıklıydı. Fakat eğer bu sırada

zihninin başka bir şeyle meşgul olmasını sağlayabilirsem, bir akşamüstü böyle bir şeye girişebilirdim. İşte seni elinde mavi bir fincan tabağıyla Baronun evine göndermemin sebebi buydu. Yine de defteri kısa sürede bulabilmem için nerede olduğunu bilmeliydim, zira zamanım senin Çin çömlek sanatı üzerine bildiklerinle sınırlıydı. Bu nedenle oraya gitmeden önce kızı da yanıma aldım, pelerinin altında özenle taşıdığı o küçük kutunun içinde neyin olduğunu nereden bilebilirdim? Sadece bana yardım etmek için oraya geldiğini sanıyordum, fakat anlaşılan yapacağı başka bir şey daha varmış."

"Beni senin gönderdiğini anladı."

"Benim de korkum buydu, fakat kaçmama yetecek kadar olmasa da defteri almama yetecek kadar süre onu oyunun içinde tutmayı başardın. Sir James, sizi gördüğüme çok sevindim!"

Daha önce kendisine bir not göndererek çağırmış olduğumuz zarif dostumuz gelmişti. Holmes ona olup bitenleri anlatırken bütün dikkatiyle onu dinledi.

Hikâyeyi dinledikten sonra, "Harikalar yaratmışsınız, harikalar!" diye haykırdı. "Fakat eğer yaraları Doktor Watson'un anlattığı kadar korkunçsa, bu demektir ki defteri almasaydık da evlilik bozulurmuş."

Holmes başını salladı.

"De Merville'in klasındaki kadınlar böyle davranmazlar. Onu bir mazlum olarak, korkunç bir saldırının güzelliğini yitirmiş kurbanı olarak daha çok severdi. Hayır, hayır, yıkmamız gereken onun ahlaki imajıdır, fiziki imajı değil. Bu defter kızın ayaklarının yeniden yere basmasını sağlayacaktır, öyle ki böyle bir şey için bu da yeterli olmazsa, başka ne yapılabilir bilmiyorum. Baron bunu kendi elyazısıyla yazmış. Kız böyle bir şeyi görmezden gelemez."

Sir James hem defteri, hem de o değerli fincanı yanına alıp çıktı. Bu sırada ben de gecikmiş olduğum için, onunla birlikte sokağa indim. Burada bir kupa arabası onu bekliyordu.

Arabaya atladı, şapkasında bir arma olan arabacıya çabucak bir emir verdi ve araba hızla oradan uzaklaştı. Sir James arabaya biner binmez kapının üzerindeki armayı kapatmak için paltosunu dışarı sarkıtmıştı, ne var ki üzerine vuran ışıkta armayı görmüştüm. Hayretten nefesim kesildi, sonra dönüp Holmes'un dairesine giden merdiveni hızla çıkmaya başladım.

Vereceğim büyük haberden ötürü içim içime sığmayarak, "Holmes," dedim, "müşterimizin kim olduğunu buldum. Şu işe bak ki o..."

"Sadık bir dost ve yürekli bir beyefendi," dedi Holmes, eliyle beni engelleyen bir hareket yaparak. "Şimdi ve ebediyen bununla yetinelim."

Baronun gerçek yüzünü ortaya koyan defterin tam olarak nasıl kullanıldığını bilmiyorum. Sir James bu işi halletmiş olmalıydı, ya da bu nazik görevin genç bayanın babasına verilmiş olması daha olasıydı. Fakat her halükârda, anlaşılan defter istenilen etkiyi yapmıştı, zira üç gün sonra *Morning Post* gazetesinde Baron Adelbert Gruner ile Violet De Merville arasında yapılması planlanan evliliğin iptal edildiğini bildiren bir haber çıktı. Yine aynı gazetede Bayan Kitty Winter'ın Baronun suratına asit atmakla yargılandığı davanın ilk duruşmasının o gün görüleceği bildiriliyordu. Mahkeme söz konusu suça dair öylesine hafifletici nedenler bulup çıkarmıştı ki, verilen ceza bu nitelikteki bir suç için verilmiş en düşük ceza olarak tarihe geçti. Ayrıca Sherlock Holmes de kendisine karşı hırsızlıktan dava açılmakla tehdit edilmişti, ne var ki dostum halen mahkeme karşısına çıkmış değil, zira anlaşılan ortada iyi bir amaç ve yeterince şöhretli bir müşteri olunca, katı İngiliz yasaları bile esnek ve insancıl bir hal alıyor.

Solgun Asker Macerası

Dostum Watson'un sınırlı bir görüsü ve biraz sığ fikirleri olmakla birlikte, doğrusu düşüncelerinde bir hayli ısrarcı olan birisidir. Öyle ki serüvenlerimden birini kendim yazmam için nice zamandır başımın etini yiyip duruyor. Gerçi bu duruma kendim davetiye çıkardım desem yeridir, zira birçok kez onu yazdıklarının yüzeysel olmasıyla, kişileri ve olguları nesnel biçimleriyle, oldukları gibi ortaya koymak yerine hâkim olan estetik beğeniye ayak uydurmaya çalışmakla suçlamıştım. Öyle ki en sonunda, "O halde neden kendin yazmayı denemiyorsun Holmes!" diyerek bana veryansın etmişti. Doğrusu itiraf etmem gerekir ki, elime kalemi aldıktan sonra olayların okuyucunun ilgisini çekecek biçimde sunulması gerektiğini anlamaya başladım. Şimdi okuyacağınız hikâyenin bu bakımdan pek zorluk çekmeyeceğini düşünüyorum, zira başımdan geçen en ilginç serüvenlerden birisidir bu. Beri yandan kendisi herhalde unutmuş olacak ki, Watson'un yazdıkları arasında hiçbir biçimde sözü edilmiyor! Biyografimi yazma işini üstlenmiş olan eski dostumdan bahsetmişken bu vesileyle belirtmek isterim ki, soruşturmalarımda bana birisinin eşlik etmesi külfetine girmemin sebebi kendimi beğenmişliğim değildir. Böyle bir şey yapıyorsam, bunun tek nedeni dostumun kişiliğinde bende hayranlık uyandıran, ender rastlanacak bazı özelliklerin bulunuşudur. Ne var ki alçakgönüllü biri olan

dostum sürekli benim başarılarımı abartmakla meşgul olduğundan, bu üstünlüklerinin pek farkına varamamaktadır. Vereceğim kararları ve atacağım adımları önceden kestirebilen bir ortak, benim durumumda epeyce tehlikelidir. Beri yandan, ortaya çıkan her yeni durumu heyecan verici bir şaşkınlık duygusuyla karşılayan ve gelecekte olacakları henüz tamamlanmamış bir kitabın henüz yazılmamış bölümleri olarak gören birisi gerçekten ideal bir yardımcı olabilir.

Şayet not defterim beni yanıltmıyorsa, iriyarı, dinç, güneşten teni bronzlaşmış, güçlü kuvvetli bir İngiliz olan Bay James M. Dodd beni 1903 yılının ocak ayında, Boer Savaşı(*) sonuçlandıktan hemen sonra ziyaret etmişti. Sevgili dostum Watson o sıralar beni karısı uğruna terk etmişti ki, hatırladığım kadarıyla onunla ilişkimiz boyunca bana karşı yapmış olduğu tek bencilce hareketi de buydu. İşte bu sebepten ötürü o sıralar yalnızdım.

Âdetim olduğu üzere misafirimi her zaman yüzü aydınlıkta kalacak şekilde pencerenin karşısındaki sandalyeye oturtur, ben de sırtımı güneşe vererek onun karşısına geçerdim. Bay James Dodd söze nasıl gireceğini bilemiyor gibiydi. Ona yardım etmeye kalkışmadım, zira odada hüküm süren sessizlik bana gözlem yapma fırsatı veriyordu. Deneyimlerim sonucunda birtakım şeyleri çıkarsamanın gücüyle önceden kestirebilmenin müşterileri bir hayli etkilediğini fark etmiştim, bu nedenle konuşmaya ona ilişkin yapmış olduğum çıkarımları kendisiyle paylaşarak başladım.

"Anladığım kadarıyla Güney Afrika'dan geliyorsunuz, bayım."

Biraz şaşırmış bir sesle, "Evet, bayım," dedi.

"Zannedersem İmparatorluk Süvari Alayı."

"Kesinlikle."

(*) Burada kastedilen 1899 – 1902 arasında Güney Afrika'da yapılan İkinci Boer Savaşı'dır.

"Ve hiç şüphesiz Middlesex birimi."

"Aynen öyle, Bay Holmes, siz bir sihirbazsınız!"

Hayretine gülümseyerek karşılık verdim.

"Eğer bir beyefendi İngiltere güneşinin yapmış olması mümkün olmayacak derecede bronzlaşmış bir yüzle ve cebinde durmak yerine gömlek koluna tutuşturulmuş olan mendiliyle odama girerse, hakkında çıkarsama yapmam pek güç olmaz. Kısa sakalınızdan sivil olmadığınız belli oluyor. Zira bu sakal süvarilere özgü bir tarzda kesilmiş. Middlesex'e gelince, sizin Throgmorton Caddesi'nde bir borsa simsarı olduğunuzu zaten kartınızdan anlamıştım. Başka hangi alaylara katıldınız?"

"Her şeyi görüyorsunuz."

"Sizin görebildiğinizden fazlasını değil ama zihnimi gördüklerime dikkat edecek bir şekilde eğittim. Fakat zannedersem, Bay Dodd, bu sabah beni ziyaret etmekteki amacınız gözlem sanatı üzerine konuşmak değildi. Tuxbury Old Park'da neler oluyor?"

"Bay Holmes!"

"Sevgili Bayım, bunda hiçbir gizem yok. Mektubunuzun konusu buydu ve buluşmak için bu kadar acele ettiğinize göre beklenmedik, önemli bir durumla karşılaştığınız aşikâr."

"Evet, gerçekten de öyle. Mektubu öğleden sonra yazmıştım fakat daha sonra önemli bazı gelişmeler oldu. Eğer Albay Emsworth beni kovmasaydı..."

"Sizi kovdu mu!"

"Şey, yaptığı o anlama geldi. Kendisi gerçekten sert biri. Zamanında ordudaki en disiplinli komutandı ve o zamanlar kaba saba konuşmak revaçtaydı. Eğer söz konusu olan Godfrey'in iyiliği olmasaydı gidip Albaya çatmazdım."

Pipomu yakıp arkama yaslandım.

"Herhalde neden bahsettiğinizi anlatacaksınız."

Misafirim muzipçe sırıttı.

"Üzgünüm, her şeyi önceden kestirebildiğinizi zannetmeye başlamıştım. Size olan bitenleri anlatacağım, umarım bunların ne anlama geldiğini bana söyleyebilirsiniz. Zira dün gece sabaha kadar onları düşünmekten zihnim allak bullak oldu, ne var ki düşündükçe daha da inanılmaz bir hal alıyorlar.

Bundan henüz iki sene önce, 1901 yılının ocak ayında süvari taburuna katıldığımda, tabura katılan diğer askerlerin arasında genç Godfrey Emswoth de bulunuyordu. Godfrey, Albay Emswoth'ün, bir kahramanlık nişanıyla ödüllendirilmiş olan Kırımlı Emswoth'ün tek oğluydu ve savaşmak kanında vardı, bu nedenle gönüllü olması hiç şaşırtıcı değildi. Alayda ondan daha iyi bir delikanlı yoktu. Ve aramızda bir arkadaşlık gelişti, sadece ve sadece iki insanın aynı hayatı yaşadığı, aynı şeylere üzülüp sevindikleri zaman kurulabilecek türden bir arkadaşlıktı bu. O benim eşimdi ve orduda bunun önemli bir anlamı vardır. Çetin savaşlarla geçen bir yıl boyunca bütün zorlukları, bütün sevinçleri birlikte yaşadık. Sonra Godfrey, Pretoria'nın dışında, Dioman Hill yakınında çarpışırken bir fil tüfeğinden çıkan kurşunla yaralandı. Cape Town'daki hastaneden ve Southampton'dan birer mektup aldım. O zamandan beri de tek bir sözcük yok, Bay Holmes, ben onun en yakın arkadaşıyım ve aradan altı aydan fazla sürenin geçmiş olmasına karşın tek bir sözcük yok.

Savaş bitip evimize döndükten sonra babasına bir mektup yazıp Godfrey'in nerede olduğunu sordum. Mektubuma cevap gelmeyince bir süre bekleyip bir mektup daha yazdım. Bu defa cevap geldi, ne var ki kısa ve kaba bir cevaptı bu: Godfrey dünya turuna çıkmıştı ve bir seneden önce dönmesi pek olası gözükmüyordu. İşte hepsi bu kadardı.

Bu cevap beni tatmin etmemişti, Bay Holmes, bu iş bana çok olağandışı görünüyordu. Zira Godfrey iyi bir çocuktu, en yakın arkadaşını böyle bırakıp gitmesi mümkün değildi. Sonra tesadüfen onun büyük bir servetin mirasçısı olduğunu ve babasıyla pek iyi geçinemediklerini öğrendim. İhtiyar bazen

zorbalaşıyordu, Godfrey de ona diklenecek kadar cesur biriydi. Ancak yine de tatmin olmamıştım, meseleyi aydınlığa kavuşturmakta kararlıydım. Ne var ki iki senelik yokluğumda yoluna koymam gereken bazı işler ortaya çıkmıştı ve ancak bu hafta Godfrey mevzusuna tekrar eğilebildim. Tabii eğildim derken, sonuna kadar gitmek için başka her şeyi bir kenara bıraktım demek istiyorum."

Bay James M. Dodd, insanın düşmanı değil de dostu olmayı isteyeceği türden biri gibi gözüküyordu. Konuşurken çenesi kasılıyor, mavi gözlerinde haşin bir ifade beliriyordu.

"Peki, şu ana kadar bu konuda ne yaptınız?"

"İlk yaptığım durumu kendi gözlerimle görmek amacıyla Bedford yakınında, Tuxbury Old Park'taki evlerine gitmek oldu. Bu defa annesine bir mektup yazdım, zira babasının huysuzluğundan artık gına gelmişti. Doğrudan cephe saldırısına giriştim, Godfrey'in yakın arkadaşım olduğunu, birlikte yaşadığımız şeylere dair onlara anlatabileceğim çok ilginç şeylerin olduğunu, o sıralar o civarlarda bulunduğumu, kendilerini ziyaret etmek istediğimi ve benzeri birtakım şeyler söyledim. Kadından mektubuma hoş, sevecen bir cevap geldi, o gece kendilerinde kalmamı teklif ediyordu bana. İşte pazartesi günü aklımı başıma getiren de bu oldu.

Tuxbury Old Hall çok sapa, her tarafa en az beş mil uzaklıkta bir yerdir. O gün istasyonda hiç araba olmadığından yürümek zorunda kalmıştım, eve vardığımda hava neredeyse kararmak üzereydi. Ev alabildiğine ücra bir konumda, büyük bir alanın ortasında tek başına duruyordu. Dikkatimi çeken bir şey evin geçmişteki bütün mimari akımlardan izler taşıdığıydı, zira Elizabeth dönemine ait yarı ahşap bir temelden yükseliyor, Victoria dönemi bir sütunlu girişle son buluyordu. İçerisi ise büsbütün işlemeli örtülerle, ahşap kaplamalarla ve yarı silik resimlerle kaplanmıştı; bir gizem ve gölgeler eviydi burası. Evin Ralph adında, neredeyse evle yaşıt ihtiyar bir uşağı vardı. Bir de karısı vardı ki, o kendisinden de yaşlı

gözüküyordu. Bu kadın Godfrey'in dadısıydı, Godfrey bana ondan bahsederken kadının annesinden sonra en çok sevdiği insan olduğunu hissetmiştim; bu nedenle o tuhaf görünümüne karşın, içimde ona karşı bir yakınlık duygusu belirmişti. Annesini de sevmiştim, nazik, sevimli ve biraz ürkek bir kadın. Orada hazzetmediğim tek insan Albay Emsworth'dü.

Albayla ansızın bir münakaşaya giriştik, şayet böyle yaparak tuzağına düşeceğimi anlamış olmasaydım, o anda evden çıkıp doğruca istasyona giderdim. Eve adımımı atar atmaz, doğrudan onun çalışma odasına yönlendirilmiştim. Çalışma masasının ardında oturmuştu, iriyarı bir cüssesi, kamburu, duman renginde bir teni ve dağınık kır bir sakalı vardı. Kırmızı damarları belirgin olan çıkıntılı burnu bir akbabanın gagasını andırır bir biçimde uzayıp gidiyor, fırça gibi kaşlarının altından kızgın ela gözleriyle dik dik beni süzüyordu. Godfrey'in neden babasından pek söz etmediğini şimdi anlıyordum.

Kaba saba bir sesle, 'Evet bayım,' dedi. 'Ziyaretinizin gerçek sebebini artık söyleyebilirsiniz.'

'Eşinize yazdığım mektupta bunu açıklamıştım.'

'Evet, Godfrey'i Afrika'dan tanıdığınızı söylemiştiniz. Tabii bu konuda elimizde sizin sözünüzden başka bir şey yok.'

'Cebimde bana yazdığı mektuplar var.'

'Lütfen onları bana gösterin.'

Ona uzatmış olduğum iki mektuba şöyle bir göz gezdirdikten sonra, onları gerisin geri bana uzattı.

'Peki, ne istiyorsunuz?' diye sordu.

'Ben oğlunuz Godfrey'i çok severdim, bayım. Onunla ikimizi sıkı bir bağla birbirimize bağlayan pek çok şey yaşadık. Bu ani suskunluğunun bende merak uyandırması ve ona ne olduğunu öğrenmek istemem sizce de doğal değil mi?'

'Yanlış hatırlamıyorsam daha önce sizinle mektuplaşmıştık ve bu sorunuzu mektubumda cevaplamıştım. Godfrey dünya turuna çıktı. Afrika'dan döndüğünde sağlığının bir

hayli bozulmuş olduğunu görünce annesiyle dinlenmeye, bir değişikliğe ihtiyacı olduğunu düşündük. Şayet bu konuyu merak eden başka arkadaşlarınız varsa onlara da bu açıklamayı iletebilirsiniz.'

'Elbette,' dedim. 'Yine de belki bana yola çıkış tarihiyle birlikte, yolculuk ettiği geminin ve seyahat şirketinin adını söyleme nezaketini gösterirsiniz.'

Görünüşe göre bu talebim ev sahibinin şaşırıp öfkelenmesine sebep olmuştu. O kusursuz kaşları gözlerinin üzerine inmiş, parmakları sabırsızca masaya vurmaya başlamıştı. Bir süre düşündükten sonra adeta satrançta hasmının tehlikeli bir hamle yaptığını fark eden ve bu hamleye nasıl karşılık vereceğine en sonunda karar vermiş birini andıran bir edayla başını kaldırıp bana baktı.

'Pek çok kişi, Bay Dodd,' dedi, 'bu inadınızı kişiliğine yapılmış bir saldırı olarak algılar ve ısrarınızın artık küstahlık derecesine vardığını düşünürdü.'

'Bunu oğlunuza olan sevgime verin, bayım.'

'Evet, zaten ben de bunun bilincinde olduğum için size hoşgörü gösterdim. Ne var ki yine de, sizden bu araştırmanızı sonlandırmanızı rica edeceğim. Her ailenin kendine özgü birtakım nedenlerden ötürü dışarıyla paylaşamayacağı bazı iç meseleleri vardır. Eşim, Godfrey'in geçmişiyle ilgili bir şeyler duyacağı için heyecan içinde, fakat ben sizden bunu yapmamanızı ve geçmişte olanı geçmişte bırakmanızı rica ediyorum. Bu tarz araştırmalar herhangi bir fayda getirmeyeceği gibi, bizi de güç bir duruma sokar, bayım.'

Beni çıkmaza sokmuştu, Bay Holmes, daha ileri gitmem mümkün değildi. Yapabileceğim tek şey durumu kabullenmek ve arkadaşımın akıbeti aydınlanana dek bu meseleyi aklımdan çıkarmayacağıma dair kendi kendime yemin ederek vicdanımı rahatlatmaktı. Üçümüz çok kasvetli, eski bir odada sessizce akşam yemeği yedik. Hanımefendi bana oğluyla ilgili sorular sorup durdu, bu sorular ihtiyarın canını sıkıyor,

huzursuzlanmasına sebep oluyordu. Canım öylesine sıkılmıştı ki, nezaketin gerektirdiği kadar bekledikten sonra bir bahane uydurup yatacağım odaya çekildim. Zemin katında, geniş ve pek fazla eşyası olmayan bir odaydı bu ve tıpkı evin geri kalanı gibi bir hayli kasvetliydi. Yine de, Bay Holmes, insanın bir sene boyunca otlaklarda uyuduktan sonra yattığı yeri yadırgamamaya başladığını fark ettim. Perdeleri açıp pencereden dışarıya baktım; önümde uzanan bahçenin üzerine yarımayın parıltısı vurmuştu, güzel bir geceydi. Sonra yanımdaki masa üzerinde duran lambanın aydınlığında, gürül gürül yanan şömine ateşinin önüne oturup ruhumdaki kasveti dağıtmak amacıyla bir romanı düşünmeye koyuldum, ne var ki o sırada ihtiyar uşak Ralph ateşi beslemek için elinde kömürle içeriye girince düşüncelerim bölündü.

'Bu ateşin sizi gece boyunca idare edemeyeceğini düşündüm, efendim,' dedi. 'Zira bu gece insanın içine işleyen bir soğuk var ve bu odalar çok rutubet alır.'

Tam odadan çıkacaktı ki birdenbire durakladı, başımı kaldırıp ona baktığımda kırışıklarla dolu suratında hüzünlü, beklenti dolu bir ifadeyle bana baktığını fark ettim.

'Beni bağışlayın efendim, fakat yemek masasında genç bey Godfrey'le ilgili söylediklerinize istemeden kulak misafiri oldum. Biliyorsunuz, ona küçükken eşim bakmıştı, keza ben de onun manevi babası gibiydim. Kendi başının çaresine bakabilen birisi olduğunu mu söylemiştiniz efendim?'

'Taburdaki en cesur adamdı o. Bir keresinde beni tek başına Boer piyadelerinin arasından çekip kurtarmıştı. Godfrey olmasaydı, şimdi ben de burada olamayabilirdim.'

İhtiyar uşak bir deri bir kemik kalmış ellerini ovuşturdu.

'Aah, evet, genç beyefendi Godfrey işte böyle biriydi efendim. Her zaman cesurdu, şu bahçede tırmanmadığı bir tek ağaç yoktur. O hiçbir şeyden korkmazdı. Çok iyi bir çocuktu, efendim, mükemmel birisiydi o.'

Bir anda yerimden fırlayarak, 'Bana bak!' diye haykırdım. 'Ondan söz ederken niçin hep öyleydi diyorsun, Godfrey öldü mü yoksa? Bütün bu gizem de neyin nesi böyle? Söyle bana, Godfrey Emswoth'a ne oldu?'

İhtiyarı omuzundan tutup kavradım, ne var ki büzülüp geriye doğru çekilerek benden kurtulmayı başardı.

'Neden bahsettiğinizi anlamıyorum efendim. İsterseniz bu konuyu beyefendiye sorabilirsiniz, o bilir. Üstüme vazife olmayan işlere burnumu sokmak istemem.'

Tam odadan çıkacaktı ki onu kolundan yakaladım.

'Bak,' dedim. 'Seni bütün gece burada tutmam gerekse de bu sorumun cevabını alacağım. Godfrey öldü mü, söyle bana.'

Gözlerime bakamıyordu, öyle bir hali vardı ki sanki hipnotize olmuş gibiydi. Cevap dudaklarının arasından epey zorlanarak döküldü. Hiç beklemediğim, korkunç bir cevaptı bu.

'Tanrım, keşke ölmüş olsaydı!' diye haykırdı, ardından zincirini koparırcasına odadan fırlayıp gitti.

Tahmin edeceğiniz üzere, Bay Holmes, yeniden sandalyeme oturduğumda mutsuzluğum geçmemişti. Öyle ki bana göre ihtiyarın söylediklerinin tek bir izahı olabilirdi. Anlaşılan zavallı dostum suç niteliğinde ya da en azından ailenin onurunu zedeleyen bir davranışta bulunmuş ve bu acımasız adam ortadaki skandalın gün yüzüne çıkmasını engellemek amacıyla onu uzaklara gönderip gözlerden saklamıştı. Zira Godfrey pervasız biriydi ve kolayca etki altında kalırdı. Birtakım kötü insanların arasına düştüğüne ve onlar tarafından yanlış bir yola çekilip felakete sürüklenmiş olduğuna hiç şüphe yoktu. Eğer gerçekten böyleyse ortada trajik bir durum var demekti. Fakat yine de, bana düşenin onu bulmak ve eğer yapabilirsem onu içinde bulunduğu beladan kurtarmak olduğunu düşünüyordum. İşte tasa içinde bunları zihnimde ölçüp tartıyordum ki birdenbire başımı kaldırdım ve o anda Godfrey Emsworth'ün tam önümde dikildiğini fark ettim."

Müşterim burada yoğun bir duyguya kapılarak durakladı.

"Rica ederim devam edin," dedim. "Sorununuz çok olağandışı bazı özellikler sergiliyor."

"Pencerenin öte tarafındaydı, Bay Holmes ve suratını cama yaslamıştı. Hatırlarsanız az önce size perdeleri açıp dışarı baktığımı söylemiştim. Perdeleri tekrar çekerken yarı açık bırakmıştım, işte şimdi onun sureti aradaki bu boşluğa yerleşmişti. Pencere yere kadar indiğinden onu boylu boyunca görebiliyordum, ancak dikkatimi en çok çeken suratı olduğundan, bir süre sonra bakışlarım suratına çevrilip kalmıştı. Öylesine soluk, bembeyaz bir surattı ki bu, hiç bu derece beyazlamış bir insan suratı görmemiştim. Herhalde hayaletlerin suratı böyle olur, fakat onunla göz göze geldiğimizde gözlerinden canlı olduğunu anlamıştım. Ona baktığımı görünce gerisin geri sıçrayıp karanlıkta kayboldu.

Halinde insanı afallatan bir şeyler vardı Bay Holmes ve yalnızca karanlıkta peynir gibi parıldayan o korkunç suratı değildi bu durumu yaratan. Bundan çok daha derinlerde bulunan, anlayamadığım, anlaşılması güç bir şey vardı halinde. Gizlice sıvışıp giden, suçlu, sinsi ve tanıdığım o açık, mert delikanlıya hiç mi hiç uymayan bir şeydi bu. Bunu fark etmem bir dehşet duygusunun bütün benliğimi sarmasına sebep olmuştu.

Yine de insan karşısında Boer birader gibi bir oyun arkadaşıyla bir iki sene askercilik oynayınca soğukkanlılığını korumayı ve hızlı hareket etmeyi öğreniyor. Öyle ki Godfrey ben pencereye vardığımda ancak gözden kaybolmuştu. Pencerenin açılması güç bir sürgüsü vardı, en sonunda onu çıkarıp atana kadar biraz zaman kaybetmiştim. Sonra çabucak pencereden öte tarafa atlayıp bahçedeki patikayı gitmiş olabileceğini düşündüğüm yöne doğru koşarak takip etmeye başladım.

Patika uzundu ve pek iyi aydınlanmadığından ilerisi görülmüyordu. Fakat sanki önümde hareket eden bir şey varmış gibi bir his uyanmıştı içimde. Koşmayı bırakmaksızın ona adıyla seslendim, fakat bir faydası yoktu. Bir süre sonra patikanın sonuna, farklı yönlerdeki kulübelere doğru uzayıp giden birkaç yoldan oluşan bir kavşağa vardım. Kararsızlık içerisinde olduğum yerde durmuştum ki uzaktan bir kapının kapatıldığını işittim. Ses arkamda bıraktığım evden değil, ileriden, karanlığın içinden gelmişti. İşte bu da gördüğüm şeyin hayal olmadığından emin olmamı sağlamıştı, Bay Holmes; Godfrey benden koşarak kaçmış ve bir eve saklanıp arkasından kapıyı kapatmıştı. Bundan hiç şüphem yoktu.

Artık yapabileceğim başka bir şey kalmamıştı, böylece bütün geceyi huzursuzca meseleyi zihnimde evirip çevirmekle, tanık olduğum şeyleri unutabilmek için onlara bir açıklama getirip kendimi avutmaya çalışmakla geçirdim. Ertesi gün Albayı biraz daha uzlaşmacı bulunca ve karısı da etrafta görülmeye değer bazı yerlerin olduğundan söz edince, bu durumu fırsat bilip onlara bir gece daha kalmamın kendilerine rahatsızlık verip vermeyeceğini sordum. İhtiyarın bu isteğime gönülsüzce de olsa rıza göstermesi önümde gözlem yapmak için dolu dolu bir gün bulmamı sağladı. Zira Godfrey'in yakınlarda bir yerlerde saklandığından emindim, geriye sadece nerede saklandığını ve bunu neden yaptığını bulmak kalıyordu.

Ev öylesine büyük ve dolambaçlıydı ki, içinde kimseye fark ettirmeksizin bir alay rahatlıkla gizlenebilirdi. Şayet aradığım gizem evin içinde saklıysa, anlaşılan onu bulmama pek olanak yoktu. Ama duymuş olduğum kapı sesinin evden gelmediği açıktı, bu nedenle bahçeyi araştırmaya karar verdim. Evin ihtiyar sakinleri gündelik alışkanlıklarına dalıp beni kendi halime bıraktıklarından araştırmamı rahatlıkla yürütebilecektim.

Bahçede birkaç kulübenin yanı sıra, onun bitiminde yer alan konumuyla ve içinde bir bahçıvanın yaşamasına yetecek

büyüklükteki çapıyla ötekilerden ayrılan bir müştemilat daha vardı. Acaba işittiğim kapı sesi buradan gelmiş olabilir miydi? Sanki amaçsızca etrafta dolanıyormuşum gibi bir eda takınarak eve yaklaştım. Bu sırada üstünde bir palto ve başında melon bir şapka olan, pek de bahçıvana benzemeyen ufak tefek, kanlı canlı, sakallı bir adam kapıdan çıktı. Ardından beni şaşırtan bir şey yaparak kapıyı kilitleyip anahtarı cebine koydu. Daha sonra yüzünde şaşırmış bir ifadeyle bana baktı.

'Burada misafir misiniz?' diye sordu.

Ona öyle olduğumu ve Godfrey'in arkadaşı olduğumu söyledim.

'Yolculuğa çıkmış olması çok yazık, beni görmeyi çok isterdi,' diyerek sürdürdüm konuşmamı.

Sanki biraz suçluluk duygusu içeren bir edayla, 'Evet, gerçekten de öyle,' dedi. 'Belki o döndükten sonra ziyaretinizi yinelersiniz,' diye devam etti, sonra benimle konuşmayı bırakıp yoluna gitti. Gelgelelim arkamı döndüğümde bahçenin ucundaki defnelerin arasında yarı gizlenmiş bir şekilde beni gözlediğini fark ettim.

Bu küçük evin yanından geçerken ona iyice bir baktım, ne var ki perdeleri sıkıca çekilmişti ve göründüğü kadarıyla boştu. Eğer fazla cüretkâr olursam kendi kuyumu kazabilirim, araziye girişim yasaklanabilir diye düşündüm, zira gözlendiğimi unutmuş değildim. Bu nedenle araştırmamı sürdürmek için geceyi beklemeye karar verdim ve ağır adımlarla eve döndüm. Hava kararıp ortalık sessizleştiğinde odamın penceresinden dışarı atlayıp olabildiğince sessiz adımlarla o gizemli eve doğru yola koyuldum.

Hatırlarsanız size az önce perdelerin sıkıca çekilmiş olduğundan söz etmiştim, şimdiyse perdelerin yanı sıra panjurlar da çekilmişti. Yine de tam olarak kapatılmamış bir panjurdan bir ışık huzmesi sızıyordu, bu nedenle bütün dikkatimi bu pencereye yoğunlaştırdım. Şansım varmış ki panjurun arkasındaki perde de sonuna dek çekilmemişti, böylece

aradaki boşluktan odanın içerisini görme fırsatı buldum. İçinde parlak bir lamba ile alev alev yanan bir şöminenin olduğu, hoş bir odaydı bu. O sabah gördüğüm ufak tefek adam karşımda oturmuş bir yandan piposunu içiyor, bir yandan da gazetesini okuyordu."

"Nasıl bir gazeteydi bu?" diye sordum.

Müşterim anlattıklarının bölünmesine içerlemiş gibiydi.

"Bunun gerçekten bir önemi olabilir mi?" diye sordu.

"Evet, hayati bir öneminin olduğunu belirtmeliyim."

"Bilmiyorum, doğrusu hiç dikkat etmedim."

"Belki büyük sayfalı bir gazete mi yoksa şu haftalık dergileri çağrıştıran daha küçük tipteki gazetelerden mi olduğunu fark etmişsinizdir."

"Şimdi siz sözünü edince hatırladım, sayfaları büyük değildi. *Spectator* olabilir, fakat o sırada zihnim bir hayli meşgul olduğundan dikkatimi böyle küçük ayrıntılara yoğunlaştırabilecek bir durumda değildim. Zira odada sırtı pencereye dönük olarak oturan bir adam daha vardı ki, bu adamın Godfrey olduğuna yemin edebilirdim. Bulunduğum yerden yüzünü göremiyor olmakla birlikte omuz hatlarından onu tanımıştım. Alabildiğine melankoli dolu bir edayla başını dirseğine dayamış, yüzünü ateşe dönmüştü. Kararsızlık içerisinde ne yapacağımı düşünüyordum ki bir el yavaşça omzuma vurdu, dönüp baktığımda Albay Emsworth'ün arkamda olduğunu fark ettim.

'Bu taraftan Bayım!' dedi, alçak bir sesle. Ardından beni arkasına katarak sessiz adımlarla eve yürüdü. Eve vardığımızda salondan bir tren tarifesi aldı, sonra birlikte yatak odama girdik.

'Saat 8:30'da Londra'ya giden bir tren var,' dedi. 'Sizi istasyona bırakacak olan araba saat sekizde kapının önünde olacak.'

Öfkeden suratı bembeyaz olmuştu, ben ise kendimi öylesine güç bir durumda bulmuştum ki, hareketimi mazur

göstermek amacıyla dostuma yönelik duyduğum endişeleri öne süren ve söz konusu amacı gerçekleştirmekten bir hayli uzak olan bir iki laf gevelemekten başka bir şey gelmedi elimden. Albay ise kaba bir biçimde sözlerimi keserek, 'Ortadaki tartışma kaldırır bir durum değil, bayım,' dedi. 'Siz ailemizin mahremiyetine edilebilecek en berbat tecavüzü ettiniz. Misafir olarak geldiğiniz bu evde bir casusa dönüştünüz. Size söyleyebileceğim daha fazla bir şey yok, bayım, yalnızca sizi bir daha görmek istemediğimi belirtmek isterim.'

Bu sözler kontrolümü kaybedip biraz hararetli sözler sarf etmeme sebep oldu, Bay Holmes.

'Oğlunuzu gördüm ve onu belirli bir sebepten ötürü gözlerden uzak tuttuğunuzun farkındayım. Onu bu şekilde insanlardan soyutlamaya sizi neyin ittiğini bilmiyorum, fakat artık hareket özgürlüğünün olmadığından eminim. Sizi uyarıyorum, Albay Emsworth, dostumun sağlığı ve emniyeti konusundaki kaygılarım ortadan kalkana dek bu gizemi deşmeye devam edeceğim ve bu konuda söyleyeceğiniz ya da yapacağınız hiçbir şeyin beni yıldırmasına müsaade etmeyeceğimden emin olabilirsiniz.'

O anda ihtiyarın bakışlarına öylesine gaddar bir ifade yerleşti ki bana saldıracağını düşündüm. Daha önce de belirttiğim gibi Albay ince, haşin ve dev gibi bir adamdı ve her ne kadar kuvvetsiz biri olmasam da onun karşısında pek bir şansımın olmadığını düşünüyordum. Ne var ki bana uzun, öfkeli bir bakış attıktan sonra sırtını döndü ve odadan çıkıp gitti. Bana gelince, Albayın söylediği gibi sabah trenine atladım ve sözünü ettiğim konuya ilişkin olarak görüş ve yardımınıza bir an önce başvurabilmek adına sizden almış olduğum randevuyu öne çekerek dosdoğru buraya geldim."

İşte ziyaretçimin önüme koyduğu sorun buydu. Parlak okuyucuların görebileceği gibi, bu durumda sorunun köküne inmek adına yapılabilecek şeyler belirli ve sınırlı olduğundan söz konusu sorun çözüm açısından pek fazla zorluk içermi-

yordu. Buna karşın önemli bir niteliği vardı sorunun, zira onu bu şekilde kayda geçirmemi haklı gösterecek ölçüde özgün ve ilgi çekici özelliklere sahipti. Her zamanki mantıksal çözümleme yöntemimi kullanarak bu sorunun köküne inmek üzere harekete geçtim.

"Hizmetçiler," dedim, "evde kaç hizmetçi vardı?"

"Fark ettiğim kadarıyla yalnızca ihtiyar uşak ile karısı vardı. Evin sakinleri şaşaadan uzak, basit bir yaşam sürüyor gibi gözüküyorlardı."

"O halde dışarıdaki evde hizmetçi yoktu, öyle mi?"

"Şayet o ufak tefek, sakallı adam hizmetçi değilse hayır, yoktu. Ama o adam hizmetçilerden çok daha üst sınıfta biri gibi gözüküyordu."

"Doğrusu bu durum bir hayli manidar görünüyor. Size bir evden diğerine yemek taşındığını düşündüren bir şeye rastlamış mıydınız?"

"Şimdi siz söyleyince hatırladım; bir keresinde Ralph'i elinde bir sepetle bahçeden aşağıya, o evin bulunduğu yere doğru giderken görmüştüm. Ama sepetin içinde yemek olabileceği aklıma gelmemişti."

"Peki, konuya ilişkin olarak hiç etrafta soruşturma yaptınız mı?"

"Evet, yaptım. İstasyon amiri ve köydeki hanın sahibiyle konuştum. Onlara eski silah arkadaşım Godfrey Emsworth'le ilgili bir şey bilip bilmediklerini sordum, her ikisi de kesin bir biçimde Godfrey'in dünya turuna çıktığını söylediler. Askerden döndükten sonra neredeyse hiç zaman geçirmeksizin tekrar yollara düşmüştü. Anlaşılan bu herkesçe kabul gören bir hikâyeydi."

"Şüphelerinizden hiç bahsetmediniz mi?"

"Hayır."

"Doğrusu çok zekice davranmışsınız. Bu meselenin soruşturulması gerektiği aşikâr. İkimiz birlikte tekrar Tuxbury Old Park'a gideceğiz."

"Bugün mü?"

O sıralar bir taraftan dostum Watson'un *Abbey Çiftliği Vakası*(*) olarak adlandırdığı ve Greyminster Dükünün fazlasıyla içinde olduğu meseleyi çözüme kavuşturmakla uğraşıyordum. Ayrıca Osmanlı Sultanından derhal harekete geçmemi gerektiren bir iş almıştım ki, bu görevi savsaklamam ciddi birtakım politik sorunlar doğurabilirdi. İşte bu nedenle, günlüğüme bakılırsa Bay James M. Dodd'la birlikte Bedfordshire'a doğru yola koyulmam ertesi haftayı bulmuştu. Euston'a yaklaşırken önceden kendisiyle planladığımız gibi, vakur, az konuşan ve demir renginde yüzü olan bir beyefendiyi arabaya aldık.

Dodd'a, "Bu bey benim eski bir arkadaşım," dedim. "Bu işe dâhil olması bütünüyle gereksiz olabilir. Beri yandan, bu durumun hayati bir gereklilik taşıması aynı ölçüde muhtemel. Şu an için bu kadarını bilmeniz yeterli."

Hiç şüphesiz okuyucu şu ana dek Watson'un hikâyelerinden, henüz sonuca vardırmamış olduğum bir konuya ilişkin olarak konuşurken sözcüklerimi tasarruflu kullandığımı ve düşüncelerimi açığa vurmaktan kaçındığımı fark etmiştir. Görünen o ki, Dodd bu duruma şaşırmıştı, buna karşın söz konusu konuya ilişkin olarak aramızda başka bir konuşma geçmeksizin üçümüz yolculuğumuza devam ettik. Trende Dodd'a cevabını yarımıza aldığımız arkadaşımın da duymasını istediğim bir soru sordum.

"Pencerede arkadaşınızın yüzünü kimliğinden emin olacak kadar açık bir biçimde gördüğünüzü söylüyorsunuz, öyle mi?"

"Bundan hiç kuşkum yok. Burnunu cama bastırmıştı ve lambanın ışığı yüzüne vurmuştu."

"Gördüğünüz ona benzeyen başka birisi olamaz mı?"

(*) Adı geçen öykü *Sherlock Holmes Bütün Maceraları* dizisinde yayımladığımız *Sherlock Holmes'un Dönüşü* adlı kitapta yer almaktadır.

"Hayır, hayır, o olduğundan eminim."

"Fakat değişmişti, öyle mi?"

"Yalnızca teninin rengi. Yüzü, bunu nasıl tarif etsem, balık karnı kadar beyazdı. Bembeyaz olmuştu."

"Diğer yerleri de aynı derecede solgunlaşmış mıydı?"

"Zannetmiyorum. Çünkü pencereye bastırmış olduğu alnını açık bir biçimde görmüştüm."

"Onunla konuştunuz mu?"

"Onu gördüğümde konuşamayacak kadar korkmuş, dehşete kapılmış bir haldeydim. Sonra size söylediğim gibi peşinden gittim fakat bir sonuç çıkmadı."

Soruşturma büyük ölçüde tamamlanmıştı, geriye yalnızca meseleyi sonlandıracak olan küçük bir şeyin gerçekleştirilmesi kalıyordu. Çok uzun bir yol kat edip müşterimin önceden betimlemiş olduğu o şekilsiz şemalsiz, dolambaçlı tuhaf eve vardığımızda kapıyı ihtiyar uşak Ralph açtı. Bu sırada, Euston'dan aldığımız arkadaşıma o gün için kiralamış olduğum at arabasında beklemesini ve oradan bir yere ayrılmamasını, ihtiyacımız olması durumunda kendisini çağıracağımızı söylemiştim. Yüzü kırışıklarla dolu, ufak tefek bir ihtiyar olan Ralph siyah ceket ve siyah üstüne beyaz benekli bir pantolondan oluşan geleneksel kâhya kostümü içindeydi. Bir de bu kostüme pek uymayan, bu nedenle dikkatimi çekmiş kahverengi eldivenleri vardı ki, onları biz içeri girdiğimiz anda aceleyle çıkarıp holdeki sehpanın üstüne bırakmıştı. Dostum Watson'un daha önce belirtmiş olabileceği gibi, duyularım bir hayli keskindir. Öyle ki o anda Ralph'in eldivenlerini koymuş olduğu yerden, holdeki sehpanın tam ortasından geldiğini düşündüğüm cılız fakat keskin bir koku çalındı burnuma. Sehpaya doğru döndüm, şapkamı üstüne koydum, onu yere ittim ve almak için yere eğilirken burnumu eldivenlere yaklaştırma fırsatı buldum. Evet, bu tuhaf, katranlı kokunun eldivenlerden geldiğine hiç şüphe yoktu. Böylece soruşturmamı tamamlamış olarak çalışma odasına yöneldim.

Tanrım, bu ayrıntıyı finale saklamam gerektiği şimdi aklıma geldi! Zira Watson o heyecan dolu finalleri yazabilmek için zincirin böyle halkalarını son ana dek boş bırakıyordu.

Albay Emsworth odasında değildi, fakat Ralph'in mesajını aldıktan sonra çabucak geldi. Koridordan geçtiği sırada çabuk ve kuvvetli adımlarını işittik. Kapı ardına dek açıldı ve öfkeden sakalı kabarmış, yüzü allak bullak olmuş bir halde odaya daldı, o ana dek görmüş olduğum en korkunç görünümlü ihtiyardı. Elinde tuttuğu kartları paramparça ettikten sonra onları yere atıp üstlerine bastı.

"Sana haddin olmayan şeylere burnunu sokmamanı ve bir daha mülküme adımını atmamanı söylememiş miydim, Allah'ın belası! Sakın bir daha o lanetli suratını burada göstereyim deme. Şayet bir daha izinim olmaksızın mülküme girmeye kalkacak olursan bana meşru müdafaa hakkı tanımış olursun. Sizi vururum, bayım! Tanrı şahidimdir ki yaparım bunu! Ve size gelince, bayım," bu sırada bana dönmüştü, "aynı uyarı sizin için de geçerlidir. O rezil mesleğinizden haberim var, ancak o sözde yeteneklerinizi kullanmak için kendinize başka bir yer arasanız iyi olur, çünkü burada bu fırsatı bulamayacaksınız."

Müşterim istifini bozmaksızın, "Burada zorla tutulmadığını Godfrey bana kendi ağzıyla söylemedikçe buradan gitmeyeceğim," dedi.

Evindeki varlığımızdan pek de memnun olmayan ev sahibimiz uşak çanını çaldı.

"Ralph," dedi, "karakolu ara ve müfettişten buraya iki polis memuru göndermesini rica et. Ona evde hırsızların olduğunu söyle."

"Bir dakika," dedim. "Bay Dodd, şu anda Albay Emsworth'ün mülkiyet sınırları içerisinde bulunduğumuzu ve kendisi istemediği takdirde yasal açıdan buna hakkımızın olmadığını bilmeniz gerekir. Öte yandan onun da yaptıklarınızın oğluna yönelik duyduğunuz endişeden ileri geldiğini

anlaması gerekiyor. Eğer Albay kendisiyle beş dakikalık bir konuşma yapmama müsaade ederse onun bu konudaki fikrini değiştirebileceğimden eminim."

"Ben fikri öyle kolayca değiştirilebilecek birisi değilim," dedi ihtiyar asker. "Ralph, sana söylediğimi yap. Tanrı aşkına daha neyi bekliyorsun? Polisi ara!"

Sırtımı kapıya dayayarak, "Öyle bir şey olmayacak," dedim. "Polisin bu işe müdahale etmesi tam da ödünüzün patladığı felakete sebebiyet verecektir." Not defterimi çıkarttım, boş bir sayfaya bir sözcük karaladım. Kâğıdı Albay Emsworth'e uzatırken, "Bizi buraya getiren şey işte bu," dedim.

Ona uzattığım kâğıtta yazanı okurken yüzündeki bütün ifadeler silinip gitti ve yerini bir hayret ifadesine bıraktı. Albay, yüzünde bu ifadeyle bir süre kâğıda bakakaldıktan sonra, "Nasıl öğrendiniz?" diye sordu. Bu sırada daha fazla ayakta duramayarak kendini hızla sandalyesine bıraktı. Heyecandan soluk soluğa kalmıştı.

"Bu tür şeyleri öğrenmek benim işim. Bundan para kazanıyorum."

"Pekâlâ, madem Godfrey'i görmek istiyorsunuz, göreceksiniz. Bu iş artık sorumluluğumdan çıktı, beni buna siz mecbur bıraktınız. Ralph, Godfrey'le Bay Kent'e beş dakika sonra yanlarında olacağımızı bildir."

Beş dakika içinde bahçedeki patikayı geçmiş, kendimizi o gizemli evin önünde bulmuştuk. Ufak tefek, sakallı adam yüzünde şaşkınlık dolu bir ifadeyle kapıda dikilmişti.

"Bu çok ani oldu, Albay Emsworth," dedi. "Bütün planlarımızı bozacak olan bir şey bu."

"Elimde değildi, Bay Kent, buna mecbur bırakıldım. Acaba Bay Godfrey bizi görebilir mi?"

"Evet, içeride sizi bekliyor." Arkasını dönüp bizi sade döşenmiş geniş bir odaya kadar geçirdi. Şöminenin önünde sırtını ateşe vermiş olarak bir adam duruyordu, müşterim onu görünce kollarını açarak ileri fırladı.

"Tanrım Godfrey, benim eski dostum, seni görmek harika!"

Ne var ki adam eliyle bir işaret yaparak müşterimin kendisine daha fazla yaklaşmasını engelledi.

"Bana dokunma, Jimmie, uzak dur benden. Evet, öyle bakakalmakta haklısın! B Süvari Taburu'nun zeki onbaşısı Emsworth'e hiç benzemiyorum, değil mi?"

Görünüşü gerçekten sıradışıydı. Yüzüne bakıldığında düzgün yüz hatlarından bir zamanlar yakışıklı biri olduğu anlaşılıyordu, ne var ki şimdi yüzünü yer yer tuhaf, beyaz lekeler kaplamış, bu lekeler Afrika güneşinin bronzlaştırdığı tenirin üzerinde adeta beneklerden oluşan ayrı bir katman oluşturmuştu.

"Misafir istemememin sebebi işte bu," dedi. "Senin görmen sorun değil, Jimmie, fakat arkadaşını da getirmesen iyi olurdu. Herhalde bunun için iyi bir gerekçen vardır, fakat yine de benim aleyhime olan bir şey yaptın."

"Senin iyi olduğundan emin olmak istedim, Godfrey. O gece seni penceremden içeri bakarken görünce meseleyi aydınlığa kavuşturmadan öylece çekip gitmeye elvermedi içim."

"İhtiyar Ralph bana eve geldiğini söyleyince, gelip sana gizlice bakmaktan kendimi alamadım. Beni görmemeni umuyordum, pencereyi açtığını işittiğim zaman sığınağıma koşmak zorunda kaldım."

"Fakat Tanrı aşkına söyler misin, mesele nedir?"

Godfrey bir sigara yakarak, "Aslında pek uzun bir hikâyesi yok," dedi. "Pretoria'nın dışında, Buffelsspruit'te, doğu demiryolu hattı üzerindeki muharebeyi hatırlıyor musun? Orada vurulduğumdan haberin var mı?"

"Evet, bunu duydum, fakat ayrıntıları hiçbir zaman öğrenemedim."

"Üç kişi diğerlerinden ayrıldık. Belki hatırlarsın, çok engebeli bir araziydi. Simpson, yani Dazlak Simpson dediğimiz arkadaş, Anderson ve bir de ben. Demiryolu hattını Boer

biraderden temizlemeye çalışıyorduk, ne var ki bizi haklayan o oldu. Simpson ile Anderson öldü, ben de omzuma saplanan bir fil kurşunuyla yaralandım. Atıma atlayıp oradan uzaklaştım, ne var ki bir iki kilometre doludizgin koşturduktan sonra bayılarak eyerden düştüm.

Kendime geldiğimde gece yarısıydı, kendimi çok bitkin ve hasta hissediyordum. Ayağa kalktım, tam önümde bir ev, terası ve pek çok penceresi olan büyük bir ev olduğunu görünce şaşırdım. Hava ölümcül derecede soğuktu. O Afrika gecelerine özgü, bildiğimiz kırağıdan bayağı farklı, insanı uyuşturan, hissizleştiren ölümcül soğuğu hatırlarsın. Soğuk iliklerime işlemişti, anlaşılan hayatta kalmak için yegâne umudum o eve ulaşmaktı. Bilincim kapanmak üzereyken düşe kalka, sürüne sürüne eve yaklaştım. Sonrasında hayal meyal ağır ağır merdiveni çıktığımı, içinde birkaç yatak olan büyük bir odaya geçtiğimi ve kendimi mutluluk içerisinde bu yataklardan birine bıraktığımı hatırlıyorum. Yatak yapılmamıştı ama bu duruma hiç mi hiç aldırdığım yoktu. Örtüleri titreyen bedenimin üstüne çektim ve bir saniyeye kalmadan derin bir uykuya daldım.

Uyandığımda sabah olmuştu, ne var ki gözlerimi açtığımda sanki kendimi normal dünyada değil de, alabildiğine tuhaf bir kâbusun içinde bulmuştum. Afrika güneşi perdesiz, büyük pencerelerden bir sel gibi süzülerek içeri doluyor, bu büyük, badanalı yatakhanedeki her bir ayrıntıyı bütün çarpıklığıyla gözler önüne seriyordu. Hemen önümde kocaman, yuvarlak bir kafası olan bir cüce dikilmiş, bana kahverengi süngerleri anımsatan o iğrenç ellerini sallayarak heyecan içinde Hollandaca bir şeyler geveliyordu. Onun arkasında ise sözlerinin kendilerini eğlendirdiği anlaşılan bir grup adam vardı ki, onlara baktığımda benliğimi bir ürperti sardı. Zira bu gurubun içerisinde tek bir normal insan yoktu, her birinin bir uzvu tuhaf bir biçimde şişmiş ya da eğri büğrü olmuş, vücutları bir şekilde bütünlüğünü kaybederek çarpık bir hal

almıştı. Bu acayip ucubelerin kahkahalarını işitmek korkunç bir duyguydu.

Anlaşılan hiçbiri İngilizce bilmiyordu, fakat yine de ortadaki sorunun bir şekilde üstesinden gelmem gerektiği belliydi, zira büyük kafalı yaratık gitgide öfkeleniyor, öfkeden vahşi hayvan seslerini andıran çığlıklar atıyordu. O biçimsiz ellerini üstüme koymuş, yaramdan akan kana aldırmaksızın beni yatağımdan dışarı çekiştiriyordu. Küçük canavar boğa gibi kuvvetliydi, zira burada otoritesi olduğu anlaşılan yaşlıca bir adam odadaki şamatanın gürültüsünü duyup yetişmeseydi bu küçük canavar bana ne yapardı bilmiyorum. Adam, Hollanda dilinde bir iki sert söz söyleyince canavar bana zulmetmeyi bırakarak geri çekildi. Sonra adam yüzünü bana döndü ve bir süre alabildiğine şaşkınlıkla beni süzdü.

Hayret dolu bir sesle, 'Tanrı aşkına, siz buraya nasıl geldiniz?' diye sordu. 'Durun bir dakika! Görüyorum ki bitap düşmüş bir haldesiniz ve şu yaralı omzunuza bakılması gerekiyor. Ben doktorum, birazdan sizi bağlayacağım. Fakat tanrım! Burada savaş meydanında olduğunuzdan daha büyük bir tehlike içindesiniz. Çünkü burası bir cüzam hastanesi ve dün gece bir cüzamlının yatağında yattınız.'

Gerisini anlatmama gerek var mı, Jimmie? Anlaşılan hastane yetkilileri yaklaşan savaşı bir gün önceden görmüş ve bütün o zavallı yaratıkları tahliye etmişti. Sonra hastanenin bulunduğu bölge İngiliz birliklerinin eline geçince, cüzama artık bağışıklık kazanmış olduğuna inanmasına karşın, yine de benim yaptığımı yapmaya asla cesaret edemeyeceğini söyleyen bu başhekim onları yeniden hastaneye yerleştirmişti. Beni özel bir odaya yerleştirip tedavi etti, yaklaşık bir hafta sonra Pretoria'daki bölge hastanesine sevk edildim.

İşte böylece trajedimi dinlemiş oldun, Jimmie. Umudumu hiç kaybetmemeye çalıştım, ne var ki eve vardıktan sonra, gördüğün bu korkunç lekeler yüzümde belirdi ve bana kurtulamadığımı gösterdi. Bu durumda ne yapabilirdim? Issız

bir yerde bulunan büyük bir evim ve tamamıyla güvenebileceğim iki hizmetçim vardı. Bu evde yaşayabilirdim. Ayrıca bir cerrah olan Bay Kent gizlilik yemini ederek benimle kalmaya hazırdı. Bu koşullar altında karar vermek güç değildi. Zira öteki seçenek benim için tam bir kâbustu: Karantinaya alınmak ve özgürlüğüme bir daha kavuşamamak üzere ilelebet bu şekilde yaşamaya mahkûm bırakılmak. Beri yandan, planımı gerçekleştirebilmem için mutlak bir gizlilik gerekiyordu, öyle ki sırrımın bu sessiz taşraya sızması bile beni o korktuğum feci akıbete sürükleyebilirdi. Senin, Jimmie, senin bile durumun farkına varmaman gerekiyordu. Babamın nasıl olup da bu konudaki tutumunu yumuşattığını aklım hayalim almıyor doğrusu."

Albay Emsworth beni işaret etti.

"Bu bey beni buna mecbur bıraktı." Üzerine cüzam sözcüğünü yazmış olduğum kâğıt parçasını çıkararak onlara gösterdi. "Bu kadarını öğrendiyse, geri kalanını da öğrenmesinin bizim açımızdan daha güvenli olacağını düşündüm."

"Doğru düşünmüşsünüz," dedim. "Belki bu durum bir hayra vesile olur. Anladığım kadarıyla şu ana kadar hastayı yalnızca Bay Kent gördü. Size sorabilir miyim, bayım, yanılmıyorsam tropik ya da yarı tropik olarak sınıflandırılan bu tür rahatsızlıklar konusunda uzman mısınız?"

Sorumdan biraz rahatsız olduğunu gösteren bir sesle, "Eğitimli bir hekimin ortalama bilgisine sahibim," dedi.

"Yeterliliğinizden hiç şüphem yok, bayım, bununla birlikte eminim ki böyle bir vakada ikinci bir görüş almanın doğru olacağı konusunda siz de benimle hemfikirsinizdir. Fakat anladığım kadarıyla, hastanızın tecrit edilmesine yol açmasından korktuğunuz için bugüne dek böyle bir şeyden kaçındınız."

"Doğru," dedi Albay Emsworth.

"Bu durumun önceden farkına varmış olduğum için yanımda bu bakımdan kesinlikle güvenebileceğiniz, ağzı sıkı

bir doktor arkadaşımı getirdim. Daha önce kendisine mesleğim gereği bir yardımım dokunmuştu, şimdi kendisi bir uzmandan çok bir arkadaş olarak bu konuda bize tavsiyede bulunmaya hazır. Bu beyin adı Sir James Saunders."

O anda Bay Kent'in yüzünde öylesine heyecan dolu bir ifade belirdi ki, anlaşılan Sir James Saunders'la konuşma fırsatı bulmuş olmanın onda yarattığı heyecan, Lord Roberts'la(*) konuşma fırsatı bulan sıradan bir teğmenin duyacağı heyecanın bile önüne geçmişti.

İşte bu heyecan duygusuyla yutkunarak, "Bundan onur duyarım," dedi.

"O halde Sir James'ten buraya gelmesini rica edeceğim. Kendisi şu anda kapının önündeki at arabasında bekliyor. Bu arada, Albay Emsworth, acaba sizinle çalışma odanızda bir görüşme yapabilir miyiz? Bu sayede size gereken açıklamaları yapma fırsatını bulabilirim."

İşte şimdi Watson'umu özledim. Şimdi benim yerinde olsaydı bu hikâyeyi nasıl büyük bir kurnazlıkla kurgular, onu nasıl gizemli, insanın merakını kamçılayan bir hale getirir ve böylelikle sistematik mantık yürütmeden ibaret olan basit sanatımı nasıl da yücelterek dâhiyane bir şeymiş gibi gösterirdi. Anlaşılan hikâyemi kendim yazmam bu yardımdan mahrum kalmama yol açıyor. Ancak Watson'un yardımı olmasa da, yine de düşünce sistematiğimi Albay Emsworth'ün çalışma odasında içlerinde Godfrey'in annesinin de bulunduğu küçük dinleyici topluluğuna açıkladığım haliyle sizlere aktarmaya çalışacağım.

"Söz konusu yöntem," diye başladım söze, "olasılık dışı her şeyi elediğiniz zaman geriye kalanın, ne kadar olağandışı gözükürse gözüksün doğru olması gerektiği varsayımına dayanmaktadır. Bu indirgeme süreci sonucunda elde kalan açıklamalar ise içlerinden birinin yeterli ölçüde dayanağa

(*) XIX. yüzyılın en ünlü İngiliz komutanlarından biri.

sahip olduğu görülene dek birtakım yollarla sınanır. Şimdi bu bahsettiğim yöntemi konumuz olan vakanın özelinde somutlaştırmaya çalışacağım. Zira bana bu beyin babasının konağındaki bir eve kapatıldığı, burada gizlendiği söylendiğinde, bu durum ancak üç şekilde açıklanabilirdi. Ya bu bey işlediği bir suçtan ötürü saklanıyordu ya da delirmişti ve tımarhaneye kapatılmaması için böyle bir yola başvurulmuştu, üçüncü açıklama ise bu şekilde tecrit edilmesine yol açan bir hastalığının olduğuydu. Aklıma gelen diğer açıklamalar dikkate alınmalarına yetecek ölçüde dayanağa sahip değildi, o halde bu üç açıklamanın tartılması ve ağır basanın belirlenmesi gerekiyordu.

Birinci açıklamanın üzerinde durmaya değmezdi, zira bu bölgede rapor edilen çözülmemiş bir suç bulunmuyordu. Bundan emindim. Şayet söz konusu suç henüz ortaya çıkmadıysa da, ailesi onu evde gizlemek yerine uzak bir yere gönderir, yasadan bu şekilde saklamaya çalışırdı. Mantıklı olan buydu, bunun aksi bana pek mümkün gözükmüyordu.

Delirmiş olması olasılığı ilk açıklamaya kıyasla daha akla yatkındı. Zira bahçedeki evde ikinci bir kişinin varlığı bu şekilde açıklanabilir, bu kişinin bir bakıcı, bir gardiyan olduğu düşünülebilirdi. Evden çıkarken arkasından kapıyı kilitlemiş olması bu olasılığı güçlendiriyor, akla genç beyin alıkonduğu fikrini getiriyordu. Öte yandan eğer gerçekten bir alıkonma söz konusu idiyse, genç adamın alıkonduğu yerden çıkıp arkadaşına bakmak için eve gelebilmesi mantıklı gözükmüyordu. Hatırlayacaksınız, Bay Dodd, size soru sorarken birtakım noktaların özellikle üstünde durmuştum, mesela Bay Kent'in okuduğu gazete gibi. Şayet bana bu gazetenin *Lancet* ya da *İngiliz Tıp Dergisi* olduğunu söyleseydiniz, doğrusu bunun bir hayli yardımı dokunurdu. Ama bir deliyi özel mülkte tutmak bir uzmanın gözetiminde olduğu ve yetkililere gerektiği şekilde bilgi verildiği takdirde yasalara aykırı değildir. O halde genç adamın durumu neden gizlenmeye çalı-

şılıyordu? Anlaşılan bu açıklama da eldeki verilerle pek uyuşmuyordu.

Böylece geriye üçüncü açıklama kalıyordu ki, biraz tuhaf ve olağandışı gözükmekle beraber, eldeki bütün verilerle uyuşuyordu. Cüzam Güney Afrika'da yaygın bir hastalıktır. Bu genç adam talihsiz bir rastlantı sonucu bu hastalığa yakalanmış olabilirdi. Ve eğer böyleyse ailesinin korkunç bir durumda kalacağı aşikârdı, zira evlatlarının karantinaya alınmasını istemeyeceklerdi. Genç adamın hastalığının duyulmaması ve yetkililerin olaya müdahale etmemesi için büyük bir gizlilik gerekiyordu. Eğer böyle bir iş için yeterli ücret gözden çıkarılırsa hastanın bütün sorumluluğunu üstlenebilecek sadık bir doktor bulunabilirdi, bu doktorun hastaya hava kararıktan sonra hareket özgürlüğü tanımaması için ortada herhangi bir sebep yoktu. Derinin beyazlaması bu hastalığın tipik belirtilerinden biridir. Ortadaki gerçekten de çetin bir vakaydı, öylesine çetindi ki sanki onu aydınlığa kavuşturduğumdan emin olmuşçasma harekete geçmemi gerektiriyordu. Buraya geldiğimizde yemekleri taşıyan Ralph'in dezenfektan eldivenler giydiğini fark ettikten sonra son kuşkularım da ortadan kalktı. Size ortadaki durumun farkında olduğumu göstermeye tek bir sözcük yetecekti, bayım ve onu sesli söylemek yerine size yazarak iletmemdeki amaç sırrınızı açığa vurmayacağım konusunda güveninizi kazanmaktı."

Çözümlememi bitirmek üzereydim ki kapı açıldı ve ünlü deri hastalıkları uzmanı o vakur edasıyla içeride belirdi. Onu gördüğümde şaşırmaktan kendimi alamadım, zira iç içe geçen hatlarıyla bir sfenksi andıran suratı ilk defa gevşemiş, yüzüne ilk kez rahat bir ifade yerleşmişti. Gözlerinde sevgi dolu, sıcak, insancıl bir parıltı vardı. İçeriye girdikten sonra Albay Emsworth'e doğru yürüyüp elini sıktı.

"Genelde insanlara kötü haberler getirmek durumunda kalırım, bunun aksi pek sık nasip olmaz," dedi. "İşte bu da o ender durumlardan biri, bu cüzam değil."

"Ne?"

"Tipik bir yalancı cüzam ya da *ichtyosis* vakası, ender görülen ve derinin katmanlı bir görünüme bürünmesine yol açan, inatçı, fakat genellikle tedavi edilebilir ve kesinlikle bulaşıcı olmayan nitelikteki bir deri hastalığı. Evet, Bay Holmes, görünüşe göre gerçekten de ortada çok ilginç bir tesadüf var. Fakat acaba bu durumu tesadüf olarak nitelendirmemiz doğru mu? Sizce de doğanın henüz aydınlatmaktan uzak olduğumuz gizli güçlerinin bir ürünü, onun kudretinin ve hilekârlığının bir tezahürü olamaz mı bu durum? Bu genç adamın hastalığa yakalandıktan sonraki süreçte muazzam bir korku yaşamış olduğuna hiç şüphe yok, peki acaba bu korkunun korktuğu şeyi harekete geçiren bir fiziksel tepki yaratmamış olduğundan, yüzünü korktuğu şeye büründürmemiş olduğundan, ya da başka bir deyişle korkusunun yüzünde vuku bulmuş olmadığından emin olabilir miyiz? Ne olursa olsun, mesleki şöhretimi taahhüt altına sokarak söyleyebilirim ki... Fakat şuna bakın, hanımefendi bayıldı! Kanımca Bay Kent'in genç beyi bırakıp bu sevinç nöbetini atlana dek annesiyle ilgilenmesi daha iyi olacaktır."

Mazarin Elması Macerası

Doktor Watson kendisini yeniden, geçmişteki pek çok olağanüstü serüvenin başlangıç noktası olan Baker Caddesi'ndeki o dağınık odada bulmaktan büyük bir sevinç duymuştu. Çevresine bakındı, bir süre gözlerini duvarda asılı duran istatistiklerde, üzerinde çeşitli kimyasalların durduğu, asitlerle aşınmış raflarda ve eskiden içinde pipolar ile tütünlerin bulunduğu kömür kovasında gezdirdi. Bakışları en sonunda Holmes'un genç yaşına karşın olgun, nazik ve anlayışlı bir karaktere sahip uşağı Billy'ye, yaradılış itibariyle ketum, karamsar bir yapısı olan büyük dedektifin çevresini kuşatan yalnızlık ve yalıtılmışlık duygusunu biraz olsun hafifletmeyi, onu üzerine çullanan bu duygudan biraz olsun kurtarmayı başarmış bu genç adamın taze bir gülümsemeyle kendisine bakan suratına çevrildi.

"Görünüşe göre burada hiçbir şey değişmemiş, Billy. Sen de değişmemişsin. Umarım aynı şeyi onun için de söyleyebilirim."

Billy merak ve endişe içeren bir ifadeyle yatak odasının kapalı kapısına baktı.

"Zannedersem şu anda uyuyor," dedi.

Harikulade bir yaz günüydü, saat henüz akşamın yedisiydi. Ne var ki Doktor Watson eski dostunun gündelik alışkanlıklarındaki düzensizliğe yabancı olmadığından bu durumu garipsememişti.

"Yanılmıyorsam bu durum bir soruşturmayla uğraştığına işaret?"

"Evet, efendim, bu aralar epey yoğunlaştı. Sağlığından endişe ediyorum. Her geçen gün daha da zayıflıyor, yüzü solgunlaşıyor. Ağzına neredeyse hiç yemek sürmüyor, geçen gün Bayan Hudson ona akşam yemeğini ne zaman yiyeceğini sorduğunda, 'Ertesi gün akşam yedide,' dedi. Zihnini bir soruşturmaya yoğunlaştırdığı zamanlar nasıl olur bilirsiniz, efendim."

"Evet, Billy, biliyorum."

"Birisinin peşinde. Dün iş arayan bir işçi kılığıyla dışarıya çıktı. Bugün de yaşlı kadın kılığına girdi. Hatta beni de işin içine soktu, zira yanında kala kala artık benim de ondan biraz bir şeyler öğrenmiş olmam gerektiğini düşünüyor." Billy suratında koca bir gülümsemeyle kanepenin üzerinde duran şemsiyeyi işaret etti. "Bu da yaşlı kadın kostümünü tamamlayan aksesuarlardan biri," dedi.

"Fakat soruşturduğu konu nedir?"

Billy adeta büyük bir devlet sırrını açığa vurmak üzereymiş gibi sesini alçalttı. "Size söylemem bir sorun teşkil etmez efendim, fakat sizden başkasının duymaması gerekiyor. Bay Holmes çalınan kraliyet elmasının peşinde."

"Ne, şu yüz bin poundluk soygunda çalınan elmasın mı?"

"Evet, efendim, kraliyet ailesinin çalınan elması mutlaka bulması gerekiyor. İşte bu nedenle şu anda sizin oturduğunuz kanepede geçen gün Başbakan ile İçişleri Bakanı oturuyordu. Bay Holmes onları son derece nazik bir biçimde ağırladı. Bir de Lord Centlemere gelmişti..."

"Yüce tanrım!"

"Evet, efendim, bunun ne anlama geldiğini siz de biliyorsunuz. Eğer haddimi aşmıyorsam, kendisinin aşırı derecede katı ve sert birisi olduğunu belirtebilirim, efendim. Başbakanla anlaşmayı başardım, keza İçişleri Bakanıyla da, çok görgülü ve nazik bir insandı, ne var ki Bay Cantlemere'in Lord edası

bana gına getirdi. Onu Bay Holmes da sevmedi, efendim. Zira Lord Bay Holmes'a mesleki bakımdan güvenmiyormuş ve bu işin ona verilmesine başından beri karşıymış. Doğrusu elmasın bulunmasındansa Bay Holmes'un başarısız olmasını isteyecek türden birisi."

"Peki, Bay Holmes'un bundan haberi var mı?"

"Bay Holmes bilinmesi gereken her şeyi her zaman bilir."

"O halde umalım da Bay Holmes başarısız olmasın ve utanan Lord Centlemere olsun. Bu arada, Billy, söyler misin şu odanın içindeki perde deneyin nesi?"

"Onu Bay Holmes üç gün önce oraya çekti, arkasında ne olduğunu görünce güleceksiniz."

Billy o tarafa gidip perdeyi çektiğinde adeta odanın içindeki bir hücreyi andıran bölme görülür hale geldi.

Doktor Watson perdenin öte tarafında bulunan şeyi görünce bir hayret çığlığı atmaktan kendini alamamıştı. Dostunun, üzerine sabahlık giydirilmiş kartondan bir maketi sanki kitap okuyormuşçasına, yüzü hafiften pencereye dönük ve bakışları önüne, elinde tuttuğu, o gerçekte olmayan kitaba çevrilmiş bir şekilde oturduğu koltuğa gömülmüştü. Billy maketin başını söktü ve onu bir süre havada tutup gösterdi.

"Bunu farklı açılarda yerleştiriyoruz, böylece daha gerçekçi görünüyor. Panjur kapalı olmasaydı makete dokunmaya cesaret edemezdim, zira panjur açıkken caddenin karşısından açık bir biçimde gözüküyor."

"Buna benzer bir şeyi daha önce de kullandığımızı hatırlıyorum."(*)

"Bilemeyeceğim, herhalde ben Bay Holmes'un yanında çalışmaya başlamadan önceydi bu," dedi Billy, ardından pen-

(*) *Boş Ev Macerası* öyküsündeki, Holmes'un balmumundan büstüne göndermede bulunuluyor. Adı geçen öykü, *Sherlock Holmes Bütün Maceraları* dizisinde yayımladığımız, *Sherlock Holmes'un Dönüşü*'nde yer almaktadır. (ç.n.)

cerenin perdesini aralayıp dışarı baktı. "Bizi gözetleyenler var. Şu anda birinin karşıdaki pencereden bize baktığını görüyorum. Gelin, siz de bakın."

Watson ileriye doğru bir adım atmıştı ki yatak odasının kapısı açıldı ve Holmes'un ince uzun silueti belirdi. Yüzü süzülmüş ve solmuştu, bununla birlikte hareketleri her zamanki kadar çevik ve devingendi, öyle ki bir sıçrayışta pencereye varıp Billy'nin aralamış olduğu perdeyi örttü.

"Böylesi çok daha iyi, Billy," dedi. "Az önce hayatını tehlikeye attın oğlum, şu anda seni kaybetmeye hazır değilim. Evet, Watson! Seni yeniden burada görmek çok güzel. Çok kritik bir zamanda geldin."

"Evet, bunu fark ettim."

"Sen gidebilirsin, Billy. Bu çocuk benim için bir endişe kaynağı, Watson. Zaman zaman acaba onu bu şekilde tehlikeye atmaya hakkım var mı diye kendime sormuyorum değil."

"Ne tehlikesi, Holmes?"

"Ölüm tehlikesi, Watson. Bu akşam bir şeyler bekliyorum."

"Ne gibi?"

"Cinayet gibi, Watson!"

"Hayır, hayır, olamaz, şaka yapıyor olmalısın Holmes!"

"İnan bana, mizah anlayışım pek gelişkin olmasa da bundan daha iyi şakalar yapabilirim, Watson. Fakat sence de şimdi rahatlayıp keyfimize bakmamız daha iyi olmaz mı? Alkole izin var mı? İçkiler ve purolar eski yerinde. Dur, yine eskiden oturduğun koltuğa geç, seni orada görmek istiyorum. Umarım pipom ve pis kokulu tütünümden nefret etmeye başlamamışsındır, zira bu aralar yegâne besinim onlar."

"Peki, neden yemek yemiyorsun?"

"Çünkü açlık zekâyı keskinleştirir. Sevgili Watson, bir doktor olarak kabul etmen gerekir ki sindirimin ardından

beyine pompalanan kanın yarardan çok zararı dokunur. Ve ben bir beyinim, Watson, beyinden ibaretim. Geri kalan kısmım gereksiz bir eklentiden, bir et parçasından başka bir şey değil. İşte bu nedenle düşünmem gereken bedenim değil, beynimdir, dostum."

"Peki, az önce sözünü ettiğin tehlike ne olacak, Holmes?"

"Aa, evet, böyle bir şeyin gerçekleşmesi olasılığına karşılık olarak katilin ismini ve adresini hafızana kazıman iyi olacaktır. Bu bilgiyi Scotland Yard'a iletebilirsin, onlara sevgilerimi iletmeyi de unutma. Adamın adı Sylvius, Kont Negretto Sylvius. Bu adı bir kenara yaz, dostum, mutlaka not et! 136 Moorside Gardens, N.W. Yazdın mı?"

Watson'un dürüst suratı kaygıdan seğirmeye başlamıştı. Zira Holmes'un tehlikeleri abartmak gibi bir huyunun olmadığını, ortada hayatını tehdit eden bir tehlikenin olduğunu görmese asla böyle sözler sarf etmeyeceğini çok iyi biliyordu. Her zaman bir eylem adamı olan Watson, bu sözleri işitince ayaklandı.

"Beni de bu işe dâhil et, Holmes, zaten önümüzdeki bir iki gün boyunca yapacak hiçbir işim yok."

"Tanrım, kötü alışkanlıklarına bir de yalan söylemeyi eklemişsin, Watson. Saat başı aranan yoğun bir doktor olduğun her halinden anlaşılıyor, öyleyken bana hiçbir işinin olmadığını söylüyorsun."

"Onlar öyle acil işler değil. Fakat merak ediyorum, bu adamı tutuklatamıyor musun?"

"Tutuklatabilirim Watson, zaten onun korktuğu şey de bu."

"Öyleyse bunu neden yapmıyorsun?"

"Çünkü elmasın yerini bilmiyorum."

"Aa, evet, Billy söylemişti, şu kayıp kraliyet elması."

"Evet, namı diğer Sarı Mazarin Elması. Ağımı attım ve balıklar ağa takıldı. Ne var ki elmasın yerini öğrenemedim. Bu durumda balıkları çekmek ne işime yarar? Elbette onların

layığına kavuşması dünya için iyi olur, fakat peşinde olduğum şey bu değil. Benim amacım elması bulmak."

"Kont Sylvius da bu sözünü ettiğin balıklardan biri mi?"

"Evet, hem de bir köpekbalığı. Isırığı ölümcül. Öteki de boksör Sam Merton. Aslında Sam kötü biri sayılmaz, fakat Kont onu kullanıyor. Kullanılmaya çok müsait, koca bir aptal o, kesinlikle bir köpekbalığı değil. Gel gör ki şimdi o da ağında çırpınıp duruyor."

"Bu Kont Sylvius denen adam şimdi nerede?"

"Bu sabah yaşlı kadın kılığına girip peşine düştüm. Bütün sabah ensesindeydim. Hatırlarsın, bu kılıkla bayağı inandırıcı oluyorum. Öyle ki Kont, 'İzin verin yardım edeyim Madam,' diyerek şemsiyemi taşıdı. Yarı İtalyan bir aksanı vardı, bir taraftan içinde o güney inceliğini barındırıyor, beri yandan şeytani bir tınıyla yankılanıyordu. Hayat tuhaf çelişkilerle, şaşırtıcı sahnelerle dolu, Watson."

"Belki buna trajedi demek daha doğru olur."

"Evet, belki de öyle. Onu Minories'teki eski Stranbenzee Atölyesine dek takip ettim. Eğer yanılmıyorsam şu anda karşı pencereden buraya doğrultulmuş olarak bekleyen keskin nişancı tüfeği orada imal edildi, doğrusu gerçekten de harikulade bir işçiliğin ürünü. Maketi gördün mü? Elbette, Billy sana göstermiştir. İşte görmüş olduğun o güzel maket her an kafasının ortasına bir kurşun yiyebilir. Söyle, Billy, o nedir?"

Bu sırada genç uşak elinde bir tepsiyle tekrar odada belirmişti. Tepsinin üzerinde bir kart duruyordu. Holmes kaşlarını kaldırarak karta baktı, sonrasında yüzüne bir gülümseme geldi.

"Şu işe bak, adam buraya gelmiş. Doğrusu bunu beklediğimi söyleyemeyeceğim. Soğukkanlılığını korumaya çalış, Watson! Zira karşında çok cesur bir adam var. Suikast düzenlemekteki ününü duymuşsundur, avlarının büyüklüğüyle nam salmış bir avcı o. Şayet av çantasına beni de eklerse çok büyük sükse yapacağı, başarılarla dolu kariyerini taçlandıra-

cağıkesin. Bu da niyetinin ne olduğunu açık bir biçimde ortaya koyuyor."

"Polis çağır Holmes."

"Bunu büyük olasılıkla yapacağım. Fakat şimdi değil. Şöyle fark ettirmeden pencereden dışarıya bir bakabilir misin, Watson? Bak bakalım sokakta dolaşan birileri var mı?"

Watson perdenin ucunu aralayıp sakınan bir edayla dışarıya baktı.

"Evet, iri yarı, kabadayı görünümlü biri apartmanın girişinde bekliyor."

"Gördüğün Sam Merton olmalı, sadık ve budala Sam. Misafirimiz nerede Billy?"

"Bekleme odasında efendim."

"Zili çaldığımda onu içeri al."

"Peki efendim."

"Ben odada olmasam da dediğimi yap."

"Peki efendim."

Watson, Billy arkasından kapıyı kapatana dek bekledi, sonrasında arkadaşına dönüp alabildiğine ciddi ve içten bir edayla konuşmaya başladı.

"Dinle, Holmes, bu düşündüğün tam anlamıyla imkânsız. Karşımızda tutunacak hiçbir dalı ve bu nedenle de korkacak hiçbir şeyi olmayan, zavallı bir adam var. Buraya seni öldürmeye gelmiş olabilir."

"Doğrusu buna hiç şaşırmam."

"Yanında kalmakta kararlıyım, Holmes."

"Böyle yaparak bütün işi berbat edersin, Watson."

"Onun işini mi?"

"Hayır, dostum, benim işimi."

"Olmaz, ne dersen de yine de seni yalnız bırakamam, Holmes, bunun mümkünü yok."

"Hayır, dostum, var. Beni yalnız bırakacaksın, çünkü sen oyunu hep doğru oynadın ve sonuna dek öyle oynayaca-

ğından hiç kuşkum yok. Bu adam buraya planını gerçekleştirmek için gelmiş olabilir, fakat benim de kendi planım var." Holmes not defterini çıkartıp birkaç satırlık bir not yazdı. "Bir araba tutup Scotland Yard'a git ve bunu CID'deki Yougal'a ver. Sonra yanına polisi alıp buraya gelirsin ve bu arkadaşı tutuklarlar."

"İşte bunu seve seve yaparım."

"Bu süre içerisinde ben de elmasın yerini öğrenmiş olurum." Zili çaldı. "Sanırım yatak odasından çıkmamız daha iyi olur. Görüldüğü gibi evde ikinci bir çıkışın olması hayati derecede faydalı. Amacım peşimdeki köpekbalığını o beni görmeden önce görebilmek. Bilirsin, Watson, bu tarz şeyler için geliştirmiş olduğum kendime özgü birtakım yöntemlerim vardır."

İşte bu nedenle, bir dakika sonra Billy'nin Kont Sylvius'u içeriye geçirdiği sırada odada bulunan kimse yoktu. Kont Sylvius, avcılık sanatındaki ustalığıyla nam salmış bu şehirli aristokrat, esmer, yağız, iriyarı bir adamdı. Koyu renkteki ürkütücü bıyıkları ince dudaklı zalim ağzını örtüyor, sivri burnu kartal gagasını andıran bir kavisle bıyıklarının üzerine dek uzanıyordu. Giyimi iyi olmakla beraber, boynuna sardığı şık fuları, kravatının üzerindeki inci iğnesi ve parmaklarına taktığı ışıltılı yüzüklerle abartılı bir gösteriş taşıyor, bu yönüyle sırıtıyordu. Arkasından kapının kapatıldığını işittiğinde tuzağa düşürülmüş olduğundan kaygılanırcasına, her an her yerden bir tehlike beklermiş gibi, dehşet saçan, şaşkın gözlerle bir süre etrafı kolaçan etti. Sonrasında üzerine sabahlık giydirilmiş, sakin bir şekilde pencerenin önündeki koltukta oturduğu süsü verilmiş Holmes maketinin ensesini görünce saldırıya girişti. Maketi gördüğü ilk anda yüzünde bir şaşkınlık ifadesi belirmişti, ne var ki bir süre sonra bu ifade yerini o koyu, katil gözlerinde beliren bir umut ışığına bırakmıştı. Cinayete tanık olabilecek bir görgü tanığının olup olmadığını kontrol etmek amacıyla son bir kez etrafı kolaçan ettikten

sonra bastonunu yarıya kadar kaldırıp, parmak uçlarında yürüyerek sessiz makete yaklaştı. Tam bastonunu iyice kaldırıp ölümcül darbeyi indirmeye hazırlanmıştı ki yatak odasının kapısından gelen soğuk, küçümseyici bir ses onu durdurdu. "Onu kırmayın, Kont Sylvius, sakın kırmayın!"

Suikastçi yüzünde şaşkınlık dolu, irkilmiş bir ifadeyle geriye doğru sendeledi. Bir anlığına sopasını tekrar kaldıracak oldu, bu kez öfkesini hedefindeki adamın maketinden orijinaline yöneltecek gibiydi, ne var ki onun kendisine kenetlenmiş ela gözlerini ve alaycı bir gülümsemeyle kendisine bakan suratını görmesi, bastonunun yeniden bacağının yanına inmesine yol açtı. Zira gördüğü bu ifadede onu ürküten bir şeyler vardı.

Holmes makete doğru yaklaşarak, "Sevimli bir şey, değil mi?" dedi. "Fransız manken tasarımcısı Tavernier yaptı onu. Dostunuz Straubenzee pompalı tüfeklerde ne kadar iyiyse, o da bu tür maketlerde o kadar iyi."

"Pompalı tüfek mi! Siz neden bahsediyorsunuz bayım?"

"Şapkanızı ve bastonunuzu yanınızdaki masaya koyun. Teşekkür ederim! Lütfen oturun. Bir de tabancanızı çıkartmanızı rica edeceğim. Aa, peki, madem üzerine oturmak istiyorsunuz, oturun. Ziyaretiniz isabet oldu, zira ben de sizinle iki çift laf etmeyi çok istiyordum."

Kont ürkütücü, sık kaşlarını öfkeyle çattı.

"Ben de sizinle iki çift laf etmeyi istiyordum, Bay Holmes. Burada olmamın sebeplerinden biri de bu. Tabii sizi öldürme niyetinde olduğumu da inkâr etmeyeceğim."

Holmes masanın kenarında duran bacağını sallamaya başladı.

"Böyle bir niyetinizin olduğunu fark etmiştim. Fakat niçin benimle kişisel bir hesap güttüğünüzü sorabilir miyim?"

"Çünkü canımı sıkmaya başladınız. Çünkü yaratıklarınızı peşime saldınız."

"Yaratıklarım mı! Sizi temin ederim ki böyle bir şey yok."

"Saçmalık! Onları takip ettirdim. Bu oyun iki kişiyle de oynanabilir, Holmes."

"Sözünü etmiş olduğunuz şey küçük bir ayrıntıdan ibaret, Kont Sylvius, fakat benimle konuşurken ismimin başına 'bay' önekini ekleme nezaketini gösterirseniz sevinirim. Takdir edersiniz ki mesleğim gereği haydutlarla düşe kalka jargonlarına az çok aşina oldum. Beri yandan, bunları benimsememek ve nezaketi elden bırakmamak tercihimdir."

"Pekâlâ, 'Bay' Holmes, devam edin."

"Harika! Fakat peşinize ajan taktığım konusunda gerçekten yanılıyorsunuz."

Kont Sylvius küçümseyici bir kahkaha attı.

"Ben de sizin kadar gözlem yeteneğine sahibim. Dün peşimde avare avare dolaşan ihtiyar bir adam vardı. Bugünse yaşlı bir kadın. Bütün gün beni izlediler."

"Öyle mi, bayım, bana iltifat ediyorsunuz. Yapmış olduğum bir soruşturmanın sonucunda idama mahkûm edilmiş olan İhtiyar Baron Dawson, asılmasından bir gece önce bana sahnede olmamamın tiyatro sanatı açısından büyük bir kayıp olduğunu söylemişti. Demek küçük tiplemelerimi siz de gerçekçi buluyorsunuz, öyle mi?"

"Yani onlar siz miydiniz?"

Holmes omuzlarını silkti. "Kuşkulanmaya başlamadan önce Minories'te bana büyük bir nezaket göstererek hediye etmiş olduğunuz şemsiyeyi şu köşede bulabilirsiniz."

"Eğer farkına varmış olsaydım bir daha asla..."

"Günyüzü göremezdim. Evet, zaten bunun farkındaydım. Hepimiz sonradan hayıflandığımız büyük fırsatlar kaçırmışızdır, Kont Sylvius. Tabii o sırada kaçıracaklarımızın farkında değilizdir, ne var ki olan oldu ve sonucunda buraya geldik!"

Bu sözlerin ardından Kontun dehşet saçan gözleri üzerinde adeta hiç çözülmemecesine düğümlenmiş çatık kaşları daha da çatıldı. "Söylediklerinizi durumu daha da kötüleştir-

mekten başka işe yaramıyor. Demek arkamda ajanları değil, her şeye burnunu sokmayı meslek edinmiş olan kişinin bizzat kendisi varmış ha! Öyleyse av köpeği gibi peşimde koştuğunuzu kabul ediyorsunuz, fakat neden?"

"Yapmayın ama Kont, siz Cezayir'de aslan avına çıkardınız."

"Ee, ne olmuş yani?"

"Böyle bir şeyi neden yapıyordunuz?"

"Neden mi? Spor... adrenalin... tehlike."

"Bir de hiç kuşkusuz, Cezayir'i bu baş belası hayvanlardan kurtarmak için."

"Kesinlikle!"

"İşte benim sebebim de sizinkinden farklı değil!"

Kont ayağa fırladı, bu sırada eli istemsiz olarak arka cebine gitmişti.

"Lütfen oturun, bayım, oturun! Peşinizde olmamın bundan daha basit, daha anlaşılır bir sebebi daha var. Sarı elmasın peşindeyim!"

Kont Sylvius yüzünde şeytani bir gülümsemeyle kendisini yeniden sandalyesine bıraktı.

"Aman tanrım!" dedi.

"Bu yüzden peşinizde olduğumu zaten biliyordunuz. Bu gece buraya gelmedeki esas amacınız konuya ilişkin olarak ortadan kaldırılmamı gerektirecek kadar şeyi bilip bilmediğimi öğrenmekti. Doğrusu, size söylemem gerekir ki ortadan kaldırılmam sizin açınızdan fazlasıyla gerekli, zira bu konuda her şeyi biliyorum. Bilmediğim tek bir şey var, onu da şimdi siz bana söyleyeceksiniz."

"Evet, görünüşe göre gerçekten öyle! Peki, size sorabilir miyim, bilmediğiniz şey nedir?"

"Elmasın şu anda nerede olduğu?"

Kont ölümcül bir bakışla, konuştuğu adamı süzdü. "Aa, demek bunu öğrenmek istiyorsunuz, öyle mi? Peki bunu size

söyleyebileceğimi düşünmenize yol açan şey nedir, sorabilir miyim?"

"Söyleyebilirsiniz ve söyleyeceksiniz."

"Öyle mi?"

"Bana blöf yapamazsınız, Kont Sylvius." Holmes'un gözleri Kontunkilere kenetlendiğinde alabildiğine keskin, yoğun bir ifadeye bürünerek küçülüyor, adeta ışıl ışıl parıldayan bir çift çelik düğmeyi andırıyordu.

"Siz kâğıttan bir kaplansınız, bunu zihninizin derinliklerinden okuyabiliyorum."

"Öyle mi? Madem zihnimi okuyabiliyorsunuz, o halde hiç şüphesiz elmasın nerede olduğunu da öğrenmişsinizdir!"

Holmes neşe içinde ellerini çırptı, ardından alaycı bir biçimde işaret parmağını kaldırıp, "Demek elmasın nerede olduğunu biliyorsunuz. İşte itiraf ettiniz!" dedi.

"Ben bir şey itiraf etmedim."

"Bakın Kont, şimdi eğer aklıselimle hareket edecek olursanız bir anlaşmaya varabiliriz. Aksi takdirde canınız yanar."

Kont gözlerini avizeye çevirerek, "Bir de blöf yapmayın diye bana diyorsunuz!" dedi.

Holmes adeta tüm dikkatini planladığı kusursuz hamlenin üzerine yoğunlaştırmış bir satranç ustasını andıran bir edayla biraz düşündükten sonra çekmecesini açıp bir defter çıkardı.

"Bu deftere neyi kaydettiğimi biliyor musunuz?"

"Hayır, bayım, bilmiyorum!"

"Sizi kaydediyorum!"

"Beni mi kaydediyorsunuz!"

"Evet, bayım, sizi kaydediyorum. Her şeyiniz burada yazılı, o tehlikelerle dolu aşağılık yaşamınızda yapmış olduğunuz her eylem, atmış olduğunuz her adım burada kayıtlı."

Kont gözleri parıldayarak, "Lanet olsun sana, Holmes!" diye haykırdı. "Benim de sabrımın bir sınırı var!"

"Yapmış olduğunuz her şey burada kayıtlı, Kont. Buna, kısa süre içinde kumarda kaybedeceğiniz Blymar Malikânesini size miras bırakan Bayan Harold'ın ölümünün arkasındaki gerçekler de dâhil."

"Hayal görüyorsunuz."

"Ve Bayan Minnie Warender'ın tüm yaşam hikâyesi de."

"Pöh! Elinizde hiçbir şey yok."

"Daha da fazlası var, Kont. İşte 13 Şubat 1892 tarihinde Riviera'ya giden De-Luxe treninde yapılmış soygun. Bu da aynı yıl Credit Lyonnais Bankası adına yazılmış sahte çek."

"Hayır, işte bunda yanılıyorsunuz."

"Demek ötekilerde haklıyım! Şimdi, Kont, bir poker oyuncusu olarak bilmeniz gerekir ki eğer bütün kozlar rakibinizdeyse oyunu boş yere sürdürmek yerine kartlarınızı masaya atmak daha mantıklı bir hamle olur."

"Bütün bunların sözünü ettiğiniz mücevherle ne ilgisi var, söyler misiniz?"

"Lütfen biraz sabırlı olun, Kont, merakınıza biraz hâkim olun! Bırakın da merak ettiğiniz hususlara o kendime özgü, can sıkıcı tarzımla yavaş yavaş geleyim. Şimdi, gözünüzün önüne sermiş olduğum bütün bu kanıtları aleyhinizde kullanabilirim, fakat elimde çalınan kraliyet elmasına ilişkin olarak bütün bu saydıklarımdan çok daha önemli, bariz bir koz var ki, bunu hem size, hem de serseri fedainize karşı kullanabilirim."

"Öyle mi!"

"Elimde olay günü sizi Kraliyet Sarayı'na götüren ve olaydan sonra geri alan arabacının sözleri var. Sizi olay yerinin yakınında gören saray hizmetçisinin söyledikleri var. Çaldığınız elması bozmayı kabul etmeyen Ikey Sanders'ın söyledikleri var. Ikey konuştu ve oyun bitti."

Kontun alın damarları şişerek belirgin bir biçimde ortaya çıkmıştı. Dışa vuramadığı öfkesini koyu tenli, kıllı ellerine hapsederek yumruklarını sıktı. Konuşmaya çalıştı, ne var ki ağzından çıkan sözcükler düzgün biçimde bir araya gelemedi.

"İşte elimdeki kozlar bunlar," dedi Holmes. "Bütün kartlarımı masaya koydum. Fakat eksik bir kart var. O da elmasların şahı olan şu kayıp elmas. Onun nerede olduğunu bilmiyorum."

"Hiçbir zaman da öğrenemeyeceksiniz."

"Öyle mi? Artık biraz mantıklı düşünmenizin zamanı geldi, Kont. İçinde bulunduğunuz durumu düşünün. Bu işten yirmi yıl hüküm giyebilirsiniz. Sam Merton da öyle. Bu durumda çalmış olduğunuz elmas ne işinize yarar? Hiçbir işinize yaramaz. Fakat eğer onu teslim ederseniz, eh, bu durumda ağır ceza olayını gözden geçiririm. Peşinde olduğumuz siz ya da Sam değilsiniz, biz elmasın peşindeyiz. Onu teslim edin, ben de ileride yine bir suç işlemediğiniz takdirde ömrünüzün sonuna dek özgür olmanızı sağlayayım. Bu defaya özgü olarak yaptığınıza göz yumacağım, fakat eğer bundan sonra tek bir hata yapacak olursanız, bu son hatanız olur."

"Peki ya kabul etmezsem?"

"O zaman eyvah derim! Öyle ki o zaman hedefim elmas değil, siz olursunuz."

Bu sırada Holmes'un çalmış olduğu kâhya zilini duyan Billy tekrar odada belirmişti.

"Öyle düşünüyorum ki dostunuz Sam'in de bu konuşmaya dâhil olması iyi olur. Zira burada onun da kaderi söz konusu olduğundan kendisini temsil etme hakkına sahip olması gerekir. Billy, ön kapıya indiğinde orada çirkin, irikıyım bir beyin beklediğini göreceksin. Ona yukarı gelmesini söyle."

"Peki ya gelmezse efendim?"

"Zor kullanmak yok, Billy, ona sert davranma. Şayet ona kendisini Kont Sylvius'un çağırdığını söylersen mutlaka gelecektir."

Billy odadan tekrar çıkarken Kont, "Şimdi ne yapacaksınız?" diye sordu.

"Az önce yanımda dostum Watson vardı. Ona ağımda bekleyen bir köpekbalığı ile bir enayinin olduğunu söylemiştim. İşte şimdi ağımı çekiyorum ve ikisi de yukarı geliyor."

Kont koltuğundan kalkmış, elini arkasına götürmüştü. Bu sırada Holmes da elini, bir şeyin hafiften çıkıntı yaptığı sabahlığının cebine attı.

"Yatağında ölmeyeceksin, Holmes."

"Ben de sık sık bu fikre kapılmışımdır. Fakat bunun gerçekten bir önemi var mı? Sonuçta siz de bu hayatı dikey değil yatay bir halde terk edeceksiniz gibi gözüküyor. Fakat şimdi geleceğe dair böyle iç karartıcı öngörülerde bulunmak yerine içinde bulunduğumuz anın tadını çıkarmaktan kendimizi alıkoymayı bırakmamız sizce de daha iyi olmaz mı?"

Suç üstadının karanlık, tehditkâr gözlerinde birdenbire canavarımsı bir parıltı belirdi. O anda Holmes'un gerilerek saldırıya hazırlanan bedeni sanki uzuyor gibiydi.

"Tabancanıza davranmanızın bir anlamı yok, dostum," dedi alçak bir sesle. "Zira onu çekmenize fırsat verecek olsam bile kullanmaya cesaret edemeyeceğinizi siz de gayet iyi biliyorsunuz. Bu revolver tabancalar gürültülü, nahoş şeyler Kont. Eski pompalı tüfeklerden şaşmamak gerek. Aa! Eğer kulağım beni yanıltmıyorsa, şu anda saygıdeğer ortağınızın ayak seslerini duyuyorum. İyi günler, Bay Merton. Böylesi sokakta dikilmekten daha iyi, değil mi?"

İri bir yapısı ve inatçı, manasız, ebleh bir suratı olan ödüllü boksör güvensiz bir edayla kapıda dikilmiş, hayretle etrafına bakınıyordu. Holmes'un kibar tavırları onun için yeni bir deneyimdi, gerçi bu tavırların düşmanca bir yanının olduğunu sezinlemişti ama buna tam olarak nasıl karşılık vermesi gerektiğini kestirememişti. Yardım almak için kendisinden daha zeki olan ortağına döndü.

"Şu anki nasıl bir oyun, Kont? Bu arkadaş bizden ne istiyor? Avınız ne durumda?"

Kont omuzlarını silkti, Merton'ın sorusunu cevaplayan Holmes oldu:

"Kısa ve öz bir biçimde söylemem gerekirse, Bay Merton, şöyle söyleyeyim: 'Her şey' bitti."

Boksör sorusunu tekrar ortağına yönlendirdi.

"Bu herif komik olmaya mı çalışıyor? Ben hiç şaka kaldıracak bir durumda değilim."

"Evet," dedi Holmes. "Akşamın ilerleyen saatlerinde mizah duygunuzu daha da yitirmiş olacağınıza sizi temin edebilirim, Bay Merton. Bakın, Kont Sylvius, ben meşgul bir adamım, boşa zaman harcayamam. Şimdi yatak odama gidiyorum, yokluğumda lütfen kendinizi evinizde hissedin. Ben yokken dostunuza içinde bulunduğunuz durumu rahatça açıklayabilirsiniz. Bu sırada kemanımla Hoffman'ın *Barcarolle*'unu(*) çalmaya çalışacağım. Beş dakika sonra nihai kararınızı öğrenmek için geri dönmüş olacağım. Önünüzdeki seçenekleri anladınız, değil mi? Sizi mi alalım, yoksa elması mı?"

Holmes arkasını döndü, köşeden kemanını alıp odadan çıktı. Bir iki dakika sonra yatak odasının kapalı kapası ardından insanın tüylerini diken diken eden hüzünlü melodinin ağır, feryat dolu notaları işitilmeye başladı.

Arkadaşı ona doğru dönerken Sam Merton sabırsızca, "Durum nedir?" diye sordu. "Mücevherden haberi var mı?"

"Evet, üstelik Allah'ın belası, insanda her şeyi bildiği izlenimini uyandırıyor. Bunu o kadar iyi yapıyor ki bilmediğinden emin olamıyorum."

"Yüce tanrım!" Boksörün iyice benzi attı.

"Ikey Sanders bizi satmış."

"Satmış ha! Bunun için darağacında sallanacak olsam da ona yaptığını ödeteceğim."

(*) Jacques Offenbach'ın bestelediği *Hoffmann'dan Masallar* adlı operadan ünlü bir parça.

"Bunun bize pek faydası olmaz. Şimdi ne yapacağımıza karar vermemiz gerekiyor."

"Bir dakika," dedi boksör, şüpheli gözlerle yatak odasının kapısına baktı. "Bu herif tilki gibi kurnaz, gözümüzü üzerinden hiç ayırmamamız gerekiyor. Bizi dinlemediğinden emin miyiz?"

"O kemanı çalarken bizi nasıl dinleyebilir?"

"Doğru söylüyorsun. Belki perdelerin arkasında birisi vardır. Bu odada haddinden çok perde var." Çevresine bakınırken aniden ve ilk defa olarak pencerenin önündeki maketi gördü, öylesine bir hayrete kapılmıştı ki sözcükler ağzından çıkmıyor, olduğu yerden parmağıyla maketi işaret etmekten başka elinden bir şey gelmiyordu.

"Tanrım! O sadece bir maket," dedi Kont.

"Maket, öyle mi? Yüce tanrım! Madam Tussaud bile bundan iyisini yapamaz. Sabahlığı bile var, sanki gerçek gibi. Fakat bu perde ne için Kont!"

"Tanrı aşkına, boş ver şimdi perdeyi! Zaman kaybediyoruz, üstelik fazla zamanımız da yok. Bu elmas yüzünden bizi içeri tıkabilir."

"Tanrım, kör talihin böylesi!"

"Fakat eğer elmasın nerede olduğunu söylersek bize dokunmayacakmış."

"Ne! Elması ona mı verelim yani! Yüz bin poundu elimizin tersiyle kenara mı itelim?"

"Ben sadece seçenekleri söylüyorum, ikisinden birisini seçmemiz gerekiyor."

Merton kısa tıraşlı kafasını kaşıdı.

"O odada yalnız. İşini orada bitirelim. Eğer ışıkları kapatırsak korkacak bir şeyimiz kalmaz."

Kont kafasını iki yana salladı.

"Silahlı ve her an hazır. Hem onu böyle bir yerde yakayı ele vermeden öldürmemiz çok zor. Üstelik elindeki kanıt her

ne ise polisin bundan haberdar olması kuvvetle muhtemel gözüküyor. Dur bir dakika! Bu da neydi böyle?"

Bu sırada pencereden geliyormuş gözüken belli belirsiz bir ses işittiler. İki adam dikkat kesilip çevrelerine bakındı, ne var ki her şey sessiz ve hareketsizdi. Pencerenin önündeki koltukta oturan o tuhaf maketin haricinde odada kesinlikle kimse yoktu.

"Sanırım sokakta bir şeyler oluyor," dedi Merton. "Şimdi bakın patron, aramızda zeki olan sizsiniz. Zekânızı kullanırsanız eminim bir çıkış yolu bulabilirsiniz. Şayet sertlik işe yaramayacaksa çözümü bulmak size kalmış."

"Daha önce ondan zekilerini kandırmıştım," dedi Kont. "Elmas üzerimde, gizli cebimde duruyor. Bu gece onu İngiltere'den çıkarırız ve dört parçaya bölüp pazar olmadan Amsterdam'da bozdurabiliriz. Neyse ki bu herifin Van Seddar'dan haberi yok."

"Van Seddar'ın gelecek hafta gideceğini sanıyordum."

"Öyleydi, fakat şimdi ilk gemiye atlayıp İngiltere'den çıkmak zorunda kalacak. İkimizden birinin gizlice sıvışması ve Lime Sokağı'na gidip ona haber vermesi gerekiyor."

"İyi de sahte kopya henüz hazır değil ki."

"Ne yapalım, o da sadece orijinalini alıp şansını öyle denemek zorunda kalacak. Kaybedecek tek bir dakikamız bile yok." Kont, avcılara özgü bir sezgiyle bir tehlike kokusu aldı, birdenbire duraklayarak tekrar pencereye döndü. Evet, o belli belirsiz sesin sokaktan geldiğine hiç şüphe yoktu.

"Holmes'a gelince," diye sürdürdü konuşmasını, "onu kolayca kandırabiliriz. Aptal herif eğer elması alırsa bizi tutuklamayacak, öyleyse biz de elması vereceğimizi söyleriz. Onu yanlış bir izin peşine süreriz, bu izin yanlış olduğunu fark ettiğinde ülkeyi terk etmiş ve taşı Hollanda'da bozdurmuş oluruz."

Merton sırıtarak, "Bu çok güzel bir plan!" diye haykırdı.

"Şimdi gidip harekete geçmesi için Hollandalıya haber ver. Ben de bu lanet herifle konuşup onu düzmece bir itirafla yanıltacağım. Ona elmasın Liverpool'da olduğunu söyleyeceğim. Şu kahrolası müzik artık sinirlerime dokunmaya başladı! O taşın Liverpool'da olmadığını öğrenene kadar taş çoktan dörde bölünmüş, biz de maviliklerde yelken açmış olacağız. Hollandalıya haber verdikten sonra tekrar buraya gelip taşı al."

"Onu üzerinde taşımaya nasıl cesaret edebiliyorsun, şaşıyorum doğrusu."

"Güvende olduğundan başka nasıl emin olabilirim? Biz onu nasıl kraliyet sarayından çaldıysak, birisi de aynı şekilde gelip sakladığım yerden çalabilir."

"Hadi şuna bir bakalım."

Kont Sylvius ortağına kuşku dolu bir bakış attı, onun kendisine uzanan kirli ellerini geri çevirdi.

"Ne, onu senden çalacağımı mı düşünüyorsun? Bana bakın, bayım, yöntemleriniz artık canımı sıkmaya başladı," dedi boksör.

"Peki, peki, alınganlık yapma Sam. Şu anda kavga edecek lüksümüz yok. Madem bu şaheseri görmek istiyorsun, bunu doğru düzgün yap. Pencerenin önüne git. Şimdi onu ışığa tut! İşte böyle!"

"Teşekkür ederim!"

Bu sırada maketin yerinde oturan Holmes bir anda ayağa fırladı ve tek bir hareketle değerli mücevheri kavramayı başardı. Şimdi bir eliyle mücevheri, ötekisiyle Kontun kafasına doğrultmuş olduğu tabancasını tutuyordu. İki haydut alabildiğine hayretle geriye sendeledi. Onlar bu şoku atlatıp kendilerine gelene kadar, Holmes elektrikli zilin düğmesine basmıştı.

"Şiddet yok, beyler, istirham ediyorum, şiddet yok! Eşyalarımı düşünün! Şu anda hiçbir çıkış yolunuzun olmadığının farkına varmanız gerekir. Aşağıda polis bekliyor."

Kontun şaşkınlığı, öfkesini ve korkusunu bastırmıştı.

"Fakat nasıl olur?" diye sordu. Hayretten soluk soluğa kalmıştı.

"Şaşırmanız gayet doğal. Zira yatak odamda bu perdenin arkasına açılan ikinci bir kapı olduğunu bilmiyorsunuz. Maketin yerini aldığım sırada çıkardığım sesi duymuş olmanız gerektiğini düşünmüştüm, fakat neyse ki şans benden yana hareket etti. Böylece o komik sohbetinizi işitme fırsatını oldu, siz o sırada sohbete dalmış olduğunuzdan varlığımı fark edemediniz, zannedersem bu da sizin açınızdan bir trajedi oldu."

Kont artık pes ettiğini gösteren bir mimikle, "Size iyi şanslar diliyoruz, Bay Holmes. Bence şeytanın ta kendisisiniz," dedi.

Holmes nazikçe gülümseyerek, "Eh, sonuçta bundan pek uzak olduğum söylenemez," dedi.

Sam Merton'ın yavaş işleyen zekâsı ortadaki durumu daha yeni kavramış, Holmes'un kendilerini alt eden dâhiyane planının ancak farkına varabilmişti. Dışarıdaki merdivenden gelen, gitgide kuvvetlenen ayak seslerinin patırtılarını işittikleri sırada uzunca bir süre odada hüküm sürmüş sessizliği bozan o oldu.

"İnanılmaz, gerçekten bizi enselemeyi hak ettin!" dedi. "Fakat o keman sesi nerden geliyor, söyler misin! Onu hâlâ duyuyorum."

"Aa, evet, çok haklısınız," diye cevapladı Holmes. "Şu modern gramofonlar gerçekten de harikulade bir buluş. Bırakın çalsın!"

Sonra içeriye bir polis yığını çullandı, kelepçeler takıldı ve suçlular aşağıda bekleyen arabaya götürüldü. Watson, başındaki defne tacına bir yaprak daha eklemiş olan dostunun yanına gidip onu uzun uzun kutladı. Ne var ki konuşmaları bir kez daha, yine üzerinde sakin bir eda, elinde bir tepsi, tepsinin üzerinde de bir kartla odaya giren Billy tarafından bölündü.

"Lord Centlemere efendim."

"Onu içeri al, Billy. Kendisi hayati derecede önemli meselelerle ilgilenen, saygın bir İngiliz soylusudur," dedi Holmes. "Çok sadık ve kusursuz bir insandır, ancak sanırım onu eski rejimin insanı olarak nitelendirmemiz pek yanlış olmaz."

Kapı açıldı, açılan kapıdan içeri bıçak gibi bir suratı olan, zayıf, sade giyimli biri girdi. Orta Victoria dönemi modasına özgü parlak siyah bir sakalı vardı, ne var ki bu sakal yuvarlak omuzları ve o cansız duruşuyla bir tezat oluşturmuştu. Holmes yaklaşarak, sıcak bir edayla onun isteksiz bir biçimde uzatmış olduğu elini sıktı.

"Nasılsınız, Lord Centlemere? Yılın bu zamanları dışarıda ürpertici bir hava oluyor, ancak zannedersem burada üşümezsiniz. Paltonuzu alabilir miyim?"

"Hayır, teşekkür ederim, paltomu çıkartmayacağım."

Holmes ısrarcı bir tavırla paltoyu tuttu.

"İstirham ediyorum bayım, bana müsaade edin. Arkadaşım Doktor Watson böyle ani hava değişimlerinin sağlık açısından bir hayli tehlikeli olduğu konusunda sizi temin edecektir."

Centlemere sabırsız Lord edasıyla kendisini Holmes'un elinden kurtardı.

"Ben gayet rahatım efendim. Zaten uzun süre kalmamı gerektirecek bir durum yok. Yalnızca size üstlenmiş olduğunuz görevde ne aşamada olduğunuzu sormaya geldim."

"Doğrusu bu görevin bir hayli zor olduğunu itiraf etmeliyim, gerçekten de çok zor."

"Ben de bundan korkuyordum."

İhtiyar soylunun sesinde bariz bir küçümseme seziliyordu.

"Hepimizin er ya da geç potansiyelimizin sınırlarını keşfettiği bir gün gelir, Bay Holmes, ancak bu durum egomuzu törpülememiz açısından faydalıdır."

"Evet, bayım, doğrusu kendimi böylesi aciz bir durumda bulmak beni bir hayli şaşırttı."

"Kuşkusuz."

"Bilhassa bir türlü çözüme kavuşturamadığım bir husus var. Acaba bu konuda bana yardım edebilir misiniz?"

"Benim yardımıma başvurmak için biraz geç kalmadınız mı? Kendinize özgü birtakım yöntemlerinizin olduğunu ve mesleğinizde kendi kendinize yetebildiğinizi sanıyordum. Ancak yine de, size yardım etmeye hazırım."

"Bunu şöyle açıklayayım, Lord Centlemere, bu olayı çözüme kavuşturabilmemiz için, hiç şüphesiz olayın gerçek sorumlularını yargılamamız gerekiyor."

"Tabii eğer onları yakalayabilirseniz."

"Kesinlikle. Fakat buradaki sorun şu ki, şöyle sorayım: Elması kimin teslim aldığını nasıl bulacağız."

"Şu aşamada bunu sormak için erken değil mi?"

"Kanımca planımızı önceden hazır etmemiz iyi olacaktır. Şimdi, size sorabilir miyim, sizce bu durumda bir kimsenin elması teslim almış olduğuna kesin bir biçimde hüküm getirebilmemiz için ne gerekir?"

"Elmasın onun üzerinde bulunması."

"Böyle bir durumda siz bu kişiyi tutuklar mıydınız?"

"Hiç tereddütsüz."

Holmes nadiren gülerdi, ne var ki onu bu ender anlara tanık olabilecek kadar uzun bir zamandır tanıyan dostu Watson o anda gülmesine ramak kaldığını fark etmişti.

"O halde, bayım, size kendinizi tutuklamanız gerektiğini üzülerek bildirmem gerekiyor."

Lord Centlemere çok kızmıştı. Soluk yüzünde gençliğinden kalan bir kırıntı, bir öfke kıvılcımı belirdi.

"Bu ne cüret, Bay Holmes. Elli yıllık hizmet hayatımda böyle bir şey gördüğümü hatırlamıyorum. Ben meşgul bir adamım, bayım, uğraştığım önemli meseleler var. Böyle aptal

şakalara ne ayıracak zamanım, ne de gülecek bir mizah anlayışım var. Size şunu açık olarak söyleyebilirim, bayım, ben asla yeteneklerinize inanmadım. Başından beri bu meselenin prosedüre uygun şekilde halledilmesi ve polis teşkilatına teslim edilmesini gerektiğini, polisin bu işte sizden çok daha başarılı olacağını savundum. Ve şimdi saygı sınırlarını bir hayli aşan bu şakanızı görünce anlıyorum ki, bütün bu düşüncelerimde baştan sona haklıymışım. Size iyi akşamlar dilememe müsaade edin bayım."

Holmes çabuk bir hareketle yerini değiştirip Lord ile kapının arasına geçti.

"Bir dakika, efendim," dedi. "Mazarin Elması'nı alıp gitmek onu geçici bir süreliğine üzerinde bulundurmaktan çok daha ciddi bir suçtur."

"Bayım, buna katlanacak değilim! Bırakın geçeyim."

"Elinizi paltonuzun sağ cebine atın."

"Bu da ne demek oluyor, bayım?"

"Hadi ama, lütfen dediğimi yapın."

Bir sonraki sahnede kendisini alabildiğine hayret duygusuna kaptırmış olan Lord bir yandan gözü kamaşarak titreyen avucunun içinde tuttuğu nanı diğer Sarı Mazarin Elması'na bakıyor, bir yandan da hayretle kekeliyordu.

"Ne! Ne! Bu nasıl oldu, Bay Holmes?"

"Bu bir hayli dramatik oldu, Lord Centlemere, böyle şeylere dayanamam!" diye haykırdı Holmes. "Beni uzun zamandır tanıyan eski dostum Watson'a sorarsanız, size espri anlayışımın böyle muzipçe şakalardan ibaret olduğunu söyleyecektir. Ayrıca, eğer sorarsanız böyle dramatik sahneleri kaldıramadığımı da belirtecektir. Görüşmemizin başında (kabul etmem gerekir ki haddimi aştım) elması cebinize koyma cüretini gösterdim."

İhtiyar soylu kilitlenmiş bakışlarını elmastan alarak önünde gülümseyerek kendisine bakan adamın yüzüne çevirdi.

"Bayım, şu anda hayretten sersemlemiş bir vaziyetteyim. Fakat haklısınız, bu gerçekten de Mazarin Elması. Size son derece müteşekkiriz, Bay Holmes. Sizin de kabul etmiş olduğunuz gibi yersiz ve sapkın bir espri anlayışınız olsa da, mesleğinizde olağanüstü yetenekli olduğunuzu ve bu konuda size karşı sarf etmiş olduğum bütün sözleri geri aldığımı belirtmem gerekiyor. Fakat söyler misiniz, nasıl..."

"Olay henüz kapanmış değil, ayrıntılar bekleyebilir. Şundan eminim, Lord Centlemere, bu başarılı sonucu içinde bir kez daha yerinizi alacağınız saygıdeğer topluluğa iletirken yaşayacağınız keyif, size yapmış olduğum şakayı biraz olsun affettirecektir. Billy, Lord Hazretlerini dış kapıya kadar geçir. Bir de aşağıdaki Bayan Hudson'a buraya iki kişilik akşam yemeği hazırlayıp gönderdiği takdirde kendisine minnettar kalacağımı söyle."

Üç Çatı Macerası

Bay Sherlock Holmes ile yaşamış olduğum onca maceranın içerisinde başka hiçbirisinin, şimdi okuyacağınız ve benim üç çatıyla ilişkilendirerek adlandırmış olduğum bu hikâye gibi ansızın, böyle şaşkınlık uyandırıcı bir biçimde başladığını hatırlamıyorum. Hikâyemizin başladığı zamanlar Holmes'u bir süredir görmüyordum, bu sebeple o sıralar ilgisini yoğunlaştırmış olduğu bu yeni konudan haberdar değildim. O sabah konuşkan bir havadaydı, ne var ki tam beni şöminenin iki yanında karşı karşıya duran iki sandalyeden iyice eskimiş olan alçak sandalyeye oturtmuş ve kendisi de ağzında piposuyla karşıdaki sandalyeye yerleşmiş olduğu sırada misafirimiz gelmişti. Eğer size gelenin çılgın bir boğa olduğunu söylersem, sanırım yaşanan sahneyi zihninizde tam olarak canlandırabilirsiniz.

Kapı ardına dek açılmış ve dev gibi bir zenci içeriye dalmıştı. Şayet korkutucu bir görünümü olmasaydı, komik bir görüntü sergileyebilirdi, zira üzerine grinin akıllara durgunluk veren bağırgan bir tonundaki ekose bir takım elbise giymiş, onun üzerine her hareketinde iki yana sallanıp duran pembemsi bir kravat takmıştı. Konuşurken geniş suratı ile yassı burnu öne çıkıyor, içlerinde üzerini kül kaplamış bir garezin, kendisini sınırlandıran çemberi aşıp geçemeyen bir kötülük ateşinin için için yandığı karanlık, somurtkan gözleri art arda üzerimizde geziniyordu.

"Siz beyefendülerden hanginüz Bey Holmes?"

Holmes piposunu yukarıya kaldırıp usulca gülümsedi.

"Aa, sizsünüzöyle mü!" dedi misafirimiz, bu sırada nahoş bir şekilde masanın hizasında ileri geri dolanmaya başlamıştı. "Bana bakın, Bey Holmes, burnunuzu başkalarının işlerine sokmasanız iyi olur. Bırakın da başkaları işlerinü kendilerü halletsin. Anladınız mı, Bey Holmes?"

"Lütfen konuşmaya devam et," dedi Holmes. "Böylesi daha eğlenceli."

"Aa! Demek daha eğlencelü öyle mü?" diye gürledi vahşi. "Fakat seni biraz budarsam o kadar eğlencelü olmaz. Şimdiden önce elimden senin gibiler geçtü. Ve onlarla işimü bitürdüğümde pek o kadar eğlenmiyorlardı. Şuna baksana, Bey Holmes."

Devasa elini yumruk yapıp dostumun burnunun altına götürdü. Holmes alabildiğine ilgiyle burnunun altındaki bu eli inceledi. "Böyle mi doğdun, yoksa yavaş yavaş mı oldu?"

Dostumun buz gibi metanetinden midir, yoksa benim şömine maşasını elime alırken çıkarmış olduğum sesten mi bilmiyorum ama misafirimizin aşırı tavırları biraz normalleşmeye başlamıştı.

"Neyse, sana gayet makul bir uyarıda bulundum," dedi. "Harrow yoluyla ilgülenen bir arkadaşım var, ne dediğümü anlıyorsun değil mi ve senin işe burnunu sokman yok planında. Yasa sen değilsün, ben de değilüm ve eğer sen devreye girecek olursan ben de girecem. Bunu sakın unutma."

"Ben de epeydir seni görmek istiyordum," dedi Holmes. "Senden oturmanı rica etmeyeceğim, zira kokunu duymak istemiyorum, fakat sen boksör Dixie değil misin?"

"Evet, ismim bu Bey Holmes ve eğer küstahlık yapacak olursan bunu sana ödetürüm."

"İnan bana bu hiç de çıkarına olmaz," dedi Holmes misafirimizin iğrenç ağzına bakakalarak. "Şu genç Perkins'in Holborn Bar'ın dışında öldürülmesi olayı... Hadi ama! Gitmiyorsun değil mi?"

Zenci yüzünde kurşun gibi bir ifadeyle geriye sıçramıştı. "Bu tarz konuşmayı dinleyecek değilüm," dedi. "Bu Perkins'le benim ne işim olur ki, Bey Holmes? O çocuk başını belaya soktuğunda ben Birmingham'daki Bull Ring'de antrenman yapıyordum."

"Tabii, bunu hâkime anlatırsın, Steve," dedi Holmes. "Sen ve Barney Stokdale bir süredir takibimdeydiniz..."

"Tanrı yardım etsin! Bey Holmes..."

"Bu kadarı yeterli. Şimdi kapat bu konuyu, istediğim zaman ben seni aldırırım."

"İyi günler, Bey Holmes. Umarım bu ziyaretüm sizi rahatsız etmemiştür."

"Eğer seni kimin gönderdiğini söylemezsen edecek."

"Ama bunun gizli bir tarafı yok ki, Bey Holmes. Az önce sözünü ettüğünüz beyefendüden başkası değil bu."

"Peki, onu bu işe kim atadı?"

"Tanrı yardım etsin. Bilmiyorum, Bey Holmes. Sadece bana şöyle dedi: 'Steve, Bay Holmes'a git ve ona Harrow yolundan çekilmezse hayatının güvende olmayacağını söyle.' İşte bütün bildiğüm bundan ibaret."

Misafirimiz sorgunun daha fazla ilerlemesine fırsat vermeden neredeyse geldiği hızla odadan fırlayıp çıktı. Holmes ise kıkır kıkır gülerek piposunu temizlemeye başladı.

"O koca kafasını dağıtmana gerek kalmadığına sevindim, Watson. Evet, şömine maşasını eline aldığını duydum. Fakat gerçekte zararsız bir adam, kabadayılık yapmayı seven, aptal ve gördüğün gibi hemen sinen koca bir kas yığını o. Spencer John Çetesine üye ve son zamanlardaki, boşluk bulduğumda çözeceğim birtakım kirli işlerde yer aldı. Şu anki patronu Barney, ona kıyasla daha zeki birisi. Saldırı, göz korkutma gibi işlerde uzmanlar. Merak ettiğim ise bu işte onları kimin kullandığı."

"Peki, neden gözünü korkutmak istiyorlar?"

"Şu Harrow Weald meselesi yüzünden. Bu iş ilgimi çekti, zira başına boş yere bela açacağını düşünüp kimsenin işi üstlenmemesi, içinde başka bir iş olduğunu düşündürdü."

"Fakat mesele nedir?"

"Araya bu komik sahne girmeden önce ben de sana bunu anlatacaktım. İşte Bayan Maberley'in mektubu. Eğer benimle gelmek istersen ona bir telgraf çekip hemen yanına gidebiliriz."

SEVGİLİ BAY HOLMES

(mektubu okumaya başlamıştım)

Başıma bu evle bağlantılı olarak bir dizi tuhaf olay meydana gelmeye başladı ve bu konuda görüşünüzü almam gerektiğini düşünüyorum. Yarın istediğiniz saatte beni evimde ziyaret edebilirsiniz. Evim Weald İstasyonundan kısa bir yürüyüş mesafesinde. Yanılmıyorsam son kocam Mortimer Maberley sizin müşterinizdi.

Saygılarımla
Mary Maberley

Adres bölümüne "Üç Çatı, Harrow Weald" yazılmıştı.

"Mesele işte bu!" dedi Holmes. "Şayet harcayacak zamanın varsa, Watson, hemen yola koyulabiliriz."

Kısa bir tren yolculuğunun ardından daha da kısa bir araba yolculuğu bizi tuğla ile ahşaptan yapılmış, budanmış düzgün çimlerden oluşan bir bahçesi olan villaya getirdi. Yukarı kattaki pencerelerin üzerindeki üç küçük çıkıntı eve verilen adı haklı çıkarır gibiydi. Arka tarafta yarı yarıya uzamış çam ağaçlarından oluşan bir koruluk uzanıyordu; alabildiğine melankolik, iç karartıcı bir yerdi burası. Beri yandan evin içine girdiğimizde güzel bir dekoru olduğunu gördük, bizi karşılayan da her yanından kültür ve incelik akan yaşlıca bir hanımdı.

"Bir konuda kendisine pek önemi olmayan bir hizmette bulunmamın üzerinden yıllar geçmiş olmasına karşın," dedi Holmes, "kocanızı iyi hatırlıyorum, madam."

"Muhtemelen oğlum Douglas'ın ismi size daha aşina gelecektir."

Bu sözler Holmes'da büyük bir ilgi uyandırmıştı, alabildiğine ilgi dolu bir edayla kadına baktı.

"Tanrım! Yoksa siz Douglas Maberley'in annesi misiniz? Onu birazcık tanırım, fakat hiç kuşkusuz Londra şehri çok iyi tanıyor. Nasıl harikulade bir varlıktı o! Şu anda nerede?"

"Öldü, Bay Holmes, öldü! Roma'da ateşeydi, geçen ay orada zatürreeden öldü."

"Üzgünüm. İnsan ölümü öyle bir adamla bağdaştırmakta zorluk çekiyor. Hiç onun kadar kanlı canlı bir adam tanımadım. Dolu dolu yaşadı, bedenindeki her bir hücreyle!"

"Fazla dolu yaşadı, Bay Holmes, sonunu hazırlayan da bu oldu. Siz onu gerçekte olduğu haliyle hatırlıyorsunuz: Nazik, güleryüzlü, göz kamaştırıcı birisi olarak. Sonradan dönüşmüş olduğu o aksi, huysuz, mutsuz ve sevimsiz yaratığı görmediniz. Kalbi kırılmıştı. Bir ay içinde o nazik, göz kamaştırıcı oğlumun harap olmuş, karamsar bir insana dönüşmesini izledim."

"Aşk meselesi miydi... kadın meselesi mi?"

"Herhalde şeytan demek daha doğru olur. Neyse, bırakalım bu konuyu, zira sizinle konuşmak istediğim konu zavallı oğlum değildi, Bay Holmes."

"Doktor Watson'la birlikte hizmetinizdeyiz."

"Bir süredir başıma çok tuhaf olaylar geliyor, Bay Holmes. Bu eve taşınalı bir sene oldu, münzevi bir hayat sürmek istediğim için komşularımı pek görmüyorum. Üç gün önce emlakçı olduğunu söyleyen bir adam uğradı. Bu evin, bir müşterisinin tam aradığı niteliklerde olduğunu ve evden çıktığım takdirde para meselesinin pazarlık konusu bile olma-

yacağını söyledi. Yakınlarda benimkiyle aynı niteliklerde olan birkaç boş evin olduğunu bildiğimden bu teklife bir hayli şaşırmıştım, yine de doğal olarak teklif ilgimi çekmişti. Bu nedenle ona evi satın alırken verdiğimden beş yüz pound daha fazla fiyat biçtim. Teklifimi hemen kabul etti, ayrıca müşterisinin eşyaları da almak istediğini ve bunlara biçeceğim fiyatı da kabul etmeye hazır olduğunu ekledi. Eşyaların bir kısmı eski evimden kalmaydı ve gördüğünüz gibi çok iyi bir durumdaydılar, bu nedenle onlara yüklü bir tutar biçtim. Adam bunu da hiç pazarlık etmeksizin kabul etti. Eskiden beri seyahat etme hayalim vardı ve o kadar iyi bir anlaşmaydı ki bu, hayatımın geri kalanını istediğim her şeyi yaparak özgürce yaşayabileceğimi düşündüm.

Dün adam anlaşmanın taslağıyla birlikte tekrar geldi. Bereket versin ki onu Harrow'da yaşayan avukatım Bay Sutro'ya göstermişim, zira bana şöyle dedi: 'Çok tuhaf bir belge bu. Bunu imzalarsan yasal olarak evden dışarıya hiçbir şey çıkartmaya hakkının olmayacağının farkında mısın, özel eşyalarını bile?' Adam akşamüstü tekrar geldiğinde bu konuya değindim, ona yalnızca mobilyaları satmak istediğimi belirttim.

'Hayır, hayır, biz hepsini istiyoruz,' diye cevap verdi.

'Fakat elbiselerim? Mücevherlerim ne olacak?'

'Özel eşyalarınızla ilgili olarak birtakım istisnalar yapılabilir. Fakat evden dışarı kontrol edilmeksizin hiçbir şey çıkmayacak. Müşterim liberal birisidir ama kendine özgü birtakım usulleri ve yöntemleri vardır. Onun için ya hep ya hiçtir.'

'O halde hiç olması gerekecek,' dedim, bu mesele de böylece kapandı. Fakat bu olay bana öylesine olağandışı geldi ki, bende..."

Bu sırada konuşma çok sıradışı biçimde kesildi.

Holmes elini yukarı kaldırıp Bayan Maberley'e sessiz olmasını işaret etmişti. Sonra uzun adımlarla odanın ucuna yürüdü, kapıyı hızla açtı ve omzundan yakaladığı sıska bir kadını içeri çekti. Kadın adeta kümesinden dışarı çıkartılan

kocaman, hantal bir tavuğu andıran biçimde beceriksizce karşı koymaya çalışarak içeri girdi.

Tiz bir sesle, "Beni rahat bırak! Ne yapmaktasın böyle?" diye haykırdı.

"Aa, Susan, neler oluyor?"

"Şey, hanımefendi, tam misafirler yemeğe kalacaklar mı diye sormaya içeri giriyordum ki bu adam üzerime çullandı."

"Son beş dakikadır sesini duyuyordum, fakat bu ilginç hikâyeniz bölünmesin diye araya girmedim. Nefes alırken hırıltı geliyor, değil mi Susan? Bu iş için fazla gürültülüsün."

Susan hayrete kapılmış, somurtkan bir yüzle kendisini yakalayan adama döndü. "Kimsiniz ki, ayrıca beni böyle bir çekiştirme hakkını kendinizde nasıl buluyorsunuz?"

"Niyetim sadece cevabını senin de duymanı istediğim bir soru sormaktı. Bayan Maberley, bana yazacağınızdan ya da danışacağınızdan kimseye bahsetmiş miydiniz?"

"Hayır, Bay Holmes, bahsetmedim."

"Peki, bana yazmış olduğunuz mektubu kim postaya verdi?"

"Susan."

"Ben de öyle düşünmüştüm. Şimdi, söyler misin Susan, hanımının bana danışacağını kime yazdın ya da bildirdin?"

"Bu yalan. Ben kimseye bir şey bildirmedim."

"Bak Susan, bilirsin ki hırıltısı olan insanlar çok uzun yaşamaz ve küçük yalanlar söylemek kötü bir davranıştır. Kime söyledin?

"Susan!" diye haykırdı hanımı, "sanırım sen kötü, hain bir kadınsın. Şimdi seni çitlerin orada birisiyle konuşurken gördüğümü hatırladım."

Kadın küskün bir edayla, "O benimle ilgili bir meseleydi," dedi.

"Sana konuştuğun kişinin Barney Stockdale olduğunu söylesem?" dedi Holmes.

"Madem biliyorsun ne soruyorsun ki?"

"Çünkü emin değildim, fakat şimdi emin oldum. Evet, Susan, şimdi eğer bana Barney Stockdale'in arkasında kimin olduğunu söylersen on poundu hak etmiş olursun."

"Senin sahip olduğun her on pounda karşılık olarak on bin pound bastırabilecek olan birisi."

"Yani zengin bir adam, öyle mi? Hayır, gülümsediğine göre kadın, zengin bir kadın. Eh, madem buraya kadar geldik, bari bana adını da söyle de bir onluk daha kazan."

"Cehennem ol!"

"Aa, Susan! Bu nasıl bir konuşma böyle!"

"Ben çıkıp gidiyorum. Hepinize yeterince katlandım. Eşyalarımı almak için yarın birini gönderirim." Öfkeyle kapıdan çıkıp gitti.

"Güle güle, Susan. Kâfurulu afyon kullanıyorsun..." Kapı öfkeden kızaran kadının arkasından kapandığı zaman Holmes esprili halini bırakarak birdenbire ciddileşti. "Şimdi," dedi, "bu çetenin şakası yok. Baksanıza, oyunu ne kadar yakın oynuyorlar. Eğer üzerindeki pula bakılacak olursa mektubu bana akşam onda göndermişsiniz. Bu kadar kısa süre içerisinde Susan, Barney'e haber veriyor, Barney patronuna gidip adamdan (ya da Susan'ın yanıldığını düşünür gibi sırıtmasından anladığım kadarıyla kadından) ne yapacağı konusunda talimat alıyor ve geri dönüp bir plan tasarlıyor. Sonra Kara Steve'i yanına çağırıyor ve hemen ertesi sabah saat on birde tehdit ediliyorum. Görüyorsunuz ya, bir hayli hızlı hareket etmişler."

"Peki ama ne istiyorlar?"

"Evet, işte sorulması gereken soru bu. Bu evin sizden önceki sahibi kimdi?"

"Ferguson adındaki bir emekli gemi kaptanı."

"Dikkat çekici olan herhangi bir yanı var mıydı?"

"Duyduğum kadarıyla hayır."

"Eve bir şeyler gömmüş olduğundan şüpheleniyorum. Tabii günümüzde insanların hazine saklamak için kiralık kasaları kullandıklarının bilincindeyim ama her zaman eski gelenekleri sürdürmek isteyen kaçıklar çıkar. Onlar olmasaydı bu dünya nasıl da renksiz olurdu! İşte bu nedenle aklıma gelen ilk şey evde değerli bir gömünün olduğuydu, fakat şimdi düşünüyorum da, bu durumda eşyalarınızı niçin istesinler? Herhalde farkında olmaksızın bir Raffaello'ya ya da Sheakespeare'in elyazmalarına sahip olamazsınız, öyle değil mi?"

"Hayır, bildiğim kadarıyla elimdeki en nadide şey Crown Derby çay seti."

"Ortadaki gizemi aydınlatmaya yetmez bu. Üstelik böyle bir durumda niçin niyetlerini gizleme ihtiyacı duysunlar? Şayet çay setinize göz koydularsa, neyiniz var neyiniz yoksa satın almak yerine onun için özel bir teklifte bulunabilirlerdi sanırım. Hayır, yanılmıyorsam peşinde oldukları şeyin sahip olduğunuzu bilmediğiniz, bilirseniz vazgeçmeyeceğiniz bir şey olması gerekir."

"Ben de böyle düşünüyorum," dedim.

"Eğer Doktor Watson da benimle hemfikirse tamamdır."

"Sahi, Bay Holmes, ne olabilir ki bu?"

"Bakalım sistematik mantık yürütme yoluyla meseleyi aydınlığa kavuşturabilecek miyiz? Siz bu eve taşınalı bir sene oldu, değil mi?"

"Yaklaşık iki sene."

"Bu daha iyi. Zira böyle uzun bir sürede kimse sizden bir şey istememişken, birdenbire son üç dört gündür acil taleplerle karşılaşmaya başladınız. Bundan ne çıkarırsınız?"

"Ancak," dedim, "İstedikleri nesne her ne ise bunun eve yeni geldiği sonucunu."

"Bir kez daha tamamdır," dedi Holmes. "Şimdi Bayan Maberley, eve yeni gelen bir nesne var mı?"

"Hayır, bu sene hiçbir şey almadım."

"Öyle mi! Bu kesinlikle dikkate değer bir durum. Pekâlâ, sanırım bu durumda en iyisi daha kesin veriler elde edene dek olayın biraz daha ilerlemesini beklemek. Şu avukatınız liyakatli biri midir?"

"Evet, Bay Sutro fazlasıyla liyakatlidir."

"Başka bir hizmetçiniz var mı, yoksa az önce kapınızı çarpıp giden Susan tek miydi?"

"Bir de genç bir kız var."

"Sutro'yu bir iki gece burada kalması için ikna edin. Muhtemelen korunmaya ihtiyacınız olacak."

"Fakat kimden?"

"Kim bilir? Bunun karanlık bir vaka olduğuna hiç şüphe yok. Neyin peşinde olduklarını bulamadığıma göre, olaya farklı bir açıdan yaklaşıp başlarında kimin olduğunu bulmaya çalışacağım. Şu sözünü ettiğiniz emlakçı size herhangi bir adres verdi mi?"

"Sadece üzerinde isminin ve mesleğinin yazılı olduğu bir kart verdi. Hainess Johnson, mezatçı ve bilirkişi."

"Sanırım bu bilgilerden yola çıkarak onu bulamayız. Şayet sıradan, namuslu bir işadamı olsaydı işyerini gizleme ihtiyacı duymazdı. Pekâlâ, Bayan Maberley, olacak her türlü gelişmeden beni haberdar edin. Şu andan itibaren bu meseleyi üstlenmiş bulunuyorum, onu aydınlığa kavuşturacağımdan emin olabilirsiniz."

Holden geçtiğimiz sırada Holmes'un hiçbir ayrıntıyı kaçırmayan gözleri bir köşeye yığılmış birkaç sandık ile koliye ilişince birdenbire parıldadı. Üstlerindeki etiketler parlıyordu.

"Milano, Lucern... Bunlar İtalya'dan gelmiş."

"Zavallı Douglas'ın eşyaları."

"Onları henüz açmadınız mı? Ne kadar zamandır buradalar?"

"Geçen hafta geldiler."

"Fakat demiştiniz ki... Neyse, kayıp halkanın bunların içinde olması bir hayli muhtemel gözüküyor. Zira orada değerli bir şey olmadığından nasıl emin olabiliriz?"

"Bu mümkün değil, Bay Holmes. Zavallı Douglas'ın sadece maaşı ve senelik ikramiyesi vardı. Nasıl değerli bir şey satın almış olabilir ki?"

Holmes uzun süre düşüncelere gömülüp kaldı.

"Bu işi daha fazla ertelemeyin, Bayan Maberley," dedi en sonunda. "Bunları yatak odanıza çıkartın ve mümkün olduğunca çabuk bir şekilde içlerinde neler olduğuna bakın. Yarın tekrar gelip raporunuzu dinleyeceğim."

Üç Çatı'nın çok sıkı gözetim altında tutulduğu açıktı, zira tam dar patikanın sonundaki yüksek çiti dolanmıştık ki ödüllü bir dövüşçü olan zencinin gölgede dikildiğini fark ettik. Onunla birdenbire burun buruna gelmiştik, o ıssız yerde acımasız, tehditkâr bir görünümü vardı. Holmes aceleyle elini cebine götürdü.

"Silahınızı mı arıyorsunuz, Bey Holmes?"

"Hayır Steve, parfümümü arıyorum."

"Komik birisiniz, Bey Holmes."

"Eğer peşine düşersem bu durumu komik bulmayacaksın Steve. Bu sabah seni adil bir biçimde uyarmıştım."

"Sahi, Bey Holmes, söylediklerinizü şöyle böyle bir düşündüm ve artık şu Perkins meselesiyle alakalı konuşmak istemiyorum. Bir yardımım olacaksa ederim, Bey Holmes."

"Pekâlâ, o halde bana bu işin arkasında kimin olduğunu söyle."

"Tanrı yardım etsin! Bey Holmes, size gerçeği daha önce söylemiştüm. Bunu bilmiyorum. Sadece patronum Barney'den emir aldığımı biliyorum, bütün bildiğüm de bu."

"O halde şunu aklında tut, Steve, bu evde yaşayan hanımefendi de dâhil olmak üzere bu çatının altındaki her şey benim himayemde. Bunu sakın aklından çıkarma."

"Olur, Bey Holmes, çıkarmam."

Yürüyüşümüze devam ederken, "Onu epey korkuttum, Watson, postunu kaybetmekten korkuyor," dedi Holmes. "Sanırım işvereninin kim olduğunu bilseydi ona da ihanet ederdi. Şu Spencer John çetesi hakkında az çok bilgimin olması ve Steve'in de onlara üye olması büyük şans doğrusu. Şimdi Watson, ben Langdale Pike'ı görmeye gidiyorum. Zira onun yardımının dokunabileceği türden bir vaka bu. Öyle zannediyorum ki, döndüğümde konu kafamda biraz daha netleşmiş olacaktır."

Holmes'u o gün bir daha görmedim, ancak gününü nasıl geçirmiş olabileceğini tahmin edebiliyorum, zira Langdale Pike Londra'da çıkan her türlü dedikodu için başvurduğu biricik kaynağıydı. Bu tuhaf, ruhsuz yaratık uyanık olduğu zamanları St. James Sokağı'ndaki gece kulübünün kavisli penceresinde geçirir, burada şehirdeki bütün dedikoduların hem alıcı hem de verici istasyonu olarak faaliyet gösterirdi. Söylenene göre, aşırı meraklı bir kitleyi tatmin etmek için süprüntü gazetelere ilettiği haftalık haberlerden dört haneli bir gelir elde etmişti. Bu insan sarrafı, Londra'nın insan denizine açılıp uzaktan şöyle bir bakar ve denizin yüzeyinde en ufak bir çırpıntı, dalgalanma ya da herhangi bir anormallik gördü mü bulanık denizin yüzlerce metre altında olup biten her şeyi şaşmaz bir kesinlikle söylerdi. Holmes Pike'a ihtiyatlı biçimde bilgi sızdırır, karşılığında ondan arada sırada bilgi alırdı.

Dostumla ertesi sabah erkenden evinde buluştuğumuzda halinden soruşturmanın yolunda gittiğini anlamıştım. Ne var ki o sırada bizi tatsız bir sürprizin beklendiğinden habersizdik, zira çok geçmeden kötü bir haber alacaktık. Söz konusu haber, bize aşağıda aktardığım telgrafla bildirilmişti: "Lütfen hemen buraya gelin. Müşterinizin evi dün gece soyuldu. Polis olayı inceliyor."

Holmes bir ıslık çaldı. "Oyun tehlikeli, güç bir aşamaya geldi, Watson. Doğrusu beklediğimden daha çabuk oldu bu.

Bu işin arkasında çok büyük bir güç var, Watson, duyduklarımı doğrular nitelikte bu durum. Şu Sutro denen adam, onun avukatı tabii. Fakat korkarım senden dün gece Bayan Maberley'i koruma görevini üstlenmeni rica etmemekle hata etmişim. Zira bu adam Brutus olduğunu ispatladı. Eh, sarurım bu durumda yapabileceğimiz tek şey Harrow Weald'a bir yolculuk daha yapmak."

Oraya vardığımızda Üç Çatı'yı önceki günkü düzenli halinden epey farklı bir durumda bulduk. Öyle ki bu haliyle artık normal bir evi andıran bir görünüm sergilemekten çıkmıştı. Küçük bir aylak grubu bahçe kapısı önünde toplanmıştı, birkaç polis memuru da pencereleri ve sardunya saksılarını inceliyordu. İçeride kendini avukat olarak tanıtan kır sakallı ihtiyar bir bey ile hengâme içerisinde etrafa koşturup dururken Holmes'u gördüğünde kırk yıllık dostuymuş gibi yaklaşan al yanaklı bir dedektifle karşılaştık.

"Korkarım ki bunun size göre bir vaka olmadığını belirtmek durumundayım, Bay Holmes. Zira sıradan bir hırsızlık vakası gibi gözüküyor ve bu ihtiyar polis heyeti böyle bir iş için pekâlâ yeterli olur. Bu vakada bir uzmana ihtiyaç yok."

"Vakanın emin ellerde olduğundan hiç şüphem yok," dedi Holmes. "Basit, sıradan bir soygun olduğunu söylüyorsunuz, öyle mi?"

"Aynen öyle. Sorumlularının kim olduğunu ve onları nerede bulacağımızı çok iyi biliyoruz. İçinde şu irikıyım zencinin olduğu Barney Stockdale çetesinin işi bu, etrafta dolaşırken görülmüşler."

"Harika! Peki ne götürmüşler?"

"Anlaşılan pek bir şey almamışlar. Bayan Maberley kloroformla bayıltılmış ve ev... Ah! İşte hanımefendi de geldi zaten."

Önceki gün tanışmış olduğumuz dostumuz yüzünde çok bitkin ve hasta olduğunu gösteren bir ifadeyle, ufak tefek bir hizmetçiye dayanarak odaya girmişti.

Yüzünde pişmanlık dolu bir gülümsemeyle, "Anlaşılan bana çok yerinde bir tavsiyede bulunmuşsunuz, Bay Holmes," dedi. "Fakat Allah kahretsin ki tavsiyenizi yerine getirmedim! Bay Sutro'yu rahatsız etmek istemedim, işte bu nedenle dün gece korumasızdım."

"Olaydan sabah haberim oldu," diye açıklamada bulundu avukat.

"Bay Holmes evde beni koruyacak birini bulundurmamı tavsiye etmişti. Ne var ki tavsiyesini yerine getirmedim ve bunun bedelini ödedim."

"Çok bitkin gözüküyorsunuz, Bayan Maberley," dedi Holmes. "Zannedersem olup bitenleri anlatabilecek durumda değilsiniz?"

Dedektif elinde tuttuğu kalınca bir deftere vurarak, "Hepsi burada yazılı," dedi.

"Yine de, eğer hanımefendi fazla bitkin değilse..."

"Anlatabileceğim pek fazla bir şey yok. İçeri nasıl girebileceklerini şu melun Susan'dan öğrenmiş olduklarından eminim. Zira görünüşe göre evi her bir ayrıntısına kadar biliyorlardı. Ağzıma klorofomlu bez bastırdıklarında durumun farkına varabilecek kadar bir süre bilincimi kaybetmemiştim, ama ne kadar baygın kaldığıma dair fikir yürütebilmem mümkün değil. Ayıldığımda bir adam yatağımın kenarında duruyordu, bir diğeri de elinde oğlumun kısmen açılmış ve içindeki eşyaların yerlere saçıldığı valizinden almış olduğu bir bohçayla doğruluyordu. Kaçmasına fırsat vermeksizin yerimden fırlayıp üzerine atıldım."

"Çok tehlikeli bir şey yapmışsınız," dedi müfettiş.

"Sırtına atlayıp ona yapıştım, ne var ki silkelenip benden kurtulmayı başardı. Bu sırada öteki adam bana bir darbe vurmuş olmalı, zira gerisini hatırlamıyorum. Gürültüyü duyan hizmetçim Mary pencereden dışarı bağırmaya başladı. Bunun üzerine polis geldi, ne var ki aşağılık adamlar kaçmayı başarmıştı."

"Ne aldılar?"

"Değerli bir şey çalmış olduklarını zannetmiyorum, zira oğlumun eşyaları arasında böyle bir şey olmadığına eminim."

"Arkalarında hiç ipucu bırakmadılar mı?"

"Üzerine atladığım adamın elinden yırtarak aldığım bir kâğıt parçası vardı. Buruşmuş halde yerde duruyordu. Üzerindeki yazı oğlumun elyazısıydı."

"Ki bu da pek bir işimize yaramayacağını gösteriyor," dedi müfettiş. "Zira bu kâğıt eğer hırsızların..."

"Kesinlikle," dedi Holmes. "Nasıl da keskin bir sağduyunuz var! Ne olursa olsun, onu yine de görmek isterim."

Müfettiş cep defterinden katlanarak küçültülmüş bir dosya kâğıdı çıkardı.

Vakur bir edayla, "Ne kadar önemsiz gözükürse gözüksün hiçbir ayrıntıyı atlamam," dedi. "Size de aynını tavsiye ederim, Bay Holmes, zira ben yirmi beş senede dersimi aldım. En akla gelmedik şeyler bile bir iz taşıyor olabilir, mesela parmak izi gibi."

Holmes kâğıdı inceledi.

"Siz bundan ne çıkardınız, müfettiş?"

"Tuhaf bir romanın son sayfası gibi geldi bana."

"En azından tuhaf bir bölümün sonu olduğu kesin. Üstteki sayfa numarasını gördünüz mü? İki yüz kırk beş yazıyor. Geri kalan iki yüz kırk dört küsur sayfa nerede?"

"Sanırım soyguncular almış. Hayrını görsünler!"

"Eve böyle bir şeyi çalmak için girmiş olmaları mantıksız gözüküyor. Bu duruma ilişkin olarak aklınıza gelen bir açıklama var mı, müfettiş?"

"Evet, bayım, var. Anlaşılan aşağılık herifler o kargaşanın içerisinde ellerine geçen ilk şeyi alıp götürmüşler. Aldıklarını tepe tepe kullansınlar."

"Niçin oğlumun eşyalarını karıştırdılar?" diye sordu Bayan Maberley.

"Görünüşe göre aşağıda değerli bir şey bulamayınca şanslarını bu katta denemişler, hanımefendi. En azından ben böyle anlıyorum. Siz ne çıkartıyorsunuz, Bay Holmes?"

"Şu an için bir şey söyleyemeyeceğim. Watson, bir dakikalığına benimle pencereye gelir misin?" Pencerenin önüne geçtiğimizde Holmes elindeki sayfadan dikkatini çekmiş olan bir pasajı okudu. Bir cümlenin ortasından başlayarak şöyle devam etti:

> *... yüzündeki kesiklerden ve yaralardan epeyce kan geliyordu, fakat kanayan kalbinin yanında, uğruna canını vermeye hazır olduğu o güzel yüzün önünde küçük düşmüş olmanın verdiği ıstırabın yanında hiçbir şeydi bu. Sonra kız gülümsedi... evet, Tanrım! Başını kaldırıp ona baktığında kalpsiz bir şeytan gibi gülümsedi. Ve işte o anda aşk ölüp yerini nefrete bıraktı. İnsanın uğrunda yaşayacak bir şeyleri olmalı ve eğer benim için bu artık sana sarılmak olmayacaksa, sevgilim, o halde senin felaketin ve benim intikamım olacak bu.*

"Dildeki bozukluk dikkatinizi çekti mi?" diye sordu Holmes; kâğıdı tekrar müfettişe uzatırken. "'O' zamirinin nasıl birdenbire 'ben'e dönüştüğünü gördünüz mü? Anlaşılan yazar anlattığı hikâyeye öylesine kapılmış ki o anda onu yaşamış, bir an için hikâyenin kahramanının kendisi olduğunu zannetmiş."

Müfettiş kâğıdı tekrar defterine yerleştirirken, "Doğrusu bir hayli... Ne! Gidiyor musunuz yoksa Bay Holmes?"

"Soruşturmanın emin ellerde olduğunu gördüğümden burada bana gerek olmadığını düşünüyorum. Bu arada, Bayan Maberley, daha önce seyahat etmek istediğinizi mi söylemiştiniz?"

"Evet, bu hep hayallerimi süslemiştir, Bay Holmes."

"Nereye gitmek isterdiniz, Kahire, Maderia Adaları, Riviera?"

"Ah, eğer param olsaydı dünyayı dolaşırdım."

"Elbette, dünyayı dolaşırdınız. Pekâlâ, size iyi sabahlar dilerim. Belki akşam size bir pusula gönderirim." Pencerenin önünden geçtiğimiz sırada müfettişin gülümseyerek bize baktığını fark ettim. Benimle göz göze gelince gülümseye devam ederek başını salladı. "Bu dâhi dedektifler hep biraz kaçık olurlar." İşte müfettişin gülümsemesinden okuduğum şey buydu.

Tekrar Londra'nın o gürültülü keşmekeşine döndüğümüzde, "Şimdi, Watson, yolculuğumuzu sonlandırmadan önce uğramamız gereken son bir durak daha var," dedi Holmes. "Düşüncem o ki, hazır başlamışken meseleyi çözüme kavuşturup evimize öyle dönmemiz daha iyi olacaktır. Sen de yanımda olsan iyi olur, zira Isadora Klein gibi bir hanımla uğraşıyorsan, yanında bir görgü tanığı bulundurmak emniyetli bir davranış olacaktır."

Bir araba tutup Grosvenor Meydanı'ndaki adrese doğru hızla yol alıyorduk ki o sırada düşüncelere gömülmüş olan Holmes birdenbire canlanarak doğruldu.

"Bu arada, Watson, olup bitenleri anlıyorsun değil mi?"

"Hayır, anladığımı söyleyemem. Anlayabildiğim tek şey uğraştığımız sorunun kaynağı olan hanımı görmeye gittiğimiz."

"Aynen öyle! Fakat bu Isadora Klein adı sana hiçbir şey çağrıştırmıyor mu? Zira kendisi bir zamanlar meşhur bir sosyete güzeliydi. Zamanında onunla aşık atabilecek bir tek kadın bile yoktu. Safkan bir İspanyol, Amerika kıtasını fetheden o kudretli fatihlerden birinin soyundan geliyor, ailesi nesiller boyu Pernambuco'da hüküm sürdü. İhtiyar bir Alman şeker kralıyla evlendi, bu sayede çok geçmeden kendisini dünyanın en zengin ve en güzel dulu olarak buldu. Sonrasında bir dönem zevklerinin peşinde koşarak serüvenlere atıldı. Birkaç sevgilisi oldu, bunlardan biri de Londra'daki en çekici adamlardan biri olan Douglas Maberley idi. Ancak söylenenlere bakılacak olunursa onunla yaşadığı sıradan bir aşk mace-

rası olmaktan öte bir şeydi. Zira Maberley bir sosyete kelebeği değildi, karşısındakine her şeyini veren, buna karşılık olarak ondan da her şeyini bekleyen onurlu, güçlü bir adamdı. Beri yandan kadın ise *belle dame sans merci*'yi(*) andırıyordu. Öyle ki kaprislerini yeterince tatmin ettiği zaman ilişki de sonlandı ve adamın bu durumu kabullenmek dışında yapabileceği hiçbir şey yoktu, zira ona durumu nasıl kafasına dank ettire ettire kabullendireceğini iyi biliyordu."

"O halde o kitaptaki kendi hikâyesi..."

"Aa! Parçaları birleştirmeye başladın, Watson. Duyduğuma göre şimdi neredeyse oğlu olacak yaştaki genç Lomond Dükü'yle evlilik hazırlığındaymış. Dükün annesi yaş farkını görmezden geliyor olabilir, fakat bu ortaya çıkacak büyük skandalı örtmeye yetmez, bu nedenle mecburen... İşte geldik."

Geldiğimiz West End'deki en hoş köşebaşı evlerden biriydi. Makineyi andıran bir kâhya kartlarımızı alıp gitti, döndüğünde bize hanımefendinin evde olmadığını söyledi. Holmes neşeli bir edayla, "O halde o gelene kadar bekleriz," dedi.

Makine arıza yapmıştı.

"Evde yok demek sizin için evde yok anlamına geliyor," dedi.

"Güzel," diye cevapladı Holmes. "Beklememize gerek yok demektir bu. Lütfen bu notu hanımına ilet."

Not defterindeki boş bir sayfaya üç dört sözcüklük bir not karaladı. Sonra sayfayı yırttı ve kâhyanın eline verdi.

"Ne yazdın Holmes?" diye sordum.

"Sadece şunu: 'O halde polisi mi çağırmam gerekiyor?' Öyle zannediyorum ki bu bizi içeri sokmaya yetecektir."

(*) Holmes, İngiliz şair John Keats'in özgün adı Fransızca olan, *Affetmeyen Kadın* adlı şiirine gönderme yapıyor.

Not gerçekten de Holmes'un beklediği etkiyi yaratmıştı, üstelik şaşırtıcı bir hızla. Öyle ki daha bir dakika geçmeden kendimizi o Arap gecelerine mekân olan yerleri andıran, bir elektrikli lambanın pembe, loş ışığının kısmen aydınlattığı, geniş, güzel bir oturma odasında bulmuştuk. Sanki hanımefendi öylesi bir yaşa, güzelliğinin öylesi bir demine gelmişti ki güzelliği loş ışıkta alabildiğine şiirsel, vakur bir edayla parıldıyor, insana bu loş ışıkta böylesine şiirsel bir güzellik sergileyebilecek, böylesine vakur bir güzelliğe sahip başka bir kadının olmadığını düşündürüyordu. İçeriye girdiğimiz sırada o uzun, kusursuz, bir kraliçeyi andıran endamıyla ayağa kalkmış, bir maskeyi andıran güzel yüzündeki o harikulade İspanyol gözlerini bizi öldürmek istiyormuşçasına bir edayla art arda üzerimizde gezdirmişti.

Elindeki kâğıt parçasını havaya kaldırıp göstererek, "Evime böyle davetsiz bir şekilde girmek... bu hakaret gibi not da ne demek oluyor böyle?" diye sordu.

"Bunu açıklamak istemiyorum, madam, zira zekânıza bu şekilde hakaret etmekten kaçınacak kadar saygı duyuyorum; gerçi son zamanlarda öyle hatalar yaptınız ki, doğrusu bu bakımdan beni bir hayli şaşırttınız."

"Nasıl yani, bayım?"

"Kiraladığınız kabadayıların beni korkutup yıldıracağını sandınız. Oysa tehlikeler beni cezbetmiyor olsaydı böylesi bir mesleği tercih etmeyeceğimi düşünebilmeniz gerekirdi. Üstelik bu sayede beni genç Maberley'in başına gelenleri araştırmaya itmiş oldunuz."

"Doğrusu neden bahsettiğinize dair hiçbir fikrim yok, bayım. Benim kiralık kabadayılarla ne işim olur?"

Holmes usanmış bir edayla öte tarafa döndü.

"Anlaşılan zekânızı hafife almışım. Pekâlâ, size iyi günler dilerim!"

"Durun! Nereye gidiyorsunuz?"

"Scotland Yard'a."

Kapıya giden yolu henüz yarılamamıştık ki kadın arkamızdan yetişti ve Holmes'u kolundan yakalayarak bizi durdurdu. Bir anda o çeliği andıran sert hali gitmiş, ipek gibi yumuşak birine dönüşmüştü.

"Gelin de oturun, beyler. Bu meseleyi konuşarak halledelim. Size karşı açık olabileceğimi hissediyorum, Bay Holmes. Bir beyefendinin hissiyatı var sizde. Kadınlar bunu öyle çabuk sezer ki. Size bir dost gibi davranacağım."

"Doğrusu aynı şekilde karşılık vereceğime söz veremeyeceğim, Madam. Ben yasayı temsil ediyor değilim, yalnızca yeteneklerimin elverdiği ölçüde, elimden geldiğince adaletin yerini bulması için çalışıyorum. Sizi dinlemeye hazırım, sonrasında nasıl bir tavır alacağımı söyleyebilirim."

"Hiç kuşkusuz sizin gibi cesur bir adamı tehdit ettirmekle aptallık ettim."

"Esas aptalca olan, madam, kendinizi sizi ele verebilecek ya da bu durumu size şantaj yapmak için kullanabilecek olan bir haydutlar çetesinin eline bırakmış olmanız."

"Hayır, hayır! Bu kadar saf birisi değilim. Size karşı açık olacağıma söz verdiğime göre, Barney Stockdale ile karısı Susan dışında, o çeteden kimsenin işverenlerinin kim olduğuna dair hiçbir fikrinin olmadığını belirtmem gerekir. O ikisine gelince, bunu ilk defa yapmayacaklar..." Bir yosmanın samimiyetiyle canayakın bir şekilde gülümseyerek başını salladı.

"Anlıyorum. Sadakatlerini daha önce kanıtlamışlardı."

"İşlerini sessiz bir biçimde halleden iyi birer av köpeği onlar."

"Öyle av köpekleri ellerine bu fırsat geçer geçmez, er ya da geç kendilerini besleyen eli de ısırırlar. Yapmış oldukları soygundan dolayı tutuklanacaklar. Polis çoktan peşlerine düşmüştür."

"Ödemeleri gereken bedeli ödeyecekler. Bunun için para alıyorlar. Benim meseledeki rolüm asla ortaya çıkmayacak."

"Tabii eğer ben bunu ortaya sermezsem."

"Hayır, hayır, bunu yapmazsınız. Çünkü siz bir beyefendisiniz ve bir hanımın sırrını saklarsınız."

"Öncelikle, şu el yazmalarını geri vermeniz gerekiyor."

Kadın bir kahkaha atarak şömineye doğru yürüdü. Eline aldığı maşayla toz haline gelmiş bir kütleye vurdu. "Bunu mu geri vereceğim?" dedi. O anda önümüzde dikilip meydan okuyan bir gülümsemeyle bize bakarken öylesine muzip, hoş bir edası vardı ki bana Holmes'un uğraştığı suçlular arasında başetmekte en çok zorlanacağı kişinin kendisi olduğunu düşündürdü. Gelgelelim Holmes'un böyle duygusal şeylere karşı bağışıklığı vardı.

Soğuk bir edayla, "Böylelikle yazgınızı mühürlemiş oldunuz," dedi. "Hızlı hareket ettiğinizi belirtmeliyim, fakat bu sefer fazla ileri gittiniz, madam."

Kadın elindeki şömine maşasını almış olduğu yere fırlattı, maşa düştüğünde takırdadı.

"Ne kadar da katısınız böyle!" diye haykırdı. "Size hikâyeyi baştan sona anlatayım mı?"

"Öyle zannediyorum ki ben size anlatsam daha iyi olacak."

"Fakat kendinizi benim yerime koymanız gerekir, Bay Holmes. Bunu hayatının ihtirasının son anda ellerinden kayıp gideceğini gören bir kadının gözlerinden görmelisiniz. Böylesi bir kadın kendisini koruduğu için suçlanabilir mi?"

"Buradaki esas suç sizindi."

"Evet, doğru! Bunu kabul ediyorum. Şu Douglas iyi bir çocuktu, işlerin böyle cereyan etmiş olması ve planlarımda yer bulamamış olması büyük talihsizlik doğrusu. Evlenmek istedi... evlilik, Bay Holmes, beş kuruşsuz, unvansız birisiyle. Bundan daha azı onu tatmin etmiyordu. Sonra üstelemeye başladı. Anlaşılan vermiş olduğum için hâlâ vermem gerektiğini düşünüyordu ve sadece ona vermem gerektiğini. Buna dayanamazdım. En sonunda bunu ona fark ettirmem gerekti."

"Pencerenizin önünde onu kiralık haydutlara dövdürerek mi?"

"Gerçekten her şeyi biliyor gibisiniz. Evet, bunu inkâr etmeyeceğim. Barney ile adamları beni daha fazla rahatsız etmemesi için onu buradan uzaklaştırdılar, bunu yaparken de, kabul etmem gerekir ki evet, biraz serttiler. Peki ama o sonra ne yaptı? Yaptığı bir beyefendinin yeltenebileceği türden bir davranış mıydı? Hikâyesini anlattığı bir kitap yazdı. Pek tabii olarak kendisini kuzu, beni kurt olarak gösterdi. Yaşadığımız her şeyi orada anlattı, isimleri değiştirerek elbette; fakat Londra'da kim bunu anlamazdı ki? Buna ne dersiniz, Bay Holmes?"

"Doğrusu buna hakkı olduğunu söylemeliyim."

"Sanki İtalya'nın havası kanına girmiş, damarlarındaki o zalim İtalyan ruhunu ortaya çıkarmıştı. Başıma gelecek olan felaketin farkına varayım ve bunu beklerken ıstırap içerisinde kıvranayım diye bana mektup yazarak kitabın bir kopyasını gönderdi. Elinde iki kopyanın olduğunu söylemişti, birini bana ötekini yayıncıya gönderecekti."

"Kopyanın yayıncının eline geçmediğini nasıl öğrendiniz?"

"Yayıncının kim olduğunu biliyordum. Zira bu Douglas'ın ilk romanı değildi. Yayıncının İtalya'dan haber almadığını öğrendim. Sonra Douglas'ın ani ölümü geldi. Bu elyazması dünyada durduğu sürece asla emniyette olmayacaktım. Hiç şüphesiz kopya Douglas'tan kalan eşyaların arasındaydı, diğerleri gibi o da annesine gönderilecekti. Çeteyi işe koştum. İçlerinden biri hizmetçi olarak eve girdi. Bu işi namuslu bir şekilde yapmak istiyordum. Gerçekten de bunun için çabaladım. Kadına ev ile eşyalar için teklif götürdüm. İstediği fiyatı ödemeye hazırdım. Fakat anlaşma boşa çıktı, bu durumda diğer yöntemi denemekten başka çare yoktu, bunu yapmaya mecburdum. Bakın, Bay Holmes, Douglas'a karşı biraz zalimce davranmış olduğumu kabul ediyorum, Tanrı biliyor ya,

bunun için vicdanım sızlıyor! Fakat bütün istikbalim ipin ucundayken başka ne yapabilirdim, söyler misiniz?"

Sherlock Holmes omuzlarını silkti.

"Eh, peki," dedi. "Sanırım yine her zamanki gibi anlaşma yoluna giderek kefaret karşılığı yapılan kötülüğe göz yummam gerekiyor. Birinci sınıf bir mevkide dünyayı dolaşmak ne kadara mal olur?"

Hanımefendi hayretle bakakaldı.

"Sizce beş bin pound bu iş için yeterli olur mu?"

"Zannedersem olur, evet!"

"Çok güzel. O halde şimdi bana beş bin poundluk bir çek yazmanız, benim de onu Bayan Maberley'e iletmem gerekiyor. Ona en azından bu küçük değişikliği borçlusunuz. Bu arada, bayan..." İşaret parmağını kaldırıp tehdit eder biçimde salladı. "Dikkat edin! Dikkat edin! Kesici aletlerle oynamaya devam ederseniz er ya da geç o güzel, narin ellerinizi yaralarsınız."

Sussex Vampiri Macerası

Holmes günün son postasıyla kendisine iletilen mektubu dikkatle okudu. Ardından gülmeye en çok yaklaştığı zamanlarda yaptığı gibi kuru bir biçimde kıkırdayarak notu bana uzattı.

"Modernizmin ortaçağla, gerçeğin hayalle harmanlandığı sınır bu, herhalde daha ötesi yoktur," dedi. "Buna ne dersin, Watson?"

Şöyle yazıyordu:

46, OLD JEWRY 19 KASIM

Konu: Vampirler

Efendim

Mincing Lane'de çay ticareti yapan Ferguson ve Muirhead şirketinin ortaklarından müşterimiz Bay Robert Ferguson, yakın bir zamanda bize başvurarak vampirlerle ilgili birtakım sorular yöneltti. Şirketimiz makine bilirkişiliği alanında faaliyet gösterdiğinden ve uzmanlık alanımız bununla sınırlı olduğundan, siz de takdir edersiniz ki Bay Ferguson'a bize danıştığı konuda yardımcı olabilmemiz mümkün değildi. Bu nedenle kendisine size başvurmasını önerdik. Zira Matilda Briggs olayındaki başarınızı unutmuş değiliz.

Saygılarımızla,

Morrison, Morrison & Dodd
EJC

Holmes anımsama edası içeren bir sesle, "Matilda Briggs bir kadının adı değildi, Watson," dedi. "Sumatra'daki dev fareyle ilişkilendirilen geminin adıydı, insanlığın henüz hazır olmadığı bir hikâyeydi bu. Ama vampirlerden ne anlarız ki? Doğrusu bu konunun uzmanlık alanımıza girdiği pek söylenemez. Tabii serüveni her zaman monotonluğa tercih ederim ama bu serüven sanki Grimm Masallarından fırlamışa benziyor. Arkandaki kitaplığa uzanıp bana şu defteri verir misin, Watson, bakalım orada V harfinde bir şeyler var mı?"

Arkama dönüp Holmes'un söylediği kalın deftere uzandım. Holmes defteri dizinin üzerine koyup dikkatle incelemeye, sevgi dolu gözlerle geçmiş soruşturmaları taramaya başladı. Bir ömürlük birikimi bu defterdeydi.

"*Gloria Scott*'ın(*) yolculuğu," diye okudu. "Kötü bir vakaydı. Olayı kayda geçirdiğini hatırlıyorum, Watson, ancak mesele sonuçlandığında seni kutlayacak durumda değildim. Vittoria Lynch, kalpazan. Zehirli kertenkele, gerçekten enteresan bir olaydı. Sirk dilberi Vittoria. Vanderbilt ve Yeggman. Zehirli yılanlar. Demirci Vigor mucizesi. Hey gidi günler hey! Ne güzel bir dizin. Şunu dinle, Watson, Macaristan'da vampirlik ve yine Transilvanya'da vampirler." Merak içinde, hırsla sayfaları çevirmeye koyuldu, ne var ki kısa süren dikkatli bir incelemenin ardından en sonunda usanarak, hayal kırıklığı içinde kalın defteri öteye fırlattı.

"Saçmalık, Watson, saçmalık bu! Mezarlarından çıkıp yürüyen, ancak kalplerinin ortasına kazık saplanarak zapt edilebilen ölülerle ne işimiz olur? Deli saçması bir şey bu."

"Fakat," dedim, "bildiğim kadarıyla vampirlerin ille de ölü olması gerekmiyor, öyle değil mi? Yaşayan bir insanın da bu alışkanlığa sahip olması mümkün. Mesela bir keresinde yaşlanmayı durdurmak için gençlerin kanını emen ihtiyarlarla ilgili bir şey okumuştum."

(*) Öykü, *Sherlock Holmes Bütün Maceraları* dizisinde yayımladığımız *Sherlock Holmes'un Anıları* adlı kitapta yer almaktadır.

"Haklısın, Watson. Bu hikâyelerde de sözünü ettiğin efsaneye yönelik birkaç gönderme var. Ancak yine de böyle şeyleri ciddiye alıp incelememiz doğru mu? Bu araştırma kurumumuz bugüne dek hep ayakları yere basan şeylerle uğraştı, bırakalım böyle kalsın. Bu dünya bize ancak yeter, hayaletlere ihtiyacımız yok. Korkarım Bay Ferguson'u ciddiye alamayız. Bu mesaj muhtemelen ondan geliyor, sanırım koktuğu şeye biraz da olsa ışık tutabilir."

O sırada bütün ilgim ilk mektuba yoğunlaşmış olduğundan daha önce varlığının farkına varamadığım, masanın üzerinde duran ikinci bir mektubu eline aldı. Onu okumaya başladığında yüzünde okuduklarını komik bulduğunu gösteren bir gülümseme belirdi, ne var ki okumaya devam ettikçe bu gülümseme yavaş yavaş silinerek yerini büyük bir ilgiyle, yoğun dikkatle dolu bir merak ifadesine bıraktı. Okumayı bitirdiğinde bir süre düşüncelere gömüldü, bu sırada mektup parmaklarının arasında sallanıyordu. Daha sonra birdenbire irkildi, kendini hayal âleminden çekip çıkardı.

"Cheeseman's, Lamberley. Bu Lamberley nerede Watson?"

"Sussex'te, Horsham'ın güneyi."

"Yani pek uzakta değil, öyle mi? Peki ya Cheeseman's?"

"Orayı biliyorum Holmes. Hepsi de yüzyıllar öncesinde onları inşa eden adamların isimlerini taşıyan eski evlerle dolu bir belde. Mesela Odley's, Harvey's, Carriton's gibi. Bu adamlar çoktan öldü ama isimleri bu sayede halen yaşıyor."

Holmes soğuk bir sesle, "Hiç şüphesiz," dedi. Kendisine yeni bir bilgi sunulduğu zaman onu eksiksiz bir biçimde, anında idrak eder ve sessiz bir şekilde, derinden özümseyip zihnine kazırdı. Bununla birlikte asla ona bu bilgiyi veren kişiye teşekkür etmez, herhangi bir biçimde minnetini belli etmekten kaçınır, sanki böyle bir şeyden utanırdı. Bu tuhaf hali onun o vakur, ketum yapısının en ilginç göstergelerinden, duygularını dışarı vurmaktan kaçınan biri olduğunun en açık

kanıtlarından biriydi. "Bana öyle geliyor ki bu iş sonlanmadan Cheeseman's ve Lamberley hakkındaki her şeyi öğrenmiş olacağız. Mektup, umduğum gibi Bay Ferguson'dan gelmiş. Bu arada kendisi seninle tanıştığını iddia ediyor."

"Benimle mi!"

"Al, kendin oku."

Mektubu elime tutuşturdu. Antetli bir kâğıda aşağıdakileri yazılmıştı.

SAYIN BAY HOLMES

Avukatlarım bana size başvurmamı önerdi, ama mesele öylesine olağandışı ve hassas ki üzerine konuşmak bir hayli güç. Konu, sorununu çözüme kavuşturmak amacıyla harekete geçip size başvurduğum bir dostumla ilgili. Bu beyefendi bundan beş sene önce, tuz ithalatı yaparken tanıştığı Perulu bir tüccarın kızıyla evlendi. Bu bayan güzel bir hanımdı, ancak yabancı bir kültürden gelmesi ve farklı bir dine mensup olması karı-koca arasında fikir ve duygu ayrılığına sebep oluyordu. Bu nedenle bir zaman sonra adamın karısına duyduğu aşk zayıflayınca, artık yaptığı evliliği bir hata olarak değerlendirmeye başladı. Zira karısının kişiliğinde ona yabancı, anlayamadığı, çözümleyemediği birtakım şeyler vardı ve ona öyle geliyordu ki bunları hiçbir zaman aydınlatamayacaktı. Beri yandan, kadının kendisini her bakımdan kocasına adamış, sevgi dolu, her erkeğin sahip olmayı arzulayacağı türden bir eş olması durumu çok dramatik bir hale getiriyordu.

Şimdi, görüştüğümüz zaman size daha ayrıntılı bir biçimde açıklayacağım konuya geliyorum. Burada söz konusu ayrıntılara girmeyeceğim, zira bu mektup yalnızca meseleyi soruşturmaya değer bulup bulmayacağınıza kanaat getirebilmenize yetecek, genel bir fikir vermesi amacıyla yazılmıştır. Son derece tatlı, nazik, sevecen biri olan hanımefendi bir zaman sonra bu karakterine, genel mizacına hiç mi hiç uymayan, bu nedenle onu tanıyanların bir hayli şaşırmasına, nedenini merak etmesine sebep olan birtakım tuhaf davra-

nışlar sergilemeye başladı. Sözünü ettiğim bey daha önce iki kez evlenmiş ve ilk eşinden bir oğlu olmuştu. Şimdi on beşine basmış olan bu oğlan çocukluğunda geçirdiği talihsiz bir kaza sonucunda sakat kalmış olmasına karşın, son derece sıcakkanlı, canayakın, hoş bir genç olmuştu. İşte hanımefendi iki kez bu zavallı delikanlıya ortada hiçbir sebep olmaksızın saldırırken yakalanmış, bir defasında ona sopayla vurarak kolunda büyük bir yaranın açılmasına sebep olmuştu.

Ne var ki bu olay henüz bir yaşına basmamış öz evladına yaptıklarının yanında küçük bir olay olarak kalıyordu. Öyle ki söz konusu olaydan bir ay önce, ilgilenmesi gereken bir şey çıkınca bakıcısı sevimli bebeği kısa süreliğine yalnız bırakmış, bir iki dakika sonra bebekten acı dolu bir haykırışın yükseldiğini duyunca koşarak geri dönmüştü. Hızla odaya daldığında işvereninin bebeğinin üzerine eğilmiş olduğunu gördü, anlaşılan boynunu ısırıyordu. Zira bebeğin boynunda, içinden kan fışkıran küçük bir yara açılmıştı. Bakıcı kadın öylesine korkmuştu ki beyefendiyi çağırmaya yeltenecek oldu, ne var ki hanımefendi sessiz kalması için yalvardı, hatta bunun için ona beş pound verdi. Hanımefendi bu yaptığına ilişkin olarak herhangi bir açıklamada bulunmamıştı, sorun da bir daha gün yüzüne çıkacağı zamana dek kapandı.

Ne var ki söz konusu olay bakıcıyı öylesine derinden etkilemişti ki zihninde hiç silinmeyecek olan bir iz bırakmıştı. O zamandan sonra hanımının her hareketini izlemeye, kalbinde alabildiğine şefkat dolu, büyük bir sevgi beslediği bebeğine zarar vermemesi için onu sürekli kollamaya başladı. Ancak ona öyle geliyordu ki kendisi hanımını izlerken hanımı da onu izliyor, ilgilenmesi gereken bir işinin çıkıp bebeği yalnız bırakması için her an fırsat kolluyordu. Böylece günler geceleri kovaladı, bütün bu süre boyunca bakıcı sürekli bebeği koruyup kollamaya, annesi ise pusuya yatıp avlayacağı kuzuyu bekleyen kurt misali avını beklemeye devam etti. Bu anlattıklarım sizin için inanılması güç şeyler olmalı, fakat yine de bunları ciddiye almanızı rica ediyorum, çünkü bir çocuğun hayatı ve bir adamın akıl sağlığı buna bağlı.

Nihayet o korkunç gün gelip çattı ve gerçekler artık beyefendiden gizlenemez oldu. Bu gerginliğe daha fazla dayanamayan bakıcı olan biten her şeyi adama bir bir anlattı. Adam da ilk başta tıpkı sizin gibi bunların mantığa aykırı, çılgın bir masaldan ibaret olduğunu düşündü. Zira karısının iyi bir eş, bir iki defa üvey oğluna uyguladığı şiddet bir tarafa bırakılacak olursa şefkatli bir anne olduğunu biliyordu. O halde ne diye sevgili küçük bebeğini yaralasındı? Bakıcıya hayal gördüğünü, akıl sağlığını kaybedip evhama kapıldığını ve hanımefendisini böyle iftiralarla itham etmesinin mazur görülemez olduğunu söyledi. Tam konuştukları sırada ansızın acı dolu bir haykırış yükseldi. Bakıcı ile beyefendi aceleyle yerlerinden fırlayıp çocuk odasına koştular. Karısının diz çökmüş bir vaziyette beşiğin önünde durduğunu ve beyaz çarşafın bebeğin boynunda açılmış yaradan akan kanla kırmızıya kestiğini gördüğü sırada adamın hissettiklerini zihninizde bir canlandırmaya çalışın, Bay Holmes. Dehşet dolu bir çığlık atarak karısını başından tutup suratını ışığa çevirdiğinde, kadının dudaklarının kana bulanmış olduğunu gördü. Evet, zavallı bebeğin kanını emenin o olduğundan hiç şüphe yoktu.

İşte vaziyet böyle, Bay Holmes. Bu olaydan sonra kadın odasına kapatıldı, şu anda dışarı çıkmasına izin verilmiyor. Olaya ilişkin herhangi bir açıklama yapılmadı. Beyefendi ise akıl sağlığını kaybetmek üzere. O da ben de, bunun ne olduğu haricinde vampirliğe ilişkin olarak pek bir şey bilmiyoruz. Başımıza bu olay gelmeden önce her ikimiz de bunun yabancı memleketlere özgü çılgınca bir masaldan ibaret olduğunu düşünürdük, gelin görün ki İngiltere'nin kalbinde, Sussex'te... neyse, bunları sabahleyin de konuşabiliriz. Beni görecek misiniz? O dillere destan hünerlerinizi akıl sağlığını kaybetmek üzere olan bir adama yardım etmek için kullanacak mısınız? Cevabınız evet ise, lütfen Ferguson, Cheeseman's, Lamberley adresine telgraf çekin, saat onda sizi evinizde ziyaret edeceğim.

Saygılarımla

Robert Ferguson

Not: Zannedersem bir zamanlar ben Richmond takımının forveti iken Blackheat'te oynayan dostunuz Watson'la Ragbi liginde rakiptik. Kendisi ile tanışıklığım bunun ötesine geçmiyor.

"Tabii ya, onu hatırladım," dedim ve mektubu yerine koydum. "Namı diğer 'Koca Bob Ferguson' o, Richmond'ın gelmiş geçmiş en iyi forvet oyuncusuydu. O zaman da iyi yürekli biriydi, doğrusu bir arkadaşının sorununu kendine bu kadar dert edinmiş olması beni hiç şaşırtmadı."

Holmes düşünceli bir edayla bana baktı, başını sallayıp onayladı.

"Doğrusu her zaman beni şaşırtabilmeyi başarabiliyorsun, Watson," dedi. "Keşfetmemiş olduğum öyle çok yönün var ki, yapabileceklerinin sınırını kestirebilmem asla mümkün olmuyor. Telgrafı sen çek, eski bir dost gibi yaz ona. Ona sorununu üstlenmekten onur duyacağımızı söyle."

"Sorununu mu?"

"Buradakilerin zekâsı kıt kişiler olduğunu düşünmesini istemeyiz. Zira hiç kuşku yok ki bu onun sorunu. Telgrafı çek, böylece meseleyi sabaha dek aklımızdan çıkarabiliriz."

Ertesi sabah saat tam onda Bay Ferguson odamıza girdi. Formunun zirvesindeki haliyle hatırladığınız eski bir sporcunun enkazına rastlamaktan daha acı verici bir şey yoktur, işte belleğimde iriyarı, uzun boylu, atletik ve çevik biri olarak kalmış bu adamı o halinden eser kalmamış halde gördüğümde hissettiğim duygu buydu. O iri cüssesi adeta içine çökmüş, açık sarı saçları seyrelmiş, omuzları düşmüştü. Gelin görün ki, anlaşılan benim onda yaratmış olduğum izlenim de onun bende yaratmış olduğundan farklı değildi.

"Selam, Watson," dedi, sesi eskisi gibi derin ve yürekten di. "Old Deer Park'ta sahanın dışına, seyircilerin üzerine fırlatıp attığım adama hiç benzemiyorsun. Sanırım ben de o zamandan bu yana biraz değişmişimdir. Fakat inan bana, beni

esas yaşlandıran şu son bir iki gün oldu. Bay Holmes, telgrafınızdan burada başka birine vekâlet ediyormuşum gibi davranmama gerek olmadığını anladım."

"Açık, doğrudan bir ilişki her zaman daha iyidir."

"Elbette, öyle olduğuna hiç şüphe yok. Fakat sorunun kaynağı kişi ömür boyu yanında olma, koruyup kollama yemini ettiğiniz insan olduğunda, söz konusu sorundan bahsetmenin ne kadar güç olduğunu anlayabilirsiniz sanırım. Öylesine güç bir durumdayım ki, siz söyleyin, ne yapabilirim? Böylesi bir hikâyeyle polise nasıl başvurabilirim? Gelin görün ki yavrucukları korumam gerekiyor. Bu olanlar düpedüz çılgınlık mıdır, Bay Holmes? Buna yol açan kandaki bir şey olabilir mi? Meslek hayatınızda daha önce buna benzer bir vakayla karşılaşmış mıydınız? Rica ederim, bana bir tavsiye verin, çünkü benim mantığım bunu almıyor."

"Bu gayet doğal bir şey, Bay Ferguson. Şimdi lütfen oturun ve kendinizi toparlayıp size soracağım birkaç soruya açık cevaplar vermeye çalışın. Sizi temin ederim ki olanları benim mantığım alıyor. Sorunu çözüme kavuşturacağımızdan hiç şüphem yok. Öncelikle, bana olayın ardından hangi önlemleri aldığınızı anlatın. Eşiniz hâlâ çocukların yanında mı?"

"Tüyler ürpertici bir olaya tanık olduk, Bay Holmes. Eşim bulunabilecek en şefkatli kadındır. Bana kalbini, ruhunu verdi, bir kadının bir erkeğe karşı besleyebileceği en büyük sevgiyle sevdi beni. Bu korkunç, akıllara durgunluk veren sırrını öğrendiğimi gördüğünde yüreği parçalandı. Ağzından bir tek sözcük bile çıkmadı. Onca sitemime, azarıma hiçbir karşılık vermedi, yalnızca gözlerinde tuhaf, kederli bir ifadeyle öylece bana baktı. Sonra koşup odasına gitti ve kendini içeri kilitledi. O zamandan beri beni görmek istemiyor. Evlenmemizden önce de yanında olan Dolores adında bir hizmetçisi var, onun için bir hizmetçiden çok bir dost gibi. Yemeğini odasına o götürüyor."

"Ohalde çocuk şu anda tehlikede değil?"

"Bakıcı Bayan Mason çocuğu gece gündüz bir an bile yalnız bırakmayacağına söz verdi. Ona güvenim tam. Ben asıl zavallı Jack için endişeleniyorum, mektupta belirtmiş olduğum gibi, eşim ona iki kez saldırmıştı."

"Fakat yaralamadı öyle mi?"

"Hayır ama ona öldüresiye vurdu. Çocukcağızın kendisini savunamayacak durumda, zavallı bir özürlü olması durumu daha da dramatik kılıyor." Oğlundan söz ederken Bay Ferguson'un haşin suratı yumuşak, merhametli bir ifadeye bürünüyordu. "Sanırım oğlumun bu acınası durumu en katı kalpleri bile yumuşatır. Çocukken düştü ve omuriliğinde bir kayma oldu, Bay Holmes. Bunun sonucunda sakat kaldı, fakat sakat bedeninin içinde öylesine sevgi dolu bir kalp taşıyor ki..."

Holmes önceki gün gelen mektubu eline almış göz gezdiriyordu.

"Evinizde başka kimler yaşıyor, Bay Ferguson?"

"Yeni gelen iki hizmetçi var. Michael adında getir götür işlerine bakan bir çocuk evde kalıyor. Bunun dışında karım, ben, oğlum Jack, bebek, Dolores ve Bayan Mason. Hepsi bu kadar."

"Anladığım kadarıyla eşinizi evlendiğiniz sırada pek tanımıyordunuz?"

"Evet, tanışalı henüz bir iki hafta olmuştu."

"Peki, hizmetçi Dolores ne kadar zamandır onunla beraberdi?"

"Bir kaç yıl olmuştu."

"O halde Dolores eşinizi sizden daha iyi tanıyor olmalı?"

"Evet, bunu söyleyebiliriz."

Holmes not aldı.

"Düşüncem o ki," dedi, "bu işi Lamberley'de daha verimli şekilde yürütebilirim. Zira bunun kişisel araştırma gerektiren bir vaka olduğuna hiç şüphe yok. Şayet hanımefendi odasında

kalmaya devam ederse, zannedersem oradaki varlığımız ona rahatsızlık vermez. Elbette yakındaki bir otelde kalacağız."

Ferguson'un yüzünde bir rahatlama ifadesi belirdi.

"Ben de böyle umuyordum, Bay Holmes. Eğer gelebilirseniz, saat ikide Victoria'dan kalkan birinci sınıf bir tren var."

"Elbette gelebiliriz. Zaten şu sıralar zamanımız çok monoton geçiyor. Şu anda bütün enerjimi bu işe yoğunlaştırabilirim. Elbette Watson da bizimle geliyor. Ancak başlamadan önce emin olmam gereken bir iki şey var. Anladığım kadarıyla mutsuz olan bu harumefendinin iki çocuğa da saldırdığı görüldü, öyle mi? Hem kendi bebeğine, hem de sizin ergen oğlunuza?"

"Evet, bu doğru."

"Fakat ikisine farklı şekillerde saldırdı, değil mi? Oğlunuzu ısırmamış, dövmüştü?"

"İlkinde sopayla, ikincisinde gaddar bir şekilde elleriyle."

"Onu neden dövdüğüne ilişkin bir açıklama yapmadı mı?"

"Hayır, tek sebebi ondan nefret etmesiydi. Sürekli bunu söyleyip duruyordu."

"Doğrusu üvey annelerde sıkça rastlanan bir durumdur bu. Bir tür kıskançlık diyelim. Eşinizin kıskanç bir mizacı mı vardır?"

"Evet, çok kıskançtır, beni egzotik iklime özgü tutkulu, ateşli bir aşkla sevmesi onu daha da kıskanç yapıyor."

"Fakat oğlunuz... On beş yaşında ve hareket kabiliyetinin sınırlanmış olduğunu düşünürsek zihnen epeyce gelişmiş olması gerekir. O üvey annesinin kendisine neden saldırdığına ilişkin bir açıklama yapmadı mı?"

"Hayır, bunu sebepsiz yere yaptığını söyledi."

"Diğer zamanlarda birbirleriyle iyi anlaşıyorlar mıydı?"

"Hayır, birbirlerini hiçbir zaman sevmediler."

"Fakat oğlunuzun sevecen birisi olduğunu söylemiştiniz?"

"Dünyada ondan daha sevecen bir çocuk yoktur. Onun için canımı verebilirim. Her zaman benim dediklerime ve yaptıklarıma dikkat kesilmiştir."

Holmes bir kez daha not tuttu. Bir süre düşüncelere gömülmüş olarak öylece oturup kaldıktan sonra konuştu:

"Anladığım kadarıyla bu ikinci evliliği yapmadan önce oğlunuzla adeta can yoldaşı olduğunuzdan hiç şüphe yok. Birbirinize çok yakındınız, öyle değil mi?"

"Evet, hem de çok."

"Oğlunuz, böyle sevecen bir mizaca sahip olduğu düşünülürse, annesinin anısına inanılmaz derecede bağlılık duyuyordu, öyle değil mi?"

"Kesinlikle."

"Anlaşılan ilginç bir delikanlı bu. Eşinizin saldırılarına ilişkin sormak istediğim bir şey daha var. Eşiniz oğlunuza ve bebeğine yönelik bu anlaşılmaz saldırılarını aynı anda mı gerçekleştirdi?"

"İlk olayda böyleydi. Eşim sanki çıldırmış gibiydi, öfkesini her ikisine de yansıtıyordu. İkincisinde ise tek mağdur Jack'ti. Zira Bayan Mason bebekle ilgili bir şey söylememişti."

"Hiç kuşkusuz bu durum olayı daha karmaşık kılıyor."

"Anlayamadım, Bay Holmes."

"Normal bir şey bu. Ben geçici birtakım varsayımlarda bulunur, elime onları yanlışlayacak ayrıntılı bilgiler geçene dek doğru kabul ederim. Bu durum bende adeta bir saplantıya dönüşmüş durumda, Bay Ferguson, gelin görün ki insan doğası gereği zayıf bir varlıktır. Korkarım eski dostunuz bilimsel yöntemlerimi size biraz abartarak anlatmış. Şu aşamada size söyleyebileceğim tek şey sorununuzun çözümü imkânsız gözükmediği, bunu gönül rahatlığıyla belirtebilirim. Bizi saat ikide Victoria İstasyonu'nda bulmayı bekleyebilirsiniz."

Kasvetli ve sisli bir kasım akşamıydı. Eşyalarımızı Chequers, Lamberley'de bırakıp Sussex'in çamurlu yollarından geçerek nihayet Bay Ferguson'un bir hayli ırak, yalıtılmış konumda bulunan eski çiftlik evine vardık. Düzensiz biçimde geniş bir alana dağılmış yapılardan oluşan evin merkez konumundaki ana binası epeyce eski, yan cephelerde bulunan, üzerleri Horsham levhaları ile kaplanıp likenlerle örtülmüş kavisli yüksek çatıları ve bunların üzerinde bir kule gibi uzayıp giden Tudor tarzında bacaları olan ek binalar ise epeyce yeniydi. Giriş kapısının eşiğindeki basamaklar eskimiş olduğundan aşınarak kavisli bir hal almıştı. Üzeri tarihi çinilerle kaplanmış sundurmanın üzerinde ise bir peynir ile yapıyı tasarlayıp inşa eden mimarın resimleri vardı. Evin iç kısmında ise kalın meşe kirişlerle bölünmüş tavan göze çarpıyordu.

Ferguson bizi evin merkezinde bulunan, büyük bir odaya geçirdi. Odada 1670 yılından kalma demir bir paravanın arkasında bulunan eki moda büyük bir şömine vardı, alev alev yanan şömine cızırdıyordu.

Odaya göz gezdirdiğimde, farklı zaman ve mekânlardan gelen esintilerin alabildiğine tuhaf, şaşırtıcı bir birleşimini taşıdığını fark ettim. Yarısı panellerle kaplanmış süslü duvarlar çiftliğin XVII. yüzyılda yaşamış olan ilk sahibinden kalmış olmalıydı. Panellerin alt kısmında iyi bir zevke göre seçilmiş modern suluboya tablolardan oluşan bir seri göze çarpıyordu. Üst bölümde ise meşe kaplamalarının yerini sarı bir duvar kâğıdı alıyordu, duvar kağıdının üstünde Güney Amerika'ya özgü silahlar asılmıştı ki, hiç şüphesiz onları şimdi üst kattaki odasında bulunan Perulu hanımefendi getirmişti. Holmes keskin zekâsının bir ürünü olan merak duygusuyla ayağa kalktı ve silahları dikkatle inceledi. Yüzünü döndüğünde gözlerinden düşünceli bir ifade okunuyordu.

"Selam!" diye bağırdı. "Selam!"

Köşedeki sepetin içinde spaniyel cinsi bir köpek yatıyordu. Ayağa kalkıp yavaşça sahibine doğru gitti, yürümekte

güçlük çekiyordu. Yürürken arka ayakları tekliyor, kuyruğu yere değiyordu. Köpek Ferguson'un elini yaladı.

"Ne oldu, Bay Holmes?"

"Köpek. Sorunu nedir?"

"Doğrusu durumu veterineri de bir hayli şaşırttı. Bir tür felç, belkemiği menenjiti olduğunu sanıyor. Fakat geçiyor. Yakında iyileşecek, öyle değil mi Carlo?"

Hayvanın yerde sürünen kuyruğu sahibini doğrularcasına titredi. Hüzünlü gözleri art arda üzerimizde geziniyordu. Hastalığıyla ilgili konuştuğumuzu fark etmişti.

"Bu birdenbire mi oldu?"

"Bir gecede."

"Ne zaman?"

"Zannedersem dört ay önce."

"İlginç. Bir hayli manidar bir şey bu."

"Neden öyle düşünüyorsunuz, Bay Holmes?"

"Çünkü tahminimi doğrulayan bir şey."

"Tanrı aşkına, aklınızda ne var, Bay Holmes? Sizin için bu durum entelektüel bir bulmacadan ibaret olabilir, fakat benim için ölüm kalım meselesi! Eşim bir katil olabilir ve çocuğumun hayatı tehlikede! Benimle oyun oynamayın, Bay Holmes. Söz konusu olan korkunç derecede ciddi bir mesele."

İri yarı ragbi forvetinin her tarafı titriyordu. Holmes onu yatıştırmak amacıyla elini omzuna koydu.

"Korkarım bu mesele sizin için acılı bir şekilde sonlanacak, Bay Ferguson, sonuç ne olursa olsun korkarım ki böyle olacak," dedi. "Ancak sizin için elimden gelen her şeyi yapacağım. Şu an için daha fazla bir şey söyleyemeyeceğim, fakat bu evi terk etmeden önce elle tutulur bir şeyler bulacağımı umuyorum."

"Tanrı aşkına, ne olur bulun! Müsaadenizle şimdi yanınızdan ayrılıp kanının odasına gideceğim, beyler, tavrı değişti mi diye bakacağım."

Bay Ferguson bir iki dakikalığına yanımızdan ayrıldı, bu sırada Holmes büyük bir merakla duvara asılan silahları incelemeye devam etti. Adam geri döndüğünde asık suratındaki ifadeden karısının tavrının değişmemiş olduğunu kuşkuya mahal bırakmayacak bir şekilde anlamıştık. Yanında uzun boylu, zayıf, kumral tenli bir kızı da getirmişti.

"Çay hazır Dolores," dedi Ferguson. "Hanımına bir bak bakalım, istediği bir şey var mı?"

"O çok hazda," diye haykırdı kız, ağlamaklı gözlerle efendisine bakıyordu. "Yemmek hiç istemedi. Çok hazda o. Doktora ihitiyaçı var. Doktor yoğsa yanında kalmaya gorkuyorum."

Ferguson soran gözlerle bana baktı.

"Bir yardımım dokunacaksa bundan onur duyarım."

"Hanımın Doktor Watson'u kabul eder mi?"

"Onu götürürüm. Sormak gereksiz. Çok hazda o."

"O halde hemen sizinle geliyorum."

Kaygıdan her yanı titreyen kızın arkasından merdiveni çıkıp eski bir koridordan geçtim. Koridorun sonunda demir mengenelerle kapatılmış büyük bir kapı vardı. O anda Ferguson'un karısını görmek istediğinde odasına girmek için epey zahmet çektiğini anlayınca bir hayli şaşırdım. Kız cebinden bir anahtar çıkardı, ağır kapı mengeneleri gıcırdayarak açıldı. İçeri girdim, kız usulca beni izleyip odaya girdikten sonra arkasından kapıyı kilitledi.

Yatakta yüksek ateşi olduğu her halinden belli bir kadın yatıyordu. Yarı baygın haldeydi, ancak odaya girdiğim sırada korku dolu güzel gözlerini kaldırıp endişe içinde bana baktı. Yabancı olduğumu görünce sanki rahatlamış, arkasındaki yastığa yaslanmıştı. Yatıştırıcı sözler söyleyerek yanına yaklaştım, nabzını kontrol edip ateşini ölçmeme ses çıkarmadı. Nabzı da ateşi de çok yüksekti, fakat rahatsızlığının fiziksel olmaktan çok psikolojik bir nitelik taşıdığı, zihinsel gerilimden kaynaklandığı izlenimi edinmiştim.

"Bir iki gündür öyle yatıyor. Ölüceğinden korkuyorum," dedi kız.

Kadın kızarmış güzel yüzünü bana çevirdi.

"Kocam nerede?"

"Aşağıda, sizi görmek istiyor."

"Onu görmeyeceğim. Onu görmeyeceğim." Sonra bir panik nöbetine girer gibi oldu. "Şeytan! Şeytan! Ah, bu şeytanla ne yapacağım ben!"

"Size yardım edebilir miyim?"

"Hayır. Hiç kimse bana yardım edemez. Bu iş bitti. Her şey paramparça oldu. Artık ne yaparsam yapayım bunu değiştiremem."

Kadın tuhaf sanrılar görüyor olmalıydı. Zira dürüst dostum Ferguson'a nasıl şeytan diyebildiğini bir türlü aklım almıyordu.

"Madam," dedim, "kocanız sizi çok seviyor. Bu olanlar onu derinden yaralıyor."

O muhteşem gözlerini tekrar bana çevirdi.

"Beni seviyor, evet. Peki, ben onu sevmiyor muyum? Onun kalbini kırmaktansa kendimi feda edecek kadar çok sevmiyor muyum? İşte onu böyle seviyorum, o ise bana bunları, bu hakaretleri yakıştırabiliyor."

"Üzüntüden perişan bir halde, fakat anlayamıyor."

"Anlayamaz, evet. Fakat güvenmesi gerekir."

"Onunla bir görüşseniz?" dedim.

"Hayır, hayır, o korkunç sözleri asla unutamam, onun yüzüne bir daha bakamam. Onu görmeyeceğim. Şimdi gidin. Benim için yapabileceğiniz hiçbir şey yok. Ona sadece şunu söyleyin. Çocuğumu görmek istiyorum, buna da hakkım var. Ona gönderebileceğim tek mesaj bu." Sonra başını duvara döndü ve bir daha ağzını açmadı.

Merdivenden inip aşağıdaki odaya döndüm. Ferguson ile Holmes onları bıraktığım gibi şöminenin karşısında oturmuş

konuşuyorlardı. Ferguson eşiyle yaptığım görüşmeyi anlatırken dikkatle beni dinledi.

"Bebeği ona nasıl teslim edebilirim?" diye sordu. "Yine vahşice bir dürtüye kapılıp bebeğe zarar vermeyeceğinden nasıl emin olabilirim? Doğrulup kanlı dudaklarıyla bana baktığı anı nasıl aklımdan çıkarabilirim?" Bu anı hatırladığında tepeden tırnağa titremeye başladı. "Hayır, bebek Bayan Mason'ın yanında güvende ve orada kalmalı."

Bu sırada, o ana dek evde gördüğümüz tek çağdaş varlık olan şık bir hizmetçi elinde çay tepsisiyle kapıdan içeri girdi. O çay servisini yaparken kapı tekrar açıldı, içeri giren bu kez genç bir oğlandı. İlginç, dikkate değer bir delikanlıydı, soluk yüzlü, kısa saçlıydı. Heyecanlı açık mavi gözleri babasına çevrildiğinde sevinç dolu bir duygu patlamasıyla parıldadı. Sonra adeta babasını çok seven ve ondan ayrılmaya dayanamayan küçük bir kız çocuğunun edasıyla babasına doğru koşup kollarını boynuna doladı.

"Ah, baba!" diye haykırdı, "Gelmiş olabileceğini düşünemedim. Seni karşılamam gerekirdi. Seni gördüğüme öyle çok sevindim ki!"

Ferguson biraz utandığını gösteren bir edayla kendisini oğlunun kollarından kurtardı.

"Canım oğlum," dedi, oğlunun sarı saçlı kafasını okşayarak. "Dostlarım Bay Holmes ile Doktor Watson'u akşamı bizimle geçirmeleri için ikna edince erken geldim."

"Bu dedektif Bay Holmes mu?"

"Evet."

Delikanlı alabildiğine dikkat dolu, bana pek dost canlısı görünmeyen bir ifadeyle bizi süzdü.

"Öteki çocuğunuz nerede, Bay Ferguson?" diye sordu Holmes. "Onunla da tanışmamızın bir sakıncası olur mu?"

"Bayan Mason'dan bebeği getirmesini rica et," dedi Ferguson. Bunun üzerine oğlan, doktor gözlerime omuriliğinde

bir sorun olduğunu gösteren tuhaf, aksak adımlarla yanımızdan ayrıldı. Az sonra arkasında uzun, sıska bir hizmetçiyle birlikte geri döndü, hizmetçi kucağında Saxon ve Latin ırklarının kusursuz bir karışımı olan siyah gözlü, sarı saçlı, nefis bir bebek taşıyordu. Ferguson'un onun üzerine titrediği aşikârdı, zira onu kucağına alıp alabildiğine sakıngan bir şefkatle okşamaya başladı.

Bakışları, melek kadar masum görünen bebeğin gerdanında adeta kötülüğü simgeleyen kara bir leke gibi duran, bu masumiyetle dehşet uyandırıcı bir karşıtlık oluşturan yaraya kaydığı zaman öfke dolu bir sesle isyan etti: "Buna zarar verebilecek kadar taş kesilmiş bir kalbin olabilmesini aklınız alıyor mu?"

İşte o anda bakışlarım tesadüfen Holmes'a çevrildiğinde alabildiğine merak ile ilgi içeren, çok değişik bir ifadeyle baktığını fark ettim. Yüzü fildişinden bir maskeyi andıran bir hale bürünmüş, az önce baba ile bebeğine odaklanmış gözleri şimdi alabildiğine merak içeren bir ifadeyle odanın öte tarafına yönelmişti. Gözlerimi baktığı yöne çevirdiğimde dışarıya, o sırada yağmakta olan yağmurun kasvetli bir hale büründürdüğü bahçeye baktığını fark ettim. Gerçi yarıya kadar kapanmış panjur görüşünü engelliyordu ama yine de yoğun bir dikkatle süzdüğü şeyin pencerenin öte tarafındaki bir şey olduğuna hiç şüphe yoktu. Sonrasında gülümsedi, bakışlarını tekrar bebeğe çevirdi. Bir şey söylemeksizin, dikkatle bebeğin tombul boynundaki küçük yara izini incelemeye koyuldu. Sonra bebeğin yumruk yaptığı küçük eline dokundu.

"Hoşça kal, küçük adam. Hayata tuhaf bir şekilde başladın. Bayan Mason, sizinle biraz baş başa konuşabilir miyiz?"

Kadını bir köşeye çekip ona birkaç dakika ciddi bir edayla bir şeyler anlattı. Bu konuşmanın sadece şu son cümlesini duyabilmiştim: "Endişelerinizin yakında sona ereceğini umuyorum." Gördüğüm kadarıyla sessiz, huysuz bir yaradılışı olan kadın bebeği alıp odadan çıktı.

"Bayan Mason nasıl biridir?" diye sordu Holmes.

"Sizin de görmüş olduğunuz gibi ilk bakışta pek sempati uyandıran birisi değil, fakat altın gibi bir kalbi vardır ve çocuğa candan bağlıdır."

"Sen onu seviyor musun, Jack?" Holmes aniden çocuğa dönmüştü. Çocuk hissettiği her şeyi gözler önüne seren manalı, devingen yüzü asılarak başını sallayıp onayladı.

Ferguson kolunu oğlanın boynuna dolayarak, "Jacky kimseyi kolay kolay sevmez," dedi. "Sevdiği insanlar arasında yer aldığım için kendimi şanslı hissediyorum."

Çocuk bir güvercin gibi boynunu babasının bağrına soktu. Ferguson ise kendisini nazikçe geriye çekti.

"Hadi, git küçük Jacky," dedi ve çocuk gözden kaybolana dek sevgi dolu gözlerle onu izledi.

Dostum, yüzünde bu sahnenin hoşuna gittiğini gösteren bir gülümsemeyle, "Hassas bir vaka olduğuna hiç şüphe yok," dedi. "Fakat bana içinden çıkılamayacak kadar karmaşık gelmedi. Entelektüel çıkarsamalarla dolu bir vaka oldu ama bütün bu çıkarsamalar yeterli sayıda veri tarafından teker teker doğrulanır, onlara temel teşkil eden hipoteziniz aşama aşama ispatlanırsa, artık söz konusu hipotez varsayım olmaktan çıkıp nesnel bir gerçek haline gelir, işte o anda çözüme ulaşmış olduğunuzdan emin olabilirsiniz. Aslında söz konusu çözüme daha Baker Caddesi'nden ayrılmadan ulaşmıştım, bundan sonrası gözlemden ve hipotezimin ispatlanmasından ibaretti."

Ferguson elini kırışıklarla dolu alnına götürdü. Boğuk bir sesle, "Tanrı aşkına, Bay Holmes," dedi, "eğer meselenin içyüzünü aydınlattıysanız rica ederim bu korku dolu bekleyişime bir son verin. İçinde bulunduğum vaziyet nedir? Bu vaziyette ne yapmam gerekir? Bana bunları söyleyin, çünkü şayet olayı aydınlattıysanız bunu nasıl yaptığınız beni hiç mi hiç ilgilendirmiyor."

"Elbette size açıklama yapmam gerektiğinin farkındayım ve merak etmeyin, bunu yapacağım. Fakat sorunu kendi usulümle halletmeme müsaade eder misiniz? Hanımefendi bizi kabul edebilecek bir durumda mı, Watson?"

"Biraz hasta, fakat mantık yürütmesinde hiçbir sorun yok."

"Bu çok iyi. Zira bu olayı ancak onun yanında çözüme kavuşturabiliriz. Hadi, gidip kendisini görelim."

"Beni görmek istemeyecektir," diye haykırdı Ferguson.

"Hayır, sizi temin ederim isteyecektir," dedi Holmes, ardından bir kâğıt parçasına bir iki satırlık bir şey karaladı. "Bizim aksimize senin en azından odaya giriş iznin var, Watson. Bu notu hanımefendiye iletme nezaketini gösterir misin?"

Yeniden yukarı çıkıp notu Dolores'e verdim, kadın kapıyı dikkatle açtı. Bir dakika sonra odadan sevinç ile şaşkınlık karışımı bir çığlık yükseldiğini işittim. Dolores kapıdan dışarı baktı.

"Onları görcek. Dinleycek," dedi.

Bunun üzerine Ferguson ile Holmes'a yukarı gelmelerini söyledim. Üçümüz odaya girdiğimizde Ferguson bir iki adım önümüze geçerek karısına yöneldi, ne var ki yatağında doğrulmuş kadın eliyle bir işaret yaparak ona engel oldu. Ferguson çöküp kendisini bir koltuğa bıraktı, bu sırada Holmes da, şaşkınlıktan gözleri dört açılmış olarak kendisine bakan kadına selam verdikten sonra Ferguson'un yanındaki koltuğa geçmişti.

"Sarının Dolores'e gitmesi için müsaade edebiliriz," dedi Holmes. "Ah, peki, hiç sorun değil madam, kalmasını istiyorsanız buna itiraz için bir sebep göremiyorum. Şimdi, Bay Ferguson, ben sürekli aranan, meşgul bir adamım, kaybedecek zamanım olmadığı için sonuca kestirmeden gitmem gerekiyor. En acısız ameliyat en çabuk yapılandır. Öncelikle size ruhunuzdaki sızıyı dindirecek bir şey söyleyeyim. Eşiniz çok iyi bir insan, sevgi dolu, fakat çok kötü kullanılıyor."

Ferguson sevinç dolu bir haykırışla ayaklandı.

"Bay Holmes, eğer bunu ispatlarsanız sonsuza dek size dua ederim."

"Merak etmeyin, bunu yapacağım, fakat ne yazık ki bir taraftan ruhunuzdaki sızıyı dindirirken, diğer taraftan sizi başka bir acının içine sürüklemek durumundayım."

"Karımı temize çıkardığınız sürece hiçbir şey umurumda değil. Bunun yanında diğer her şey önemsizdir."

"O halde Baker Caddesi'ndeki evimde otururken zihnimden geçen mantıksal çıkarımlar silsilesini size anlatayım. Meseleyi vampirlere bağlamak bana saçma geliyordu. Zira İngiltere'nin suç tarihinde bu tarz vakalara rastlanmaz. Bununla birlikte, tanık olduğunuz şeyi kuşkuya yer bırakmayacak ölçüde açık görmüştünüz. Hanımefendinin dudağında kanla bebeğin beşiğinden doğrulduğunu görmüştünüz, öyle değil mi?"

"Evet."

"Peki, bir insanın kanayan bir yarayı kan içmekten başka bir amaçla da emebileceği aklınıza gelmedi mi? İngiliz tarihinde, kandaki zehri dışarı atmak amacıyla yarayı emen bir kraliçe(*) yok muydu?"

"Zehir mi!"

"Bir Güney Amerika kültürü. Duvarda asılı duran silahların varlığını, daha onları görmeden hissetmiştim. Tabii başka tür bir zehir de olabilir, fakat aklıma gelen buydu. Bir okun arkasında duran boş sadağı gördüğümde, beklentim karşılanmıştı. Şayet bebek bir okun ucundaki ya da başka herhangi bir şeytani zehirle zehirlenmişse, hayatta kalması için yaranın emilip zehrin dışarı atılması gerekirdi."

(*) Burada sözü edilen kraliçe, XIII. yüzyılda yaşayan Kastilyalı Eleanor'dur.

"Ve köpek! Bu zehri kullanan kişi onu kullanmadan önce etkisini kaybedip kaybetmediğini denemek istedi, öyle değil mi? O zaman köpeğe ne olduğunu anlamamıştım, ne var ki şimdi anlıyorum, çıkarsamalarımı doğrulayan bir şey bu."

"Şimdi anlıyorsunuz ya? Eşiniz bebeğin zehirlenmesinden korkuyordu. Zira bir keresinde bunu gördü ve hayatını kurtardı. Ne var ki size gerçeği anlatmak istemedi, çünkü oğlunuzu nasıl sevdiğinizi ve bunu öğrendiğinizde kalbinizin kırılacağını biliyordu."

"Jacky!"

"Biraz önce bebeğinizi kucaklarken onu izledim. Yüzü panjurun yarıya kadar indirildiği pencereye yansıyordu. Böylesi bir kıskançlığa, böylesi zalim bir nefrete daha önce de tanık olmuştum, ne var ki bu duyguların cisimleşmiş hali olan bir insan suratına pek rastlamamıştım."

"Benim Jackim!"

"Bununla yüzleşmek zorundasınız, Bay Ferguson. Size patolojik derecede abartılı bir sevgi duyması acı çekmesine sebep oluyordu, keza ölmüş olan annesine karşı da ki muhtemelen onu tetikleyen dürtü bu oldu. Bu güzelliğiyle göz kamaştıran bebeğe karşı ruhunu nefret bürümüştü, öyle ki onun sağlığı ve güzelliği kendi eksiklikleriyle tam bir karşıtlık içerisindeydi."

"Yüce tanrım! İnanılmaz bir şey bu!"

"Söylediklerim doğru mu, madam?"

Bu sırada kadın yüzünü yastığa gömmüş, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Holmes'un sorusu üzerine başını kaldırıp kocasına döndü.

"Sana nasıl söyleyebilirdim Bob? Bunu yaparak sende onulmaz bir yara açacağımı düşünüyordum. Bunu yapmaktansa başka birinden duymanı beklemeye karar verdim. Sonra insanda sihirli güçleri olduğunu düşündüren bu beyefendi bana her şeyi bildiğini söyleyen bir not yazınca içim rahatladı, buna çok sevindim."

"Zannedersem Jacky Bey bir sene deniz kenarında istirahate çekilse iyi olur. Benim reçetem bu." Bunu söylerken sandalyesinden kalkmıştı. "Bu arada, madam," dedi, "hâlâ aydınlığa çıkmamış son bir şey daha var. Jacky Bey'e neden saldırdığınızı anlayabiliyoruz, zira belirli bir sınıra gelindiğinde annelerin sabrı tükenir. Fakat şu son iki gün boyunca bebeği yalnız bırakmaya nasıl cesaret edebildiniz?"

"Durumu Bayan Mason'a anlatmıştım. Tehlikenin farkındaydı."

"Kesinlikle, ben de öyle düşünmüştüm."

Bu sırada yatağın yanında duran Ferguson yüzünü elleriyle kapatmış, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Holmes kulağıma fısıldayarak, "Sanırım gitmemizin zamanı geldi, Watson," dedi. "Sadık Dolores'in bir kolundan sen tutar mısın, ötekine ben girerim. Hadi." Kapıyı arkasından kapattıktan sonra, "Zannedersem işimiz burada bitti, gerisini kendi aralarında halletmeleri daha doğru olur," dedi.

Hikâyemi sonlandırmadan önce bu meseleye ilişkin olarak aktaracağım son bir şey daha var. Holmes'un hikâyenin başında aktarmış olduğum mektuba yazdığı cevap şöyleydi:

Baker Caddesi
21 Kasım

Konu: Vampirler

Efendim

Bu ayın on dokuzunda bana göndermiş olduğunuz mektuba istinaden, Mincing Lane'de çay ticareti yapan Ferguson ve Muirhead şirketinin ortaklarından müşteriniz Bay Ferguson'un meselesini soruşturduğumu ve söz konusu meselenin tatmin edici şekilde çözüme kavuşturulmuş olduğunu saygılarımla bildirmek isterim. Ayrıca beni Bay Ferguson'a tavsiye etmiş olduğunuz için size teşekkürlerimi sunarım.

Saygılarımla

SHERLOCK HOLMES

Üç Garrideb Macerası

Buna komedi de denilebilirdi, trajedi de. Şimdi anlatacağım hikâye bir adamın aklına, benim yaralanmama ve bir başkasının yasalar tarafından cezalandırılmasına mal oldu. Yine de bir mizah unsuru içerdiğine hiç şüphe yok. Her neyse, bunun değerlendirmesini size bırakıyorum.

Tarihi gayet iyi hatırlıyorum, çünkü o ay önemli bir başka olay daha olmuştu. Holmes yapmış olduğu hizmetlerden ötürü şövalyelik unvanıyla ödüllendirilmeyi reddetmişti ki, kendisi için güvenilir bir ortak konumunda olduğumdan, boşboğazlık etmekten kaçınıp buna sadece laf arasında değinmekle kalacağım, yine de belki bu hikâye de bir gün anlatılır. Ancak tekrar etmekte fayda var, söz konusu olay şimdi aktaracağım hikâyeyle aynı zamanda, yani 1902 yılının temmuz ayında, Güney Afrika Savaşı(*) sona erdikten hemen sonra gerçekleşmişti. Holmes son iki gününü yatakta geçirmişti, âdeti olduğu üzere bunu ara ara yapardı. Ama o sabah elinde uzun bir kâğıt ve ciddi ela gözlerinde parıltılı bir gülümsemeyle odasından çıktı.

"İşte sana para kazanma fırsatı, dostum Watson," dedi. "Garrideb adını hiç duydun mu?"

Duymadığımı itiraf ettim.

(*) Kastedilen İkinci Boer Savaşı'dır.

"Pekâlâ, şöyle söyleyeyim, eğer eline bir Garrideb geçirecek olursan, bundan para kazanacaksın."

"Nasıl yani?"

"Bu uzun bir hikâye, biraz da tuhaf. Bugüne dek onca şeye tanık olmamıza karşın, insanın ne kadar karmaşık bir varlık olduğunu bundan daha iyi ortaya çıkaran bir şeye rastladığımızı hatırlamıyorum. Dostumuz birazdan sorgulanmak üzere burada olacak, bu nedenle konuyu açmak için onu beklesem daha iyi olur. Bu arada, aradığımız isim işte bu."

Yanımda duran masa üzerindeki telefon rehberini elime aldım ve sayfalarını karıştırarak umutsuz bir araştırmaya giriştim. Hayrettir ki, aradığım bu tuhaf isim tam olması gerektiği yerdeydi. Bir zafer çığlığı attım.

"İşte Holmes, al! İşte burada!"

Holmes rehberi elimden aldı.

"Garrideb N.," diye okudu, "136 Litle Ryder Sokağı, W. Seni hayal kırıklığına uğrattığım için üzgünüm, sevgili Watson, fakat bu adamın kendisi. Mektupta yazmış olduğu adres bu. Biz buna benzeyen başka bir isim arıyoruz."

O sırada Bayan Hudson tepsinin üzerindeki bir kartla içeri girmişti. Kartı tepsiden alıp göz gezdirdim.

Şaşkınlık içinde, "Bak şu işe, işte burada!" diye bağırdım. "Bu farklı bir isim. John Garrideb, hukuk danışmanı, Moorville, Kansas, ABD."

Holmes karta bakıp gülümsedi. "Korkarım bir kez daha denemen gerekiyor, Watson," dedi. "Zira bu beyefendi de hâlihazırda hikâyenin içinde, gerçi onu bu sabah göreceğimi hiç tahmin etmiyordum ya, gelgelelim bana bilmek istediğim pek çok şeyi anlatabilecek olan birisi."

Bir dakika sonra adam odaya girdi. Hukuk danışmanı Bay John Garrideb yuvarlak, taze ve pek çok Amerikalı işadamı gibi sinekkaydı tıraşlı yüzü olan kısa, güçlü kuvvetli bir adamdı. Bu adam aklımda tombul, çocuksu biri olarak kalmıştı, zira bende bırakmış olduğu intiba böyleydi. Gözleri bir

hayli dikkat çekiciydi, öyle ki o güne dek bir insanın iç dünyasına böylesine ışık tutan, orada olup bitenleri adeta bir ayna gibi dışarı yansıtan, düşüncelerindeki en ufak bir değişimi bile gözler önüne seren, böylesine berrak, böylesine devingen, böylesine manalı gözlere az rastlamıştım. Amerikan aksanı olmasına karşın, konuşması kulağa tuhaf gelmiyordu.

Aradığı kişinin hangimiz olduğunu bulmaya çalışırcasına, gözlerini soran bakışlarla art arda üzerimizde gezdirerek, "Bay Holmes?" diye sordu. "Zannedersem adaşım Bay Nathan Garrideb'den bir mektup aldınız, öyle değil mi?"

"Lütfen oturun bayım," dedi Sherlock Holmes. "Öyle zannediyorum ki tartışacak çok şeyimiz olacak." Elindeki dosya kâğıdını havaya kaldırarak, "Herhalde siz bu belgede sözü edilen Bay John Garrideb'siniz. Fakat anladığım kadarıyla bir süredir İngiltere'desiniz?"

"Niçin böyle söylediniz, Bay Holmes?" O anda adamın manalı gözlerinde ani bir şüphe kıvılcımı belirdi.

"Giyiminiz tepeden tırnağa İngiliz tarzında."

Bay Garrideb zoraki bir kahkaha patlattı. "Hünerlerinizi duymuştum, Bay Holmes, ama bir gün bunların hedefinde olacağım hiç aklıma gelmezdi. Bunu nereden anladınız?"

"Ceketinizin omuz kesiminden, çizmelerinizin burnundan... bundan kim şüphe edebilir?"

"Vay canına, bu derece İngilize benzediğimden haberim yoktu doğrusu. Bir süre önce iş sebebiyle buraya geldim, bu sebeple, sizin de fark etmiş olduğunuz gibi bütün giysilerimi Londra'dan aldım. Ancak öyle tahmin ediyorum ki zamanınız kıymetlidir, sizinle çoraplarımın kesimi hakkında konuşmak için buluşmadık. Elinizde tutmuş olduğunuz şu mektuba gelsek nasıl olur?"

Dostum yatıştırıcı bir sesle, "Sabır, Bay Garrideb! Biraz sabır!" dedi. "Zaman zaman konudan sapıyor gibi gözüksem de, konunun dışında gibi gözüken sözlerimin mesele sonlan-

dığı zaman pek çok kez sanılandan çok daha büyük öneminin olduğunun anlaşıldığı konusunda dostum Watson sizi temin edecektir. Fakat şimdi size başka bir şey soracağım, neden Bay Nathan Garrideb de sizinle gelmedi?"

Misafirimizde ani bir öfke parıltısı belirdi. "Zaten ne diye sizi bu işin içine çektiğini bir türlü anlayabilmiş değilim. Bu meseleye dâhil olmanızın ne gereği vardı? Bu işi ikimiz profesyonelce halledebilecekken o tutup dedektif kiraladı! Onu bu sabah gördüğümde oynadığı bu aptalca oyunu öğrenme fırsatı buldum. İşte burada olmamın sebebi bu. Yine de bundan dolayı kendimi kötü hissediyorum."

"Bunu kendinize karşı yapılmış bir hamle olarak algılamayın, Bay Garrideb. O da kendince hedefe ulaşmaya çalışıyordu, ve anladığım kadarıyla başarılı olması durumunda ikiniz de bu durumdan eşit derecede faydalanacaktınız. Benim bilgiye ulaşabilen birisi olduğumu biliyordu, bu durumda bana başvurmuş olması gayet doğal değil mi?"

Ziyaretçimizin yüzündeki kızgın ifade yavaş yavaş siliniyordu.

"Eh, o zaman iş değişir," dedi. "Bu sabah onu görmeye gittiğimde, bana bir dedektife haber gönderdiğini söylediği zaman adresinizi istedim ve doğruca buraya geldim. Polisin bu özel meseleye burnunu sokmasını istemiyorum. Ama siz sadece adamı bulmamıza yardım etmekle yetinecekseniz, bunun hiçbir sakıncası olmaz."

"Eh, zaten olay da bu," dedi Holmes. "Şimdi, bayım, hazır siz buradayken, meseleyi bir de sizin ağzınızdan dinleyelim. Zira dostum Watson henüz hiçbir şey bilmiyor."

Bay Garrideb pek dostane olmayan bir bakışla beni süzdü.

"İlla bilmesi mi gerekiyor?" diye sordu.

"Genellikle birlikte çalışırız."

"Pekâlâ, bunu sır olarak saklamak için ortada bir sebep görmüyorum. Size olanları elimden geldiğince kısa bir şekilde anlatmaya çalışacağım. Eğer Kansaslı olsaydınız size Alexan-

der Garrideb'in kim olduğunu söylememe gerek kalmazdı. İlkin gayrimenkulden, ardından Chicago'daki buğday tarlalarından bir servet kazanmıştı, ancak bütün servetini Fort Dodge'un batısında, Arkansas Nehri boyunca uzanan, sizin eyaletlerinizden birinin tamamını kaplayacak kadar geniş bir araziye yatırdı. İçinde otlak arazisi, kereste arazisi, tarla arazisi, kısaca sahibine dolar akıtacak her tür arazi vardı.

Adamın hiç hısımı ya da akrabası yoktu, varsa da ben hiç duymamıştım. Ancak isminin tuhaflığıyla gurur duyuyordu ki, bizi birbirimize yaklaştıran bu oldu. Ben Topeka'da avukatlık yaparken, bir gün kendi ismini taşıyan birisiyle tanışmak için can atan yaşlı bir adam ziyaretime geldi. Adam dünyada başka Garrideblerin olup olmadığını araştırıyordu, bu kişisel bir merakıydı. 'Bana bir Garrideb daha bulun!' dedi. Ona meşgul birisi olduğumu, hayatımı Garrideblerin peşinde dünyayı dolaşarak geçiremeyeceğimi söyledim. 'Sen böyle söylesen de,' dedi, 'işler planladığım gibi giderse tam da bu dediğimi yapacaksın.' İlk başta şaka yaptığını düşündüm, ne var ki çok geçmeden sözlerinde derin bir mananın yattığını keşfedecektim.

İhtiyar bu sözleri söylemesinin üzerinden bir sene geçmeden arkasında bir vasiyet bırakarak öldü. Herhalde Kansas sınırlarında yazılmış en tuhaf vasiyettir bu. Serveti üçe bölünmüştü ve geri kalan üçte ikisini paylaşacak iki Garrideb'i bulmam şartıyla üçte biri benim olacaktı. Onu üç kişi paylaştığımız takdirde hepimize beşer milyon dolar düşüyordu, beri yandan, üç kişi olmadığımız sürece hiçbirimiz payımıza düşeni alamayacaktık.

Bu öylesine büyük bir fırsattı ki avukatlık işimi bir yana bırakarak diğer iki Garrideb'i bulmaya soyundum. Anlaşılan Amerika'da Garrideb yokmuş. Zira bu ülkeyi santim santim dolaştım ve hiç Garrideb'e rastlamadım. Sonra şansımı İngiltere'de denedim. Umduğum gibi Londra telefon rehberinde böyle bir isim vardı. İki gün önce peşine düştüm ve meseleyi

ona açıkladım. Ne var ki o da benim gibi yalnız bir adam, birkaç kadın akrabası var, fakat hiç erkek akrabası yok. Zira vasiyette üç yetişkin erkek diyordu. Yani gördüğünüz üzere halen bir eksiğimiz var, eğer onu bulmamıza yardım edecek olursanız size gereken ücreti ödemeye hazırız."

"Evet, Watson," dedi Holmes. "Sana bunun tuhaf bir mesele olduğunu söylemiştim, değil mi? Anladığım kadarıyla, bayım, siz de gazetelerin özel ilanlar sütununa ilan verme yolunu tuttunuz?"

"Evet, bunu denedim, Bay Holmes. Ne var ki sonuç çıkmadı."

"Tanrım! Evet, gerçekten çok ilginç bir sorun bu. Boş zamanımda buna bir göz atabilirim. Bu arada, Topeka'dan gelmiş olmanız garip bir tesadüf. Orada bir mektup arkadaşım vardı, şimdi öldü, ihtiyar Doktor Lysander Starr, 1890 yılında belediye başkanıydı."

"Tanrım, aziz Doktor Starr!" dedi misafirimiz. "Orada adı halen saygıyla anılıyor. Pekâlâ, Bay Holmes, zannedersem bu durumda yapabileceğimiz tek şey sizi olan bitenden haberdar etmek ve ne aşamada olduğumuzu bildirmek. Sanırım bir iki gün içinde bizden haber alacaksınız." Amerikalımız bu teminatı verdikten sonra başını eğip bizi selamladı ve ardından odadan çıkıp gitti.

Holmes piposunu yaktı, bir süre yüzünde tuhaf bir gülümsemeyle hiçbir şey söylemeksizin öylece oturdu. En sonunda sessizliği bozarak, "Ee?" diye sordum.

"Merak ediyorum, Watson, sadece anlamaya çalışıyorum."

"Neyi?"

Holmes pipoyu ağızmdan çekti.

"Bu adamın ne diye bize böyle saçma sapan yalanlar söylediğini. Az kalsın bunu kendisine soracaktım, zira kimi zamanlar cepheden zalimce saldırmak en iyi yöntemdir ama sonra bizi kandırdığını düşünmesine izin vermenin daha doğ-

ru olacağına kanaat getirdim. Bir düşün, Watson, üzerinde dirseği aşınmış bir İngiliz ceketi ile diz kesimlerinin bollaşmış olmasından en az bir senelik olduğu anlaşılan İngiliz tipi bir pantolon olan bir adam bize İngiltere'ye yeni geldiğini söylüyor. Açık ilanlar bölümünde öyle bir ilan yoktu, zira o bölümdeki hiçbir şeyin gözümden kaçmadığını bilirsin. Orası benim kuş avladığım özel koruluğum, böyle bir sülünü gözden kaçırmış olmam mümkün değil. Topekalı Doktor Lysander Starr diye birini hiç tanımadım. Söylediklerini neresinden tutsam elimde kalıyor. Zannedersem gerçekten Amerikalı, fakat uzun yıllar Londra'da kalınca aksanı düzelmiş. Sonuç olarak sormamız gereken soru şu: Oynadığı oyun nedir ve şu gülünç Garrideb arama masalının ardında ne yatıyor? Bu mesele dikkate alınmaya değer, çünkü şayet bu adam bir namussuzsa, karmaşık işler çeviren marifetli bir namussuz olduğuna hiç şüphe yok. Şimdi yapmamız gereken öteki adamın da sahtekâr olup olmadığını öğrenmek. Onu bir ara bakalım, Watson."

Holmes'un dediğini yaptım, hattın öteki ucunda ince, titrek bir ses çıktı.

"Evet, evet, ben Bay Nathan Garrideb. Bay Holmes orada mı? Bay Holmes'la biraz konuşabilirsem çok sevinirim."

Dostum ahizeyi eline aldı, sonrasında ritmi sürekli değişip duran şu konuşmayı dinledim;

"Evet, buradaydı. Zannedersem onu tanımıyorsunuz. ... Ne kadar zamandır? ... Yalnızca iki gündür mü! ... Evet, elbette, doğrusu kulağa hoş gelen bir olasılık bu. Bu akşam evde olacak mısınız? Zannedersem adaşınız orada olmayacaktır? Çok güzel, o halde sizi ziyarete geleceğiz, zira sizinle o yanınızda yokken konuşmak istiyorum. ... Bu arada Doktor Watson da yanımda olacak. ... Mektubunuzdan anladığım kadarıyla pek sık dışarıya çıkmıyorsunuz. ... Saat altı gibi orada oluruz. Amerikalı avukata bundan bahsetmeyin. ... Çok güzel. Hoşça kalın!"

Edgware Caddesi'ne vardığımızda harikulade bir ilkbahar akşamının alacakaranlığı bastırmıştı. Öyle ki caddeye açılan ara sokaklardan biri olan ve ortasında bulunan Tyburn Anıtıyla(*), büyük acılarla dolu bir dönemin korkunç anılarını hafızaya getiren Little Ryder Sokağı bile batmakta olan güneşin yatay gelen ışınları altında adeta altına bulanmışçasına, işte öylesine muhteşem bir manzaraya bürünmüştü. Sırayla dizilmiş apartmanların arasından eski tarzda, geniş ve zemin kattaki cumbalı iki pencerenin çıkıntı yaptığı düz, tuğladan ön cephesiyle I. George döneminin mimarisini anımsatan büyük bir yapıya yöneldik. Müşterimiz işte bu zemin katta oturuyordu, yakından bakıldığında alçak, cumbalı pencerelerin müşterimizin gününün büyük bir bölümünü geçirdiği geniş oturma odasının önünden dışarı uzanan bir çıkıntı meydana getirdiği anlaşılıyordu. Yanından geçtiğimiz sırada Holmes üzerinde o tuhaf ismin yazılı olduğu levhayı gösterdi.

"Bu kadar eskimesine bakılırsa yıllar olmuş, Watson," dedi levhanın rengi atmış yüzeyini işaret ederek. "Sonuçta bu onun gerçek ismi, bunu dikkate almamız gerekir."

Apartmanın ortak bir merdiveni vardı, koridordaki kapıların üzerlerinde yazan isimlere bakılırsa dairelerin kimisi ofis, kimisi ev olarak kullanılıyordu. Müşterimiz kapıyı bize kendisi açtı, hemen ardından evde çalışan kadının saat dörtte çıktığını söyleyerek özür diledi. Bay Nathan Garrideb uzun boylu, eklemleri esnek, sırtı kambur, altmış küsur yaşlarında, sıska ve kel bir adamdı. İnsanda hiç hareket yüzü görmediği düşüncesini uyandıran ölgün bir teni ve bir kadavrayı andıran bir suratı vardı. Büyük yuvarlak gözlükleri, öne doğru çıkıntı yapan küçük keçi sakalı kambur duruşuyla beraber ona meraklı bir adam ifadesi veriyordu. Ancak her ne kadar tuhaf bir görünümü olsa da, insanda bıraktığı genel intiba sevimli ve canayakın biri olduğu yönündeydi.

(*) Tyburn yüzyıllar boyunca Londra'daki idam cezalarının infaz edildiği yerdir.

Evi de kendisi kadar tuhaftı, adeta küçük bir müzeyi andırıyordu. Hem geniş, hem de uzundu, her yanda içlerinde jeoloji ve anatomi örnekleri bulunan büfeler ile cam dolaplar vardı. Holün iki tarafında içleri çeşitli güve ve kelebeklerle doldurulmuş dolaplar bulunuyordu. Ortada bulunan büyük masa her türden kaya parçasıyla doldurulmuştu, bunların arasından güçlü bir mikroskobun uzun pirinç tüpü yükseliyordu. Etrafa göz atarken adamın ilgi alanının kapsamı karşısında hayrete kapılmıştım. İşte şurada eski bir para kutusu duruyordu, beri yanda ise çakmak taşlarıyla dolu bir cam dolap vardı. Ortadaki masanın arkasında fosil kemiklerin bulunduğu büyük bir dolap duruyordu, dolabın üstünde ise alçıdan yapılma, üzerlerine "Neanderthal", "Heidelberg", "Cromagnon" sözcüklerinin yazılmış olduğu kafatasları vardı. Bütün bunlara bakıldığında, pek çok konuda bilgi edinme heveslisi biri olduğu açık bir biçimde ortaya çıkıyordu. Şimdi, sağ elinde eski bir sikkeyi parlatmak için kullanmış olduğu bir güderi parçası tutarak önümüzde duruyordu.

"Syracusa'dan(*), en iyi döneminden," diye açıkladı, sikkeyi havaya kaldırarak. "Son zamanlarında epeyce yozlaşmışlardı. Ne var ki, bazıları İskenderiye ekolünü daha üstün tutsa da, ben doruğa vardıkları dönemde antik uygarlıklar arasındaki en üstün medeniyet seviyesine ulaştıklarını düşünüyorum. Şuradaki sandalyeye oturabilirsiniz, Bay Holmes. Bu arada etrafı şu kemiklerden temizlememe müsaade edin lütfen. Ve siz, bayım, ah, evet, Doktor Watson, rica etsem şu Japon vazosunu kaldırıp başka bir yere koyabilir misiniz? İşte hayatımı dolduran küçük hobilerim bunlar. Doktorum asla dışarı çıkmamam için bana nutuk çekip duruyor, beni burada tutacak bunca çok şey varken zaten ne diye dışarı çıkacakmışım? Sizi temin ederim ki şu dolaplardan yalnızca birinin içerisindekileri doğru bir şekilde sınıflandırıp düzenlemem bile tamı tamına üç ayımı alır."

(*) Sicilya'da kurulmuş olan eski Yunan kolonisi ve uygarlığı.

Holmes merakla etrafına bakındı.

"Fakat hiç dışarı çıktığınız olmuyor mu?"

"Arada sırada Sotheby's ya da Christie's gibi yerlere gidiyorum. Bunun dışında genelde hep evdeyim. Bünyem pek kuvvetli değil, zaten araştırmaya daldım mı kendimi kaptırıp gidiyorum. Ama sizin de anlayacağınız üzere önüme çıkan bu eşsiz fırsatı öğrendiğimde benim için büyük bir şok oldu, Bay Holmes, çok hoş bir şeydi bu, yine de büyük bir şok yaşadığımı belirtmeliyim. Sözü edilen servete kavuşmak için tek yapmamız gereken bir Garrideb daha bulmak ki bulacağımızdan hiç şüphe yok. Bir erkek kardeşim vardı, ne var ki öldü ve kadın akrabalar da kabul edilmiyormuş. Fakat koskoca dünyada herhalde başka Garrideblerin de olması gerekir, şüphe götürmez bir şey bu. Daha önce sıradışı vakalara baktığınızı duymuştum, size haber göndermemin sebebi buydu. Şu Amerikalı beyefendi tedbirli davranmakta elbette yerden göğe kadar haklı, belki ilk başta onun tavsiyesini dinlemeliydim ama en iyisini yapmaya çalıştım."

"Bence çok akıllıca davrandınız," dedi Holmes. "Fakat Amerika'da bir malikâneniz olmasını gerçekten bu kadar istiyor musunuz?"

"Hayır, bayım, böyle bir şeyi kesinlikle istemem. Bu dünyada hiçbir şey beni koleksiyonumdan ayıramaz. Ancak bu beyefendi hakkımızı aldıktan sonra payımı satın alacağı konusunda beni temin etti. Sözü edilen paya biçilen değer beş milyon dolar. Şu anda piyasada koleksiyonumu tamamlayacak ve birkaç yüz pound eksiğim olduğu için alamadığım bazı parçalar var. Beş milyon dolarla neler yapabileceğimi bir düşünsenize. Hâlihazırda elimde ulusal çaptaki bir koleksiyonun çekirdeğini teşkil edebilecek parçalar var, çağımın Hans Sloane'ı(*) olabilirim."

(*) Sözü edilen kişi XVIII. yüzyılda, British Museum'un temelini atan koleksiyonu oluşturan ünlü doktor ve asilzadedir.

Büyük gözlüklerinin ardından bakan gözleri parıldıyordu. Bay Nathan Garrideb'in adaşını bulmak uğruna hiçbir sıkıntıya girmekten çekinmeyeceği bir hayli açıktı.

"Sizinle görüşmek istemem yalnızca tanışmak içindi, çalışmalarınızı bölmek için herhangi bir sebep görmüyorum," dedi Holmes. "İş yaptığım insanlarla kişisel olarak ilişki kurmak isterim. Size sormam gereken pek az soru var, zira gayet açık biçimde anlattığınız hikâyeniz cebimde ve Amerikalı beyefendi beni ziyarete geldiği zaman boşlukları doldurma fırsatı buldum. Anladığım kadarıyla bu haftaya kadar varlığından habersizdiniz?"

"Evet, öyleydim. Beni geçen salı aradı."

"O gün kendisiyle yapmış olduğumuz görüşmeyle ilgili size bir şey söyledi mi?"

"Evet, sizden sonra doğruca bana geldi. Bir hayli kızgındı."

"Neye kızmıştı?"

"Anladığım kadarıyla onurunun zedelendiği hissine kapılmıştı. Fakat buradan çıktığında keyfi yerine gelmişti."

"Size bir plan önerdi mi?"

"Hayır, bayım, önermedi."

"Peki sizden hiç para aldı ya da istedi mi?"

"Hayır, bayım, böyle bir şey asla olmadı!"

"Sizce başka bir niyetinin olması mümkün mü?"

"Hayır."

"Ona telefonda randevulaştığımızı söylediniz mi?"

"Evet, bayım, söyledim."

Holmes düşüncelere gömüldü. Bir şeyin kafasını kurcaladığını anlamıştım.

"Koleksiyonunuzda çok değerli bir parça var mı?"

"Hayır, bayım, ben zengin birisi değilim. Bu iyi bir koleksiyon, fakat çok değerli değil."

"Hırsızlardan korkmaz mısınız?"

"Hiç korkmam."

"Ne zamandır bu dairede kalıyorsunuz?"

"Yaklaşık beş senedir."

O sırada ansızın kapı vurulunca Holmes'un sorgusu yarıda kaldı. Müşterimizin kapının kilidini açmasıyla Amerikalı avukatın heyecan içinde içeriye dalması bir oldu.

Başının üstünde bir kâğıt sallayarak; "İşte buradasınız!" diye bağırdı. "Sizi burada bulabilmek için zamanında gelmem gerektiğini düşündüm. Bay Nathan Garrideb, tebrik ederim! Artık zengin bir adamsınız, bayım. Çabalarımız mutlu sona ulaştı. Size gelince, Bay Holmes, sizi boşu boşuna zahmete soktuysak özür dileriz, bu durumda söyleyebileceğimiz tek şey bu olur sanırım."

Üzerinde bir ilanın işaretlenmiş olduğu kâğıdı müşterimizin eline tutuşturdu. Müşterimiz eline tutuşturulan kâğıdın üzerindeki ilana öylece bakakaldı. Holmes ile eğilip omzunun üstünden ilanı okuduk. Şöyle yazıyordu:

HOWARD GARRIDEB
TARIM MAKİNALARI İMALATÇISI
Biçerdöverler, biçertoplarlar, buharlı sapanlar ve el sabanları, mibzerler, tırmıklar, çiftçi arabaları, at arabaları ve diğer bütün araçlar
Artezyen kuyuları için tahmini fiyat biçilir
Müracaat: Grosvenor Yerleşkesi, Aston

Müşterimiz içini çekti. "Harika bir haber bu! Böylece üçüncü Garrideb'i de bulmuş olduk."

"Birmingham'da araştırma yapmıştım," dedi Amerikalı, "oradaki adamım bana yerel bir gazetede çıkan bu ilanı gönderdi. Acele etmeli ve bu işi bitirmeliyiz. Bu adama bir mektup gönderip yarın öğleden sonra dörtte onu ofisinde görmeye geleceğinizi söyledim."

"Onu benim mi görmemi istiyorsunuz?"

"Siz ne dersiniz, Bay Holmes? Sizce de böylesi daha akıllıca olmaz mı? Zira ben uydurma bir hikâyeyle aylak aylak dolanan bir Amerikalı olarak görünebilirim. Bu durumda bana neden inansın? Fakat siz güçlü referansları olan bir İngiliz olarak oraya gittiğinizde söylediğinizi ciddiye almak durumunda kalacaktır. Ben de sizinle gelirdim ama yarın çok meşgulüm, yine de herhangi bir sorunla karşılaşacak olursanız yardımınıza gelebilirim."

"Şey, böyle bir yolculuk yapmayalı yıllar oluyor."

"Hiç sorun değil, Bay Garrideb. Gereken her şeyi ayarladım, yarın saat tam on ikide yola çıkacaksınız, saat ikiyi biraz geçe oraya varmanız gerekiyor. Aynı gece evinizde olabilirsiniz. Yapmanız gereken tek şey bu adamı görmek, ona meseleyi anlatmak ve imzasını almak." Sonra şevkle, "Ey ya rabbim!" diye ekledi. "Benim ta Amerika'dan buraya geldiğimi düşününce, sizin yüz mil gitmeniz iş bile değil."

"Kesinlikle," dedi Holmes. "Bence beyefendinin söyledikleri çok doğru."

Bay Nathan Garrideb çaresizce omuzlarını silkti.

"Madem bu kadar ısrar ediyorsunuz, peki, gideceğim," dedi. "Hayatıma getirmiş olduğunuz umut ışığını düşününce, istemiş olduğunuz şeyi reddetmek bir hayli güç."

"O halde anlaşmaya varıldı," dedi Holmes, "öyle zannediyorum ki ilk fırsatta beni olan bitenden haberdar edersiniz."

"O işi ben hallederim," dedi Amerikalı. Sonra saatine bakarak, "Eh, artık gitmem gerekiyor," diye ekledi. "Yarın sizi arar ve Birmingam'a yolcu etmeye gelirim, Bay Nathan. Benimle aynı tarafa mı gidiyorsunuz, Bay Holmes? O halde hoşça kalın, yarın gece bizden iyi haberler alabilirsiniz."

Amerikalı odadan çıkınca dostumun yüzündeki düşünceli ifadenin silindiğini, yüzünün aydınlandığını fark ettim.

"Doğrusu koleksiyonunuza şöyle bir göz gezdirebilmeyi çok isterdim, Bay Garrideb," dedi. "İstisnai bir nitelik taşıyan

her şeyin, dikkat çekici yanı olan her türlü ayrıntının mesleğime faydası dokunur ve sizin eviniz bunlarla dolu."

Müşterimizin büyük gözlüklerinin ardından bakan gözlerinde bir sevinç parıltısı belirdi.

"Doğrusu sizden neden hep zeki birisi olarak bahsettiklerini şimdi anlamış oldum, bayım" dedi. "Zamanınız varsa size hemen şimdi etrafı gezdirebilirim."

"Ne yazık ki yok. Ama bu parçalar öylesine düzgün biçimde düzenlenip sınıflandırılmış ki onları tanımlamak için birisinin rehberliğine ihtiyaç olduğunu zannetmiyorum. Şayet yarın zaman bulursam, gelip onlara şöyle bir göz gezdirmeme itirazınız olmaz sanırım?"

"Ne demek efendim, lütfen buyurun. Tabii yarın burası kapalı olacak ama Bayan Saunders saat dörde kadar bodrum katta, o sizi kendi anahtarıyla içeriye alabilir."

"Peki, o halde, yarın öğleden sonra boş olacağım. Eğer Bayan Saunders'a bunu haber verirseniz, böylesi daha uygun olur sanırım. Bu arada, emlakçınız kimdi?"

Bu beklenmedik soru müşterimizi bir hayli şaşırtmıştı.

"Holloway ve Steele Bürosu, Edgware Caddesi üzerinde. Fakat neden?"

"Evler konusunda bir nevi arkeolog sayılırım da," dedi Holmes gülerek. "Bu yapı Kraliçe Ann dönemi tarzında mı yoksa Kral George dönemi mi diye merak ettim."

"Hiç kuşkusuz Kral George tarzı."

"Tabii ya, doğru. Bunu daha önce görebilmem gerekirdi. Neyse, sonuçta doğrusunu öğrendim. Size iyi akşamlar dilerim Bay Garrideb, umarım Birmingham yolculuğunuz beklediğiniz gibi geçer."

Emlak bürosu kapalıydı, o gün açılmayacağını öğrenince beklemeksizin Baker Caddesi'ne döndük. Holmes konuya ancak akşam yemeğinden sonra döndü.

"Bu küçük sorunumuz sonuca bağlanmak üzere," dedi.

"Kuşkusuz sonun nasıl olacağını az çok kestirebiliyorsundur."

"Doğrusu bu meselenin ne sonunu kestirebildiğimi, ne de başını anladığımı söyleyebilirim."

"Başı yeterince açık, sonunu görmek için de yarını beklememiz gerekiyor. O ilanda tuhaf bir şey gözüne çarpmadı mı?"

"Saban sözcüğünün yanlış yazıldığını fark ettim."

"Ah, fark ettin demek. Çok iyi Watson, sürekli ileri gidiyorsun. Evet, kötü bir İngilizceydi, fakat iyi bir Amerikan İngilizcesiydi. Matbaacı harfleri kendisine söylendiği gibi dizmiş. Sonra şu çiftçi arabası, bu da Amerikan İngilizcesidir. Ve artezyen kuyuları onlarda bizdekinden daha yaygındır. Her yönüyle tipik bir Amerikan ilanıydı, fakat bir İngiliz firmasına ait olduğu süsü verilmişti. Bundan ne çıkarırsın?"

"Ancak onu bu Amerikalı avukatın kendisinin verdiği sonucunu çıkarabilirim. Ama bunu neden yaptığını kestiremiyorum."

"Bunun birden fazla izahı olabilir. Fakat her halükârda belli bir şey varsa, o da bunu o yaşlı fosili Birmingam'a göndermek amacıyla yapmış olduğu. Şüphe götürmez bir şey bu. İlk başta olmayacak bir işin peşinden gittiğini Bay Nathan'a açık açık söylemek geçti aklımdan, ne var ki biraz düşündükten sonra gidip sahneyi boşaltmasının daha iyi olacağı kanaatine vardım. Yarın, Watson, yarın her şey kendiliğinden ortaya çıkacak."

Ertesi sabah Holmes erkenden kalkıp dışarı çıktı. Öğle vakti geri döndüğünde yüzünün alabildiğine ciddi, asık ve solgun bir ifadeye bürünmüş olduğunu fark ettim.

"Mesele tahmin ettiğimden daha ciddi çıktı, Watson," dedi. "Bunu önceden söylemem gerekir, gerçi tehlikeden haberinin olmasının kendini geri çekmene sebep olmak bir yana, bilakis üzerine gitmen için sende fazladan bir istek yaratacağını biliyorum ya. Zira Watson'umu artık tanımış olduğumu

zannediyorum. Yine de bir tehlike söz konusu, senin de bundan haberdar olman gerekiyor."

"Eh, tehlikeyle ilk defa karşılaşıyor değiliz, Holmes. Ayrıca umarım bu sonuncusu da olmaz. Sözünü ettiğin tehlike tam olarak nedir?"

"Bir hayli güç bir vakayla karşı karşıyayız. Avukat Bay John Garrideb'in gerçekte kim olduğunu buldum. İşlediği gaddarca cinayetlerle ün salmış olan Katil Evans' tan başkası değil."

"Korkarım hâlâ anlayamıyorum."

"Ah, senin mesleğin *Newgate Kataloğu*'nu(*) hafızanda taşımanı gerektirmiyor da ondan. Bu sabah Scotland Yard teşkilatındaki arkadaşım Lestrade'i görmeye gittim. Evet, sezgi ve yaratıcılık yönünden eksiklikleri olduğu, bu nedenle kimi zamanlar tıkanıp kaldıkları doğru, fakat aynı zamanda titiz, kusursuz yöntemleriyle dünyanın geri kalanına örnek bir teşkilat onlar. Aklıma onların kayıtlarında bu Amerikalı dostumuzun izine rastlayabileceğimiz geldi. Ve beklediğim gibi, suçlu profillerine bakarken onun tombul suratının bana gülümsediğini fark ettim. Fotoğrafın altında 'James Winter, takma adı Morecroft, lakabı Katil Evans' diye yazıyordu." Holmes cebinden bir zarf çıkardı. "Dosyada yazan birkaç şeyi not aldım: Yaşı kırk dört. Chicago'da doğmuş. Birleşik Devletlerde üç kişiyi vurduğu biliniyor. Politik nüfuzu sayesinde cezaevine girmekten kurtulmuş. 1893 Yılında Londra'ya gelmiş. Ocak 1895'te Waterloo Caddesi'ndeki bir gece kulübünde kumar oynadığı bir adamı kart çaldığı için vurmuş. Adam ölmüş, fakat mahkemede kavgayı başlatan tarafın o olduğuna kanaat getirildiği için Evans'ın cezası hafifletilmiş. 1901 yılında salıverilmiş. O zamandan beri polis gözetiminde tutuluyor ve bilindiği kadarıyla masum bir hayat sürüyormuş.

(*) XVII. ve XVIII. yüzyıllarda İngiltere'deki suçların kayıtlarının tutulduğu ünlü antoloji.

Çok tehlikeli bir adam, genellikle silahla dolaşıyor ve silahını kullanmaya her an hazır. İşte kuşumuz bu, Watson, kabul etmemiz gerekir ki tuzaklar kuran zorlu bir av bu."

"Fakat oynadığı bu oyun nedir?"

"Eh, bu yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Müşterimizin söylediği emlak bürosuna gittim. Kendisinin de belirttiği gibi, evi tutalı beş sene olmuş. Ondan önce ev bir sene boş kalmış. Önceki sahibi Waldron isminde bir beyefendiymiş, bürodakiler onu iyi hatırlıyordu, ansızın ortadan kaybolmuş ve bir daha kendisinden haber alınamamış. Nasıl bir görünümü olduğunu bana ayrıntılı bir şekilde betimlediler, uzun boylu, sakallı, koyu tenli bir adammış. Scotland Yard'ın kayıtlarına bakılacak olursa Katil Evans'ın vurduğu Prescott adındaki adam da uzun boylu, koyu tenli, sakallı birisiymiş. Bu durumda, eğer aradaki bu benzerliği hipotezimizin temel dayanağı yapacak olursak, öyle zannediyorum ki bu Prescott adındaki Amerikalı suçlunun bir zamanlar, şimdi masum dostumuzun müze haline getirdiği evde yaşamış olduğunu varsayabiliriz. Görüyorsun ya, sonunda bir bağlantı kurmayı başardık."

"Peki, bu bağlantı tam olarak ne anlatıyor?"

"Bilmiyorum, Watson, fakat şimdi gidip öğreneceğiz."

Çekmeceden bir tabanca çıkarıp elime tutuşturdu.

"Ben de şu eski gözdemi alıyorum. Zira vahşi batılı dostumuz lakabına yaraşır bir şekilde davranacak olursa hazırlıklı olmamız gerekir. Sana siesta yapman için bir saatlik süre veriyorum, Watson. Sonrasında çıkıp Ryder Sokağı'nda bir serüvene atılacağız."

Nathan Garrideb'in tuhaf evine vardığımızda saat dört olmuştu. O sırada çıkmak üzere olan Bayan Saunders bizi içeri alırken hiç tereddüt etmedi, zira kapının çift sürgülü bir kilidi vardı, Holmes de çıkmadan her şeyin emniyette olduğunu kontrol edeceğine söz verdi. Dış kapı kapandıktan hemen sonra kadının boneli kafasının çıkıntılı pencerenin önünden geçtiğini gördük, artık evin alt katında yalnız olduğumuzu

biliyorduk. Holmes hızla evi incelemeye koyuldu. Karanlık bir köşede duvardan biraz önde duran bir dolap vardı. Dolabın arkasına çömeldik, Holmes nihayet fısıldayarak bana planlarını anlatmaya başladı.

"Adam sevimli dostumuzun evden çıkmasını istedi, bundan hiç şüphe yok. Dostumuz evden dışarı adımını atmayan birisi olduğu için bir hikâye tasarlaması gerekti. Bütün bu Garridep uydurmasının başka amacının olmadığı belli. Şunu söylemem gerekir ki Watson, bu tuhaf ismi önüne hiç beklemediği bir fırsat çıkarmış olsa da, bu işte kesinlikle şeytani bir ustalık var. Ağını dikkate değer bir kurnazlıkla ördü."

"Fakat amacı neydi?"

"Eh, biz de bunu bulmak için buradayız. Durumdan çıkarabildiğim kadarıyla, bunun müşterimizle bir ilgisi yok. Öldürdüğü adamla ilgili bir şey bu, bu adam belki onun suç ortağıydı. Bu evde suç kokan bir giz var. Bana öyle geliyor. İlk başta dostumuzun koleksiyonunda düşündüğünden daha değerli bir şey olabileceği geldi aklıma, büyük bir suçlunun dikkatini çekebilecek olan bir şey. Fakat Rodger Prescott'un başına gelenler ve bir zamanlar bu dairede kalmış olduğu gerçeği bundan daha derin bir sebebe işaret ediyordu. Eh, zannedersem bu durumda yapabileceğimiz tek şey sabırlı davranıp her şeyin ortaya çıkacağı zamanın gelmesini beklemek, Watson."

O zamanın gelmesi pek uzun sürmedi. Dış kapının açılıp kapandığını duyunca saklandığımız gölgenin içine iyice büzüldük. Sonra bir anahtarın metalik tıkırtısını işittik, Amerikalı evin içindeydi. Kapıyı usulca arkasından kapattı, emniyette olduğundan emin olmak için etrafa dikkatle göz gezdirdi, paltosunu çıkartıp bir kenara fırlattı, ne yapacağını ve bunu nasıl yapacağını bilen birinin kendinden emin edasıyla ortadaki masaya doğru yürüdü. Masayı kenara itti, altındaki halıyı ucundan tutup kaldırarak geriye doğru yuvarladı, sonra cebinden bir manivela çıkartıp yere çömeldi ve harıl

harıl çalışmaya koyuldu. Çok geçmeden yerinden sökülen tahtaların sesini işittik, kalasların arasında kare biçimi bir açıklık meydana çıkmıştı. Katil Evans bir kibrit çaktı, bununla sonuna gelmiş bir mumu yaktı ve ardından görüş alanımızdan çıktı.

Harekete geçme zamanımızın geldiği açıktı. Holmes bileğime dokunarak sinyal verdi, bunun üzerine usulca yerdeki gizli kapağa ilerledik. Ne var ki ne kadar dikkatli yürüsek de ayaklarımızın altındaki zemin gıcırdamış olmalıydı, Amerikalının girdiği delikten çıkan kafası açıklıkta belirerek endişeyle etrafı kolaçan etti. Bizi gördüğü anda yüzünü şaşkın bir öfke kaplamıştı, ne var ki sonra başına doğrultulmuş iki tabancayı fark edince bu ifade yavaş yavaş silinerek yerini mahcup bir sırıtmaya bıraktı.

Soğukkanlı bir edayla yukarı tırmanarak, "Eh, pekâlâ!" dedi. "Sanırım benden bir adım önde gittiniz, Bay Holmes. Oyunumu gördünüz ve beni başından beri enayi yerine koydunuz. Hakkınızı teslim etmem gerekir, beni yendiniz ve..."

Bir an içinde göğsünden bir tabanca çıkartıp iki el ateş etmişti. Ansızın uyluğumda sanki kızgın demir bastırılmışçasına bir yanma hissettim. Holmes'un silahı gürültüyle adamın başına indi. Adam yüzünden kan akarak yere serilirken Holmes başka silahının olup olmadığını kontrol etmek amacıyla üstünü dikkatle aradı. Sonra dostumun kaslı kolları beni sarıp sandalyeye taşıdı.

"Yaralanmadın, değil mi Watson? Tanrı aşkına bana yaralanmadığını söyle!"

O soğuk maskenin ardında nasıl derin bir sevgi ile vefa duygusunun yattığını görmek değil bir, bin yaraya değerdi. O berrak, derin gözleri kararmış, sıkı dudakları titremeye başlamıştı. O anda ilk defa yüreğinin de en az beyni kadar büyük olduğunu fark ettim. Ona bütün bu yıllar boyunca vermiş olduğum mütevazı fakat samimi hizmet, bu anda doruğa çıkmıştı.

"Önemli bir şey değil, Holmes, sadece bir çizik."

Çakısıyla pantolonumu yırttı.

"Haklısın," diye bağırdı müthiş bir rahatlamayla iç çekerek. "Deriye çok yakın." Sersemlemiş bir ifadeyle yerinden doğrulan tutsağımıza bakarken taş kesildi. "Tanrıya dua edin, bu sizin için iyi oldu. Eğer Watson'u öldürseydiniz buradan canlı çıkamazdınız. Bakalım kendinizi nasıl savunacaksınız, bayım."

Evans'ın söyleyebileceği hiçbir şey yoktu. Suratını asıp öylece durmaktan başka bir şey gelmedi elinden. Holmes'un koluna yaslandım, beraberce üzeri halıyla kapatılmış olan küçük mahzene indik. Evans'ın yanında götürmüş olduğu mum halen içeriyi aydınlatıyordu. Gözlerimize paslı bir makine, büyük kâğıt ruloları, etrafa saçılmış şişeler ve küçük bir masanın üzerine düzenli bir biçimde dizilmiş birtakım küçük destelerden oluşan bir yığın çarptı.

"Bir matbaa, bir kalpazanın alet edevatı," dedi Holmes.

"Evet, bayım," dedi tutsağımız, tökezleyerek yavaşça ayağa kalkıp kendisini bir sandalyeye bıraktığında. "Londra'nın görmüş olduğu en büyük kalpazan. Görmüş olduğunuz Prescott'un makinesi, masanın üzerindeki o desteler de Prescott tarafından imal edilmiş, her biri bir yüzlük değerinde iki bin adet banknot, bu para her yerde geçer. Buyrun, istediğiniz gibi bölüşün, beyler. İsterseniz buna anlaşma diyelim, ben de basıp giderim."

Holmes bir kahkaha patlattı.

"Biz işleri böyle halletmiyoruz, Bay Evans. Bu ülkede sığınabileceğiniz hiçbir delik yok. Şu Prescott'u siz vurdunuz, değil mi?"

"Evet, bayım ve üstüme çullananın o olmasına rağmen bunun için beş yıl yedim. Beş yıl... bunun için çorba tabağı büyüklüğünde bir madalya almam gereken yerde. Hiç kimse Prescott'un imal ettiği bir banknotu İngiltere Merkez Bankası'nın banknotundan ayıramaz, eğer onu safdışı bırakmasaydım

Londra'yı ağzına kadar bunlarla doldururdu. Bunları nerede bastığını bu dünyada bilen tek kişi bendim. Oraya girmek istemem tuhaf mı sizce? Peki ya şu tuhaf isimli, ahmak böcek meraklısının onun tam üstüne tünemiş olduğunu ve oradan bir yere adımını atmadığını keşfettiğimde onu yerinden çıkarmak için elimden geleni yapmam? Belki onu tımarhaneye gönderseydim daha akıllıca bir şey yapmış olurdum. Fakat silahsız bir kişiye ateş edemeyecek kadar yufka yürekli bir adamım. Fakat söyleyin bana Bay Holmes, hatalı görülebilecek tek bir davranışım var mı? Bu makineyi hiç kullanmadım. O yaşayan ölüye hiç zarar vermedim. Beni neyle suçlayabilirsiniz?"

"Görebildiğim kadarıyla yalnızca cinayete teşebbüsle," dedi Holmes. "Fakat bu bizim işimiz değil. Bunu bir sonraki aşamada başkaları yapacak. Şu halde istediğimiz şey sizsiniz. Lütfen Scotland Yard teşkilatını ara, Watson. Buna şaşıracaklarını zannetmiyorum."

İşte Katil Evans ve o hiç duyulmamış üç Garridebler uydurmasının ardında yatan gerçekler bunlardı. Bir zaman sonra, umutları boşa çıkan zavallı dostumuzun yaşadığı şoku atlatamadığını duyduk. Kurduğu hayaller teker teker yıkılmış, o da yıkılan hayallerinin altında kalmıştı. En son Brixton'daki bir bakımevinde olduğu haberini aldık. Prescott'un tezgâhını bulunca Scotland Yard bayram etmişti. Zira söz konusu tezgâhın varlığını bilmekle beraber, adamın ölümünden sonra nerede olduğunu bulamamışlardı. Evans büyük bir hizmette bulunmuş ve birkaç CID memurunun rahat uyumasını sağlamıştı, zira kalpazanlık suçuyla ayrı bir masa ilgilendiğinden Prescott vakası onların üzerinden alınmıştı. Aslında yapmış olduğu bu hizmete karşılık olarak ona çorba tabağı büyüklüğündeki madalyayı vermeye mutlulukla razı olabilirlerdi, ne var ki kıymet bilmez bir yargıcın bu konuda o kadar olumlu görüşleri yoktu ve böylece katil yeni çıkmış olduğu deliğe, gölgelerin arasına geri döndü.

Thor Köprüsü Bilmecesi

Charing Cross'taki Cox and Co. Bankası'nın kasa dairesinde, kapağında adım *John H. Watson, tıp doktoru, Son Hindistan Ordusu* yazan ve çeşitli yolculuklarda yıpranıp aşınmış tenekeden bir evrak kutusu durur. Söz konusu kutunun neredeyse tamamı, Sherlock Holmes'un değişik zamanlarda karşısına çıkan tuhaf sorunları aydınlatmak için dönüp başvurduğu, eski vakaların kayıtlarının tutulmuş olduğu kâğıtlarla doludur. Bunlardan bazıları, enteresan olmakla beraber başarısızlıkla sonuçlanmış ve bu nedenle çözüme kavuşmamış vakalar olduklarından anlatılmaya değmezler. Zira çözümü olmayan bir sorun, bir öğrenci için ilgi çekici olabilir, ne var ki bir okuyucunun ilgisini çekebilmesi pek düşünülemez. Bu sonu olmayan hikâyelerin arasında, dışarıdayken şemsiyesini unuttuğunu fark edip evine dönen ve bir daha bu dünyada hiç görülmeyen Bay James Phillimore'un hikâyesi var. Yine bir o kadar sıradışı bir vaka olan, bir bahar sabahı bir sis bulutunun içine giren ve ondan sonra mürettebatından bir daha haber alınamamış olan *Alicia* kotrasının hikâyesi var. Dikkate değer bir üçüncü vaka da, önünde, içinde bilimin tanımadığı acayip bir solucan bulunan bir kibrit kutusuyla, çıldırmış bir halde bulunan tanınmış gazeteci ve düellocu Isadora Persano'nun vakasıdır. Akıl sır erdirilememiş olan bu vakalardan başka, şayet bir şekilde basılmaları mümkün olursa, pek çok yüksek tabaka mensubunun donup kalmasına

sebep olacak özel aile sırları içeren bazı vakalar da vardır. Bunları aktararak dostumun bana güvenini suiistimal etmemin söz konusu olmadığına ve şimdi dostum enerjisini bu işe yoğunlaştırabilecek zamanı bulduğuna göre, söz konusu vakaların kayıtlarının diğerlerinden ayrılarak imha edileceğini söylememe gerek yok sanırım. İşte bu vakalar elendiğinde geriye, herkesten çok önemsediğim dostumun şöhretine kamuoyunda zarar verebilecek bir dalgalanma yaratacağından korkmasam yayına hazırlayabileceğim, az çok dikkat çekici epeyce vaka kalıyor. Bunların bir kısmı doğrudan dâhil olduğum ve bu sebeple birinci ağızdan aktarabileceğim vakalardır, bir kısmına ise ya hiç dâhil olmadım ya da o kadar küçük bir rol oynadım ki, onları ancak üçüncü şahsın ağzıyla aktarabilirim. Şimdi okuyacağınız hikâyeyi işte bu sözünü edeceğim deneyimimden yola çıkarak oluşturduğumdan, onu birinci ağızdan anlatabilirim.

Hüzünlü bir ekim sabahıydı, varlığıyla evimizin arka bahçesine zarafet katan meşe ağacından son yaprakların da dökülüp döne döne yere düşmesini izliyordum. İşte bu nedenle kahvaltı için aşağı inerken dostumu depresif bir ruh halinde bulmayı beklemiştim, zira bütün büyük sanatçılar gibi o da etrafında olup biten her şeyden kolayca etkilenen aşırı duyarlı bir yapıya sahipti. Ne var ki aşağıya indiğimde, o sırada kahvaltısını bitirmek üzere olan dostumu beklediğimin aksine çevresine ışık saçan, neşeli bir halde bulmuştum.

"Bir soruşturma mı aldın, Holmes?" diye sordum.

"Çıkarsama yeteneği kesinlikle bulaşıcı, Watson," diye cevapladı. "Sırrımı açığa çıkardın. Evet, bir soruşturma aldım. Bir aylık bir durgunluğun ardından makina yeniden işlemeye başladı."

"Bunu benimle paylaşabilir misin?"

"Aslında paylaşılabilecek pek bir şey yok, ama yine de sen yeni aşçımızın bize layık görmüş olduğu, fazla pişmekten lop

hale gelmiş bu iki yumurtayı bitirdikten sonra bunu tartışabiliriz. Karımca yumurtaların bu halinin dün holdeki masanın üzerinde dikkatimi çeken *Family Herald* dergisiyle bir ilişkisi olabilir. Zira yumurta pişirmek gibi eften püften bir iş bile, zamansal farkındalık içeren ve o muhteşem dergideki aşk hikâyelerinde hiç mi hiç bulunmayan bir dikkati gerektiriyor."

On beş dakika sonra temizlenmiş olan masada karşılıklı oturuyorduk. Holmes cebinden bir mektup çıkarmıştı.

"Altın Kralı Neil Gibson'ı duymuş muydun, Watson?" diye sordu.

"Şu Amerikalı senatörden mi bahsediyorsun?"

"Evet, bir zamanlar batıdaki bir eyalette senatördü, fakat bundan çok, dünyanın en büyük altın kodamanı olmasıyla tanınır."

"Evet, onu tanıyorum. Mutlaka bir süre İngiltere'de yaşamış olmalı. Aksi takdirde ismi kulağıma bu kadar aşina gelmezdi."

"Evet, beş sene önce Hampshire'da epey büyük bir malikâne satın aldı. Muhtemelen karısının trajik akıbetini duymuşsundur."

"Elbette, şimdi hatırladım onu. İsminin tanıdık gelmesinin sebebi de bu. Fakat olayın ayrıntılarını asla öğrenemedim."

Holmes parmağını sallayarak sandalyenin üzerinde duran gazeteleri işaret etti.

"Bu vakanın önüme çıkacağını kestiremedim, aksi halde hazırlığımı daha önceden tamamlardım," dedi. "Olay bir hayli sansasyonel olmakla birlikte, çözüm açısından pek zorluk içermiyor gibi gözüküyordu. Zira ortada gayet açık bir kanıt vardı ve zanlının ilginç özelliklerinin olması bu gerçeği ortadan kaldırmıyordu. İşte polisin soruşturma sürecinde ve jürinin duruşma sonucunda varmış olduğu kanaat buydu. Dava şimdi Winchester'daki temyiz mahkemesine götürüldü. Korkarım ki bu anlamsız bir soruşturma olacak, Watson. Ger-

çekleri keşfedebilirim, fakat onları değiştiremem. Müşterimin nasıl hâlâ umudunu koruyabildiğini anlayamıyorum doğrusu, zira ortaya bütünüyle yeni ve beklenmedik gerçekler çıkmadığı sürece durum hayli ümitsiz gözüküyor."

"Müşterin mi?"

"Doğru ya, sana bunu anlatmamıştım. Sanırım senin şu hikâyeyi sondan başlayarak anlatma alışkanlığın bana da geçmeye başladı, Watson. Önce şunu okusan daha iyi olur."

Elime tutuşturduğu, cüretli, buyurgan bir üslupla yazılmış mektup şöyleydi:

CLARIDGE'S HOTEL
3 EKİM

SEVGİLİ BAY SHERLOCK HOLMES

Tanrının bugüne dek yaratmış olduğu en harikulade kadının, ben onu kurtarmak için gereken her şeyi yapmadan ölüme gitmesine vicdanım müsaade etmiyor. Size açıklayamayacağım bazı şeyler var... istesem bile açıklayamayacağım şeyler. Fakat Bayan Dunbar'ın masum olduğundan en ufak bir şüphem yok, buna bütün kalbimle inanıyorum. Olanları duymuşsunuzdur, zaten kim duymadı ki. Bütün memleketin diline dolandı. Ve onun için tek bir ses bile yükselmedi. İşte beni çıldırtan da bu lanet olası adaletsizlik. O kadının öyle yufka bir yüreği vardır ki, bir sineği bile öldüremez. Neyse, yarın saat on birde sizi ziyaret edeceğim, belki siz bu karanlığın içinde bir ışık yakalayabilirsiniz. Elimde bir ipucu olabilir, bunu bilemiyorum. Her neyse, tüm bildiklerim, sahip olduğum her şey ve şahsım hizmetinizdedir, yeter ki onu kurtarın. Bütün hünerlerinizi bu iş için seferber edin.

Saygılarımla

J. Neil Gibson

Holmes, "İşte böyle, Watson" dedi. "Beklediğim beyefendi işte bu. Hikâyeye gelince, bütün bu gazeteleri okuma şansın olmadığına göre, sanırım sana özetlemem gerekiyor.

Bu adam dünyanın en büyük mali gücüne sahip ve anladığım kadarıyla bir hayli çetinceviz birisi. Bir kadınla evlendi, bu trajedinin kurbanı olan kişiden başkası değildi bu. Onun hakkında bildiğim tek şey gençlik çağını geride bırakmış olduğuydu ki bu da onun için talihsiz bir şeydi, zira iki çocuğun eğitimiyle çok çekici bir mürebbiye ilgileniyordu. İşte trajedinin kahramanı olan üç kişi bunlardı, sahne de tarihi bir İngiliz mülkünün ortasında bulunan büyük, eski bir köşktü. Şimdi trajediye gelelim. Kadın bir gece geç vakit malikâne arazisinin evden yaklaşık yarım mil uzakta olan bir yerinde, akşam yemeği için giyinmiş bir halde, omuzlarında bir şal ve beyninde bir kurşunla bulundu. Yakınlarda hiç tabanca ve yörede bu cinayete ilişkin olarak hiçbir ipucu bulunamadı. Cinayet o gece geç saatlerde işlenmiş gibi gözüküyordu, ceset bir hayvan yetiştiricisi tarafından saat on sularında bulunmuştu. Sonra, eve taşınmadan önce bir doktor ve polis tarafından incelendi. Çok mu hızlı geçiyorum, beni takip edebiliyorsun, değil mi?"

"Anlattıkların yeterince açık, fakat mürebbiyeden niçin şüphelenildi?"

"Her şeyden önce ortada çok açık bir karıt vardı. Kadının gardırobunda cinayet mahallinde bulunan mermiyle aynı kalibrede ve içinde bir kurşun eksik olan bir tabanca bulunmuştu." O anda Holmes gözleri donuk bir ifadeye bürünerek yavaşça tekrarlamaya başladı: "Kadının... gardırobunda... yerde..." Sonra sessizliğe gömüldü, görünüşe göre bu sözcükler zihninde bir düşünce silsilesini tetiklemişti, bunu kesmem için aptal olmam gerekiyordu. Bir zaman sonra birdenbire canlanarak gerçek dünyaya geri döndü. "Evet, Watson, gardırobunda tabanca bulunmuştu. Gerçekten de aleyhte bir karıt, öyle değil mi? Jürideki iki kişi de böyle düşünmüştü. Bir de ölü kadının üzerinde, tam da cesedinin bulunduğu yerde onu buluşmaya davet eden ve mürebbiyenin imzasını taşıyan bir not bulunmuştu. Buna ne dersin? Ve son olarak işte sana cinayet sebebi. Senatör Gibson çekici bir adam. Şayet

karısı ölürse, onun yerine işvereninin ilgisini fazlasıyla çekmiş olan bu genç hanımın geçeceğinden kimsenin en ufak bir şüphesi yok. Aşk, servet, güç, hepsi dönüp dolaşıp bu orta yaşlı adam üzerinde kilitleniyordu. Çirkin, Watson, çok çirkin!"

"Evet, gerçekten de öyle, Holmes."

"Kızın kendini temize çıkaracak bir kanıtı da yoktu. Bilakis, o saatte Thor Köprüsü yakınında olduğunu itiraf etmek zorunda kaldı, trajedinin gerçekleştiği yerdi burası. Bunu inkâr edemezdi, çünkü o sırada oradan geçen birkaç köylü onu görmüştü."

"Bu son noktayı koyan bir şey gibi gözüküyor."

"Yine de, Watson, yine de! Bu köprü, taştan yapılma, iki yanında tırabzanlar olan, bir uçtan bir uca uzanan bu köprü uzun sazlarla kaplı derin bir su kütlesinin üzerinden geçişi sağlıyordu. Kadının cesedi bu köprünün başında bulunmuştu. İşte ana hatlar bunlar. Ve yanılmıyorsam müşterimiz de geldi, hem de zamanından çok önce."

Billy kapıyı açmıştı, ne var ki geldiğini bildirdiği isim hiç beklemediğimiz birinin ismiydi. Zira Bay Marlow Bates'i ikimiz de tanımıyorduk. Korkmuş gözleri ve kaygılı, tutuk bir hali olan ince, asabi bir adamdı; bir doktor olarak bu görüntünün çok geçmeden bir sinir kriziyle sonuçlanacağı kanaatine varmıştım.

"Sarsılmış görünüyorsunuz, Bay Bates," dedi Holmes. "Oturun lütfen. Korkarım size pek zaman ayıramayacağım, zira saat on birde bir randevum var."

"Evet, bunu biliyorum." Misafirimiz nefes nefese kalmıştı, ağzından adeta nefesi kesilmişçesine kısa cümleler çıkıyordu. "Bay Gibson buraya geliyor. Bay Gibson benim patronum. Malikânesini ben idare ediyorum. Bay Holmes, o bir cani... melun bir cani o."

"Sizce de biraz ağır ithamlarda bulunmuyor musunuz, Bay Bates."

"Açık konuşmam gerekiyor, Bay Holmes, zamanım çok az. Geldiğinde beni burada görmesi en istemediğim şey olur. Şimdi neredeyse gelmek üzeredir. Fakat öyle bir durumdaydım ki daha erken gelemedim. Sekreteri Bay Ferguson sizinle randevusunu bana daha bu sabah söyledi."

"Ve onun malikâneden sorumlu idarecisisiniz, öyle mi?"

"Ona işi bıraktığımı söyledim. Bir iki haftaya kadar o lanet esaret hayatından kurtulmuş olacağım. O sert bir adam, Bay Holmes, etrafındaki herkese karşı çok sert. Bütün o hayırsever bağışları, yaptığı haksızlıkları örtmek için kullandığı bir paravandan başka bir şey değil. Fakat en büyük kurbanı karısıydı. Ona karşı zalimdi, evet bayım, zalimdi! Nasıl ve neden öldürüldüğünü bilmiyorum, fakat kocasının ona hayatı zindan ettiğinden eminim. Herhalde öğrenmişsinizdir, kadın egzotik bir yerden gelmişti, Brezilya'da doğmuştu."

"Hayır, bu gözümden kaçmış."

"Doğum yeri gibi karakteri de egzotikti. Tutkuluydu, güneşin insanıydı o. Bay Gibson'ı bu tür kadınların bir erkeği sevebileceği gibi sevmişti, fakat fiziksel güzelliği silinip gittiği zaman (bir zamanlar muhteşem bir görünümü olduğu söyleniyordu) Bay Gibson'ı ona bağlayan hiçbir şey kalmadı. Onu hepimiz severdik, ona acıyorduk ve ona karşı davranışları yüzünden Bay Gibson'dan nefret ediyorduk. Bay Gibson kurnaz ve inandırıcı birisidir, bunu aklınızdan çıkarmasanız iyi edersiniz. Size söyleyeceklerim bu kadar. Onu görünen yüzüyle değerlendirmeyin. O yüzün ardında saklı çok şey var. Ben şimdi gidiyorum. Hayır, hayır, oyalamayın beni! Gelmek üzeredir."

Korku dolu gözlerle saatine bakan misafirimiz kapıya doğru koştu, ardından kelimenin gerçek anlamıyla ortadan kayboldu.

Bir müddet süren sessizliğin ardından, "Şu işe bak!" dedi Holmes, "anlaşılan Bay Gibson'ın bir hayli sadık bir çalışanı

varmış. Fakat bu uyarı işimize yarayabilir, sanırım bir yargıya varabilmek için adamın gelmesini beklememiz gerekiyor."

Tam zamanında merdivenden ağır ağır çıkan bir ayak sesi işittik, bir süre sonra ünlü milyoner odada belirdi. Ona baktığımda, sadece az önce odamızda olan çalışanının kendisine karşı beslediği korku ile nefret karışımı duyguyu değil, aynı zamanda rakiplerinin onunla ilgili neden sürekli karalayıcı sözler sarf ettiğini de anlama fırsatı buldum. Şayet bir heykeltıraş olsaydım, çelik gibi sinirleri ve taştan bir kalbi olan başarılı bir işadamını cisimleştirmek isteseydim, model olarak Bay Neil Gibson'ı seçerdim. Uzun boylu, sıska, kemikli yapısı iflah olmaz bir açgözlülüğe işaret ediyor, acımasız, sert, kemikleri çıkmış ve onlarca buhranın izlerini taşıyan kırışıklarla dolu yüzü insanda granitten yontulduğu izlenimini uyandırıyordu. Sık kaşlarının altından bakan soğuk ela gözleri art arda üzerimizde dolaştı. Holmes benden bahsettiğinde eğilip üstünkörü bir selam verdi. Sonra buyurgan bir edayla dostumun yanına bir sandalye çekip kemikleri çıkmış dizleri neredeyse onunkilere değecek bir şekilde oturdu.

"Bunu peşinen söylememe müsaade edin, Bay Holmes," diye başladı, "bu meselede paranın benim için hiçbir önemi yok. Hatta gerçeği aydınlatmanıza yardım edecekse onları yakabilirsiniz bile! Çünkü bu kadın masum, aklanması gerekiyor ve bunu yapacak olan kişi sizsiniz. İstediğiniz rakamı söyleyin!"

Holmes soğuk bir edayla, "Ücretim standarttır," dedi. "Onda elime geçmeden tamamını hayır kurumlarına bağışladığım durumlar dışında bir değişiklik yapmam."

"Pekâlâ, eğer dolar ilginizi çekmiyorsa, şöhretinizi düşünün. Eğer bu işte başarıya ulaşırsanız İngiltere ve Amerika'da olay olur, bütün gazeteler sizi göklere çıkarır. İki kıtada da dillere destan olursunuz."

"Teşekkür ederim, Bay Gibson, göklere çıkarılma ihtiyacı duyduğumu zannetmiyorum. Bu size şaşırtıcı gelebilir ama

yaptığım işlerde kimliğimin saklı kalmasını tercih ederim, beni cezbeden şey ilgilendiğim sorunun kendisidir. Ama bu şekilde zamanımızı harcıyoruz. Bir an önce meseleye eğilsek daha iyi olur sanırım."

"Zannedersem ana hatları gazetelerde bulabilirsiniz. Bunlara size yardımcı olacak bir şey ekleyebilir miyim, bilmiyorum. Fakat ayrıntısını öğrenmek istediğiniz bir şey varsa... eh, zaten ben de bunun için buradayım."

"Aslında evet, böyle bir şey var."

"Nedir o?"

"Bayan Dunbar'la tam olarak nasıl bir ilişkiniz vardı?"

Altın kralı birdenbire irkilip sandalyesinde hafifçe doğruldu. Ne var ki çok geçmeden o muazzam derecede sakin haline geri dönmüştü.

"Sanırım bu soruyu sormaya hakkınız var, Bay Holmes, bunu öğrenmeniz bu işte başarıya ulaşmak için gerekli olabilir."

"Demek ki hemfikiriz," dedi Holmes.

"O halde sizi bunun bir işveren ile çalışanı arasındaki tamamıyla profesyonel bir ilişki olduğuna ve onu çocuklarla olduğu zamanların haricinde hiç görmediğime temin edebilirim."

Holmes sandalyesinden kalktı.

"Ben meşgul bir adamım, Bay Gibson," dedi. "Maksatsız konuşmalar yapacak ne zamanım vardır ne de bunlardan keyif alırım. Size iyi sabahlar dilerim."

Holmes gibi misafirimiz de yerinden kalkmıştı. O kocaman endamıyla onun önüne gelip dikildi. Gür kaşlarının altından bakan gözlerinde bir kızgınlık parıltısı, soluk yanaklarında bir kızarıklık belirmişti.

"Bu sözlerinizle ne demek istiyorsunuz, Bay Holmes? Sorunumla ilgilenmeyi ret mi ediyorsunuz?"

"Şöyle söyleyeyim, Bay Gibson, reddettiğim sorununuzdan çok sizsiniz. Zannedersem sözlerim gayet açıktı."

"Evet, yeterince açık, fakat bunu yapmaktaki amacınız nedir? Ücreti yükseltmeye mi çalışıyorsunuz? Yoksa sorunu çözemeyeceğinizden mi korkuyorsunuz? Açık bir cevap almaya hakkım var."

"Evet, sanırım bu konuda haklısınız," dedi Holmes. "Öyleyse size açık bir cevap vereyim. Bu vaka hâlihazırda yeteri derecede karmaşık, buna bir de yanlış bilgilendirilmenin yol açacağı zorluklar eklenirse içinden çıkılmaz bir hale gelir."

"Yani ben yalan söylüyorum, öyle mi?"

"Bunu elimden geldiğince nazik bir biçimde ifade etmeye çalıştım, fakat mademki bu sözcükte ısrarcısınız, dediğinize karşı çıkmayacağım."

O anda hızla yerimden fırladım, zira milyonerin yumruğu havaya kalkmış, suratını gaddarca bir ifade bürümüştü. Holmes kayıtsızca gülümseyip elini piposuna götürdü.

"Gürültü çıkarmayın, Bay Gibson. Kahvaltıdan sonra ufacık bir tartışma bile beni tedirgin etmeye yeter. Sanırım sabah havasında kısa bir gezinti ruhunuzu dinginleştirir, size vereceğim tavsiyem bu."

Altın kralı olağanüstü bir çaba sarf ederek öfkesini kontrol altına aldı. O anda ona hayran kalmaktan kendimi alamadım, zira muazzam bir özdenetim örneği sergilemiş, inanılmaz derecede kısa sürede alev alev yanan bir öfkenin içinden çıkıp kendisini soğuk, küçümseyici bir kayıtsızlık duygusuna teslim etmişti.

"Pekâlâ, bu sizin seçiminiz. Herhalde işinizi nasıl yürüteceğinizi biliyorsunuzdur. Şayet bunu istemiyorsanız, davayla ilgilenmenizi sağlayamam. Fakat bu sabah kendi açınızdan iyi bir şey yapmadınız, Bay Holmes, zira ben sizden daha güçlü insanların direncini kırmayı başarmış biriyim. Bugüne dek kimse bana karşı gelmedi ve gelmemeleri de iyi oldu."

"Evet, bunu pek çok kişiden duymuştum, gelin görün ki ben size karşı geliyorum işte," dedi Holmes gülümseyerek.

"Pekâlâ, size iyi sabahlar, Bay Gibson. Bu hayatta öğrenecek daha çok şeyiniz var."

Ziyaretçimiz çıkarken epeyce gürültü çıkardı, ne var ki Holmes istifini hiç bozmaksızın hülyalı gözlerini tavana dikerek sessizce piposunu içti.

Bir zaman sonra nihayet, "Ne diyorsun, Watson?" diye sordu.

"Açıkça belirtmem gerekirse, bu adamın önüne çıkan her türlü engeli hiç tereddütsüz ortadan kaldıracak biri olduğunu görünce ve karısının da onun için bir engel, hatta şu Bates denen adamın bize açıkça belirttiği gibi haz etmediği bir nesne haline gelmiş olabileceğini de göz önünde bulundurunca, bana öyle geliyor ki..."

"Kesinlikle. Ben de aynı kanıdayım."

"Fakat mürebbiyeyle olan ilişkisi neydi ve bunu nasıl keşfettin?"

"Blöf, Watson, bir olta attım sadece. Mektubundaki o tutkulu ve geleneksel resmi üslubun bir hayli dışında olan, profesyonel iş usulüne hiç mi hiç uymayan havayı gördüğümde, bunun o kendinden emin karakteriyle tezat oluşturduğunu fark ettiğimde, bu konuya ilişkin hissettiği derin üzüntünün kurbandan çok zanlıya yönelik olduğunun şüphe götürmez bir gerçek olduğunu fark ettim. Gerçeğe ulaşmak istiyorsak, bu üçü arasında nasıl bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmamız gerekiyor. Ona nasıl cepheden saldırdığımı, buna karşın soğukkanlılığını nasıl koruduğunu gördün. Gerçekte sadece şüpheleniyor olsam da, ona kesinlikle emin olduğum izlenimini vererek blöf yaptım."

"Belki geri gelir?"

"Elbette, mutlaka geri gelecektir. Meseleyi bu haliyle kapatıp gidemez. Aha! Şu çalan zilin sesi değil mi? Evet, işte ayak sesleri. Bay Gibson, ben de tam Doktor Watson'a geciktiğinizi söylüyordum."

Altın kralı odadan çıktığı andakine kıyasla uslanmış bir edayla tekrar içeri girdi. Gururunun incinmiş olduğu halen küskün bakan gözlerinden okunuyordu, ne var ki görünüşe göre sağduyusu amacına ulaşmak istiyorsa teslim olması gerektiğini söylemişti.

"Konuyu etraflıca düşündüm, Bay Holmes ve biraz alıngan davrandığımı fark ettim. Gerçekler her ne olursun, onların üzerine eğilmeye hakkınız var hiç kuşkusuz. Bununla birlikte, Bayan Dunbar ile olan ilişkimin bu meseleyle hiçbir ilgisinin olmadığı konusunda sizi temin edebilirim."

"Buna karar vermek bana düşer, sizce de öyle değil mi?"

"Evet, sanırım öyle. Teşhis koymadan önce her belirtiyi öğrenmek isteyen bir doktoru andırıyorsunuz."

"Çok doğru. Durumu iyi betimlediniz. Ve ancak doktorunu bir sebeple aldatma amacı taşıyan bir hasta ondan gerçekleri saklar."

"Bu doğru olabilir, Bay Holmes, ancak kabul etmeniz gerekir ki bir kadınla ilişkisinin ne olduğu kendisine dobra dobra sorulduğu zaman çoğu erkek ürküp geri çekilir... şayet ortada gerçekten güçlü duygular varsa. Sanırım pek çok erkeğin ruhunda davetsiz misafirleri hoş karşılamadıkları küçük, özel bir alan vardır. Ve siz birdenbire oraya dalıyorsunuz. Ne var ki onu kurtarma amacı taşımanız bu hareketinizi meşru kılıyor. Yani şimdi kapılar açıldı, içeriyi istediğiniz gibi keşfedebilirsiniz. İstediğiniz nedir?"

"Gerçek."

Altın kralı düşüncelerini düzene sokmaya çalışan biri edasıyla bir müddet duraksadı. Derin kırışıklarla dolu acımasız yüzü daha da solmuş, daha da üzüntülü bir hal almıştı.

"Bunu size birkaç kelimeyle özetleyebilirim, Bay Holmes," dedi en sonunda. "Söylenmesi bir hayli güç, bir hayli acı verici olan bazı şeyler vardır. Bu nedenle gerekenden daha derine inmeyeceğim. Karımla Brezilya'da altın ararken karşılaştım. Maria Pinto, Maracos'ta görev yapan bir hükümet

görevlisinin kızıydı ve çok güzeldi. O zamanlar genç ve ateşliydim, ancak bugün daha soğukkanlı ve eleştirel bir gözle geçmişe baktığımda bile nadir rastlanan, harikulade bir güzelliği olduğunu görebiliyorum. Ayrıca zengin, derinlikli bir karakteri vardı; tutkulu, samimi, egzotik bölgelere özgü, dengesiz ve o zamana dek tanımış olduğum Amerikalı kadınlarınkinden çok farklı bir karaktere sahipti. Neyse, daha fazla uzatmayayım, sonuç itibariyle ona âşık oldum ve evlendim. Ne var ki bu aşk macerası hızını kaybettiğinde (yıllar içinde yavaş yavaş oldu bu) ortak hiçbir şeyimizin, kesinlikle hiçbir şeyimizin kalmadığını fark ettim. Ona duyduğum aşk silinip gitmişti. Şayet bu durum onun için de geçerli olsaydı her şey daha kolay olabilirdi. Fakat kadınların nasıl harika varlıklar olduğunu bilirsiniz! Ona ne yaparsam yapayım, yaptığım hiçbir şey benden yüz çevirmesini sağlayamıyordu. Ona karşı sert, ya da bazılarının söylediği gibi acımasızca hareketlerim olduysa, bunun tek sebebi, bana olan sevgisini öldürebildiğim, ya da nefrete çevirebildiğim takdirde her şeyin ikimiz açısından da daha kolay olacağını düşünmemdi. Ne var ki hiçbir şey bana bakışını değiştirmedi. Bana yirmi sene önce Amazon Ormanlarında nasıl tapıyorsa, şimdi bu İngiliz Ormanlarında da aynı şekilde tapıyordu. Kendini bana adamıştı ve ne yaparsam yapayım bunu değiştiremiyordum.

Sonra Bayan Dunbar geldi. İlanımıza cevap verdi ve iki çocuğumuzun mürebbiyesi oldu. Belki gazetelerde resmini görmüşsünüzdür. Onun da güzel bir kadın olduğu konusunda tüm dünya hemfikir. Şimdi, kendimi komşularımdan daha ahlaklı biri gibi göstermeye çalışmayacağım, bu kadınla her gün temas halinde aynı çatı altında yaşarken, ona karşı tutkulu duygular beslemekten kendimi alamadım. Bu durumda beni suçlayabilir misiniz, Bay Holmes?"

"Duygularınızdan ötürü suçlamayam. Fakat eğer bunları kendisine söylediyseniz, bu genç hanımın bir anlamda sizin himayenizde olmasından ötürü suçlamam gerekir."

Holmes'un serzenişi üzerine bir an için o öfke kıvılcımı yeniden gözlerinde belirmiş olsa da, milyoner öfkesini kontrol altına almayı başardı. "Belki öyle," dedi. "Ben olduğumdan daha iyi biri gibi görünmeye çalışmıyorum. Sanırım bütün hayatım boyunca istediği her şeye elini uzatan biri oldum ve hiçbir zaman o kadından sevgisinden daha fazla bir şey istemedim. Bunu da kendisine söyledim."

"Ah, söylediniz demek?"

Holmes damarına basıldığı zaman bir hayli ürkütücü olabiliyordu.

"Ona eğer bunu yapabilecek olsaydım kendisiyle evleneceğimi söyledim, ne var ki benim irademden bağımsız bir şeydi bu. Ayrıca paranın sorun olmadığını, onu rahat ettirmek ve mutlu kılabilmek için hiçbir şeyden kaçınmayacağımı söyledim."

"Ne kadar cömertçe," dedi Holmes dudak bükerek.

"Bana bakın, Bay Holmes, size kanıt bulmanız için geldim, ahlak dersi almak için değil. Eleştirilerinize ihtiyacım yok."

"Sırf o genç bayanın iyiliği için davanızla ilgileniyorum," dedi Holmes sert bir sesle. "Onun suçlandığı şeyler itiraf ettiklerinizden, çatınızın altındaki savunmasız bir kızın hayatını mahvetmeye çalışmanızdan daha mı kötü bilmiyorum. Siz zenginlerden bazılarına, kabahatlerinize göz yumulması için tüm dünyaya rüşvet veremeyeceğinizin öğretilmesi gerek."

Hayrettir ki Altın Kralı bu serzenişi sükûnetle karşılamıştı.

"Şimdi ben de böyle hissediyorum. Tanrıya şükür ki planlarım istediğim gibi yürümedi. Kız hiçbir şey istemeden hemen evi terk etmeye kalkıştı."

"Peki, bunu neden yapmadı?"

"Şey, birincisi ondan aldıkları para ile geçinen yakınları vardı ve gelirinden vazgeçerek onları yüzüstü bırakması kolay değildi. Onu bir daha taciz etmeyeceğime söz verdiğim zaman

kalmaya razı oldu. Ama bunun dışında bir sebep daha vardı. Benim üzerimde başka hiçbir şeyle karşılaştırılamayacak çok büyük bir etkisinin olduğunu biliyordu ve bunu olumlu yönde kullanmak istedi."

"Nasıl yani?"

"Şey, yürüttüğüm bazı işlerden haberdardı. İşlerim çok geniş kapsamlıdır, Bay Holmes, sıradan bir insanın tahmin edebileceğinden çok daha geniş; istediğim bir şeyi sıfırdan yaratabilir ya da yıkıp ortadan kaldırabilirim ve genellikle yıkarım. Sadece kişileri değil, toplulukları, şehirleri, hatta ulusları. İş dünyası zorlu bir oyundur ve zayıflar duvara toslar. Ben bu oyunu bütün gücümle oynadım. Hiç şikâyet etmedim, başkalarının şikâyet etmesine de aldırmadım. Ama o olaya farklı bakıyordu ve sanırım haklıydı. Tek bir insanın yaşamak için hiçbir neden bırakmadığı on bin mahvolmuş adamın emeğini sömürerek ihtiyacı olandan çok daha büyük bir servete kavuşmasını doğru bulmuyor, bunu da sık sık belirtiyordu. İşte böyle düşünüyordu, o dolarların daha faydalı işlere akmasını istiyordu. Söylediklerini dinlediğimi görünce, hareketlerimi etkileyerek dünya için iyi bir şeyler yaptığını düşünmeye başladı. İşte böylece kalmaya karar verdi ve sonrasında da bunlar oldu."

"Bunu biraz açabilir misiniz?"

Altın kralı başını ellerinin arasına almış, derin düşüncelere gömülmüş bir halde bir iki dakika sustu.

"Kızın durumu çok umutsuz. Bunu inkâr edemem. Kadınların bir erkeğin asla anlayamayacağı iç dünyaları var, bu nedenle erkeğin akıl sır erdiremeyeceği şeyler yapabiliyorlar. İşte yaptığı şey beni öylesine şaşırtmış ve aklımı öylesine karıştırmıştı ki, ilk başta olağandışı bir ayartıya kapılıp gittiğini ve bu nedenle değişerek tabiatına aykırı şeyler yapmaya başladığını düşündüm. Aklıma gelen bir açıklama var, Bay Holmes ve bunu doğru olsun olmasın sizinle paylaşacağım. Karım hiç şüphesiz muazzam derecede kıskanç birisiydi. En

az beden kıskançlığı kadar delice olabilen bir de ruh kıskançlığı vardır. Zira kanının bedenimi kıskanması için ortada herhangi bir sebep yoktu, zannedersem o da bunun farkındaydı fakat aynı zamanda bu İngiliz kızın zihnim ve edimlerim üzerinde kendisinin hiç sahip olmadığı bir etkisinin olduğunu da fark etmişti. Kanında Amazon ateşi taşıyan birisiydi, nefretten deliye dönmüştü. İşte bu nedenle Bayan Dunbar'ı öldürmeyi ya da en azından onu silahla tehdit ederek bizi rahat bırakması için korkutmayı planlamış olabileceğini düşünüyorum. Belki sonra bir itiş kakış oldu ve silahı tutan kadın vuruldu."

"Bu olasılık benim de aklıma geldi," dedi Holmes. "Gerçekten de cinayetin üzerine kafa yorulduğunda, akla gelebilecek tek değişik açıklama bu."

"Fakat kendisi bunu tümüyle reddediyor."

"Eh, bu durum açıklamamızı çürütmeye yetmez, öyle değil mi? Kendini böylesi korkunç bir durumda bulan bir kadının olayın şokuyla, elinde silahla aceleyle eve koşturduğunun düşünülmesi pek güç değil. Ayrıca ne yaptığını bilmeyerek silahı giysilerin içine fırlatmış olabilir, silah bulunduğu zaman da herhangi bir açıklama yapması olanaksız olduğu için her şeyi tümüyle inkâr etmiş olabilir. Böyle bir varsayımda bulunmamızı engelleyebilecek herhangi bir şey var mı?"

"Bayan Dunbar'ın kendisi."

"Olabilir."

Holmes saatine baktı. "Bu sabah gerekli izinleri alırsak akşam treniyle Winchester'a yetişebileceğimizden hiç kuşku yok. Bu genç hanımı gördüğümde bu meselede size daha yararlı olabilmem bir hayli muhtemel gözüküyor, ancak ulaşacağım sonuçların istediğiniz gibi olacağını garanti edemem."

Resmi izin biraz gecikince Winchester yerine Thor bölgesine, Bay Neil Gibson'ın Hampshire'daki malikânesine gitmek

durumunda kaldık. Kendisi bize eşlik etmedi ama vakayı inceleyen ilk kişi olan bölge polisinden Çavuş Coventry'nin adresini bulmuştuk. Uzun boylu, ince, kadavra gibi bir adamdı; insanda gizleme ihtiyacı duymayıp söylediklerinden çok daha fazlasını bildiği ya da şüphelendiği izlenimi uyandıran sır dolu, gizemli bir havası vardı. Bir de, verdiği bilgilerin son derece sıradan olmasına karşın, onları adeta büyük bir gizemi açığa vuruyormuşçasına sesini alçaltıp fısıltıyla söyleyerek gerçekte olduklarından daha önemli göstermek gibi kurnazca bir alışkanlık edinmişti. Ne var ki çok geçmeden bu kurnaz görünümün arkasında meselenin boyunu aştığını ve her türlü yardıma hazır olduğunu itiraf edecek kadar alçakgönüllü, terbiyeli, dürüst bir adamın olduğu gördük.

"Ne olursa olsun sizi her zaman Scotland Yard'a tercih ederim, Bay Holmes," dedi. "Eğer Yard bir vakayı üzerine alacak olursa, başarıya ulaşılması durumunda bütün itibarı onlar toplar ve yerel polis bundan hiç nasibini almaz, gelin görün ki soruşturmanın başarısızlıkla sonuçlanması durumunda suçlanan yerel polis olur. Fakat duyduğuma göre siz açık oynuyormuşsunuz."

"Benim bu meselede görünmeme hiç gerek yok," dedi Holmes, görünüşe göre bu sözler melankolik dostumuzu bir hayli rahatlatmıştı. "Eğer meseleyi açıklığa kavuşturabilirsem, bu işte ismim geçmese de olur."

"Kanımca bu sizin ne kadar tevazu sahibi birisi olduğunuzun göstergesidir, Bay Holmes, bundan eminim. Ve arkadaşınız Doktor Watson'un da hayli güvenilir birisi olduğundan hiç şüphem yok. Şimdi, Bay Holmes, olay yerine gitmeden önce size sormak istediğim bir şey var. Sizin yerinizde başka birisi olsaydı bunun lafını bile edemezdim." Sanki sözcükleri dile getirmeye cesareti yetmiyormuş gibi etrafını kolaçan etti. "Bu soruşturmanın Bay Neil Gibson'ın aleyhinde gelişebileceğini düşünmüyor musunuz?"

"Düşünüyorum."

"Daha Bayan Dunbar'ı görmediniz. Her bakımdan mükemmel, hoş bir kadın. Adam karısının yoldan çekilmesini istemiş olabilir. Ve bu Amerikalılar silahlara bizden daha heveslidir. Onun silahıydı, biliyorsunuz."

"Bu kesin bir biçimde tespit edildi mi?"

"Evet, efendim, ona ait bir çift silahtan biriydi."

"Bir çift silahtan biri mi? Öteki nerede?"

"Şey, adamın pek çok tipte ateşli silahı var. Bu silahın eşini bulamadık ama kutu iki silaha göre yapılmıştı."

"Eğer bu bir çift silahtan biriyse, onun eşini mutlaka bulabilmeniz gerekir."

"Eh, eğer bakmak isterseniz hepsini evde yan yana sıraladık."

"Belki daha sonra. Şimdi gidip olay mahalline bir göz atalım."

Bu konuşma Çavuş Coventry'nin bölge karakolu görevi gören mütevazı kulübesinin ön tarafındaki küçük odada geçmişti. Üzerinden esen rüzgârın yaladığı, solmuş eğrelti-otlarının büsbütün altın ve gümüş rengine boyadığı bir çayırda yaklaşık yarım mil kadar yürüdükten sonra malikâne arazisinin yan taraftaki girişlerinden birine vardık, daha sonra bir patika bizi sülün avı için kullanılan bir koruluğa çıkardı. Koruluk bitip açıklığa çıktığımızda, yarı Tudor yarı Kral George tarzındaki büyük ahşap ev karşımızdaki tepenin üzerinde belirdi. Hemen yanımızda görece darlaşan bir yerde, üzerinden bir taş köprünün geçtiği, sazlıklarla kaplı bir su birikintisi vardı. Rehberimiz taş köprünün ağzına geldiğinde durdu ve zemini işaret etti.

"Bayan Gibson'ın cesedinin yattığı yer işte burasıydı. Şu taşla işaretledim."

"Anladığıma göre ceset kaldırılmadan önce buradaydınız?"

"Evet, efendim, haberi alır almaz bana ilettiler."

"Kim iletti?"

"Bay Gibson. Ölüm haberini aldığı ve evin diğer sakinleriyle birlikte hızla aşağı koşturduğu sırada polis gelene kadar hiçbir şeye dokunulmaması konusunda ısrar etmiş."

"Mantıklı bir şey yapmış. Gazeteler yakından ateş edildiğini söylüyordu?"

"Evet, efendim, çok yakından."

"Kurşun sağ şakağın yanına mı saplanmıştı?"

"Hemen arkasına, efendim."

"Ceset nasıl uzanmıştı?"

"Sırtüstü efendim. Hiç mücadele izine rastlamadık. Hiç işaret yoktu. Hiç silah yoktu. Sol elinde sıkıca Bayan Dunbar'dan gelen kısa notu tutuyordu."

"Sıkıca mı dediniz?"

"Evet, efendim, parmaklarını zor açabildik."

"Bu çok önemli bir ayrıntı. O notu yanlış bir ipucu vermek amacıyla bir başkasının eline tutuşturmuş olması olasılığını ortadan kaldıran bir şey bu. Hay aksi! Hatırladığım kadarıyla not çok kısaydı. *Saat dokuzda Thor Köprüsünde olacağım. G. Dunbar.* Böyle yazıyordu, değil mi?"

"Evet, efendim."

"Bayan Dunbar bunu kendisinin yazdığını itiraf etti mi?"

"Evet, efendim."

"Açıklaması neydi?"

"Savunma hakkını temyize saklıyor. Hiçbir şey söylemedi."

"Bunun gerçekten ilginç bir vaka olduğuna hiç şüphe yok. Şu mektup meselesi bir hayli karanlık gözüküyor, sizce de öyle değil mi?"

"Aslında, şey," dedi rehberimiz, "eğer bunu söyleme cüretini göstermem doğru olacaksa, bunun bu olaydaki yegâne aydınlık nokta olduğunu belirtmem gerekir, efendim."

Holmes başını iki yana salladı.

"Farz edelim ki mektup gerçek, bu durumda kurbanın mutlaka onu olaydan önce almış olması gerekir. Biz bu süreye bir iki saat diyelim. Bu durumda, aradan bu kadar uzun bir sürenin geçmiş olmasına karşın, hanımefendinin olay anında onu halen sol elinde sımsıkı tutuyor olmasını nasıl açıklayacağız? Ya da onu neden böylesi bir özenle yanında taşıdığını. Zira görüşmede onu yanında bulundurmasına gerek yoktu. Bunlar size de mantıksız gelmiyor mu?"

"Doğru, efendim, açıklamanızı dinledikten sonra tekrar düşününce, evet, mantıksız gözüküyor."

"Birkaç dakika sessizce oturup bunu düşünmek isterim." Holmes köprünün taş duvarına oturdu. Hızla devinen ela gözleri sorgulayıcı bakışlarla etrafını araştırıyordu. Sonra ansızın ayağa fırladı, köprünün karşı tarafına koşarak cebinden gözlüklerini çıkartıp taşın üzerindeki bir çentiği incelemeye koyuldu.

"Bu garip," dedi.

"Evet, efendim, taştaki çentiği fark ettik. Buradan geçen birinin yapmış olduğunu düşünüyorum."

Taş gri renkteydi, fakat bir madeni para büyüklüğündeki bir noktası beyaza kesmişti. Yakından bakıldığında yüzeyine keskin bir nesneyle çentik atıldığı anlaşılıyordu.

"Bunu yapan epey güç sarf etmiş olmalı," dedi Holmes düşünceli bir edayla. Bastonuyla kaya tabakasına hiç iz bırakmaksızın birkaç defa vurdu. "Evet, sert bir darbeyle olmuş. Üstelik tuhaf bir yerde. Yukarıdan değil, aşağıdan vurulmuş. Zira korkuluğun alt tarafında olduğunu görebilirsiniz."

"Fakat cesetten en az beş metre uzaklıkta."

"Evet, cesetten beş metre uzaklıkta. Olayla hiçbir ilgisi olmayabilir ama yine de dikkate değer bir ayrıntı. Burada öğrenebileceğimiz başka bir şey olduğunu sanmıyorum. Hiç ayakizi olmadığını mı söylemiştiniz?"

"Zemin kaya gibi sertti efendim, hiçayakizi yoktu."

"O halde artık gidebiliriz. Önce malikâneye gidip bahset-

tiğiniz silahlara bir bakalım. Sonra Winchester'a gideceğiz, zira soruşturmaya devam etmeden önce Bayan Dunbar'ı görmek istiyorum."

Bay Neil Gibson henüz şehirden dönmemişti ama evde o sabah bize uğramış olan evhamlı Bay Bates'i bulduk. Bundan şeytani bir zevk duyarak bize işvereninin serüven dolu yaşamı boyunca biriktirmiş olduğu değişik şekil ve ebatlardaki ateşli silahlardan oluşan heybetli silah koleksiyonunu gösterdi.

"Onun kişiliğine ve yöntemlerine az çok aşina olan herkesin tahmin edebileceği üzere, Bay Gibson'ın pek çok düşmanı vardır," dedi. "Yatarken başucundaki çekmecede dolu bir silah bulunduruyor. Ruhu şiddet duygusuyla dolu, efendim, hepimizi zaman zaman korkutmuştur. Rahmetli hanımefendiyi sık sık dehşete düşürdüğünden eminim."

"Ona karşı fiziksel şiddete başvurduğuna hiç tanık oldunuz mu?"

"Hayır, oldum diyemem. Fakat bir o kadar kötü sözler işittim, soğuk, buz gibi, aşağılayıcı sözler, hem de hizmetçilerin önünde."

Malikâneden çıkıp istasyona doğru yürüdüğümüz sırada, "Milyonerimizin özel hayatı pek parlak gözükmüyor," dedi Holmes. "Evet, Watson, bir yığın veri geçti elimize, bunların bir kısmı yeni, yine de bir sonuca varmamıza daha epeyce var gibi gözüküyor. Bay Bates işverenine karşı gizleme ihtiyacı bile duymadığı bir nefret besliyor olmasına karşın, söylediklerinden ölüm haberinin geldiği sırada adamın kütüphanede olduğunu anladım. Akşam yemeği saat 8:30'daydı ve o zamana dek her şey normal gözüküyordu. Ölüm haberinin akşam geç bir saatte geldiği doğru, fakat trajedi kesinlikle notta belirtilen saatte gerçekleşti. Bay Gibson'ın saat beşte şehirden döndükten sonra dışarı çıktığına dair elimizde hiçbir veri yok. Beri yandan, anladığım kadarıyla Bayan Dunbar köprüde Bayan Gibson'la buluşmak için randevulaştığını kabul ediyor. Avukatı ona savunma hakkını saklamasını tav-

siye etmiş olduğu için, bundan başka bir şey de söylemiyor. Bu genç hanıma sormamız gereken hayati önemde birkaç soru var, bunların cevabını almadan kafam rahat etmeyecek. Doğrusu eldeki bütün verilerin onun aleyhinde gözüktüğünü kabul etmem gerekir, tek bir şey dışında."

"Nedir o Holmes?"

"Tabancanın onun gardırobunda bulunması."

"Hadi ama Holmes!" diye haykırdım. "Bütün bunların arasında bana en aleyhte gelen kanıt buydu."

"Hayır, Watson, bence aleyhte olduğunu söylememiz doğru olmaz. Daha bu vakaya şöyle üstünkörü göz attığım anda bile bu bana pek garip gelmişti, şimdi daha derine indiğimde bütün umudumu bağladığım yegâne dayanak noktası haline geldi. Tutarlılık aramalıyız, Watson. Tutarlılığın olmadığı yerde aldandığımızdan şüphelenmeliyiz."

"Doğrusu seni anladığımı pek söyleyemeyeceğim."

"Pekâlâ, Watson, şimdi bir an için seni bir plan dâhilinde rakibinden kurtulmaya çalışan soğukkanlı bir katil olarak farz edelim. Cinayeti planladın. Bir not yazdın. Kurbanın geldi. Silahın var. Suçu gerçekleştirdin. İşi ustalıkla tamamladın. Şimdi bana, suçu böyle ustalıkla gerçekleştirdikten sonra, silahını onu sonsuza dek saklayabilecek sazlığa fırlatıp atmak yerine nasıl olup da elinde unuttuğunu ve onu evine kadar elinde taşıyıp polislerin ilk bakacağı yer olan gardırobuna koyarak neden bütün işi mahvettiğini açıklayabilir misin? Bu kadar acemice hareket etmiş olması bana olasılık dâhilinde gözükmüyor."

"O anın heyecanıyla..."

"Hayır, Watson, hayır. Bunun mümkün olabileceğini zannetmiyorum. Eğer bir suç önceden soğukkanlılıkla planlanıp tasarlandıysa, nasıl örtbas edileceğinin de mutlaka düşünülüp plana dâhil edilmiş olması gerekir. Bu nedenle ortada ciddi bir yanılgının söz konusu olduğunu umuyorum."

"Eğer öyleyse açıklamamız gereken çok şey var demektir."

"Eh, o halde biz de bunları açıklamaya koyuluruz. Bakış açın bir kez değişti mi, Watson, artık aleyhte gözüken şeyler seni gerçeğe götüren birer ipucu haline gelir. Mesela şu tabanca meselesi. Bayan Dunbar bu konuda eldeki verilerin işaret ettiği şeyi, varılmış olan genel kanıyı tümüyle reddediyor. Şimdi bu durumu geliştirdiğimiz teorinin ışığında yeniden değerlendirecek olursak, bu konuda gerçeği söylediği sonucuna varmamız gerekir. Bu durumda silahı onun gardırobuna başkası koydu. Peki, bu kişinin bunu yapmaktaki amacı neydi? Suçu onun üzerine atmak. O halde gerçek suçlu bu kişi miydi? Görüyorsun Watson, bir anda nasıl da verimli bir noktaya geldik."

O sırada formaliteler halen tamamlanmamış olduğundan, geceyi Winchester'da geçirmek zorunda kaldık, fakat ertesi sabah, savunma makamının teslim edildiği istikbali parlak avukat Bay Joyce Cummings'in refakatinde genç hanımı hücresinde görmemize izin verildi. Bütün duyduklarımdan sonra karşımda güzel bir kadın bulmayı beklemiştim, fakat Bayan Dunbar bende öylesi bir etki yaratmıştı ki, fiziksel beğeninin çok daha ötesine geçen, hiçbir zaman unutamayacağım bir etkiydi bu. Ona baktığım zaman o güçlü, buyurgan milyonerin nasıl olup da onda kendisinden daha güçlü bir şey, kendisini yönetebilecek, yönlendirebilecek kadar güçlü bir şey bulabildiğini anlama fırsatı buldum. Zira öylesine yoğun, emreden, güzel ve manalı bir yüzü vardı ki şaşırtıcı kudretini açığa vuruyor, onu gözler önüne seriyordu. Yüzüne bakıldığında her ne kadar insanda fevri davranışlarda bulunabileceği izlenimi uyansa da, aynı zamanda ruhunda gücünü hep iyilik yararına kullanmasını sağlayan soylu bir yan olduğu seziliyordu. Uzun boylu ve esmerdi, asil, emredici bir edası vardı. Beri yandan, koyu gözlerindeki adeta kapana kısıldığını, çok geçmeden av olacağını sezen bir hayvanı andıran çaresiz, beklenti dolu bakışları bu emredici edasıyla tezat

oluşturuyordu. Ancak şimdi şöhretli dostumun yardım etmek amacıyla kendisini ziyarete geldiğini görünce solgun yanaklarına bir parça renk gelmiş, içinde beliren umut ışığı bize çevirdiği bakışlarında parıldamaya başlamıştı.

Alçak, sarsılmış bir sesle, "Herhalde Bay Neil Gibson aramızda geçenlere değinmiştir?" diye sordu.

"Evet," dedi Holmes. "Hikâyenin bu kısmına girerek kendinize acı çektirmeniz gerekmiyor. Zira sizi gördükten sonra Bay Gibson'ın bu konuda doğruyu söylediğinden kuşkum kalmadı; gerek üzerinde kendisinin anlattığı gibi bir etkinizin olduğuna, gerek onunla masumane bir ilişkiniz olduğuna inanmaya hazırım. Fakat söyler misiniz, neden mahkemede her şeyi olduğu gibi anlatmadınız?"

"Buna gerek görmedim, böylesi bir suçlamadan yakayı sıyırma şansının olmadığını düşünüyordum. Ailenin özel yaşamına dair kimi tatsız gerçekleri ortaya sermek istemiyordum, bu yüzden beklemeye karar verdim, belki gerçekler kendiliğinden açığa çıkar diye düşündüm. Fakat şimdi görüyorum ki, gerçeklerin açığa çıkması bir yana, hakkımdaki suçlamalar daha da ciddi bir hal aldı."

"Sizden istirham ediyorum, sevgili genç bayan," dedi Holmes, sesi içten bir haykırış taşıyordu. "Lütfen, böylesi boş umutlara kapılıp kendinizi aldatmayın. Şu anda her şeyin aleyhimize işlediği ve kazanmak için yapabileceğimiz her şeyi yapmamız gerektiği konusunda avukatınız Bay Cumnings sizi temin edecektir. Şayet içinde bulunduğunuz durumun vahametini görmezden gelmeye devam ederseniz, kendinize çok büyük bir haksızlık yapmış olacaksınız. Bu nedenle lütfen gerçeğe ulaşmam için bana yardımcı olun."

"Sizden hiçbir şeyi gizlemeyeceğim."

"O halde lütfen Bay Gibson'ın eşiyle aranızda tam olarak nelerin geçtiğini anlatın."

"Benden nefret ederdi, Bay Holmes. Ruhunda egzotik iklimlere özgü alev alev yanan bir ateş taşıyan, bütün duygu-

larını işte böylesi bir yoğunlukla, böylesi bir tutkuyla yaşayan birisiydi. Kalbi hep uç duygularda dolaşırdı, bir insanı ya bütün kalbiyle sever, ya da ondan bütün kalbiyle nefret ederdi. Ve kocasını ne kadar seviyorsa, benden de aynı ölçüde nefret ediyordu, sanki bana olan nefreti, kocasına olan aşkından besleniyordu. Muhtemelen onunla ilişkimizi yanlış anlamıştı. Bu konuda ona haksızlık etmek istemezdim, fakat kocasına karşı öylesine güçlü bir bedensel tutku besliyordu ki, onunla aramızdaki ruhani, manevi bağı ve onun üzerindeki etkimi olumlu bir yönde kullanmak istediğimi anlayamadı-ğını, böyle şeyleri zihninde tasavvur edemediğini, idrak edemediğini düşündüm. Fakat şimdi görüyorum ki yanılmışım. Bir huzursuzluk kaynağı olduğum o evde kalmaya devam etmemi mazur gösterebilmem mümkün değil, beri yandan, oradan gitseydim de söz konusu huzursuzluk ortadan kalkmayacaktı."

"Şimdi, Bayan Dunbar," dedi Holmes, "sizden o akşam tam olarak ne olduğunu anlatmanızı istiyorum."

"Bildiğim kadarını anlatabilirim, Bay Holmes, fakat bunları ispat etmem mümkün değil. Çünkü bazı şeyler var ki, bunları size açıklayabilmemin ya da bunlara herhangi bir açıklama getirebilmemin mümkünü yok."

"Belki bana gerçekleri anlatırsanız onlara açıklama getirebilirim."

"Peki, o halde, size önce neden olay esnasında Thor Köprüsü'nde olduğumu anlatayım. O sabah Bayan Gibson'dan bir not almıştım. Not derslikteki masanın üzerine bırakılmıştı, bırakan kişinin Bayan Gibson'ın kendisinin olup olmadığını bilemiyorum. Notta akşam yemeğinden sonra kendisiyle buluşmamı rica ediyor, bana söylemek istediği önemli bir şeyin olduğunu, bundan kimsenin haberinin olmamasını istediğini, bu nedenle cevabımı bahçedeki güneş saatinin altına bırakmamı yazıyordu. Ayrıca notu derslikteki şöminenin ateşine atarak imha etmemi istiyordu. Dediğini yaparak

notu şöminenin ateşinde imha ettim, fakat neden böylesi bir gizliliğe ihtiyaç duyduğunu anlayamadım. Aklıma gelen tek açıklama görüşmemizden kocasının haberinin olmasını istemediğiydi, zira ondan çok korkuyordu. Bay Gibson zaman zaman ona öyle kötü davranıyordu ki, bu davranışlarından ötürü ben de pek çok kez kendisine kızmıştım."

"Size gönderdiği notu yakmanızı istemiş olmasına karşın, kendisi sizden aldığı notu özenle sakladı, öyle mi?"

"Evet, öldüğü sırada onu elinde tuttuğunu öğrenince çok şaşırdım."

"Peki, daha sonra ne oldu?"

"Notuna verdiğim cevapta ona söz vermiş olduğum gibi buluşma yerine gittim. Köprüye vardığımda orada beni bekliyordu. Doğrusu bu zavallı yaratığın benden nasıl nefret ettiğini o ana dek fark edememiştim. Sanki delirmiş gibiydi; şimdi düşününce gerçekten de akıl sağlığının pek yerinde olmadığı kanaatine varıyorum. Zira anlaşılan o zamana dek bana göstermiş olduğu yüzünün arkasında, benliğinin derinliklerinde öylesine bir dürtü varmış ki alabildiğine tuhaf, takıntılı ve delilere özgü bu dürtü gerçek duygularını intikam günü gelene dek onca zaman boyunca şaşırtıcı bir ustalıkla gizlemesini sağlamıştı. Ruhunda alev alev yanan bir nefret duygusu beslediği bir kimseyle her gün yüz yüze gelip de hiçbir defasında en ufak bir rahatsızlık, huzursuzluk belirtisi bile göstermemesi başka nasıl açıklanabilir? Söylediği şeyi size aktarmak istemiyorum. O zamana dek içinde taşımış olduğu nefret koru ansızın açığa çıkıp alev almış, korkunç sözlerle dışa vurulmuştu. Söylediklerine cevap bile vermedim, veremedim. O anda gerçekten korkunç bir hali vardı. Elimle kulaklarımı kapatıp koşarcasına oradan uzaklaştım. Onu bıraktığımda olduğu yerde dikilmiş, arkamdan bana haykırırcasına lanetler okumaya devam ediyordu."

"Ceset daha sonra nerede bulunmuştu?"

"Onu bıraktığım yerin birkaç metre uzağında."

"Bu durumda, eğer siz yanından ayrıldıktan kısa süre sonra hayatını kaybetmiş olduğunu varsayacak olursak, mantıken silah sesini duymuş olmanız gerekir?"

"Hayır, hiçbir ses duymadım. Fakat bu olay beni öylesine korkutmuştu ki bir an önce oradan uzaklaşıp kendimi sessiz, dingin odama atmak istiyordum; o sırada benliğimi meşgul eden yegâne düşünce buydu. Bu nedenle yakınımda olan herhangi bir şeyi fark edebilecek bir durumda değildim."

"Odanıza döndüğünüzü söylüyorsunuz. Ertesi sabaha kadar bir daha çıktınız mı odanızdan?"

"Evet, bu zavallı yaratığın ölüm haberi gelince diğerleriyle birlikte dışarı koşturdum."

"Bay Gibson'ı gördünüz mü?"

"Evet, onu gördüğümde olay yerinden dönmüş, doktor ile polis çağırmıştı."

"Sarsılmış, allak bullak olmuş gibi bir hali var mıydı?"

"Bay Gibson güçlü, soğukkanlı birisidir. Ne olursa olsun, duygularını asla dışarı vurmaz. Ama onu iyi tanıyan birisi olarak olaydan bir hayli etkilenmiş olduğunu söyleyebilirim."

"O halde şimdi en önemli konuya gelelim. Odanızda bulunan şu tabanca. Onu daha önce hiç görmüş müydünüz?"

"Hayır, yemin ederim ki görmedim."

"Ne zaman bulunmuştu?"

"Ertesi sabah, polis evin içinde arama yaparken."

"Kıyafetlerinizin arasında mıydı?"

"Evet, gardırobumda, yerde. Kıyafetlerimin altında."

"Herhalde oraya ne zaman konulduğuna dair bir tahmin yürütemezsiniz?"

"Önceki sabah orada olmadığını biliyorum."

"Bunu nereden biliyorsunuz?"

"Çünkü o sabah gardırobu düzenlemiştim."

"O halde tamamdır. Birisinin suçu sizin üzerinize atmak amacıyla odanıza girip silahı dolabınıza koymuş olduğundan artık emin olabiliriz."

"Evet, öyle olmuş olmalı."

"Peki ama ne zaman?"

"Ya yemek sırasında ya da çocuklarla birlikte derslikte olduğum sırada olmuş olabilir."

"Notu da çocuklarla derslikte olduğunuz sırada almıştınız, değil mi?"

"Evet, bütün sabahı orada geçirdim."

"Peki, teşekkürler Bayan Dunbar. Soruşturmada bana faydası dokunabilecek başka bir şey var mı?"

"Hayır, aklıma gelen bir şey yok."

"Köprünün taş duvarı üzerinde güçlü darbelerle vurularak oluşturulduğu anlaşılan bir iz vardı, cesedin hemen karşısında bulunan taş duvar simetrik bir biçimde çentiklerle çizilmişti. Bununla ilgili olarak aklınıza gelen herhangi bir açıklama var mı?"

"Herhalde sadece bir tesadüften ibarettir."

"Manidar gözüküyor Bayan Dunbar, bir hayli manidar gözüküyor. Bu iz nasıl oluyor da tam olay mahallinde, tam olayın gerçekleştiği sırada ortaya çıkıyor?"

"Fakat onu ortaya çıkaran ne olabilir ki? Bahsettiğiniz türden bir iz ancak çok güçlü bir darbeyle meydana gelmiş olabilir."

Holmes cevap vermedi. Ansızın o solgun, canlı suratı yine o gergin, insanda içinde bulunduğu mekândan koparak uzaklara gittiği izlenimini uyandıran ifadeye bürünmüştü. Onunla yaşadıklarımın sonucunda bu ifadenin dehasının bütün ihtişamıyla açığa çıkmak üzere olduğu zamanlara özgü olduğunu anlamıştım. O anda bir bilmeceyle cebelleştiği o kadar açıktı ki, hiçbirimiz konuşarak alabildiğine yoğun bir dikkatle içine gömülmüş olduğu sessizliği bozmaya cesaret

edemedik. Avukat, mahkûm ve ben öylece oturup onu izledik. Sonra ansızın sabırsız bir devinimle yerinden fırladı, sanki içi içine sığmıyor, bir an önce harekete geçmek istiyordu.

"Gel Watson, gel!" diye haykırdı.

"Ne oldu Holmes?"

"Siz bana aldırmayın, sevgili bayan. Yakında benden haber alacaksınız, Bay Cummings. Adalet tanrısının da yardımıyla bu davayı öyle bir noktaya getireceğim ki bütün İngiltere çalkalanacak. Yarın sizi haberdar edeceğim, Bayan Dunbar, o zamana dek içinizi rahat tutabilirsiniz, zira size kara bulutların dağılmaya başladığını ve çok yakında gerçeğin güneşinin belirerek ortalığı aydınlığa boğacağından bir hayli umutlu olduğumu gönül rahatlığıyla belirtebilirim."

Aslında Winchester'dan Thor Köprüsü'ne gitmemiz pek uzun sürmemişti, ne var ki o sırada öyle bir haldeydik ki, bu yolculuk bir an önce sona ermesini beklediğimden bana uzun, sabırsızlık içerisinde kıvrandığı her halinden belli olan Holmes'a ise anlaşılan sonsuz gibi gelmişti. Zira bir türlü bulunduğu yerde rahat edemiyor, ya vagonun içinde volta atıp duruyor ya da uzun, devingen parmaklarıyla yanındaki minderlere vurarak ritim tutuyordu. Ne var ki ineceğimiz istasyona yaklaştığımız sırada birdenbire gelip karşıma oturdu, kompartımanımız birinci sınıf olduğundan bir hayli genişti, ellerini dizlerimin üzerine koyup muzip bir bakışla gözlerini gözlerime dikti.

"Watson," dedi, "sen böyle yolculuklara silahsız çıkmazdın, öyle değil mi?"

Zihni bir sorunla meşgul olduğu zamanlar güvenlik meselesi aklına gelmezdi, bu nedenle yanımda revolver tabancamı bulundurmam birden çok kez ikimizin de hayatını kurtarmıştı. Ona bunu hatırlattığımda, "Evet, evet, bu konuda ihmalkâr davrandığımın farkındayım," dedi, "fakat söyle, yanına tabancanı aldın mı?"

Küçük fakat kullanışlı silahımı arka cebimden çıkardım. Holmes sürgüyü açtı, kurşunları çıkardı ve silahı dikkatle incelemeye koyuldu.

"Ağır," dedi, "boyutuna göre bayağı ağır."

"Evet, sıkı bir işçiliğin ürünü."

Bir anlığına susarak derin derin düşündü.

"Biliyor musun, Watson," dedi, "senin tabancanın soruşturduğumuz konuyla doğrudan ilişkisi olduğunu düşünüyorum."

"Herhalde şaka yapıyorsun Holmes."

"Hayır, Watson, gayet ciddiyim. Önümüzde bir deney var. Şayet bu deney istediğim şekilde sonuçlanırsa her şey açığa çıkacak. Söz konusu deneyin en önemli unsuru da senin tabancan olacak. Bir kurşunu çıkardım. Şimdi geri kalan beş tanesini koyup emniyet kilidini açacağız. İşte! Böylece ağırlığı arttırdık ve elimizde daha iyi bir taklit oldu."

Holmes'un aklından ne geçtiğine dair hiçbir fikrim yoktu, o da bu konuda beni aydınlatmak yerine Hampshire İstasyonu'na gelene dek öylece oturup düşüncelere daldı. Trenden indikten sonra iki kişilik külüstür bir arabaya atladık, on beş dakika sonra güvenilir dostumuz çavuşun evindeydik.

"İpucu mu dediniz, Bay Holmes? Nedir bu?"

"Her şey dostum Watson'un tabancasının ne yapacağına bağlı," diye cevapladı dostum. "İşte burada. Şimdi, çavuş, acaba bana on metrelik bir ip bulabilir misiniz?"

Kasabadaki dükkândan kalın bir ip yumağı aldık.

"Zannedersem ihtiyacımız olan tek şey buydu," dedi Holmes. "Şimdi, çavuş, müsaadenizle yola koyulmamız gerekiyor, umuyorum yolculuğumuzun son aşaması olacak bu."

Batmakta olan güneş genişçe bir açıklıkta uzanan Hamsphire'in üzerinde yer değiştiriyor, sonbahara özgü muhteşem bir görsel ziyafet sunuyordu. Ona pek çok kez mesafeli, kuşkulu bakışlar yönelterek dostumun aklı başında biri oldu-

ğundan kuşkusu olduğunu açığa vurmuş olan çavuş bu sırada yalpalaya yalpalaya yanımızda yürüyordu. Suç mahalline yaklaştığımız sırada dostum her zamanki serinkanlı halinden çıkmış, hakikate yaklaşmış olmanın heyecanına kapılmıştı.

Ona söylemiş olduğum bir şeye cevaben, "Evet, Watson," dedi. "Daha önce hedefi ıskaladığımı sen de gördün. Böyle şeylerde içgüdümü takip ederim, ne var ki içgüdüm zaman zaman beni aldatıyor. Bayan Dunbar'ın hücresindeyken zihnimde ansızın bir şimşek çaktı, o anda düşündüğüm şey kuşkuya yer bırakmayacak apaçık bir gerçek gibi gözüktü bana. Gel gör ki parlak bir zihne sahip olmanın böyle bir dezavantajı var, bir soruna dair birbirinden farklı pek çok açıklama bulup geliştirince, doğal olarak bunların bir kısmı yanlış çıkıyor. Fakat yine de Watson, yine de... Eh, denemekten bir zarar çıkmaz, öyle değil mi?"

Yürürken ipin bir ucunu sıkıca tabancanın kabzasına bağladı. Şimdi trajediye sahne olan yere gelmiştik. Holmes çavuşun da yardımıyla cesedin bulunduğu noktayı saptayıp işaretledi. Sonra fundalar ve eğreltiotlarının arasını büyükçe bir taş bulana dek aradı. Taşı alıp ipin boş ucuna bağladı ve suyun üzerinde sallanacak şekilde korkuluktan aşağı sarkıttı. Sonra köprünün kenarından biraz uzaklaşarak cinayetin gerçekleştiği noktaya gelip durdu; bir ucuna elinde tuttuğu tabancanın, öteki ucuna korkuluktan aşağı sarkan taşın bağlı olduğu ip iyice gerilmişti.

"İşte şimdi!" diye haykırdı.

Bu sözü söylediği sırada tabancayı başının hizasına kadar kaldırmış, sonra birdenbire onu elinden bırakmıştı. Tabanca onu çeken taşın ağırlığıyla bir an içinde fırlayıp gitmiş ve taş korkuluğa hızla çarpıp onu çatırdattıktan sonra suya gömülüp kaybolmuştu. O suya düşmeden Holmes taşın önünde diz çökmüştü, umduğunu bulduğunu gösteren sevinç dolu bir çığlık attı.

"Bundan daha iyi bir canlandırma olabilir mi?" diye haykırdı. Parmağıyla taş korkulukta meydana gelen, onun alt kenarındakiyle aynı şekil ve ebatta olan çentiği işaret ederek, "Gördün mü, Watson, tabancan bilmeceyi çözdü!" dedi.

Doğrulup şaşkınlıktan afallamış çavuşa dönerek, "Bu akşam otelde kalacağız," dedi. "Hiç kuşkusuz, şimdi bu iş için uygun bir kanca bularak dostumun silahını kolayca sudan geri çıkabilirsiniz. Bu işi yaparken ayrıca az önce suya düşenlerin yanında bulunan ve o kindar kadının kendi suçunu örtbas edip masum birinin üzerine cinayet suçu yüklemek için kullanmış olduğu bir tabanca, bir ip ve bir ağırlık daha bulacaksınız. Bay Gibson'a onu yarın sabah göreceğimi bildirebilirsiniz, Bayan Dunbar'ı aklamak için gereken işlemleri o zaman gerçekleştireceğiz."

Akşamın ilerleyen saatlerinde, oteldeki odamızda oturup pipolarımızı tüttürdüğümüz sırada Holmes olan biteni bana açıkladı.

"Korkarım, Watson," dedi, "Thor Köprüsü gizemini tuttuğun kayıtlara geçirerek şöhretimi arttıramayacaksın. Zira bu soruşturmada zihnim biraz ağır işledi, ayrıca sanatımın temeli olan ve hayal gücü ile gerçeğin harmanlanmasıyla oluşan unsur eksikti. Taştaki çentiğin çözüme ulaşmak için yeterli bir ipucu olduğunu ve bu nedenle sonuca daha önceden ulaşmam gerektiğini itiraf etmem gerekir.

Doğrusu bu mutsuz kadının alabildiğine derin, kurnazca işleyen bir zekâya sahip olduğunu kabul etmemiz gerekir, bu nedenle kurduğu komployu ortaya çıkarmak kolay değildi. Başımızdan geçen onca serüvenin içerisinde, sapkın bir sevginin nelere yol açabileceğini gözler önüne seren, böylesine ilginç bir örneğin daha olduğunu zannetmiyorum. Anlaşılan kocası ile Bayan Dunbar'ın arasında fiziksel bir şeyin olması onun için bir şey değiştirmiyordu, kocası üzerinde manevi bir etkisinin olması da onun için aynı ölçüde affedilmez bir şeydi. Kocasının esasında ona abartılı sevgisini

bitirmek amacıyla takındığı sert tutumdan, kaba sözlerden dolayı bu masum kadını suçladığına hiç şüphe yok. Aklına gelen ilk çözüm hayatını sonlandırmaktı, ikincisiyse bunu onu herhangi bir ani ölümden çok daha kötü bir kadere mahkûm edecek bir şekilde yapmaktı.

Takip etmiş olduğu adımlara bakacak olursak, nasıl dâhiyane bir zekâyla hareket etmiş olduğunu açık bir biçimde görebiliriz. İlk olarak Bayan Dunbar'ın suç mahallini onun belirlediğini gösteren bir not yazmasını sağladı. Bunun ortaya çıkmasından korktuğu için, işi garantiye almak adına onu son ana dek elinde tuttu. İşte tek başına bunun bile kuşkularımı çok daha önceden uyandırmış olması gerekirdi.

Daha sonra kocasının silahlarından birini aldı, bildiğin gibi hâlihazırda evde bir silah deposu vardı ve onu kendini öldürmek üzere sakladı. Bu silahın bir benzerini de içinden bir kurşun eksiltip (ki böyle bir şeyi ormanda hiç dikkat çekmeksizin yapabilirdi) Bayan Dunbar'ın gardırobuna koydu. Sonra kendi silahından kurtulmak için dâhiyane bir plan tertiplediği o köprüye gitti. Bayan Dunbar geldiğinde bütün nefretini açığa vurdu ve Bayan Dunbar arkasını dönüp gittiğinde o korkunç planını tamamladı. İşte bütün halkalar yerli yerinde, zincir tamamlandı. Şimdi gazeteler gölün neden en başta taranmadığını sorabilirler, her şey aydınlığa çıktıktan sonra akıllılık taslamak kolaydır, ayrıca neyi nerede arayacağını bilmiyorsan sazlıkla kaplı bir su birikintisini taramak hiç de kolay değildir. Evet, Watson, böylece olağanüstü bir kadına ve aynı zamanda çevresine dehşet saçan, güçlü ve sert bir adama yardım etmiş olduk. Şayet ileride güçlerini birleştirirlerse ki bu da ihtimal dışı bir şey gibi gözükmüyor, öyle zannediyorum ki Bay Neil Gibson acıların insanı nasıl olgunlaştırdığını iş dünyasına kanıtlayabilir."

Emekleyen Adam Macerası

Bay Sherlock Holmes, Profesör Presbury hakkında Londra'nın seçkin çevrelerinde yirmi yıldan uzun süredir konuşulagelen ve üniversiteyi rahatsız eden, hiç alışık olmadığımız türden çirkin dedikoduları herkese duyurmam için bir an önce yayınlamam gerektiğini düşünürdü. Ama bunu yapabilmem için belirgin birtakım engeller vardı, bu merak edilen olayla ilgili gerçek hikâye arkadaşımla ilgili pek çok kaydın saklı olduğu teneke kutudaydı. Şimdi nihayet Bay Holmes'un mesleğini icra etmeyi bırakıp emekli olmadan önce üzerinde çalıştığı son birkaç davadan biri olan bu olayla ilgili gerçekleri araştırmak için izin alabildik. Buna rağmen hâlâ ihtiyatlı ve belli bir gizlilik içinde olmamızı gerektiren sebepler var.

Holmes'un kısa ve anlamlı mesajlarından birini aldığımda 1903 Eylülü başlarında bir pazar akşamıydı: *Eğer uygunsan bir an önce gel ve uygunsa öylece gel. S.H.* Görüşmelerimizin son günlerine özgü alışılmadık bir durumu vardı. Alışkanlıkların adamıydı, sınırlı ve bir noktada toplanmış alışkanlıklardı bunlar, zaman içinde ben de bunlardan biri haline gelmiştim: Artık gelenek olmuş keman, pipo tütünü, eskimiş siyah pipo, fihrist ve bağışlanması daha zor olan benzer başka şeyler gibi. Aktif çalışma gerektiren bir iş ve metanetine güvenilecek bir arkadaşa ihtiyacı olduğu zaman-

larda, rolüm belliydi. Ama bundan başka kullanışlı olduğum alanlar da vardı. Holmes'un aklının biley taşı gibiydim. Ona ilham veriyordum. Yanımdayken sesli düşünmekten hoşlanıyordu. Konuşurken benden çok karyolasına konuşur gibi olsa da, benim kayıt tutup araya girmem bir alışkanlık olmuştu ve bir şekilde faydalı da olduğundan, gerekli gibiydi. Kafamda belli bir yöntemsel duraksama ve yavaşlama olduğunda rahatsız oluyor, bu rahatsızlık heyecana kapılıp kendi sezgilerini ateşli bir şekilde daha bir canlılıkla ve çabucak söylemesine yol açıyordu. Beraberliğimizde naçizane rolüm işte böyleydi.

Baker Caddesi'ne vardığımda, piposu ağzında, dizleri koltuğun üstünde dertop olmuş ve kaşları düşünmekten iz yapmıştı. Can sıkıcı, onu rahatsız eden bir sorunla uğraştığı belliydi. Yarım saat orada bulunmamla ilgili hiçbir farkındalık belirtisi göstermedikten sonra, eliyle her zaman oturduğum eski koltuğu işaret etti. Hayal âleminden geri döndüğünü belli eder bir başlangıçla ve her zamanki havai gülümseyişiyle bir zamanlar benim de evim olan bu yere iyi ki geldiğimi söyledi.

"Bu dalgınlık anımı umarım bağışlarsın, sevgili Watson," dedi. "Son yirmi dört saatte bazı dikkat çekici duyumlar aldım ve daha genel çıkarımlar yapmama sebep oldular. Dedektiflik mesleğinde köpeklerin nasıl kullanılacağına dair küçük bir monografi yazmak ile ilgili ciddi düşüncelerim var."

"Mutlaka, Holmes, ama bu konuda daha önceden yapılmış araştırmalar var," dedim. "İz sürmekte kullanılan tazılar, hafiye köpekleri..."

"Hayır, hayır, Watson, olayın bu yönü zaten biliniyor. Ama daha hassas bir konu var, hatırlayacaksın, senin duygusal tarzının yardımıyla, *Kızıl Kayınlar*(*) vakasında bir çocuğun düşünüş şeklini izleyerek kendini beğenmiş ve çok saygın

---

(*) Öykü, *Sherlock Holmes Bütün Maceraları* dizisinde yayımladığımız *Sherlock Holmes'un Maceraları* adlı kitapta yer almaktadır.

babasının kanuna aykırı davranışları hakkında suç tespiti yapabilmiştim."

"Evet, çok iyi hatırlıyorum."

"Benim köpeklerle ilgili düşüncem de bununla karşılaştırılabilir gibi. Bir köpek ailenin yaşantısını yansıtır. Kasvetli bir ailede yerinde duramayan bir köpeği kim görmüştür, ya da mutlu bir ailede mutsuz bir köpeği? Ters insanların ters köpekleri olur, tehlikeli insanların da tehlikeli köpekleri. Ve onların hali diğerlerininkini yansıtabilir."

Kafamı salladım. "Tabii ki, Holmes ama bu genelleme yapılması biraz güç bir konu değil mi?" dedim.

Piposunu doldurdu ve yerine oturdu, yorumumu hiç umursamamış görünüyordu.

"Söylediğim şeyin pratik uygulaması, şu anda üzerinde olduğum soruşturmadaki meseleye çok yakın. Tam bir arapsaçı olduğunu biliyorsun, ucundan tutulabilecek bir taraf arıyorum. Bir açık uç da şu sorunun cevabında: Profesör Presbury'nin köpeği Roy, neden onu ısırmaya çalışsın?"

Bir hayal kırıklığıyla sandalyeme geri çöktüm. Bu kadar önemsiz bir soru için mi işlerimden alıkonulmuştum? Holmes karşıdan bana bakıyordu.

"Hep aynısın Watson!" dedi. "En önemli meselelerin altında çok küçük sebepler vardır. Ama işin garip tarafı, aklı başında, yaşı geçkin bir felsefeci (Presbury'yi duymuşsundur elbette, meşhur Camford(*) fizyolojisti?) böyle bir adam, arkadaş gibi olduğu sadık köpeği tarafından, neden iki kere saldırıya uğramış olsun? Sen bundanne anlıyorsun?"

"Köpek saldırgandır."

"Evet, bunu da göz önünde bulundurmak lazım. Ama başka hiç kimseye saldırmıyor, sahibine de birkaç çok özel durum dışında hiç rahatsızlık vermiyor. Şaşırtıcı, Watson, çok

---

(*) İngiltere'nin en köklü iki üniversitesi olan Cambridge ve Oxford'un adlarının birleştirilmesiyle üretilmiş bir ad.

şaşırtıcı. Ama genç Bay Bennett zamanından önce geldi, eğer kapı zilini çalan oysa. O gelmeden önce seninle daha uzun konuşabilmeyi istiyordum."

Merdiven çabucak çıkıldı, kapıya istekle vuruldu, bir an sonra yeni müşterimiz kendini gösterdi. Uzun boylu, yakışıklı, otuz yaşlarında, iyi giyimli, zarif bir adamdı ama üzerinde kendine güvenen bir dünya adamı yerine öğrenci misali bir çekingenlik vardı. Holmes'la el sıkıştıktan sonra, biraz da şaşırmış gibi bana baktı.

"Bu mesele çok hassas Bay Holmes," dedi. "Toplumdaki yerimi ve özel olarak Profesör Presbury'ye yakınlığımı göz önünde bulundurun. Bir üçüncü kişin yanında onun hakkında konuşmayı pek uygun bulmuyorum."

"Hiç çekinmeyin, Bay Bennett. Doktor Watson'un bu konuda karar verme yetkisi tamdır, sizi temin ederim ki bu tür bir yardımcıya ihtiyacım olacağını düşünüyorum."

"Nasıl isterseniz, Bay Holmes. Bu konuda bazı çekingenliklerim olduğunu eminim anlayacaksınızdır."

"Watson, bu beyefendinin, Bay Trevor Bennett'in, büyük bilim adamının profesyonel asistanı olduğunu, himayesinde yaşadığını ve tek kızıyla nişanlandığını söylediğimde bu durumu takdir edeceksin. Şurası kesin, profesör onun sadakati ve bağlılığıyla ilgili her türlü teminatı vermiştir. Ama bunun en iyi göstergesi bu garip olayı açıklığa kavuşturmak için gereken her adımı çekinmeden atmak olacak."

"Umarım, Bay Holmes. Benim de amacım bu. Bay Watson durumu biliyor mu?"

"Açıklamaya zamanım olmadı."

"O zaman yeni gelişmeleri anlatmadan önce en baştan başlamam daha iyi olacak."

"Onu ben yapayım," dedi Holmes, "böylelikle olayları doğru şekilde anladığımı gösterebilirim. Profesör, Avrupa çapında bilinen biridir Watson. Bütün hayatını akademik kariyerine adamıştır. En ufak bir skandala bile karışmamıştır. Eşini

kaybetmiş, Edith adında bir kızı var. Profesörün nerdeyse savaşçı denebilecek, olumlu ama çok erkeksi bir karakteri var. Mesele birkaç ay öncesine kadar ortaya çıkmadı.

Sonrasında hayatının akışı değişti. Altmış bir yaşında ama kıyaslamalı anatomi kürsüsünden akademi arkadaşı Profesör Murphy'nin kızı ile nişanlandı. Anladığım kadarıyla o yaşta bir adamın gireceği mantıklı bir ilişki değildi ama gençliğe olan tutkulu düşkünlüğü göze çarpıyordu, zira başka hiç kimse o kadar adanmış bir sevgili olamazdı. Hanımefendi, Alice Murphy, hem akıl hem de fizik olarak mükemmel bir kızdı, yani profesörün ona kapılması her şekilde anlaşılırdı. Ve tabii ki bu olay, kendi ailesi içinde bile hiçbir zaman tam olarak onaylanmadı."

"Biraz aşırı bir durum olduğunu düşündük."

"Kesinlikle. Aşırı, biraz saldırgan ve doğal olmayan. Bu arada, Profesör Presbury zengin biriydi ve kızın babası hiç karşı çıkmadı. Öte yandan, kızın farklı görüşleri, hâlihazırda birkaç başka talibi vardı, dünyevi olarak o kadar cazip değillerdiyse de en azından yaşları uygundu. Bütün garipliklerine rağmen kız profesörden hoşlanmış görünüyordu. Sadece yaşı bir engeldi.

Tam da o günlerde, küçük bir esrar profesörün hayatının normal akışına gölge düşürdü. Daha önce hiç yapmadığı bir şey yapmıştı. Evden ayrıldı ve nereye gittiğini hiç kimseye söylemedi. Bir gece kayıptı ve döndüğünde çok yorgun görünüyordu. Çok açık kalpli bir adam olmasına rağmen, nerede olduğuyla ilgili hiçbir imada bulunmadı. Fakat sonra işler değişti, buradaki müşterimiz, Bay Bennett, Prag'daki bir okul arkadaşından, Profesör Presbury'yle konuşma fırsatı elde edememiş olmasına rağmen aralarında görmüş olmaktan duyduğu mutluluğu dile getiren bir mektup aldı. Ailesi ancak bu şekilde profesörün nereye gitmiş olduğunu anlayabildi.

Şimdi asıl noktaya geliyorum. O günden sonra profesörün hayatında alışık olmadık değişiklikler görülmeye başladı.

Bir şeyler gizliyordu ve sinsileşmişti. Etrafındaki herkes artık onun tanıdıkları kişi olmadığı ve yüksek niteliklerini göstermesini engelleyen bir gölge altında olduğu hissine kapılmışlardı. Zekâsı bundan etkilenmemişti. Dersleri her zamanki gibi fevkaladeydi. Ama sürekli olarak yeni, tekinsiz ve beklenmedik bir şeyler vardı. Kendisine çok bağlı olan kızı, defalarca babasının taktığı maskenin ötesine geçmeye ve ilişkilerini eski haline getirmeye çalıştı. Siz, bayım, anladığım kadarıyla siz de aynısını yaptınız... ama ne yazık ki boşu boşuna. Ve şimdi Bay Bennett, biraz da siz kendi kelimelerinizle bize mektuplardan bahsedin."

"Şunu anlamalısınız Bay Watson, profesörün benden gizlediği bir şey yoktu. Oğlu ya da küçük kardeşi olsaydım ancak bu kadar güvenini kazanabilirdim. Sekreteri olarak bütün mektuplarıyla ben ilgilenirdim, onları açıp tasnif ederdim. O dönüşten sonra bütün bunlar değişti. Bana, Londra'dan pulunun altında bir çarpı işareti olan bazı mektuplar gelebileceğini söyledi. Bunları ayırmasını ve sadece kendisinin görebileceğini söyledi. Onlardan birkaç tanesinin elimden geçtiğini söyleyebilirim, E.C. ibaresi taşıyorlardı ve pek deneyimsiz bir elyazısıyla yazılmışlardı. Onlara cevap yazdı mı bilmiyorum, zira ne benim elimden geçti ne de mektuplarımızın toplandığı sepete kondu."

"Bir de kutu," dedi Holmes.

"Ah, evet, kutu. Profesör seyahatinden küçük bir tahta kutu ile döndü. Kıta Avrupası seyahati olduğunu düşündürmesi gereken tek şeydi aslında, Almanya ile ilişkilendirilebilecek eski ve hoş, oymalı şeylerdendi. Onu alet dolabına koydu. Bir gün, bir sonda ararken kutuyu inceledim. Çok sinirlenmişti ve bu beni şaşırttı, merakım için beni son derece kaba bir şekilde azarladı. Bu ilk defa oluyordu, fazlasıyla incinmiştim. Bunun bir kaza olduğunu, yanlışlıkla elimin değdiğini anlatmaya çalıştım, ama bütün gece bana dik dik bakışından aklından hiç gitmediğinin bilincindeydim." Bay

Bennett cebinden küçük bir günlük defteri çıkardı. "Bu 2 Temmuz'daydı," dedi.

"Gerçekten takdir edilecek bir şahitsiniz," dedi Holmes. "Not ettiğiniz bazı tarihlere ihtiyacım olabilir."

"Birçok başka şeyin yanında yöntemli çalışmayı da muazzam öğretmenimden öğrendim. Ondaki anormallikleri fark ettikten sonra bu durum üzerine gitmeyi görev bildim. Ve buraya kaydettiğim üzere, 2 Temmuz günü, aynı gün fakültedeki mesaisinden döndüğünde Roy ona saldırdı. 14 Temmuz'da aynı türden bir olay yaşandı, 20 Temmuz için de aynı notu düşmüşüm. Bu olaydan sonra Roy'u ahırda kapalı tutmak zorunda kaldık. Çok sevimli, sevgi dolu bir hayvandı... ama sanıyorum sıktım sizi."

Bay Bennett'in ses tonu bir serzenişte bulunur gibiydi, çünkü çok açıktı ki Holmes dinlemiyordu. Yüzü sertleşmiş, gözlerini tavana dikmiş, dalıp gitmişti. Biraz çabalayarak kendine geldi.

"Tuhaf, çok tuhaf!" diye mırıldandı. "Bu ayrıntılar benim için yeniydi, Bay Bennett. Sanırım şimdi aşağı yukarı olayların en başından beri üzerinden geçmiş olduk, değil mi? Ama bazı yeni gelişmelerden bahsettiniz."

Ziyaretçimizin kendinden memnun, aydınlık yüzü birden karardı, onu çok rahatsız ettiği belli olan bir anısını hatırlıyordu. "Sözünü ettiğim olay birkaç gece önce oldu," dedi. "Koridordan gelen boğuk sesi fark ettiğimde yatağımda uyanıktım, sabaha karşıydı. Kapımı açıp dışarı baktım. Profesörün koridorun diğer ucunda uyuduğunu belirtmem gerekiyor..."

"Tarih neydi?" diye sordu Holmes.

Ziyaretçimizin bu kadar alakasız bir sorudan rahatsız olduğu belliydi.

"Az önce söylemiştim, efendim, dün geceden bir gece önce, yani, 4 Eylül'de."

Holmes onaylar gibi başını salladı ve gülümsedi.

"Rica ederim devam edin," dedi.

"Koridorun sonunda uyuyor ve merdivene ulaşmak için benim kapımın önünden geçmesi gerekiyor. Gerçekten ürkütücü bir deneyimdi, Bay Holmes. Sinirlerimin en az komşularım kadar kuvvetli olduğunu düşünüyorum fakat gördüklerim beni sarstı. Koridorun ortasındaki tek pencereden gelen azıcık ışık dışında karanlıktı. Koridordan bir şeyin bana doğru geldiğini görebiliyordum, siyah ve büzülmüş bir şeyin. Sonra bir anda ışıkta belirdi, gördüm ki oydu. Emekliyordu, Bay Holmes... emekliyordu! Tam olarak elleri ve dizleri üzerinde değildi. Daha çok elleri ve ayakları üzerindeydi diyebilirim, yüzü de ellerinin arasına gömülüydü. Yine de kolaylıkla hareket ediyor görünüyordu. Gördüğüm manzara karşısında öyle donakalmıştım ki öne çıkıp ona yardım edebilir miyim diye sorabilmek için kapının önüne kadar gelmesi gerekti. Cevabı sıradışıydı. İleri atıldı, bana ağza alınamayacak bazı kelimeler söyledi ve beni geçip hızla merdivenden aşağı indi. Bir saat kadar bekledim ama geri dönmedi. Odasına döndüğünde gün ışımış olmalıydı."

"Pekâlâ, Watson, bunu nasıl yorumlarsın?" diye sordu Holmes, bir patoloji uzmanının nadir bulunan bir örneği gösterirken soracağı gibi.

"Bel ağrısı muhtemelen. Öyle ağrılar biliyorum ki insanı aynen dediğiniz gibi yürütür, ne yapsanız fayda etmez."

"İyi, Watson! Her zaman ayaklarımızın üzerine bastırarak bizi zeminde tutuyorsun. Ama bel ağrısı olduğunu varsayabilmemiz biraz zor, bir anda düz durabildiğine göre."

"Sağlığı hiç bu kadar yerinde olmamıştı," dedi Bennett. "En azından, onu yıllardan beri bildiğimden çok daha güçlü olduğu bir gerçek. Ama başka gerçekler de var Bay Holmes. Polise başvurabileceğimiz bir durum değil, buna rağmen aklımız tamamen durmuş durumda, garip bir şekilde bu olayın bir faciaya doğru gideceği hissiyatındayız. Edith, Bayan Pres-

bury de benim gibi düşünüyor, yani bir şey yapmadan daha fazla bekleyemeyiz."

"Kesinlikle çok anlamlı ve ilginç bir vaka. Ne düşünüyorsun Watson?"

"Bir tıp adamı olarak söyleyebileceğim," dedim, "akıl hastalıkları uzmanı gerektirecek bir vaka gibi. Aşk ilişkisi yüzünden yaşlı beyefendinin beyin fonksiyonları zarar görmüş. Kendini bu tutkunun esaretinden kurtarabilmek için ülke dışına seyahat etmiş. Mektuplar ve kutu özel başka bir muamele ile ilgili olabilir: bir kredi, belki hisse senetleri, içinde bile olabilirler."

"Ve diyorsun ki, köpek bu finansal işlemlerden hiç memnun olmadı. Hayır, hayır, Watson, bundan fazla bir şeyler var. Şu an için diyebilirim ki..."

Sherlock Holmes'un o an için ne önereceğini hiçbir zaman bilemeyeceğiz, zira kapı açıldı ve odaya genç bir hanım girdi. Onu görür görmez Bay Bennett çığlık atarak yerinden sıçradı, ve kollarını öne doğru açıp karşısında kollarını uzatmış bekleyen genç hanıma doğru atıldı.

"Edith, canım! Umarım bir sorun yoktur."

"Seni takip etmem gerektiğini düşündüm. Ah, Jack, çok korktum! Orada yalnız olmak çok kötü."

"Bay Holmes, işte size bahsettiğim genç hanım, nişanlım."

"Biz de aynı kanıya varmak üzereydik, değil mi, Watson?" Holmes gülümseyerek cevap verdi. "Öyle sanıyorum ki, Bayan Presbury, davada bilmemiz gerektiğini düşündüğünüz bazı yeni gelişmeler oldu?"

Yeni ziyaretçimiz, pırıl pırıl, tipik bir İngiliz güzeliydi, Holmes'a gülümseyerek Bay Bennett'in yanına oturdu.

"Bay Bennett'in otelinden ayrıldığını öğrendiğimde belki gelip onu burada bulabilirim diye düşündüm. Tabii ki, size danışacağını bana söylemişti. Ama, ah, Bay Holmes, zavallı babam için hiçbir şey yapamaz mısınız?"

"Ümidim yok değil, Bayan Presbury, ama davada hâlâ anlaşılmayan şeyler mevcut. Belki söyleyeceğiniz şeyler bize yeni bir ışık yakar."

"Geçen geceydi, Bay Holmes. Bütün gün çok garip davranmıştı. Eminim, yaptığı şeyleri bazen hiç hatırlamıyor. Garip bir rüyada yaşar gibi. Dün öyle günlerden biriydi. Aynı evi paylaştığım babam değildi sanki. Dış kabuğu öyleydi fakat gerçekte o değildi."

"Ne olduğunu bana anlatın."

"Geceleyin köpeğin hiç havlamadığı gibi havlamasını duyunca uyandım. Zavallı Roy, şimdi ahırın yanında zincirlenmiş vaziyette. Genelde kapım kilitli uyuduğumu söylemeliyim. Jack'in de, yani Bay Bennett'in size söyleyeceği gibi, hepimiz her an bizi bekleyen bir tehlikeyle karşı karşıya olduğumuz hissine kapılıyoruz. Odam ikinci katta. Penceremin panjuru açık kalmış, dışarıda da parlak bir dolunay vardı. Köpeklerin çılgınca havlamalarını dinlerken yatağımdaydım, gözümü pencerenin kare biçimindeki aydınlığına çevirmiştim. Babamın pencereden içeri bakan yüzünü görmek beni o kadar şaşırttı ki Bay Holmes, şaşkınlık ve korkudan nerdeyse ölüyordum. Yüzünü pencere camına bastırmış, bir eliyle pencereyi yukarı kaldırmak istermiş gibiydi. Eğer o pencere açılmış olsaydı, öyle sanıyorum ki aklımı kaybederdim. Hayal değildi, Bay Holmes. Böyle olduğunu düşünüp aldanmayın. Zannedersem yirmi saniye kadar yattığım yerde öylece kalakalmış olarak o surata baktım. Sonra kayboldu ama yataktan çıkıp arkasından bakamadım, bunu yapamadım. Sabaha kadar yattığım yerde üşüyüp titredim. Kahvaltıda davranışları dikkatli ve sertti, gece macerasından hiç bahsetmedi. Ben de öyle, sonra kasabada halledilecek işlerim olduğunu söyleyip ayrıldım... işte buradayım."

Bay Holmes Bayan Presbury'nin anlattıklarına iyice şaşırmıştı.

"Sevgili genç bayan, odanızın ikinci katta olduğunu söylemiştiniz. Bahçede uzun bir merdiven mi var?"

"Hayır, Bay Holmes, işin şaşılacak kısmı da orası. Pencereye ulaşmanın hiçbir yolu yok ama oradaydı."

"Tarih Eylülün 5'i oluyor," dedi Holmes. "Bu işleri tamamen karıştırır."

Şimdi de genç bayan şaşırmış görünüyordu. "İkinci defadır tarihlerden bahsediyorsunuz Bay Holmes," dedi Bennett. "Davanın açıklanmasında bir etkisi olacağını mı düşünüyorsunuz?"

"Mümkün, fazlasıyla mümkün ama gerekli bütün malzeme henüz elime geçmiş değil."

"Belki ayın evreleriyle delilik arasındaki bağlantıyı düşünüyorsunuz?"

"Hayır, emin olun ki değil. Düşündüğüm başka bir şeydi. Mümkünse defterini bana bırak, tarihlere bir bakayım. Şimdi, Watson, öyle sanıyorum ki yapmamız gereken şey açık şekilde belli oldu. Bu genç bayanın bize söylediği (ki sezgilerine itimadım tamdır) babası bazı tarihlerde yaşananları çok az hatırlıyor ya da hiç hatırlamıyor. Biz de belirli bir tarihte bize randevu vermiş gibi yapıp profesörü buraya çağıracağız. O da bunu kendi hafızasının zayıflığına yoracak. Böylelikle onu daha yakından inceleme fırsatı yaratıp araştırmamıza oradan başlayacağız."

"Mükemmel," dedi Bay Bennett. "Yalnız sizi uyarayım, profesör kolay öfkelenen biridir ve bazen şiddetli tepkiler verir."

Holmes gülümsedi. "O yüzden bir an önce gelmemizi gerektiren sebepler var, eğer teorilerim doğruluğunu koruyabilirse çok ikna edici sebepler. Yarın, Bay Bennett, bizi Camford'da göreceğinizden emin olun. Eğer doğru hatırlıyorsam, şarabın ortalamanın üstünde kalitede, çarşafların da şikâyet edilemeyecek gibi olduğu Chequers adlı tarihi bir otel vardı.

Düşünüyorum da Watson, önümüzdeki birkaç gün için kaderimizde daha az memnun edici yerler de olabilir."

Pazartesi sabahı geldiğinde, biz meşhur üniversite şehrine doğru yola koyulmuştuk, başka bağları olmayan Holmes için çok zor olmamıştı ama bu yolculuk, icra ettiğim meslek artık önemsiz sayılamayacağından, benim açımdan hummalı bir planlama ve acelecilik gerektirdi. Holmes bahsettiği tarihi konaklama yerine varıp bavullarımızı teslim edene kadar dava ile ilgili hiç konuşmadı.

"Öyle sanıyorum ki, Watson, profesöre yemekten hemen önce yetişebiliriz. Saat on birde dersi var, öğle arasında evine gidecektir."

"Onu neden aradığımızı nasıl açıklayacağız?"

Holmes not defterine bir baktı.

"26 Ağustos olarak tarihlenmiş bir uyarılma dönemi var. Böyle durumlarda biraz unutkan olduğunu farz edeceğiz. Eğer buraya randevu üzerine geldiğimizi ısrarla söylersek, öyle sanıyorum ki bizimle ters düşmeyi göze alamayacak. Acaba bu rolü oynayacak yüzsüzlük sende var mı?"

"Bir deneriz."

"Mükemmel, Watson! Bizimki iyi bir ortaklık: Çalışkan Arı ve Daima En Yükseğe. Bir deneriz. Şirketin mottosu bu olmalı. Eminim yerli halktan samimi biri bize yönümüzü tarif edecektir."

Böyle biri bizi faytonla, bir sıra eski üniversite binasını hızla geçip ağaçlı bir yola getirdi, etrafı çepeçevre çimenlik, mor salkımlarla bezenmiş gözalıcı bir evin önünde durdu. Profesör Presbury'nin çevresinin sadece konfor değil lüksün de her türlüsüyle donandığına dair pek çok kanıt vardı.

Biz varır varmaz, ön pencerede kırlaşmış bir kafa göründü, kabarık kaşların altındaki keskin bir çift gözün kemik gözlüğün ardından bizi gözlemlediğinin farkındaydık. Kısa süre sonra gerçekten evin içindeydik, aşırılıkları yüzünden Londra'dan buraya gelmemize sebep olan gizemli bilim adamı

karşımızda duruyordu. Davranışlarından ya da görüntüsünden kesinlikle hiçbir gariplik ibaresi okunmuyordu, şişmanca, iri yapılı, uzun boylu, ciddiydi, bir eğitmenin ihtiyacı olan saygınlığına uyacak şekilde frak giymişti. Gözleri en çarpıcı yanıydı: istekli, gözlemci ve kurnaz denebilecek kadar zeki.

Kartvizitlerimize baktı. "Rica ederim oturun, baylar. Sizin için ne yapabilirim?"

Bay Holmes tatlılıkla gülümsedi. "Bu tam da benim size sormaya hazırlandığım soruydu, Profesör."

"Bana mı, bayım?"

"Belki bir yanlışlık olacak. Camford'dan Profesör Presbury'nin hizmetlerime ihtiyacı olduğunu bir üçüncü şahıstan öğrendim."

"Oh, öyle mi!" Koyu gri gözlerinde şeytanca bir pırıltı varmış gibi geldi. "Duydunuz, değil mi? Sizi bilgilendiren kişinin adını sorabilir miyim?"

"Çok üzgünüm Profesör ama bu gizli kalması gereken bir bilgi. Eğer bir yanlışlık olduysa sorun yok. Sadece pişmanlığımı dile getirebilirim."

"Hiç önemli değil. Bu konuda daha fazla konuşmak isteyebilirim. İlgimi çekti. Elinizde iddianızı ispatlayacak, herhangi bir karalama, mektup ya da telgraf var mı?"

"Hayır, yok."

"Öyle sanıyorum ki sizi buraya benim çağırdığımı iddia edecek kadar ileri gitmeyeceksiniz?"

"Sorularınızı cevaplamasam daha iyi olacak," dedi Holmes.

"Hayır, hiç değil," dedi profesör asabiyetle. "Ama özellikle bu sorunun cevabını sizin yardımınız olmadan kolaylıkla verebilirim."

Kapı zilini duyunca o yöne doğru yürüdü. Londra'dan arkadaşımız Bay Bennett, çağırıldığı üzere gelmişti.

"İçeri buyurun, Bay Bennett. Bu iki beyefendi buraya çağırıldıkları izlenimiyle Londra'dan gelmişler. Bütün yazış-

malarıma sen bakıyorsun. Holmes adında birine herhangi bir gönderimde bulundun mu?"

"Hayır, efendim," diye cevap verdi heyecanla.

"Bu kadar," dedi profesör, çalışma arkadaşıma sinirlenmiş, düşmanca bakıyordu. "Şimdi, bayım," iki elini masaya koyarak öne doğru eğildi, "bana öyle geliyor ki durumunuzun sorgulanabilir bir yanı var." Holmes omuz silkerek, "Sadece gereksiz rahatsızlık verdiğimiz için tekrar üzüntümü belirtebilirim."

"Bu kadar yeter, Bay Holmes!" diye yüksek perdeden bağırdı yaşlı adam, yüzünü hiç normal olmayan kötücül bir ifade kaplamıştı. Kapı ile bizim aramızda, iki elini de son derece hiddetli şekilde sallayarak konuşuyordu. "Bu işin içinden sandığınız kadar kolay çıkamayacaksınız." Yüzü kasılmıştı, anlamsız bir hiddetle bize pis pis gülüyor, hızlı ve anlaşılmaz şekilde konuşuyordu. Bay Bennett araya girmeseydi odadan ancak kavga ederek çıkacağımızdan emindim.

"Sevgili Profesör," diye bağırdı, "makamınızı düşünün! Üniversitedeki skandalı düşünün! Bay Holmes çok ünlü biri. Ona bu kadar nezaketsiz davranamazsınız."

Ev sahibimiz (tabii böyle söyleyebilirsek) asık bir suratla bize yol verdi. Kendimizi evin dışındaki ağaçlı yolun sessizliğinde bulduğumuza sevinmiştik. Holmes olanlardan çok hoşlanmış gibi görünüyordu.

"Bilge arkadaşımızın sinirleri bir parça bozuk," dedi. "Belki bu şekilde gelmekle biraz kabalık ettik ama yine de arzuladığım kişisel teması kurabildik. Ama Watson, olur şey değil, bizimle uğraşacağı kesin. Baksana, hâlâ bizi izliyor."

Arkamızdan koşan ayak sesleri işittik ama neyse ki gelen zorlu profesör değildi, yolun köşesini dönünce görünen asistanıydı. Bize yetişmeyi çok istemiş gibiydi.

"Çok üzgünüm, Bay Holmes. Özür dilemek istedim."

"Sevgili bayım, hiç gerek yok. Profesyonel hayatımızda her şeyle karşılaşıyoruz."

"Onun daha önce hiç bu denli tehlikeli olduğuna şahit olmamıştım. Daha tehdit edici olmaya başladı. Kızının ve benim neden bu kadar telaşa düştüğümüzü şimdi daha iyi anlayabilirsiniz. Ama yine de akli melekeleri son derece yerinde."

"Fazlasıyla yerinde!" dedi Holmes. "Hesap hatasını da orda yaptım. Belli ki hafızası benim düşündüğümden çok daha sağlam. Bu arada, ayrılmadan önce, Bayan Presbury'nin oda penceresini görebilmemiz mümkün mü?"

Bay Bennett fundalıklardan bir yol açtı, evin yan tarafını görebildik.

"Bakın orada. Soldan ikinci."

"Olur şey değil, erişilebilir gibi görünmüyor. Ama yine de dikkat edeceksiniz ki altta bir sarmaşık var, üstte de bir şekilde ayak basılacak bir su borusu var."

"Ben tırmanamazdım," dedi Bay Bennett.

"Bence de öyle. Sıradan bir insan için bu kesinlikle çok tehlikeli bir girişim."

"Size söylemek istediğim başka bir şey daha vardı, Bay Holmes. Profesörün yazıştığı Londra'daki adamın adresini buldum. Bu sabah yazmış herhalde, onu kurutma kâğıdından aldım. Güvenilir bir sekreter için çok aşağılayıcı bir durum ama başka ne yapabilirim?"

Holmes kâğıda bir baktı ve cebine koydu.

"Dorak, ilginç bir isim. Tahminimce bir Slav. Bu bulgu, zincirin önemli bir halkası. Öğleden sonra Londra'ya dönüyoruz, Bay Bennett. Kalmamızı gerektiren başka bir sebep görmüyorum. Profesörü tutuklayamayız, zira işlediği bir suç yok, kısıtlama da getiremeyiz, çünkü tamamen aklını yitirdiği söylenemez, herhangi bir işlem henüz mümkün değil."

"Öyleyse ne yapabiliriz?"

"Biraz sabır, Bay Bennett. Yakında bir şeyler ortaya çıkacaktır. Eğer yanılmıyorsam, gelecek Salı bir kriz beklenebilir. O gün mutlaka Camford'da olmalıyız. Bu arada, genel durum

inkâr edilemeyecek kadar tatsız, eğer Bayan Presbury misafirliğini biraz uzatabilirse..."

"O kolay."

"O zaman bütün tehlikenin ortadan kalktığından emin olana kadar kalsın. Bu arada, bırakın adam ne istiyorsa yapsın ve onunla karşılaşmamaya çalışın. Keyfi yerinde olduğu sürece her şey yolunda."

"İşte o!" dedi Bennett korkuyla fısıldayarak. Dalların arasından uzun boyu, dimdik vücuduyla malikânenin kapısında belirdiğini ve etrafına bakındığını gördük. Öne doğru eğilerek duruyor, ellerini önünde dümdüz sallıyor, başını iki yana döndürüyordu. Sekreter bize son bir el sallayarak, ağaçların arasından kayboldu. Hemen işvereninin yanına gittiğini gördük, ikili hayat dolu, hatta heyecanlı bir sohbete koyularak birlikte eve girdiler.

"Yaşlı beyefendiden ikiyle ikiyi toplayabilmesini beklerim," dedi Holmes otele doğru yürürken. "Onu o kadar kısa süre görmeme rağmen gayet açık ve mantıklı bir zekâya sahip olması dikkatimi çekti. Patlamaya hazır, şüphesiz ama onun açısından bakacak olursak, şimdi acaba peşine dedektifler mi takıldı diye düşünerek patlayacak bir sebebi olacak ve bunu yaptıranların hane halkı olduğundan şüphelenecek. Dostumuz Bennett'i zor zamanların beklediğini hayal edebiliyorum."

Holmes yolumuzun üzerindeki bir postanede durdu ve bir telgraf çekti. Akşam olduğunda cevap elimize geçti ve hemen bana uzattı: *Commercial Caddesi'ni ziyaret ettim ve Dorak'ı gördüm. Hoş biri, Bohemyalı, yaşlıca. Büyük bir market işletiyor. MERCER.*

"Mercer seninle yaşıt," dedi Holmes. "İşe yarar bir adamım, benim günlük işlerime bakıyor. Bizim profesörün gizlice yazıştığı bu adam hakkında bir şeyler bilmem önemliydi. Milliyeti Prag ziyareti için uygun düşüyor."

"Tanrıya şükür uygun düşen bir şeyler var," dedim. "Şu an için birbiriyle alakalı olmayan karmakarışık, uzun bir olaylar dizisiyle karşı karşıyayız. Mesela, kızgın bir köpekle Bohemya'ya yapılan ziyaret arasında ne gibi bir bağlantı olabilir, ya da bu ikisinin geceleyin koridorda emekleyen bir adamla? Ve senin tarihlerine gelince, hepsinden çok akıl karıştıran da bu."

Holmes gülümsedi ve ellerini ovuşturdu. Tarihi otelin eski salonunda bize gösterilen masada yerimizi almış, Holmes'un bahsetmiş olduğu iyi mevsimden kaliteli şarabı açtırmıştık.

"Pekâlâ, ilk olarak tarihlerden başlayalım," dedi, parmak uçlarını birleştirmiş, bir sınıfta ders anlatıyor gibiydi. "Bu mükemmel genç adamın günlüğü 2 Temmuz'da bir sorun yaşandığını gösteriyor, öyle görünüyor ki o günden sonra, hatırlayabildiğim kadarıyla tek bir olay hariç her dokuz günde bir tekrarlamış. Cuma günkü son olay 3 Eylül'e geliyor ve seriye uygun gidiyor, ondan önceki 26 Ağustos da öyle. Rastlantıdan fazla bir şey var."

Hak vermek zorundaydım.

"O zaman nihai olmayan bir teori oluşturalım ve diyelim ki profesör her dokuz günde bir etkisi sonradan geçen ama çok ağır bir ilaç alıyor. Bu ilaç doğal olarak var olan öfkesini şiddetlendiriyor. İlacı ilk defa Prag'da kullandı ve şimdi Londra'daki Bohemyalı aracı sayesinde temin ediyor. Böylesi tam uydu, Watson!"

"Ama ya köpek, penceredeki surat ve koridorda sürünen adam?"

"Bir başlangıç yaptık. Gelecek Salıya kadar yeni bir gelişme beklemiyorum. Bu arada dostumuz Bennett'le temas halinde olalım ve bu güzel kasabadaki hayatın hoş yönlerinin tadını çıkaralım."

Sabah olduğunda Bay Bennett bize son durumu bildirmek için yanımıza geldi. Holmes'un da hayal ettiği gibi, işler onun için hiç kolay olmamıştı. Bizim varlığımızdan tam olarak onu sorumlu tutmasa da profesör konuşmalarında çok sert ve kabaydı, ciddi şekilde mağdur edildiğini hissettiği besbelliydi. Bu sabah yine hep olduğu gibiydi, her zamanki dâhiyane dersini kalabalık bir sınıfa anlatmıştı. "Garip davranışları dışında," dedi Bennett, "hatırlayabildiğim bütün zamanlardakinden daha fazla enerjisi ve dayanıklılığı var, zekâsı her zamankinden berrak. Ama kendisi değil, asla hep bildiğimiz kişi değil."

"En azından bir hafta boyunca, korkmanızı gerektiren bir şey olmadığını düşünüyorum," diye cevap verdi Holmes. "Ben meşgul bir adamım, Doktor Watson'un ilgilenmesi gereken hastaları var. Gelecek Salı aynı saatte burada buluşmak üzere anlaşalım, tekrar geldiğimizde eğer size durumu açıklayamamış ya da belki sıkıntılarınıza bir son verememiş olarak ayrılırsak buna ben de şaşıracağım. Bu arada, bizi olanlardan haberdar edin."

Takip eden günlerde arkadaşımla hiç görüşmedik ama Pazartesi akşamı ertesi gün onunla trende buluşmamı söylediği kısa bir not aldım. Camford'a doğru giderken, her şeyin yolunda gittiğini, ailenin huzurunun yerinde olduğu ve profesörün davranışlarının da tamamıyla normal olduğunu söyledi. Aynı şeyleri akşam kaldığımız Chequers otelinde bizimle buluşmak isteyen Bay Bennett'e rapor etti. "Bugün Londra'daki arkadaşından posta geldi. Daha önceden dokunmamam konusunda uyardığı pullarının altında çarpı işareti olan bir mektup, bir de küçük paket geldi. Başka bir şey yoktu."

"Bu kadarı bize yetebilir," dedi Holmes güvenli bir şekilde. "Şimdi, Bay Bennett, bu gece bir sonuca varacağız diye düşünüyorum. Eğer çıkarımlarımda yanılmamışsam bu gece olayları açıklığa kavuşturma fırsatımız olacak. Bunu yapa-

bilmem için profesörü gözlem altında tutmamız gerekli. Bu yüzden uyanık kalmanızı ve etrafı devamlı kollamanızı tavsiye edeceğim. Kapınızın önünden geçtiğini görürseniz onu hiç engellemeyin ve kendinizi belli etmeden onu takip edin. Doktor Watson ve ben çok uzağınızda olmayacağız. Bu arada bahsettiğiniz o küçük kutunun anahtarı nerde?"

"Anahtarlığına takılı."

"Sanırım araştırmalarımız bu yönde gitmek zorunda. En kötüsü kilit de o kadar dayanıklı değildir herhalde. Binada başka çalışan var mı?"

"Arabacı, Macphail var."

"O nerede uyuyor?"

"Ahırda."

"Ona ihtiyacımız olabilir. Olayların gelişimine bakmadan daha fazla bir şey yapamayız. Güle güle ama sabah olmadan görüşeceğimizi düşünüyorum."

Profesörün malikâne kapısının tam karşısındaki fundalığın içinde yerimizi aldığımızda vakit geceyarısı gibiydi. Güzel bir geceydi ama biraz serindi, üzerimizde pardösülerimiz olduğuna memnunduk. Bir esinti vardı, yarımayı ara sıra engelleyen bulutlar rüzgâr yönünde hızla ilerliyordu. Oraya geldiğimizde hissettiğimiz beklenti ve heyecan olmasaydı nöbetimiz pek sıkıcı olacaktı, meslektaşımın bizi ne zamandır meşgul eden garip olaylar dizisinin muhtemelen sonuna geldiğimize inancı tamdı.

"Eğer dokuz günlük döngüler konusunda haklıysak bu gece profesörle karşılaşmamız kötü geçecek," dedi Holmes. "Bu garip belirtilerin Prag ziyareti sonrası başlamış olduğu gerçeği, muhtemelen Prag'dan birilerini temsil eden Londra'daki Bohemyalı satıcıyla olan gizli yazışmaları ve tam da bugün ondan paket alınış olması, bütün bunların hepsi tek bir yöne işaret ediyor. Ne alıyor, neden alıyor, henüz bilgimiz dışında, ama Prag kaynaklı olduğu yeterince açık. İlacını

dokuz günlük sistemi devam ettirmek için belirlenmiş bir tarifeye göre alıyor, ilk dikkatimi çeken nokta da bu oldu. Ama belirtiler gerçekten garip. Parmak eklemlerine dikkat ettin mi?"

Etmediğimi itiraf ettim.

"Daha önce hiç görmemiş olduğum kadar kalın ve nasırlaşmış. Önce hep ellere bakacaksın, Watson. Sonra gömleğin kol ağızlarına, sonra da ayakkabılarına. Çok garipleşmiş eklemler, böylesi bir sonuç ancak..." Holmes duraksadı ve birden eliyle alnına bir tane şaklattı. "Oh, Watson, Watson, ne kadar da aptalım! İnanılmaz görünüyor ama doğru olmak zorunda. Her şey bir yönde gidiyor. Bunların arasındaki bağlantıyı nasıl da göremedim? O eklemler... o eklemleri nasıl da es geçtim? Ve köpek! Ve sarmaşık! Rüyalarımdaki küçük çiftlikte kaybolma zamanıydı. Dikkat et, Watson! İşte burada! Şimdi gözlerimizle göreceğiz."

Malikânenin kapısı yavaşça açıldı, arkası aydınlık olan Profesör Presbury'nin uzun endamını gördük. Üzerinde sabahlığı vardı. Kapının önünde dururken dikti ama sallanan kollarıyla beraber öne doğru eğilmişti.

Şimdi yola çıkmıştı, derken çok sıradışı bir değişiklik gösterdi. Yere çömelme pozisyonuna geçti, el ve ayakları üzerinde ilerlemeye başladı, ara sıra enerjik ve hayat dolu olduğunu gösterir gibi sıçramalar yapıyordu. Evin cephesi boyunca ilerledi, sonra köşeyi döndü. Kaybolduğunda Bennett kapıdan çıktı ve yavaşça onu takip etti.

"Gel, Watson, gel!" diye bağırdı Holmes, hiç belli etmeden çalıların içinden, yarımayın ışığı altındaki evin diğer tarafını görebileceğimiz bir yer bulana kadar ilerledik. Sarmaşıkla kaplı duvarın dibinde sinmiş Profesör net olarak görünüyordu. Biz seyrederken inanılmaz bir beceriyle yukarı tırmanmaya başladı. Bir daldan bir dala geçiyordu, ayağını sağlam basıyor, dallara sımsıkı tutunuyordu. Kendi gücünden aldığı hazla, sanki bir hedefi yokmuş gibi hareket ediyordu. Uçuşan

sabahlığıyla duvarın kenarına yapışmış dev bir yarasa gibi görünüyordu, ay ışığının aydınlattığı duvarda kocaman, koyu renkli kare bir yama gibi. Şimdi bu eğlenceden yorulmuştu, daldan dala atlayarak aşağı indi, eski çömelmiş pozisyonuna döndü ve ahırların arasında daha önceden yaptığı gibi emekleyerek dolaşmaya başladı. Köpek şimdi dışarıdaydı, çılgınca havlıyordu, sahibini gördükten sonra bir o kadar daha heyecanlanmıştı. Zincirini zorluyor, sabırsızlık ve coşkudan titriyordu. Profesör köpeğin erişebileceğinden biraz uzak bir mesafede yere çömeldi ve onu her türlü kışkırtmaya başladı. Yoldan bir avuç çakıltaşı aldı ve köpeğin suratına attı, yerden bulduğu bir sopa ile köpeği tartakladı, ellerini köpeğin ağzına birkaç santim kalacak mesafeye kadar yaklaştırıp salladı ve hayvanı çileden çıkarmak için elinden gelen her şeyi yaptı, hayvan zaten artık iyice kontrolden çıkmıştı. Daha önce hiçbir maceramda, yerde kurbağa gibi sürünen ve deliren bir köpeği daha da delirtmek için türlü yaratıcılığa ve yönteme başvuran duygusuz ama hâlâ saygınlığını yitirmemiş bu adamın görüntüsünden daha tuhaf bir şeyle karşılaşmamıştım.

O bir anda olanlar oldu! Zincir kopmadı ama köpek, daha kalın enseli bir Labrador için yapılmış tasmadan kurtuldu. Önce devrilen metal bir şeylerin gürültüsü geldi, bir an sonra adamla köpeği yerde top gibi yuvarlanıyorlardı, biri hiddetten kükrüyordu, diğeri korkulu, garip bir sesle bağırıyordu. Profesörün hayatı tehlikeye girmişti.

Köpek onu boğazından kapmış, dişlerini derinlemesine gömmüştü, yetişip ikisini ayırana kadar şuurunu kaybetmişti. Belki kendimizi tehlikeye atmıştık ama Bennett'in varlığı ve sesi koca köpeği sakinleştirmeye yetti. Çıkan gürültü şaşkın ve uykulu arabacıyı, ahırların üst katındaki odasından dışarı çıkarmıştı. "Hiç şaşırmadım," dedi, kafasını sallayarak. "Onu daha önce de bu işi yaparken görmüştüm. Köpeğin er ya da geç, bir gün bunu yapacağını biliyordum."

Köpek bağlanmıştı, beraberce profesörü odasına çıkardık ve tıp öğrenimi almış Bennett, yırtılmış boğazına pansuman yaparken bana yardım etti. Köpeğin dişleri tehlike yaratacak şekilde şahdamarının yakınına kadar işlemişti, adam ciddi şekilde kan kaybediyordu. Yarım saat sonra tehlike geçtiğinde, hastaya bir morfin enjeksiyonu yaptım, derin bir uykuya daldı. Ancak bundan sonra birbirimize bakabildik ve durum değerlendirmesi yapmaya koyulduk. "İyi bir cerraha görünmesi gerekir diye düşünüyorum," dedim.

"Tanrı aşkına, hayır!" diye bağırdı Bennett. "Şu an için bu skandal ev içinde kalmak zorunda. Bizimle güvende. Eğer bu duvarların arkasına çıkarsa bu mesele çok büyüyecek. Üniversitedeki konumunu düşünün, Avrupa çapındaki ününü, kızının hissedeceklerini."

"Gerçekten öyle," dedi Holmes. "Sanırım meseleyi aramızda tutmak pekâlâ mümkün, şu anda tam yetkimiz olduğu için tekrarlanmasının önüne geçebiliriz. Saat kösteğindeki anahtar, Bay Bennett. Macphail hastaya gözkulak olsun, durumunda bir değişiklik olursa bize bildirsin. Biz de profesörün şu gizemli kutusunda neler bulacağız bir bakalım."

Fazla bir şey yoktu ama yeterince vardı: küçük bir boş ilaç şişesi, neredeyse yarısına kadar dolu bir tane daha, bir şırınga, bir yabancı tarafından yazıldığı belli kargacık burgacık elyazısıyla birkaç mektup. Zarflardaki ibarelerden anlaşıldığı üzere bunlar sekreterin günlük düzenini bozanlardandı, her biri de Commercial Caddesi damgalı ve "A. Dorak" imzalıydı. Hepsi de ya yeni bir şişe gönderildiğini, ya da paranın alındığını gösteren makbuzları içeren basit faturalardı. Fakat daha eğitimli bir elle yazılmış ve Prag'dan postalanmış Avusturya pulu taşıyan bir başka zarf vardı. "İşte aradığımızı bulduk!" diye bağırdı Holmes zarfın içindekileri çıkarırken.

ONURLU MESLEKTAŞIM (diye başlıyordu)

Muteber ziyaretinizden beri durumunuzu bir hayli düşündüm, içinde bulunduğunuz şartlarda tedaviyi gerektiren özel

bazı gerekçeleriniz olsa da, size ihtiyatlı olmanızı salık veririm, zira göstermiş olduğu bazı sonuçlara dayanarak söyleyebilirim ki hiçbir tehlikesi yok denemez.

İnsana benzeyen maymun antropoit(*) serumu daha iyi olabilirdi. Söylediğim gibi, siyah suratlı langur(**) kullandım, çünkü elimde ondan vardı. Langur, tabii ki elleri üzerinde dolaşır ve tırmanıcıdır, ama antropoitler düz yürürler ve her şekilde insana daha çok benzerler.

Sizden çok dikkatli olmanızı rica ediyorum, zira bu yöntem henüz deneme aşamasında ve sonuçlarını ölçmüş değiliz. İngiltere'de bir başka müşterim daha var, ona da ulaşmak için aracı simsarım Dorak'tır.

Haftalık raporlarınızdan çok memnun olacağım.

Yüksek saygılarımla,

H. LOWENSTEIN

Lowenstein! Bu isim aklıma pek bilinmeyen bir bilim adamının çok kabul görmeyen yöntemlerle genç kalmanın ve ab-ı hayatın sırlarını bulmaya çalıştığından bahseden bir gazete kupürünü aklıma getirdi. Praglı Lowenstein! Kaynağını gizli tuttuğu için mesleğin profesyonellerince konuşulması yasaklanmış olan, mucizevi kuvvet veren serumlarıyla Lowenstein. Birkaç kelimeyle hatırladıklarımı söyledim.

Bennett raflardan hayvanbilimle ile ilgili bir el kitabı aldı. "Langur," diye okumaya başladı, "Himalaya dağlarının siyah yüzlü büyük maymunu, tırmanıcı maymunların en büyüğü ve en çok insana benzeyeni. Birçok başka ayrıntı da verilmiş. Evet, Bay Holmes, sayenizde bu belanın kaynağına kadar inebildik."

"Gerçek kaynak," dedi Holmes, "tabii ki de bizim tez canlı profesörümüze dileğine ancak genç bir adama dönüşebilirse

---

(*) İnsana benzeyen maymuna verilen ad.

(**) Asya kökenli büyük bir maymun türü.

ulaşacağı fikrini veren bu uygunsuz ilişkide yatıyor. Bir kimse doğa kanunlarını çiğnemeye çalışırsa sorumluluk kendisine aittir. En yüksek şahsiyet bile şansını zorlarsa basit bir hayvana dönebilir." Elinde küçük ilaç şişesiyle oturduğu yerde, şişenin içindeki sıvıya bakarken derin düşüncelere dalmış gibiydi. "Bu adama, etrafa yaydığı zehirlerden dolayı onu kanun önünde sorumlu tuttuğumu belirten bir mektup yazdığımda, bütün sorun hallolacak. Ama tekrar meydana gelebilir. Bir başkası daha iyi bir yol bulur. Burada bir tehlike var, tüm insanlık için gerçek bir tehlike. Düşün, Watson, maddi refahın, tenselliğin, pişkinlerin hepsinin on para etmez hayatları uzayacak. Dindarlar daha yüksek bu amaca hizmet edecekler. En zayıfların varlığını sürdürme savaşına dönecek her şey. Zavallı dünya, nasıl beter bir lağım çukuruna dönüşebilir, değil mi?" Birden rüya gören adam gitti ve hareket adamı Holmes koltuğundan fırladı. "Sanırım söyleyecek bir şey kalmadı, Bay Bennett. Artık geçmişte kalan çeşitli vakalar genel düzen geri geldiğinde kaybolup gidecek. Köpek tabii ki değişikliği hepinizden çok daha önce kaydetti. Kokusu güvenini yeniden temin edecek. Roy profesöre değil maymuna saldırmıştı, aynı şekilde Roy'u rahatsız eden de maymundu. Tırmanma yaratığın hoşlandığı bir şeydi, bu eğlencenin onu genç bayanın penceresine getirmesini basit bir rastlantı olarak kabul ediyorum. Şehre erken bir tren var, Watson, ama onu yakalamadan önce, Chequers'de bir fincan çaya yetecek kadar vaktimiz var."

Aslan Yeleli Macerası

Bütün kariyerim boyunca karşılaşmış olduklarım kadar kafamı meşgul eden ve sıradışı olduğu kesin bir sorunun, emekli olduktan sonra kapıma gelmesi şaşırtıcı bir durumdu. Bu olay, Londra'nın kasvetli ortamında uzun yıllar geçirdikten sonra çok özlemini çektiğim ve kendimi tamamıyla doğaya verebildiğim Sussex'teki küçük evime çekildikten sonra meydana geldi. Hayatımın bu döneminde, sevgili Watson neredeyse görüş alanımın dışına çıkmıştı. Tek tük haftasonu ziyaretleri dışında onu göremiyordum. Bu yüzden kendi tarihçemi kendim tutmak zorundayım. Ah! Şimdi yanımda olsaydı, ne harikalar yaratır ve her zorluğun üstesinden zaferle gelmeme yardımcı olurdu! İşte, başıma geldiği gibi, size hikâyemi basitçe kendi bildiğim gibi anlatmam gerek, Aslan Yeleli konusundaki esrarı araştırırken önümde uzanan zorlu yolda karşılaştığım her engeli kelimelere dökerek.

Kanalın harika bir görüntüsüne sahip villam, Downs'un(*) güney yamacında. Bu noktaya gelindiğinde sahil çizgisi tamamen kireç tepelerinden oluşuyor, sadece uzun ince, dik ve kaygan, işkence gibi bir patikadan inişi var. Patikanın inişi, denizin en dalgalı olduğu zamanda bile eksik olmayan yüz metre genişliğe yayılmış irili ufaklı çakıl taşlarıyla kaplı. Bu-

(*) İngiltere'nin güney bölgesinde birbirine paralel uzanmış iki sıradağ.

nunla beraber orada burada, her dalgayla içindeki su tazelenen yüzme havuzu gibi kıvrım ve oyuklar var. Her iki yönde de birkaç kilometre uzanan bu güzel sahil tek bir noktada, Fulworth köyü ve koyu ile bölünüyor.

Evim ıssız. Arazinin tamamında, ben, yaşlı kâhyam ve anılarımdan başka kimse yok. Ama bir kilometre uzağımızda, Harold Stackhurst'ün adı duyulmuş The Gables adlı özel okulu var. Bünyesinde birkaç iyi öğretmenle beraber değişik mesleklere hazırlanan pek çok genci barındıran büyükçe bir yapı. Stackhurst çok yönlü, mükemmel bir bilim adamıdır ve gençliğinde çok iyi tanınan başarılı bir kürekçiydi. Sahildeki evime taşındığımdan beri yakın arkadaştık, hatta evime davete gerek olmadan gelebilen ya da benim davetsiz gidebildiğim tek kişiydi.

1907 Temmuzunun sonuna doğru ciddi bir fırtına koptu, şiddetli rüzgâr kanaldan yukarıya doğru esiyor, denizi tepenin dibine çarpıyor ve dalgalar geri dönerken arkalarında lagünler bırakıyordu. Bahsettiğim günün sabahı rüzgâr kesilmiş, bütün tabiat yıkanmış ve taptazeydi. Bu kadar güzel bir günde çalışmak imkânsızdı, kahvaltıdan önce bu incecik enfes havanın keyfini çıkarabilmek için kendimi dışarı attım. Tepenin üzerindeki yoldan sahile inen dik yokuşa doğru yürüdüm. Yürürken arkamdan birinin seslendiğini duydum, Harold Stackhurst el sallayarak neşeyle selam veriyordu.

"Ne güzel bir sabah, Bay Holmes! Sizinle dışarıda görüşürüz diye düşündüm."

"Görüyorum ki yüzmeye gidiyorsunuz."

"Yine her zamanki gibi şakacısınız," diye güldü, şişkinlik yapan cebini bastırarak. "Evet. McPherson erken başladı, onu orada bulabileceğimi umuyorum."

Fitzroy McPherson fen öğretmeniydi, hayatı romatizma hummasını takip eden kalp hastalığıyla sekteye uğramıştı. Aslında doğuştan yetenekli bir atletti, pek zorlanmadan her spor dalında başarı göstermiş biriydi. Yaz kış yüzmeyi bırakmazdı, ben de yüzücü olduğumdan sık sık ona katılırdım.

Tam bu anda adamla karşılaştık. Patikayı tırmanmış, tam tepenin üzerine çıkarken başı göründü. Derken bütün vücudu görünecek şekilde tepenin üzerinde bulunduğumuz yola çıktı, sarhoş gibi sallanıyordu. Hemen sonra korkunç bir çığlıkla ellerini kaldırarak yüzüstü devrildi. Stackhurst ve ben ileriye atıldık (belki elli metre kadar ilerideydi) ve onu sırtüstü çevirdik. Ölmekte olduğu belliydi. Bu çökmüş cam gibi gözlerin ve korkutucu mor yanakların başka bir anlamı olamazdı. Bir an için yüzünde canlılık ifadesi donuk bir ışık belirdi, uyarmak istercesine son bir nefeste ağzından iki üç kelime döküldü. Kelimeler belirsiz ve yuvarlanarak söylenmişti ama kulağıma öyle geldi ki, dudaklarından acı bir feryat şeklinde son çıkan şey "Aslan Yelesi" oldu. Tamamen ilgisiz ve anlaşılmaz gibi gelse de çıkardığı sesi bundan başka bir şeye benzetemiyordum. Daha sonra kendini yerden yarı beline kadar yükseltip kollarını havaya kaldırdı, yanlamasına devrildi. Ölmüştü.

Arkadaşım bu aniden gerçekleşen korku verici olayın etkisiyle donakalmıştı ama ben, kolaylıkla tahmin edebileceğiniz gibi, bütün duyularımla tetikteydim. Böyle olmak zorundaydım, zira olağanüstü bir durumla karşı karşıya olduğumuz hemen belli oldu. Adamın üzerinde yalnızca Burberry paltosu, pantolonu ve bağlanmamış bez ayakkabıları vardı. Yana devrildiğinde, öylesine omzuna atılmış Burberry'si kayıp düştü ve gövdesi ortaya çıktı. Şaşkınlıkla ona bakıyorduk. Sırtı koyu kırmızı çizgilerle kaplıydı, sanki tel bir kırbaçla korkunç şekilde dövülmüş gibiydi. Bu işkencenin uygulandığı alet belli ki bükülgen bir şeydi, zira etinin içindeki bu kırbaç izi gibi uzun ve tehditkâr darbeler omuzlarından göğüs kafesine kadar kıvrılıyordu. Çenesinden kan damlıyordu, duyduğu acının verdiği krizle alt dudağını ısırmıştı. İfadesi bozulmuş bitkin suratından ne kadar büyük bir acı çekmiş olduğu anlaşılıyordu.

Cesedin başında çömelmiştim, Stackhurst de ayaktaydı; üzerimize bir gölge düştüğünde, Ian Murdock'un yanımıza geldiğini fark ettik. Murdock okulda matematik öğretmeniydi, uzun boylu, esmer, zayıfça bir adamdı, az konuşan, sessiz, sakin ve soğuk bir adamdı, öyle ki hiçbir arkadaşı olmamıştı. Günlük hayatla çok az bağı olan, çok soyut, akıldışı ve konik bir düzlemde yaşıyor gibiydi. Öğrenciler onu tam bir antika olarak görüyorlardı, her zaman alay konusuydu ama adamda garip bir yapı vardı. Bu kendini sadece kömür karası gözlerinde ve yağız esmer suratında değil, ara sıra patlak veren huysuzluklarında da gösteriyordu ki bu sadece şiddetli ve acımasız olarak tanımlanabilirdi. Bir keresinde, McPherson'a ait küçük bir köpek tarafından rahatsız edildiğinde, hayvanı yakalayıp sürgü camlı pencereden dışarı fırlatmıştı. Eğer çok değerli bir eğitmen olmasa Stackhurst bu yüzden onu çoktan okuldan ihraç ederdi. Şimdi yanımızda beliren kişi işte böyle garip ve karmaşık bir adamdı. Gördüğü şeyden gerçekten etkilenmiş gibiydi ama köpekle ilgili yaşanan olay ölen adamla arasında pek sempati olamayacağının göstergesi olabilirdi.

"Zavallı adam! Zavallı adam! Ne yapabilirim? Nasıl yardım edebilirim?"

"Beraber miydiniz? Bize ne olduğunu anlatır mısınız?"

"Hayır, hayır, bu sabah geç kalmıştım. Sahile bile inmemiştim. Doğruca The Gables'tan geliyorum. Yapabileceğim bir şey var mı?"

"Fulworth polis karakoluna gidebilirsiniz. Meseleyi bir an önce bildirelim."

Tek söz etmeden son hızla yola koyuldu, ben de olayla ilgili çalışmama döndüm, bu arada Stackhurst bu trajediden çok etkilenmiş, cesedin başında kalmıştı. Doğal olarak ilk işim sahilde kimlerin olduğunu kaydetmekti. Patikanın başından bütün sahili görebiliyordum, çok uzaklarda Fulworth köyüne doğru gitmekte olan iki üç karanlık şekilden başka sahilde hiç

kimseler yoktu. Bu noktadan bakmaktan yeterince tatmin olduktan sonra, yavaşça patikadan inmeye koyuldum. Kirece karışmış kil ve yumuşak pekmeztoprağı içinde hemen her yerde aynı adımların indiğini ve çıktığını görüyordum. Bu sabah bu patikadan başka kimse geçmemişti. Bir yerde, açılmış bir elin yukarı çıkış yönünde yerde bıraktığı izi gördüm. Bunun tek açıklaması zavallı McPherson'un yukarı çıkarken düşmüş olduğuydu. Yuvarlaklaşmış izler de vardı, belli ki birçok kere dizlerinin üzerine düşmüştü. Patikanın bittiği yerde, geri dönmüş dalganın ardında kalmış büyük bir lagün vardı. McPherson onun yan tarafında soyunmuştu, taşın üzerindeki havludan bu anlaşılıyordu. Havlu katlanmıştı ve kuruydu, bu da sanki hiç denize girmediğini gösteriyordu. İri çakıllar arasında bakınırken aralardaki küçük kumluklarda birkaç kez rastladığım bez ayakkabılı ve çıplak ayaklı izleri görülebiliyordu. Çıplak ayak izinden denize girmek üzere hazırlandığı, fakat havludan anlaşıldığı üzere bunu yapmamış olduğu anlaşılıyordu.

Buradaki sorunun ne olduğu açıkça belli olmuştu: şimdiye kadar karşılaştıklarımın en garibi. Adam sahile ineli en fazla on beş dakika olmuştu. Stackhurst de The Gables'tan onun ardından çıkmıştı, bununla ilgili şüphe yoktu. Yüzmeye gitmişti ve üzerini çıkarmıştı, çıplak ayakları bunu gösteriyordu. Ve bir anda tekrar kıyafetlerine bürünmüştü, hepsi gelişigüzeldi, tam olarak giyilmemişti ve suya girmeden ya da hiç kurulanmadan çıkmıştı. Kararını değiştirmesinin nedeni gördüğü işkenceydi, vahşice ve hiç insani olmayan bir şekilde kamçılanmış, acısından dudağını ısırmıştı ve ancak tepeye tırmanıp ölecek kadar gücü kalmıştı. Bu barbarca işi kim yapmıştı? Tepenin alt kısımlarında yeraltı oyukları ve küçük mağaraların olduğu doğruydu ama alçak güneş ışığı tam içlerine düşüyordu, saklanacak bir yer yoktu. Sonra, bakacak olursak, sahilde uzaklaşan şekiller de vardı. Ama onlar olayla ilgisi olamayacak kadar uzaktaydılar, McPherson'un yüzmeyi

planladığı geniş lagün onlarla arasında kalıyor ve kayalara kadar uzanıyordu. Denizdeki birkaç balıkçı teknesi fazla uzakta değildi. İstersek onları sorgulayabilirdik. Araştırmada birkaç yol vardı ama hiçbiri bir yere çıkmayacak gibiydi.

Cesedin yanına döndüğümde, meraklı küçük bir kalabalık etrafında toplanmıştı. Stackhurst elbette hâlâ oradaydı ve Ian Murdoch, Anderson'la beraber henüz gelmişti. Anderson köyün polis memuruydu, sarı bıyıklı, iri yapılı, ağırkanlı, dayanıklı, tipik bir Sussex'liydi: ağır, sessiz dış görünüşü ile içindeki iyi duyguları saklayabilen cinsten. Her şeyi dinledi, bütün dediklerimizi not aldı, en sonunda beni kenara çekti.

"Tavsiyeleriniz beni mutlu edecek, Bay Holmes. Bu halledebileceğimden büyük bir olay ve yanlış yaparsam Lewes'ten çekeceğim var."

Ona bir üst derecedeki amirini ve bir doktor çağırmasını tavsiye ettim, onlar gelene kadar hiçbir şeyin yerinden oynatılmamasını sağlamasını, ayak izlerinin de kalabildiği kadar taze kalmasını ekledim. Bu arada ölen adamın ceplerini aradım. Mendili, büyük bir bıçağı ve katlanan küçük kâğıttan bir kart kutusu vardı. Bu kutudan küçük bir kâğıt parçası çıktı, onu polis memuruna verdim. Kadınsı bir elyazısıyla bir karalamaydı: *Orada olacağım, emin olabilirsin. MAUDIE.* Bir aşk ilişkisi, bir randevu gibi anlaşılıyordu, ne var ki, ne zaman ve nerde olduğu kısmı açık değildi. Polis memuru onu kart kutusuna geri koydu ve diğer şeylerle birlikte Burberry'nin cebine yerleştirdi. Sonra, dikkat edilecek başka şey kalmayınca, öncelikle tepenin sahil kısmının derinlemesine araştırılmasını sağladıktan sonra, kahvaltı için evime döndüm.

Stackhurst birkaç saat sonra cesedin soruşturmanın başlatılacağı The Gables'a taşındığını söylemek için uğradı. Beraberinde bazı ciddi ve açıklayıcı bilgiler getirmişti. Tahmin ettiğim gibi, tepenin altındaki küçük mağaralarda hiçbir şey bulunmamıştı ama McPherson'un masasını incelediğinde, Fulworth'dan Maud Bellamy adındaki bir hanımla samimi

yazışmaların olduğu kâğıtlar bulmuştu. Kâğıt parçasındaki notta adı geçen kişinin kimliği böylece belli olmuştu.

"Mektuplar polisin elinde," diye açıkladı. "Onları getiremedim. Ama ciddi bir aşk ilişkisi olduğundan şüphe yok. Yine de, bunun olayla bağdaştırılacak bir yanı yok, kaldı ki gerçekten de hanımefendi ona bir randevu vermiş."

"Ama randevunun hepimizin kullanma alışkanlığı olduğu banyo havuzunda olduğu kesin değil."

"Belki sadece şans," dedi, "öğrencilerden bazılarının McPherson'la olmayışı."

"Sadece şans mıydı?"

Stuckhurst'un kaşları düşünürken birbirine karışmıştı.

"Onlara Ian Murdoch engel olmuştu," dedi. "Kahvaltıdan önce bazı cebir açıklamalarında ısrar etmişti. Zavallı adamcağız, her tarafı korkunç şekilde kesilmiş."

"Ama araştırdığım kadarıyla arkadaş değildiler."

"Bir zamanlar değildiler. Ama son bir yıldır ya da biraz daha fazladır, Murdoch McPherson'a hiç kimseye olmadığı kadar yakındı. Yapı olarak çok sempatik mizaçlı biri değildir."

"Anladım öyleyse. Bir zamanlar köpekle ilgili anlattığın anlaşmazlığı hatırlar gibi oldum."

"O olay çabuk geçti gitti."

"Ama belki kin dolu duygular bıraktı."

"Hayır, hayır, eminim, gerçekten arkadaştılar."

"Peki, o zaman, kızla ilgili durumu araştırmalıyız. Onu tanıyor musun?"

"Onu herkes tanır. Etraftaki en güzel kız, gerçek bir güzellik, Holmes, her yerde dikkat çeken. McPherson'un ona ilgisi olduğunu biliyordum ama bu mektuplarda görüldüğü kadar ilerlemiş olduğunun farkında değildim."

"Peki kim bu kız?"

"Fulworth'taki bütün teknelerin ve tekne barınaklarının sahibi yaşlı Tom Bellamy'nin kızı. Eskiden balıkçıydı ama

şimdi bayağı etkili biri. İşleri oğlu William ile beraber yürütüyor."

"Fulworth'a kadar yürüyüp onları görelim mi?"

"Hangi gerekçeyle?"

"Oh, kolaylıkla bir gerekçe buluruz. En nihayetinde, bu zavallı adam bu tatsız işi kendi kendine yapmış değil. Bu kırbacın ucunda bir insan eli vardı, tabii bu yaraları açan eğer gerçekten bir kırbaçsa. Bu sakin yerde görüştüğü insanlar sınırlıydı. Bizi suçluya götürecek bütün yolları deneyelim, böylece bu işi kimin yaptığını bulmakta yanılma payımız azalır."

Şahit olduğumuz, kafalarımızı allak bullak eden bu trajedi olmasaydı kekik kokuları içindeki Downs'daki gezintimiz çok keyifli olacaktı. Fulworth köyü koyun içindeki yarımay şeklindeki oyuntu üzerinde kurulmuş. Eski küçük köyün arkasında yükselen kıyı şeridi üzerinde bazı modern evler de inşa edilmiş. Stuckhurst beni bunlardan birine yönlendirdi. "Bellamy'nin adlandırdığı şekliyle Barınak işte şuradaki. Kurşun rengi çatılı, köşesinde kulesi olan. Hayata atıldığında dost canlılığından başka pek bir şeyi olmayan bir adam için hiç fena değil... Aman Tanrım, şuraya bak!"

Barınak'ın bahçe kapısı açıldı ve bir adam göründü. Bu uzun boylu, köşeli, dağınık kişiyi başkasıyla karıştıramazdınız. Bu matematikçi Ian Murdoch'tan başkası değildi. Bir süre sonra yolda karşılaştık.

"Selam!" dedi Stackhurst. Adam başını eğerek selamını aldı, bize merakla, yan gözle bakarak geçip gidiyordu ki müdürü onu durdurdu.

"Orada ne yapıyordun?" diye sordu.

Murdock'un suratı öfkeden kıpkırmızı oldu. "Çatınız altında size bağlı bir çalışanım efendim. Fakat size özel yaşantımın hesabını vermek zorunda olduğumu zannetmiyorum."

Bütün olanlardan sonra Stackhurst'ün sinirleri nerdeyse boşalacak gibiydi. Yoksa belki biraz daha dayanabilirdi. Ama şimdi dengesini tamamen kaybetmişti.

"Bu şartlar altında verdiğiniz cevap düpedüz terbiyesizlik, Bay Murdoch."

"Belki sizin sorunuzu da aynı kategoriye koyabiliriz."

"Bu bağlılığınızı sınamak zorunda kaldığım ilk durum değil. Ama emin olun ki sonuncusu. Lütfen mümkün olduğu kadar çabuk, geleceğinizle ilgili gerekli hazırlıkları yapın."

"Benim de niyetim oydu. Benim için The Gables'ı yaşanır kılan tek kişiyi bugün kaybettim."

O yoluna koyulmuşken, Stuckhurst orda durup arkasından sinirli gözlerle bakıyordu. "Ne kadar münasebetsiz, çekilmez bir adam değil mi?" diye bağırdı.

Aklıma ilk gelen şey, Bay Ian Murdock'un suç mahallinden ilk fırsatta kaçmak için kendine bir şans yarattığıydı. Belirsiz ve bulanık şüphe, kafamın içini kaplamaya başladı. Belki Bellamylere yaptığımız ziyaret olayı biraz daha aydınlatacaktı. Stackhurst kendini toparladı, eve doğru ilerledik.

Bay Bellamy ateş kırmızısı sakalı olan orta yaşlı bir adamdı. Çok sinirli bir ruh hali içerisinde görünüyordu, bir süre sonra yüzü de saçları kadar kırmızı bir renk aldı.

"Hayır, efendim, davanın ayrıntılarına girmek istemiyorum. Oğlum burada." Salonun bir köşesinde oturan genç ve güçlü ama ağır ve somurtkan suratlı adamı işaret etti. "O da benim gibi Bay Mcpherson'un Maud'a göstermiş olduğu ilginin onur kırıcı olduğu düşünüyor. Evet, efendim, 'evlilik' kelimesi asla mevzubahis değildi, ona rağmen, mektuplar, buluşmalar ve bizim onaylamayacağımız bir sürü başka şeyler mevcuttu. Kızın annesi yoktu, bizden başka kimsenin vesayeti altında değildi. Olay bizim için kapanmıştır..."

Kelimeler ağzından dökülürken hanımefendinin kendisi belirdi. Bütün dünyada, varlığı ile bulunduğu her meclisi onurlandıracağından hiç şüphe yoktu. Böyle bir kökten böyle

bir atmosferde bu kadar nadide bir çiçeğin yetişebileceğini kim hayal edebilirdi? Kadınlar nadir olarak ilgimi çeker, çünkü kalbimi genellikle beynim yönetir ama tertemiz, mükemmel yüzüne, tepelerdeki yaşamın teninin rengine verdiği yumuşaklığa ve narinliğe bakınca, onunla karşılaşacak hiçbir genç adamın bu güzellik karşısında çarpılmadan geçebileceğini düşünemiyordum. Kapıyı açıp içeri giren ve şimdi Harold Stackhurst'ün önünde duran kocaman gözlü, yoğun duygusallıktaki işte bu kızdı.

"Fitzroy'un öldüğünü zaten biliyorum," dedi. "Bana ayrıntıları anlatmaktan çekinmenize gerek yok."

"Sizin şu adamınız bize haber verdi," diye açıkladı baba.

"Kız kardeşimin bu olayın içine çekilmesi için hiçbir sebep yok," diye gürledi genç adam.

Kız kardeşi ona hararetli, şiddetli bir bakış fırlattı. "Bu benimle ilgili bir mesele, William. Lütfen bu işi bildiğim şekilde halletmeme izin ver. Her halükârda, belli ki burada bir suç işlenmiş. Eğer bunu kimin yaptığının bulunmasında yardımcı olabilirsem, en azından artık yaşamayan biri için yapabileceğim son şeyi yapmış olurum."

Arkadaşımın anlattığı kısa durum bildirgesini itidalle, dikkatini vererek dinlerken asil güzelliğinin yanında sağlam bir karakter taşıdığını da göstermiş oldu. Maud Bellamy hafızamda her zaman için tanıdığım en eksiksiz ve olağanüstü kadın olarak yer edecek. En sonunda bana dönerek konuştuğu için, beni daha önceden görmüş ve tanıyor gibi görünüyordu.

"Onları adaletin eline teslim edin, Bay Holmes. Kim olurlarsa olsunlar, sizinle dayanışma içindeyim, elimden gelen yardımı esirgemeyeceğim." Bana öyle geldi ki, konuşurken babası ve kardeşinin üzerinde meydan okurcasına göz gezdiriyordu.

"Teşekkür ederim," dedim. "Böyle durumlarda bir kadının içgüdülerine değer veririm. 'Onlar' kelimesini kullandınız. Birden fazla kişinin ilgili olduğunu mu düşünüyorsunuz?"

"Bay McPherson'u ne kadar cesur ve güçlü bir adam olduğunu bilecek kadar iyi tanıyordum. Tek bir kişinin bu şekilde bir zulmü ona yaşatabilmesine imkân yok."

"Sizinle yalnız konuşabilir miyiz?"

"Sana söylüyorum, Maud, kendini bu olayın içine sokma," diye hiddetle bağırdı babası.

Çaresizce bana baktı. "Ne yapabilirim?"

"Bilinmesi gereken ne varsa bütün dünya bilecek, bu yüzden burada tartışmamızın bir sakıncası yok," dedim. "Ben de özel olarak konuşmayı tercih ederdim ama babanız buna izin vermeyecekse, müzakere edeceğimiz şeyleri duyması gerekir." Sonra ölen adamın cebinden çıkan nottan bahsettim. "Soruşturmada mutlaka kullanılacaktır. Sizden bu konuyu elinizden geldiği kadarıyla aydınlatmanızı isteyebilir miyim?"

"Gizeme hiç gerek yok," diye cevapladı. "Evlenmek üzere nişanlanmıştık, bunu gizli tutuyorduk çünkü Fitzroy'un çok yaşlı ve ölmek üzere olduğu söylenen bir amcası var, eğer rızası dışında bir evlilik yaparsa onu mirasından mahrum edebilirdi. Başka hiçbir sebebi yok."

"Bize bundan bahsedebilirdin," diye homurdandı Bay Bellamy.

"Biraz anlayış göstermiş olsaydınız, babacığım, tabii ki bahsederdim."

"Kızımın kendi seviyesinde olmayan herhangi bir adamla çıkmasına her zaman karşıyım."

"Ona karşı önyargın bizi bunu sana söylemekten alıkoydu. Şu randevuya gelince..." Elbisesinin ceplerini karıştırdı ve buruşmuş bir not kâğıdı çıkardı. "Buna cevaben yazılmıştı."

BİRİCİK (diye başlıyordu mesaj)

Salı günü güneşin batışıyla sahildeki eski yerimizde. Tek uygun olduğum zaman bu.

F.M.

"Bahsedilen Salı bugündü, onunla bu akşam buluşacaktım."

Kâğıdı geri verdim. "Bu postayla yollanmamış. Size nasıl ulaştı?"

"Bu soruyu cevaplamamayı tercih ederim. Gerçekten de soruşturmanın konusuyla hiçbir ilgisi yok. Ama buna bağlı olacak bir şey varsa rahatlıkla cevaplayacağım."

Sözüne güvenebileceğimi biliyordum ama bu konuda faydalı olabileceği hiçbir şey yoktu. Nişanlısının herhangi bir gizli düşmanı olduğunu düşündürecek bir sebebi yoktu ama kendisinin pek çok talibi olduğunu itiraf etti.

"Bunlardan biri Bay Ian Murdock muydu diye sorabilir miyim?"

Kızardı, kafası karışmış gibiydi. "Böyle olduğunu düşündüğüm bir zaman oldu. Ama Fitzroy ile aramızdaki ilişkiyi anlayınca bu tamamıyla değişti."

Bu adamın etrafındaki şüphe daha belirgin bir hal almaya başlıyor gibiydi. Sabıka kaydı gözden geçirilmeliydi. Odası özel olarak aranmalıydı. Stackhurst buna gönülden istekliydi, onun da kafasında şüpheler oluşmaya başlamıştı. Bu arapsaçı olmuş yumağın bir ucundan tuttuğumuzu umut ederek Barınak'a ziyaretimizden geri döndük.

Bir hafta geçti. Soruşturmanın daha fazla delil toplanması için bekleyen davaya hiç katkısı olmadı. Stackhurst çalışanıyla ilgili çok sıkı bir soruşturma yapmıştı, odası da araştırıldı ama hiçbir sonuç alınamadı. Ben de hem kafamın içinde hem de gerçekten dolaşarak bütün olayı ve olay yerini yeniden değerlendirdim ama hiçbir yeni sonuca ulaşamadım. Okuyucularım bilirler, yaşadığım hiçbir vakada olayların beni gücümün son limitlerine kadar zorladığı hiçbir dava olmamıştır. Bu gizeme hayal gücüm bile bir çözüm getiremiyordu. Sonra köpekle ilgili olay gerçekleşti.

Haberi garip fısıltı gazetesinden ilk işiten yaşlı kâhyamdı, kırsal kesimde bu tip insanlar haberleri bu şekilde alırlar.

"Üzücü bir hikâye efendim, Bay McPherson'un köpeği," dedi bir akşam. Bu tür diyaloglara girmek için onu pek heveslendirmem, fakat sözleri dikkatimi çekmişti.

"Ne olmuş McPherson'un köpeğine?"

"Ölmüş efendim. Sahibi için duyduğu üzüntüsünden."

"Bunu sana kim söyledi?"

"Neden, efendim, herkes bunu konuşuyor. Çok zoruna gitmiş, bir hafta boyunca yemeden içmeden kesilmiş. Ve bugün The Gables'tan iki beyefendi onu ölü bulmuşlar... aşağıda sahilde, tam sahibinin öldüğü yerde."

"Tam öldüğü yerde." Bu sözler hafızamda net olarak duruyorlardı. Kafamda fazla açık olmasa da bu konunun önemli olduğuyla ilgili bir algı oluştu. Köpeklerin ince, sadık doğalarından dolayı ölmeleri mümkündü. Ama "tam öldüğü yerde!" Bu ıssız sahil, bu ölüm için ne önem taşıyordu? Onun da kinci bir kan davasına kurban edilmiş olması olası mıydı? Bu mümkün müydü? Evet, algı biraz belirsizdi ama kafamda şimdiden bir şeyler oluşmaya başlamıştı. Birkaç dakika içinde The Gables'a doğru yola koyulmuştum, gittiğimde Stackhurst'ü çalışma odasında buldum. İsteğim üzerine köpeği bulan iki öğrenciyi, Sudbury ve Blount'u çağırttı.

"Evet, tam gölün kenarında yatıyordu," dedi içlerinden biri. "Ölen sahibinin bıraktığı izleri takip etmiş olmalı."

Küçük inançlı köpeği gördüm, bir Airedale teriyerdi, holdeki paspasın üzerine yatırılmıştı. Cesedi sertleşmiş ve kalıp gibi olmuştu, gözleri çıkıntılıydı, uzuvları çarpılmıştı. Her şekliyle acı çekmiş gibi görünüyordu. The Gables'dan aşağı, sahildeki yüzme göledine yürüdüm. Güneş batmıştı, tepenin gölgesi denizi karartacak şekilde düşmüştü ve kurşun bir levha gibi azalmaksızın hafifçe ışıyordu. Etrafta kimseler görünmüyordu, havada dönüp bağrışan iki deniz kuşundan başka hiçbir hayat belirtisi yoktu. Gitgide azalan ışıkta köpe-

ğin belli belirsiz izini, tam da sahibinin havlusunu bıraktığı taşın hemen yanındaki küçük kumlukta bulabildim. Etrafımdaki gölgeler gittikçe kararırken orada dikilip derin düşüncelere dalmışım. Kafamın içinde dolanan bir sürü düşünce vardı. Bir kâbusun içindeyken bilirsin ki orada olmanın sebebi olan, aradığın çok önemli bir şey vardır, orada olduğunu bilirsin ama sonsuza kadar ulaşamadığın bir şey olarak kalır. İşte o gece orada, o ölüm yerinde yalnız başıma dikilirken böyle hissediyordum. En sonunda döndüm ve eve doğru yürümeye koyuldum.

Tam patikayı tırmanmış, tepenin üzerindeki yola çıkmıştım ki aklıma geldi. Büyük bir iştahla, ne olduğunu kavrayamadan aradığım şeyin ne olduğunu hatırladım, birdenbire aklıma geldi. Hatırlayacaksınız ya da Watson bir yerlerde boş yere yazmıştır, az rastlanır, fazla ortalarda bulunmayan pek çok bilgi kaynağına sahibim ve bunlar bilimsel bir sisteme göre henüz düzenlenmiş değiller ama işime yarayacak şekilde hepsi her zaman elimin altındadır. Kafamın içi, içine sokuşturulmuş bir sürü paketin ortalıktan kaldırılmak üzere konulduğu kalabalık bir sandık odası gibi; çok şey olduğunu biliyorum ama neler olduklarıyla ilgili çok belirsiz bir farkındalığım var. Orada bu olayla ilgili olabilecek bir şey olduğunu biliyordum. Halen belirsizdi ama en azından aydınlığa kavuşturabileceğimi biliyordum. Anormal bir şeydi, inanılacak gibi değildi ama her zaman için bir olasılıktı. Sonuna kadar sınamaya kararlıydım.

Küçük evimde, içi kitap dolu fevkalade bir tavanarası var. Bir saat kadar içine dalıp vahşice karıştırdım. Epeyi zaman geçtikten sonra elimde kahve ve gümüş rengi bir ciltle dışarı çıktım. Sayfalar arasında hırsla çok az hatırladığım bir başlığı aradım ve buldum. Evet, gerçekten de çok uzak bir olasılık ve olmayacak bir durumdu, yine de durumun gerçekten bu olabileceğiyle ilgili tam olarak emin olmadan içim rahat etmeyecekti. Çalışmayı bıraktığımda geç olmuştu, aklımda ertesi gün sabırsızlıkla işin başına dönmekten başka bir şey yoktu.

Ama bu iş sinir bozucu şekilde aksadı. Daha sabah çayımı yeni içmiş ve sahile doğru gitmek üzereydim ki Sussex Polis Teşkilatından Müfettişi Bardle beni çağırdı. İri yapılı, sağlam, dikkatli gözleri olan ciddi bir adamdı, şimdiyse çok sıkıntılı bir ifadeyle bana bakıyordu.

"Uçsuz bucaksız bir tecrübeniz olduğunu biliyorum efendim," dedi. "Bu pek resmi olmayan bir durum, daha ileriye gitmesine gerek yok. Ama Bay McPherson davasında kurallara uygun olarak karşıma çıktı. Asıl husus şu: Tutuklama yapmalı mıyım, yapmamalı mıyım?"

"Bay Ian Murdoch'u mu kastediyorsunuz?"

"Evet efendim. Düşünecek olursanız gerçekten de başka hiç şüpheli yok. Buralardaki ıssızlığın avantajı da bu. Olayın kapsamını o dereceye kadar küçülttük. O yapmadıysa, peki kim yaptı?"

"Elinizde aleyhinde kullanacak neyiniz var?"

O da benim yaptığım gibi bütün yolları sabırla denemişti. Murdoch'un karakteri ve esrarıyla ilgili sorun ortadan kalkmıyordu. Köpekle ilgili olayda olduğu gibi, son derece hiddetli sinir boşalmaları, geçmişte McPherson'la ilgili sorunlar yaşamış olduğu gerçeği, Bayan Bellamy'yle yaşadıklarını kıskanmış olabileceğini düşünmemiz için yeterince sebep vardı. Bütün değindiği noktalarda hemfikirdim ama yeni bir şey yoktu, bu arada Murdoch buralardan gitmek için bütün hazırlığını yapıyordu.

"Aleyhinde kullanılabilecek bunca delil varken kaçmasına izin verecek olursam benim durumum ne olur?" Bu sağlam yapılı, kolay heyecanlanmayan adamın kafası fena halde karışmıştı.

"Düşünün," dedim, "davanızda önemli eksik noktalar var. Suçun işlendiği sabah orada olmadığını kolaylıkla ispatlayabilir. Son dakikaya kadar öğrencileriyleydi, McPherson'un görünmesinden birkaç dakika sonra arkamızdan bize doğru geliyordu. Ve şunu da göz önünde bulundurmalısınız,

en az kendisi kadar güçlü bir adama bu işkenceyi tek başına yapmış olması kesinlikle imkânsız. Son olarak, bu yaraların açılmasına sebep olan alet konusu var."

"Bir kırbaç ya da bu tip esnek bir şeyden başka ne olabilir?"

"Yaraları incelemiş miydiniz?" diye sordum.

"Evet görmüştüm. Doktor da öyle."

"Ama ben büyüteçle çok dikkatle inceledim. Özel hususiyetleri var."

"Nedir onlar Bay Holmes?"

Büroma gidip büyütülmüş bir fotoğraf getirdim. "Bu tip durumlar için çalışma metodum budur," diye açıkladım.

"İşleri eksiksiz olarak yaptığınız muhakkak, Bay Holmes."

"Eğer böyle yapmasaydım olduğum kişi olmama imkân yoktu. Deri üzerindeki, şu sol omuza kadar uzanan kabartılı ize bakalım. Dikkatinizi çekecek bir şey görüyor musunuz?"

"Görüyorum diyemem."

"Yoğunluk olarak emsalsiz olduğu çok açık. Şurada yaranın dışına taşmış bir kan damlası, orada da bir tane. Şu aşağıdaki yarada da benzer özellikler var. Bu ne anlama geliyor olabilir?"

"Hiçbir fikrim yok. Ya sizin?"

"Belki var. Belki yok. Yakında daha fazla şey söyleyecek duruma gelebilirim. Bu yaraları neyin açmış olabileceği hakkındaki herhangi bir bilgi bizi suçluya çok yaklaştıracak."

"Tabii ki çok anlamsız bir sanı," dedi polis memuru, "ama eğer kıpkırmızı olana kadar ısıtılmış bir tel ağ sırtına boylu boyunca yatırılmışsa, şu daha belirgin izler örgülerin kesiştiği noktalara denk geliyor olmalı."

"Çok dâhiyane bir benzetme. Ya da ucunda sert düğümler olan çok sert bir dokuz telli kırbaç diyebilir miyiz?"

"Vay canına, Bay Holmes, sanırım buldunuz."

"Ya da bambaşka bir sebep vardır, Bay Bardle. Ama suçlamalarınız bir tutuklama için fazlasıyla zayıf. Bununla beraber, son sözleri var: Aslan Yelesi."

"Merak ediyordum acaba Ian..."

"Evet, bunu ben de düşündüm. Ian kelimesi aslan kelimesine benziyor fakat ikinci Kelime Murdoch'a benziyor mu? Hayır. Sesi bir çığlık gibi çıktı. Emin olarak söylüyorum ki 'Yele' dedi."

"Başka bir açıklamanız yok mu Bay Holmes?"

"Belki var. Ama daha somut bir şey olmadan tartışmak taraftarı değilim."

"Ne zaman olur öyleyse?"

"Bir saat içinde... belki daha az."

Dedektif çenesini ovuşturup kuşkulu gözlerle bana baktı.

"Aklınızdan ne geçtiğini gerçekten bilmek isterdim, Bay Holmes. Belki de şu balıkçı tekneleridir."

"Hayır, hayır, onlar çok uzaktaydılar."

"Öyleyse, Bellamy ve şu büyük oğlu mu? Bay McPherson'a karşı pek nazik değillerdi. Ona bir hainlik yapmış olabilirler mi?"

"Hayır, hayır, hazır olana kadar beni konuşturamayacaksın," dedim gülümseyerek. "Şimdi, Müfettiş, ikimizin de yapacak işleri var. Eğer öğlen burada buluşabilirsek..."

Şimdiye kadar geldiğimiz yer sonun başlangıcı olan o korkunç aksaklık.

Dış kapım ardına kadar açıldı, geçitte sarsak ayak izleri vardı. Ian Murdock yalpalayarak odaya girdi, sararmış, saçı başı dağılmış, üstü başı darmadağın olmuş, kemikli elleriyle mobilyaya tutunmuş, ayakta zor duruyordu. "Konyak! Konyak!" derken zorlukla nefes alıyordu, inleyerek kanepenin üzerine düştü. Yalnız değildi. Arkasından Stackhurst göründü, şapkasız ve nefes nefese, nerdeyse en az arkadaşı kadar aklı başından gitmişti.

"Evet, evet, konyak!" diye bağırdı. "Adam son nefesinde. Yapabildiğim tek şey onu buraya getirebilmekti. Yolda iki kere bayıldı."

Yarım kupa sek içki şaşılacak bir değişiklik getirdi. Yattığı yerden tek kolunun üzerine doğruldu ve omuzlarındaki paltoyu attı.

"Tanrı aşkına, yağ, afyon, morfin!" diye bağırdı. "Bu cehennem azabını azaltacak herhangi bir şey!"

Müfettiş ve benim gördüklerimiz karşısında içimiz titredi. Orada, adamın çıplak omzundaki çapraz çizgiler, Fitzroy McPherson'un ölümüne sebep olan ağ şeklindeki garip kırmızı, kabarmış çizgilerle aynıydı.

Acının dayanılmaz olduğu ve tek bir bölgede olmadığı açıktı, zira mağdurun ara sıra nefesi kesiliyor, yüzü simsiyah oluyor, alnından terler damlarken elini kalbinin üzerine götürüyor ve derin derin nefes alıyordu. Her an ölebilirdi. Her seferinde biraz daha fazla konyak boğazından aşağı iniyor, her yeni dozda biraz kendine geliyordu. Salata yağına batırılmış pamuk parçaları garip yaraların üzerine bastırıldığında acısını hafifletiyor gibiydi. En sonunda başı şiddetli bir şekilde yastığa düştü. Bitap düşmüş doğası canlılığının son deposuna sığınmıştı. Yarı baygınlık yarı uyku gibiydi ama en azından acılarından biraz olsun kaçabilmişti.

Onu sorgulamak imkânsızdı ama rahatladığından emin olduğumuz anda Stackhurst bana döndü.

"Yarabbi!" diye bağırdı, "nedir bu Holmes? Nedir bu?"

"Onu nerede buldun?"

"Aşağıda, sahilde. Tam olarak zavallı McPherson'un öldüğü yerde. Eğer kalbi McPherson'unki kadar zayıf olsaydı, şimdi burada olmayacaktı. Onu buraya getirirken kaç kere öldüğünü düşündüm. The Gables çok uzaktaydı, onun için buraya, sana gelebildim."

"Onu sahilde mi gördünüz?"

"Tepede yürürken bağırdığını duydum. Suyun kıyısında, sarhoş gibi sendeliyordu. Aşağı koştum, üzerine birkaç kıyafet geçirdim ve yukarı çıkardım. Cennet aşkına, Holmes, bütün gücünü kullan ve üzerimizdeki bu laneti kaldırmak için hiçbir gayretten çekinme, zira hayat dayanılmaz bir hal alıyor. Bütün dünyada ün salmışsın, bizim için bir şeyler yapmayacak mısın?"

"Sanırım yapacağım, Stackhurst. Hadi benimle gel! Ve siz, Müfettiş, siz de gelin! Bu katili size teslim edip edemiyor muyuz, göreceğiz."

Şuurunu kaybetmiş adamı kâhyamla bırakıp, üçümüz beraber ölümcül gölede indik. İri çakılların üzerinde yaralı adamın ardında bıraktığı havlular ve eşyalardan oluşmuş küçük bir öbek vardı. Yavaşça suyun etrafında dolandım, arkadaşlarım da tek sıra arkamdan geliyorlardı. Su birikintisinin nerdeyse tamamı oldukça sığ idi ama tepenin altına doğru, sahil şeridinin oyuk gibi çukurlaştığı yerde derinliği bir-bir buçuk metreyi buluyordu. Yüzmek için doğal olarak gideceği yer burasıydı, zira ışık geçiren kristal berraklığında yeşil bir havuz oluşturuyordu. Suyun bittiği yerde, tepenin alt kısmında bir dizi kayalık vardı, buradan kendime bir yol buldum ve altımdaki suyun derinliklerini merakla izlemeye başladım. En derin ve durgun havuza varmıştım ki gözlerim aradıkları şeye takıldı, bir zafer çığlığı attım.

"Denizanası!" diye bağırdım. "Denizanası! İşte Aslan Yeleli Denizanası!"

İşaret ettiğim garip nesne gerçekten de bir aslanın boynundan sökülmüş gibi karışık bir kütleydi. Bir metre kadar derindeki bir kaya tabakası üzerine yayılmıştı, ilginç şekilde dalgalanan, titreşen kıllı yaratığın saça benzer sarı örgüleri arasında gümüş rengi damarlar vardı. Ağır ağır genişleyip kasılarak hareket ediyordu.

"Yeterince zarar verdi. Artık sonu geldi!" diye bağırdım. "Bana yardım edin, Stackhurst! Gelin şu katilin işini sonsuza kadar bitirelim."

Çıkıntılı yüzeyde yerinden kopmuş büyük bir kaya parçası vardı, onu suyun içine muazzam bir su sıçratarak düşene kadar ittik. Dalgalanmalar durulduğunda alttaki düz kaya tabakası üzerine düştüğünü gördük. Sallanan sarı bir doku parçası kenardan çıkmıştı, bu da gösteriyordu ki kurbanımız altında kalmıştı. Yoğun yağlı bir sümüksü doku taşın altından sızıyor ve etrafındaki suyun rengini değiştirerek yavaşça yüzeye yükseliyordu.

"Pekâlâ, bu kadarı bana yetti!" diye bağırdı Müfettiş. "Neydi o, Bay Holmes? Buralarda doğdum büyüdüm ama böyle bir şey hiç görmemiştim. Sussex'e ait olmayan bir şey."

"Demek ki Sussex'te de görülebiliyormuş," dedim. "Onu buralara güneybatıdan gelen fırtına taşımış olabilir. İkiniz de evime gelin, denizden çıkan aynı dertle buluşmasını hatırlamak için iyi bir sebebi olan birinin dehşet verici halini görelim."

Çalışma odama vardığımızda Murdoch'un nihayet düz oturabildiğine şahit olduk. Biraz sersemlemişti, arada sırada şiddetli ağrı nöbetleriyle sarsılıyordu. Bölük pörçük kelimelerle başına ne geldiğiyle ilgili hiçbir fikri olmadığını söylüyordu, ta ki acı veren şiddetli ağrılar bir anda bütün vücudunu sarana kadar. Kıyıya kadar gelebilmek için tüm gücünü harcaması gerekmişti.

"İşte bu kitap," dedim, küçük cildi göstererek, "sonsuza kadar karanlıkta kalabilecek bir konuda ilk ışığı yaktı. Adı *Dışarıda*, ünlü gözlemci J. G. Wood'un eseri. Wood'un kendisi neredeyse bu aşağılık hayvanla teması yüzünden hayatını kaybediyordu, yazdıkları üzerinde tam olarak bilgi sahibiydi. *Cyanea Capillata* bu vicdansızın bilimsel adı, hayati tehlikesi en az bir kobra yılanınınki kadar, üstelik ondan çok daha acılı. Şu bölümü kısaca okuyayım.

'Eğer bir yüzücü avuç dolusu aslan yelesine benzeyen yuvarlak yayılmış sarımsı kahverengi dokular ve gümüş kâğıt

benzeri ince kollu yapılar görürse çok dikkatli olsun, bu yaratık, acı veren korkunç *Cyanea Capillata*'dır.' Bizim sinsi tanıdığımız daha açık tanımlanabilir miydi?

Daha sonra, Kent kıyıları açıklarında yüzerken rasgeldiği bir tanesiyle kendi tecrübesini anlatmaya geçiyor. Öğreniyor ki bu yaratığın uzantıları on beş metreye kadar uzanabiliyor ve o çap içinde kalan her şey için ölüm tehlikesi taşıyordu. Hayli uzağında olmasına rağmen Wood üzerindeki etkisi neredeyse ölümcül olmuştu. 'Çok katmanlı ipliksi oluşumları, deride, yakından baktığınızda çok ufak kabarcık ve noktalardan oluşan açık kırmızı çizgi şeklinde izler bırakırlar, her noktacık kızgın iğne ucu batırılıyormuş gibi sinirlere dokunur.'

Kısmi acılar, dediğine göre, bu ayrıntılı işkencenin en hafif kısmıydı. 'Göğsüme giren ani ve şiddetli sancılar, sanki kurşun yemişim gibi beni yere yıkıyordu. Nabzım adeta duruyor, sonrasında kalbim ardı ardına yedi sekiz kere göğsümden çıkacakmış gibi atıyordu.'

Canavar onu neredeyse öldürecekmiş, küçük bir havuzun sakin sığ sularında değil hareketli okyanusta, açık denizde sadece temas etmiş olmasına rağmen hem de. Olaydan sonra kendisini zor hatırladığını söylüyor, yüzü bembeyaz olmuş, buruşmuş ve kurumuş. Şişeler dolusu konyak içmiş, bu onun hayatını kurtarmış.

İşte kitap burada Müfettiş. Size bırakıyorum, şüpheniz olmasın, zavallı McPherson'un yaşadığı bütün trajediyi etraflıca açıklıyor."

"Ve bu arada beni de temize çıkarıyor," dedi Ian Murdoch iğneleyici bir gülümsemeyle. "Sizi suçlamıyorum Müfettiş, ya da sizi Bay Holmes, zira şüpheleriniz doğaldı. Tutuklanmama çok az kala arkadaşımla aynı kaderi paylaşmanın kendimi aklamamın tek yolu olduğunu hissediyorum."

"Hayır, Bay Murdoch. Ben zaten yola çıkmıştım, eğer niyetlendiğim şekilde daha erken çıkabilmiş olsaydım sizi bu dehşet verici deneyimden kurtarmıştım."

"Peki ama nerden bildiniz, Bay Holmes?"

"Ben ne bulursa okuyan biriyim ve ufak tefek şeyler için çok kuvvetli bir hafızam var. 'Aslan Yelesi' deyimi aklımdan hiç çıkmadı. Bunu daha önce umulmadık bir biçimde, bir yerde gördüğümü biliyordum. Gördüğünüz gibi gerçekten de yaratığı tasvir ediyor. Eminim McPherson onu gördüğünde suyun üzerinde dolaşıyordu, ölümüne sebep olan yaratığa dair bizi uyarmak için gördüğü şeyi tanımlarken bu ifadeyi kullanmıştı."

"Neyse ki, en azından ben temize çıktım," dedi Murdoch, yavaşça ayağa kalkarak. "Size bir iki açıklamada bulunmam gerek, soruşturmanızın nereye gittiğini biliyordum. O hanımdan hoşlandığım doğruydu ama arkadaşım McPherson'u seçtiğini öğrendikten sonra tek arzum onun mutluluğuna katkıda bulunmaktı. Olayın dışında kalmaktan memnundum ve onlara çöpçatanlık yapıyordum. Çok defa mesajlarını taşıdım, bana güveniyorlardı, onu çok sevdiğimden arkadaşımın öldüğü haberini aceleyle verdim ki benden önce biri bir patavatsızlık yapmasın. Size ilişkimizden bahsetmeyecekti, belki siz bunu reddedecektiniz ve ben zarar görecektim. Neyse, siz ayrıldıktan sonra The Gables'a geri dönmeye çalışmalıyım, çünkü yatağım bayağı iyi gelecek."

Stackhurst elini uzattı. "Hepimizin sinirleri gerilmişti," dedi. "Geçmişte olanları affet, Murdoch. Gelecekte birbirimizi daha iyi anlayacağız." Arkadaşça bir tavır içerisinde kol kola, beraber çıktılar. Müfettiş kaldı, öküz gibi gözleriyle sessizlik içinde bana bakıyordu.

"Oh be, başardınız!" diye bağırdı en sonunda. "Hakkınızda çok şeyler okumuştum ama hiç inanmamıştım! Harikasınız!"

Zorla kafamı salladım. Böyle bir cümleyi kabul etmek kişinin kendi standartlarını düşürürdü.

"Baştan çok yavaştım, suçlanmayı hak edecek kadar yavaş. Ceset suda bulunmuş olsaydı kaçırmama imkân yoktu.

Beni yanıltan havlu oldu. Zavallı adam kendini kurulamayı hiç düşünmemişti, böyle olunca suya hiç girmediğini düşündüm. Öyleyse neden aklıma bir deniz canavarının saldırısı gelsin? İşte burada yanılmıştım. Ya, ya, Müfettiş, sıklıkla polis karakolundaki siz beyefendilerle dalga geçerdim ama bu *Cyanea Capillata* Scotland Yard'ın acısını nerdeyse çıkardı."

Peçeli Kiracı Macerası

Sherlock Holmes'un yirmi üç yıl boyunca aktif olarak çalıştığını, bu yirmi üç yılın on yedisi boyunca kendisine eşlik etmeme ve yaptıklarını not almama izin verdiğini düşünürsek, elimde epey malzeme olduğu anlaşılacaktır. Her zaman için mesele, bulmak değil seçmek olmuştur. Elimde bir raf uzunluğunda yıllıklar ve bir raf da belgelerle dolu dosyalar var ki bunlar Victoria Dönemi'nin son yıllarının yalnız suç tarihini değil, sosyal ve resmi skandallarını da öğrenmek isteyen bir öğrenci için harika bir kaynak niteliğindedir. Bu noktada şunu da belirteyim, ailelerinin onuru ve atalarının şöhretini düşünen bu dertli mektupların yazarlarının endişelenmeleri için hiçbir sebep yok. Dostumun ünlü sağduyusu ve meslek ahlakı bu öykülerin seçimde de geçerlidir ve bilinmelidir ki hiçbir güven suiistimal edilmeyecektir. Ayrıca bu belgeleri ele geçirmek ve yok etmek için yapılan teşebbüslerden de hiç memnun olmadığımı belirteyim. Bu terbiyesizliğin kaynağı bilinmektedir, eğer tekrarlanırsa, Sherlock Holmes'dan aldığım izinle politikacı, deniz feneri ve eğitilmiş karabatakla ilgili öykü kamuoyuyla paylaşılacaktır. En az bir okuyucu, bunun ne anlama geldiğini bilmektedir.

Bu vakalardan her birinde, öyküleri kaleme alırken özellikle üstünde durmaya çalıştığım Holmes'un olağanüstü içgüdü ve gözlem yeteneklerinin ortaya koyulduğunu düşünmek

mantıksız olacaktır. Bazen meyveyi almak için çok uğraşması gerekirken, bazen meyvenin kendiliğinden Holmes'un kucağına düştüğü olmuştur. En feci ve trajik olaylar, genellikle onun kişisel yeteneklerini göstermesine en az olanak veren vakalardır; şimdi de, bu tarz öykülerden birini anlatmak niyetindeyim. Öyküyü aktarırken isim ve yerlerde ufak bazı değişiklikler yaptım, onun dışında vaka anlatıldığı gibidir.

1896'nın sonlarına doğru bir öğle öncesi, Holmes'dan hızla yollanmış, kendisine gelmemi isteyen bir mesaj aldım. Dairesine vardığımda içerisi duman altı olmuştu, önündeki sandalyede ihtiyar, anaç, balıketinde, ev sahibesi tipinde bir kadın oturmaktaydı.

"Kendisi, Güney Brixton'dan Bayan Merrilow," dedi dostum, eliyle göstererek. "Eğer kötü alışkanlığını uygulamak istersen, Watson, Bayan Merrilow tütünden rahatsız olmuyor. Bayan Merrilow'un, senin varlığını da gerektiren bazı gelişmelere neden olabilecek ilginç bir öyküsü var."

"Yapabileceğim herhangi bir şey..."

"Anlarsınız ki, Bayan Merrilow, Bayan Ronder'a gideceksem yanımda bir tanık olmasını tercih ederim. Biz oraya gitmeden önce kendisinin bunu anlamasını sağlayın lütfen."

"Tanrı sizi kutsasın, Bay Holmes," dedi ziyaretçimiz. "Kendisi sizi görmeye öylesine istekli ki, isterseniz bütün mahalleyi oraya götürün!"

"Öyleyse öğleden sonra erkenden geliriz. Başlamadan önce, bütün olguları anlamış mıyım, bir gözden geçirelim. Meseleyi tekrar gözden geçirerek Doktor Watson'un da konuyu anlamasına yardımcı olacağız. Bayan Ronder'ın yedi yıldır kiracınız olduğunu ve bu süre içinde yüzünü yalnız bir kez gördüğünüzü söylüyorsunuz."

"Tanrı'dan görmemiş olmayı dilerdim!" dedi Bayan Merrilow.

"Yanılmıyorsam epey zedelenmişti, değil mi?"

"Açıkçası, Bay Holmes, ona yüz diyemezdiniz. Görünüşü öyle değişikti. Bir keresinde üst pencereden içeri bakan sütçümüz görmüştü ve adam güğümü elinden düşürmüştü de bütün ön bahçe süt içinde kalmıştı. İşte böyle bir yüzden söz ediyoruz. Tedbirsiz bir anında onu gördüğümde, hemen yüzünü örttü ve bana, 'Eh, Bayan Merrilow, artık peçemi neden hiç açmadığımı biliyorsunuz,' dedi."

"Geçmişi hakkında herhangi bir bilginiz var mı?"

"Hiçbir bilgim yok."

"Geldiği zaman referans vermiş miydi?"

"Hayır bayım... Ama nakit verdi, hem de epey miktarda. Üç ayın kirasını masaya koydu ve şartlar konusunda hiç tartışmadı. Bu zamanda benim gibi yoksul bir kadın böylesi bir şansı geri tepemezdi."

"Neden sizin evi seçtiğine dair bir şey söyledi mi?"

"Benim daire yoldan epey uzakta ve çoğu kiralık daireden daha mahrem. Ayrıca yalnız bir kiracı alıyorum ve benimle beraber yaşayan akrabam da yok. Bence diğer evlere de bakmıştır ama benimki kendisine daha uygun gelmiştir. İstediği şey dairesinin gözlerden uzak olması, bunun için de iyi para ödemeye hazır."

"Bir seferlik bir tesadüf dışında, ilk günden beri yüzünü hiç göstermediğini söylüyorsunuz. İlginç, çok ilginç bir öykü, konunun araştırılmasını istemenize hiç şaşırmadım."

"İstemiyorum, Bay Holmes. Kiramı aldığım sürece bir şikâyetim yok. Ondan daha sessiz, daha sorunsuz kiracı bulamam."

"Öyleyse konuyu kızıştıran ne oldu?"

"Kadının sağlığı, Bay Holmes. Kendini kaybediyor gibi. Kafasında korkunç bir düşünce olmalı. 'Cinayet!' diye bağırıyor. 'Cinayet!' Bir keresinde de, 'Seni acımasız hayvan! Seni canavar!' diye bağırdığını duydum. Geceydi, bütün bina bu sesle çınladı, tüylerim diken diken olmuştu. Sabah onu görmeye gittim. 'Bayan Ronder,' dedim. 'Eğer içinizi daraltan bir

şey varsa rahiple konuşabilirsiniz. Ya da polisle... Bu ikisinden biri size yardımcı olacaktır.' 'Tanrı aşkına, polis olmaz!' dedi. 'Ve rahip de geçmişi değiştiremez... Ama yine de ölmeden önce birine gerçeği anlatabilsem biraz rahatlardım.' 'Eğer,' dedim. 'Resmi makamlarla görüşmeyecekseniz, şu okuduğumuz dedektif var...' Kusuruma bakmayın, Bay Holmes. O da hemen üzerine atladı. 'O olur,' dedi. 'Neden daha önce aklıma gelmedi? Onu buraya getirin, Bayan Merrilow; eğer gelmezse, kendisine vahşi hayvan şovmeni Ronder'in eşi olduğumu söyleyin. Aynen böyle söyleyin ve Abbas Parva ismini verin kendisine.' İşte burada, Abbas Parva adını yazdığı kâğıt. 'Düşündüğüm gibi biriyse, onu buraya getirecektir.'"

"Getirecektir," dedi Holmes. "Çok güzel, Bayan Merrilow. Şimdi Doktor Watson'la biraz konuşmak istiyorum. Öğlen saatine kadar sürer. Saat üç civarı Brixton'daki evinizde olacağımızı düşünebilirsiniz."

Çok geçmeden, ziyaretçimiz paytak paytak yürüyerek (Bayan Merrilow'un yürüyüşünü başka bir sözcük tanımlayamazdı) daireden ayrıldı ve Holmes çılgın bir enerjiyle köşedeki kitap yığının üzerine atıldı. Birkaç dakika yalnız sayfa hışırtıları duyuldu, ardından bir tatmin homurtusuyla aradığını buldu. O kadar heyecanlanmıştı ki ayağa bile kalkmadı, tuhaf bir Buda gibi bağdaş kurup bulunduğu yere oturdu. Etrafı kocaman ciltlerle doluydu ve kucağındaki açık kitaba bakmaktaydı.

"Vaka beni o zaman da endişelendirmişti, Watson. İşte, sayfa kenarlarına aldığım notlar bunun ispatı. İtiraf edeyim ki o zaman bir anlam verememiş ama yine de sorgu hakiminin hatalı olduğuna kanaat getirmiştim. Abbas Parva trajedisini hiç mi hatırlamıyorsun?"

"Hem de hiç, Holmes."

"Üstelik o zaman benimleydin. Elbette bende bıraktığı etki yüzeyseldi. Ortada elle tutulur bir şey yoktu ve taraflardan hiçbiri yardımıma başvurmamıştı. Belki gazeteleri okumak istersin."

"Meseleyi ana hatlarıyla anlatamaz mısın?"

"Hem de kolaylıkla. Ben anlatırken sen de hatırlarsın belki. Ronder, herkesin bildiği bir isimdi ve o zamanların en iyi şovmenleri olan Wombwell ve Sanger'ın da rakibiydi. Ancak büyük trajedinin yaşandığı sırada içkili olduğu ve kendinin de şovunun da seviyesiz bir hal aldığına dair veriler var. Bu korkunç olayın yaşandığı gece karavan, Berkshire'daki ufak bir köy Abbas Parva'da konaklamaktaydı. Wimbledon'a doğru gitmekteydiler. Çok ufak bir köy olduğundan ve mali açıdan şova değmeyeceğinden, Abbas Parva'da gösteri için değil, yalnız konaklama amaçlı durmuşlardı.

Yanlarında hoş bir Kuzey Afrika aslanı da vardı. Adı Sahara Kralı'ydı, Ronder ve eşi gösteriyi kafesin içinde yapıyorlardı. İşte burada gösterinin bir fotoğrafı var, göreceğin gibi Ronder devasa, kocaman biri ve karısı da harika bir kadın. Soruşturma sırasında, aslanın tehlikeli davranışlarda bulunduğu ama önceden bir olay çıkmamış olmasından dolayı önlem alınmadığı (ki hep böyle olur) belirtilmişti.

Aslanın beslenmesi gece vakti ya Ronder ya da karısı tarafından yapılıyordu. Bazen biri gidiyordu bazen de ikisi birden ama asla bir başkasının gitmesine izin vermiyorlardı; çünkü ikisinden biri yemek verdiği sürece havanın kendilerini ebeveyn olarak göreceğini, kendilerine saldırmayacağını düşünüyorlardı. Yedi yıl önceki o gece ikisi birden gitti ve ayrıntıların hiçbir zaman tam olarak gün yüzüne çıkmadığı korkunç bir olay yaşandı.

Anlaşılan o ki, geceyarısına doğru, hayvanın kükremeleri ve kadının çığlıklarıyla bütün kamp ayağa kalkmış. Farklı görevlerdeki seyis ve işçiler ellerinde fenerlerle çadırlarından fırlamışlar, fener ışığı çok korkunç bir görüntüyü ortaya çıkarmış. Ronder kafasının arkası ezilmiş, kafatasında derin pençe izleriyle, açık olan kafesin yaklaşık on metre ötesinde yerde yatmaktaymış. Kafes kapısının yakınında Bayan Ronder sırtüstü yerdeymiş ve aslan, kadının başına çömelmiş bir şekilde

hırlamaktaymış. Kadının yüzünü öylesine yırtmış ki yaşayabileceğine hiç ihtimal verilmemiş. 'Herkül' Leonardo ve Palyaço Grigg hayvanı sopalarla korkutarak kafese yönlendirmişler, kafesten içeri sıçrayınca kapıyı hemen kilitlemişler. Aslanın nasıl serbest kaldığı esrarını korudu. Çiftin kafese girmeye niyetlendiği ama kapı açılınca hayvanın onların üzerine fırladığı sonucuna varıldı. Kadının yaşadıkları karavana taşınırken ıstıraptan çıldırmış bir halde, 'Korkak! Korkak!' diye çığlık atması dışında, olayla ilgili dikkat çekici bir ipucu yoktu. Kadının tanıklık edebilecek durumu gelmesi altı ay sürdü, sonrasında soruşturma kerhen devam etti ve bariz olan 'kaza sonucu ölüm' kararı alındı."

"Başka nasıl bir karar alınabilirdi?" dedim.

"Sen öyle diyebilirsin. Gelgelelim Berkshire Karakolu'ndaki genç Edmunds'un içine sinmeyen bir iki nokta vardı. Akıllı bir delikanlı! Sonradan Allahabad'a gönderilmişti. Ben de olaya öyle bulaştım zaten, buraya gelip bir iki pipo içerken bana olanları anlatmıştı."

"Sıska, sarışın biri mi?"

"Aynen. Çok geçmeden senin de konuyu hatırlayacağına emindim."

"Adamın içine sinmeyen neymiş?"

"Eh, ikimizin de içine sinmemişti. Olayı kafamızda canlandırmak epey zor oluyordu. Bir de aslanın görüş açısından bak. Serbest kalıyor. Sonra ne yapıyor? Yarım düzine sıçrayışla Ronder'ın yanına ulaşıyor. Ronder kaçmaya çalışıyor, bunu pençe izlerinin başının arkasında olmasından anlıyoruz, ama aslan adamı yakalıyor. Ardından sıçramaya devam ederek kaçmak yerine kafesin yakınındaki kadına yöneliyor, kadını yere serip yüzünü parçalıyor. Ayrıca attığı çığlıklar da kocasının kadına yardım etmediğini çağrıştırıyor. Zavallı adam, kadına nasıl yardım edebilirdi ki? Zorluğu görüyor musun?"

"Evet."

"Ayrıca bir şey daha var, şimdi düşündükçe aklıma geliyor. Aslan kükreyip kadın çığlık attığı sırada bir erkeğin de korkuyla bağırdığına dair kanıtlar var."

"Şüphesiz Ronder'dır."

"Eğer kafası ezilmişse bir daha onun sesini duyamayız, değil mi? Kadının çığlıklarına erkek bağırışları karıştığına dair ifade veren en az iki tanık vardı."

"O sırada bütün kamp bağırıyordu zaten. Diğer noktalar hakkında da bir önerim var."

"Dinlemekten zevk duyacağım."

"Aslan serbest kaldığında ikisi de kafesin yaklaşık on metre uzağındaydılar. Adam arkasını döndü ve yakalandı. Kadınsa kafesten içeri girip kapıyı kapatmayı düşündü. Sığınabileceği tek yer orasıydı. Kafese yöneldi ama tam oraya varmak üzereyken hayvan atıldı ve kadını yere serdi. Kadın arkasını dönerek hayvanı öfkelendirdiği için kocasına kızmıştı. Hayvanın karşısına birlikte dikilselerdi belki onu sindirebilirlerdi. Kadının 'Korkak' diye bağırması bu yüzdendi."

"Çok zekice, Watson. Ama elmasında bir pürüz var."

"Pürüz nerede, Holmes?"

"İkisi de kafesten yaklaşık on metre uzaktaysalar, o halde hayvan nasıl serbest kalıyor?"

"Bir düşmanlarının hayvanı serbest bırakmış olması mümkün?"

"İyi de onlarla oynamaya, kafes içinde gösteriler düzenlemeye alışmış olan aslan neden birden saldırsın?"

"Aynı düşman, büyük olasılıkla hayvanı kızdıracak bir şeyler yapmıştır."

Holmes düşünceli gözüküyordu, birkaç dakika sessizce oturdu.

"Evet, Watson, senin teorin de bu şekilde... Ronder çok düşmanı olan biriydi. Edmunds'un bana söylediğine göre sarhoşken bir felaketmiş. İri yarı biri olarak önüne gelene küfredip girişiyormuş. Ziyaretçimizin anlattığı, gece çığlık-

larındaki 'canavar' kelimesi, kadının merhum kocasını hatırlamasıyla bağlantılı bence. Ancak tüm olguları edinmeden yürüteceğimiz fikirler herhangi bir yarar sağlamaz. Dolapta soğuk kızıl keklik ve bir şişe de Montrachet(*) var. Tekrar ihtiyacımız olmadan önce enerjimizi tazeleyelim."

Fayton bizi Bayan Merrilow'un evine bıraktığında şişman kadını, girişi tamamen kaplamış bir halde, mütevazı ve sakin konutunun kapısında bizi beklerken bulduk. Belli ki değerli kiracısını kaybetmekten epey endişe duyuyordu ve bizi yukarı çıkarmadan önce, tercih edilmeyen bir sonuca neden olacak herhangi bir şey yapmamamız konusunda ricada bulundu. Kendisini temin ettikten sonra kadının peşinden halılarla gelişigüzel kaplanmış merdivenden yukarı çıktık ve gizemli kiracının dairesine girdik.

Kadının pek dışarı çıkmamasından tahmin edilebileceği gibi, karanlık, küflü, iyi havalandırılmamış bir daireydi. Hayvanları kafeste tutmasından ileri gelen, kadere benzer bir ceza sonucu, şimdi kendisi kafeste yaşayan bir canlıya dönüşmüş gibiydi. Odanın loş bir köşesinde, kırık bir koltukta oturmaktaydı. Yıllar süren hareketsizlik vücut hatlarını kabalaştırmıştı ama belli ki bir zamanlar çok güzeldi, halen dolgun ve çekiciydi. Yüzünü örten kalın, kara peçe üst dudağına kadar iniyor, biçimi harika bir ağızla narin bir çeneyi açıkta bırakıyordu. Zamanında çok hoş bir hanımefendi olduğu anlaşılıyordu. Sesi de dengeliydi ve kulağa hoş geliyordu.

"Benim adım size yabancı değil, Bay Holmes," dedi kadın. "Adımı verince geleceğinizi düşündüm."

"Söylediğiniz doğru, hanımefendi. Ama daha önce bu vakayla ilgilendiğimi nereden biliyorsunuz?"

"Sağlığıma kavuştuktan sonra bölge dedektifi Bay Edmunds tarafından sorgulandığımda öğrendim. Maalesef

(*) Chardonnay bölgesine özgü, ünlü bir beyaz şarap türü.

kendisine yalan söyledim. Gerçeği anlatmam belki daha doğru olurdu."

"Gerçeği söylemek daha doğru olur genellikle. Neden kendisine yalan söylediniz?"

"Çünkü başka birinin hayatı buna bağlıydı. Değersiz biri olduğunu bilsem de, benim yüzümden mahvolmasına vicdanım elvermedi. O kadar yakın, o kadar yakındık ki!"

"Peki, şimdi bu engel ortadan kalkmış durumda mı?"

"Evet, bayım. Sözünü ettiğim kişi öldü."

"Öyleyse bildiklerinizi neden polise anlatmıyorsunuz?"

"Çünkü düşünülmesi gereken biri daha var, o da benim. Polis sorgusunun neden olacağı skandala ve halk ilgisine dayanamam. Çok vaktim kalmadı, ölümü sessizce karşılamak istiyorum. Ama yine de, ben öldükten sonra gerçek anlaşılsın diye, sağduyu sahibi birine bu korkunç öykümü anlatmak istedim."

"Bana iltifat ediyorsunuz, hanımefendi. Ben aynı zamanda sorumlu biriyim. Bana anlattıklarınızı polise aktarmayacağım konusunda garanti veremem."

"Anlıyorum, Bay Holmes. Birkaç yıldır çalışmalarınızı takip ettiğimden karakterinizi, yöntemlerinizi gayet iyi biliyorum. Kaderin bana bıraktığı tek zevk okumak, dünyada olup bitenleri hemen hiç kaçırmıyorum. Öykümle ne yapacağınız konusunda riske girmeyi göze alıyorum. Anlatmak kafamı rahatlatacaktır."

"Arkadaşım ve ben dinlemekten zevk duyacağız."

Kadın ayağa kalkıp çekmeceden bir adamın fotoğrafını çıkarttı. Bu kişi muhteşem fiziğiyle, belli ki bir sporcuydu, kocaman kollarını kabarık göğsü üstünde birleştirmişti ve kalın bıyığının altında, pek çok önemli iş başarmış birinin gülümsemesi vardı.

"Bu, Leonardo," dedi kadın.

"Tanıklıkta bulunan 'Herkül' Leonardo mu?"

"Evet. Ve bu... Bu da kocam."

Korkunç bir yüzdü, bir domuz-insandı, hatta vahşiliği epey göze battığından yabandomuzu-insandı demek daha doğru olur. İnsan, o iğrenç ağzın hızla hapır hupur yemek yediğini, o uğursuz bakışlarla, kötü niyetle etrafa baktığını gözünde canlandırabiliyordu. Koca gıdıklı adamın yüzünden hödüklük, zorbalık ve canavarlık okunuyordu.

"Bu iki fotoğraf, olanları anlamanıza yardımcı olacaktır beyler. Sahne tozu yutarak yetişmiş zavallı bir sirk kızıydım, henüz on yaşına basmadan halkadan atlıyordum. Bir kadın olduğumda bu adam beni sevdi, tabii onun şehvetine sevgi denebilirse... Lanetli bir günde onunla evlendim. O günden itibaren adeta cehennemde yaşadım, o da bana işkence eden şeytandı. Gösteride yer alıp da onun davranışlarından haberdar olmayan yoktu. Beni bırakıp başkalarına gidiyordu. Şikâyet ettiğimdeyse beni bağlayıp at kırbacıyla kamçılıyordu. Herkes bana acıyor ve ondan nefret ediyordu ama ne yapabilirlerdi ki? Her biri ondan korkuyordu. Bazen korkunçlaşıyor, sarhoş olduğunda cinayet işleyebilecek hale geliyordu. Hakaretten ve hayvanlara eziyetten tekrar tekrar para cezasına çarptırılmıştı ama parası çoktu ve cezalar onu etkilememişti. En iyi oyuncularımız bizi bıraktı ve şov iş yapmamaya başladı. Ben ve Leonardo işi kotarmaya çalışıyorduk, bir de kısa boylu palyaço Jimmy Griggs... Zavallı adam, neşeli bir ortamda olmasa bile, gösteri dağılmasın diye elinden geleni yapıyordu.

Ardından, Leonardo hayatıma daha çok girmeye başladı. Onun nasıl biri olduğunu görüyorsunuz. O görkemli bedeninin içinde narin bir ruh taşıyordu, kocamla karşılaştıracak olursak, Melek Cebrail gibiydi. Bana acıdı, yardımcı oldu ve sonunda yakınlığımız aşka, önceden hep hayal ettiğim ama hissetmeyi hiç ummadığım derin, tutkulu bir aşka dönüştü. Kocam bu ilişkiden şüphelendi ama anlaşılan kendisi kabadayı olduğu kadar da korkak biriydi ve Leonardo çekindiği

tek kişiydi. Bana eskisinden de çok eziyet ederek kendince intikam aldı. Bir gece çığlıklarım Leonardo'yu bizim karavanın kapısına getirmişti. O gece bir felaketin eşiğine gelinmişti; çok geçmeden ben ve sevgilim böyle bir sonucun kaçınılmaz olduğunu anlamıştık. Kocam yaşamayı hak etmiyordu, onu öldürmeyi planladık.

Leonardo zeki, komplocu bir zihne sahipti. Planı da o yapmıştı. Suçu ona yüklemek için söylemiyorum bunu, zira planın her evresinde ben de onunla birlikte olmaya karar vermiştim. Ama benim aklımdan hayatta böyle bir plan geçmezdi. Bir sopa yaptık, daha doğrusu Leonardo yaptı; sopanın kurşundan başına bir aslan pençesini andıracak şeklinde beş tane, uçları dışarı bakan, uzun, çelikten çivi çakmıştı. Bununla kocama öldürücü darbeyi indirecek ve sanki serbest bıraktığımız aslan saldırmış gibi iz bırakmış olacaktık.

Kocam ve ben her zamanki gibi hayvanı yemlemek için aşağı indiğimizde hava zifiri karanlıktı. Beraberimizde çinko bir kovada çiğ et taşıyorduk. Leonardo kafese varmak için önünden geçmemiz gereken büyük bir karavanın önünde bizi bekliyordu. Çok yavaştı, henüz darbeyi indiremeden yürüyüp geçtik. Ayak uçlarında yürüyerek bizi izledi ve çok geçmeden, sopayla kocamın kafasına vurulduğunu işittim. O ses kalbimi rahatlatmıştı. İleri atılıp aslan kafesinin sürgüsünü açtım.

Ardından o korkunç olay gerçekleşti. Bu hayvanların insan kanına ne kadar duyarlı olduğunu, kanın onları ne kadar heyecanlandırdığını bilirsiniz. Tuhaf bir içgüdü, birinin öldürüldüğünden haberdar etmişti hayvanı. Ben sürgüyü açar açmaz hayvan üzerime fırladı. Leonardo beni kurtarabilirdi, öne atılıp sopasıyla vursaydı hayvanı sindirebilirdi. Ama o heyecanlandı. Önce korkuyla bağırdığını duydum, sonra da ardını dönüp kaçtığını. O sırada aslan dişlerini yüzüme geçirdi. Sıcak, pis ağız kokusu zaten başımı döndürdüğünden acıyı hissetmedim bile. Ellerimle aslanın kanlı, öfkeli pençelerini kendimden uzaklaştırmaya çalıştım ve bağırarak yar-

dım istedim. Kampın ayaklandığının farkındaydım, hayal meyal bir grup adam gördüğümü hatırlıyorum: Leonardo, Griggs ve diğerleri beni aslan pençelerinin altından çekiyorlardı. Çok zor geçen sonraki aylar boyunca son hatırladığım bu oldu, Bay Holmes. Kendime gelip de aynada yüzümü gördüğümde o aslana lanetler yağdırdım! Hem de ne lanetler! Güzelliğimi parçaladığı için değil, beni sağ bıraktığı için. Artık tek bir isteğim vardı, Bay Holmes, ayrıca o isteğimi gerçekleştirecek kadar paraya da sahiptim. İsteğim, zavallı yüzümü kimsenin göremeyeceği şekilde örtmek ve kimsenin beni tanımadığı bir yere taşınmaktı. Artık tek yapabileceğim buydu, ben de öyle yaptım. Ölmek için yuvasına kıvrılmış yaralı bir hayvan... Eugenia Ronder'ın sonu işte bu oldu."

Kederli kadın öyküsünü anlattıktan sonra birkaç dakika boyunca sessiz kaldık. Sonra Holmes uzun kolunu uzatıp daha önce kendisinden pek görmediğim bir sıcaklıkla kadının elini tutup okşamaya başladı.

"Zavallı kız!" dedi. "Zavallı Kız! Kaderin işlerini anlamak zordur. İnsanlar yargılanmayacak olsa, dünya zalim bir şaka olurdu. Peki, Leonardo'ya ne oldu?"

"Onu ne bir daha gördüm ne de kendisinden bir haber aldım. Ona bu kadar gücenmiş olmam belki yanlıştı. Olaydan sonra, 'aslandan geriye kalan' diye dolaştırdığımız ucubelerden birine âşık oldu belki. Ama bir kadının aşkı o kadar kolay kenara itilemiyor. Beni hayvan pençelerinin altında bırakmasına ve en ihtiyacım olduğu sırada terk etmesine rağmen onu darağacına göndermeye gönlüm elvermedi. Bana olanlara çok aldırmadım, önceki hayatımdan daha korkunç değildi ya... Ama Leonardo'nun talihi benim elimdeydi elbette."

"Kendisi öldü mü?"

"Geçen ay Margate yakınlarında yüzerken boğulmuş. Ölümünü gazeteden öğrendim."

"Öykünüzdeki en ilginç ve dâhice buluş olan beş pençeli sopaya ne oldu?"

"Bilemiyorum, Bay Holmes. Kampın yanında, ortasında derin, yeşil bir göl olan bir tebeşir ocağı vardı. Belki o gölün dibindedir."

"Eh, bunun çok önemi yok zaten. Nasılsa dava kapandı."

Gitmek için kalkmıştık ama kadının sesindeki bir şey Holmes'un dikkatini çekti ve hızla ona döndü.

"Hayatınız size ait değil," dedi. "Ona dokunmayın."

"Hayatımın kime ne faydası var?"

"Bunu nereden bilebilirsiniz? Sabırla dayanmak, bu sabırsız dünyaya verilecek iyi bir derstir."

Kadının buna karşılığı korkunç oldu. Peçesini kaldırıp ışığa yaklaştı.

"Acaba siz buna dayanabilir miydiniz?" dedi.

Dehşet vericiydi. Yüzün aslı gittikten sonra geriye kalan şekli kimse tarif edemez. Bu ürkütücü harabeden bakan iki canlı ve güzel göz, manzarayı daha da acınası hale getiriyordu. Holmes acıma ve tepki refleksiyle elini kaldırdı ve birlikte oradan ayrıldık.

İki gün sonra dostuma uğradığımda bana gururla, şömine rafındaki ufak, mavi şişeyi gösterdi. Elime aldığımda, kırmızı renkli "Zehirlidir" uyarısını gördüm. Kapağını açınca ortalığı hoş, bademi andıran bir koku sardı.

"Purisik asit(*) mi?" dedim.

"Kesinlikle. Postayla geldi. 'Kötü düşüncemi size gönderiyorum. Önerinize uyacağım.' Mesaj buydu. Bence Watson, bunu gönderen dirayetli kadının adını tahmin edebiliriz."

(*) Öykünün yazıldığı dönemde, hidrojen siyanüre verilen ad.

Shoscombe Old Place Macerası

Sherlock Holmes uzun süredir eğilmiş, düşük güçlü bir mikroskoba bakmaktaydı. Sonra doğruldu, muzaffer bir edayla bana baktı.

"Bu tutkal, Watson," dedi. "Kesinlikle tutkal. Dağınık halde duran şu nesnelere baksana."

Merceğe eğilip odağı ayarladım.

"O tüyler, yün bir ceketten alınma. Dağınık gri kitlelerse toz. Sol tarafta da epitel pullar var. Ortadaki kahverengi baloncuklarsa şüphesiz tutkal."

"Eh," dedim. "Rahatlıkla seninle aynı fikirde olabilirim. Baloncukların tutkal olup olmaması önemli bir mesele mi?"

"Önemli bir ipucu," diye yanıtladı. "Hatırlayacak olursan, St. Pacras vakasında ölü polis memurunun yanı başında bir şapka bulunmuştu. Şüpheli, şapkanın kendisine ait olmadığı konusunda ısrar ediyordu. Ama kendisi sürekli tutkalla çalışan bir çerçeve ustası."

"Senin vakalardan biri mi?"

"Hayır. Yard'daki dostum Merivale'in, vakaya bir göz atmamı rica etti. O kalpazanı bilek yeninde bulduğum çinko ve bakır tozları sayesinde enseledeğimden beri mikroskobun önemini kavramaya başladılar." Sabırsızca saatine baktı. "Yeni bir müşterim gelecekti ama geç kaldı. Bu arada, Watson, at yarışları hakkında bilgin var mı?"

"Bilmem gerekir, ne de olsa gazilik maaşımın yarısı oraya gidiyor."

"Öyleyse seni Hipodrom El Rehberim ilan ediyorum. Peki Sir Robert Norberton? Bu ad sana bir şey çağrıştırıyor mu?"

"Eh, sayılır. Kendisi Shoscombe Old Place'de yaşıyor, bir dönem yazları orada geçirdiğimden o bölgeyi iyi bilirim. Bir seferinde, Norberton neredeyse senin ilgi alanına girecekti."

"Nasıl yani?"

"Newmarket Fundalığında, Curzon Caddesi'nin meşhur tefecisi Sam Brewer'i at kırbacıyla dövmüştü, adamı neredeyse öldürecekti."

"Ah! Ne kadar ilginç! Sık sık bu tarz yollara başvurur mu?"

"Eh, tehlikeli biri olarak tanınır. Belki İngiltere'deki en gözükara jokeydir, birkaç sene önce Milli Yarışlarda ikinci olmuştu. Kendi neslinin ötesine geçmiş biridir. Naiplik(*) Dönemi'nde yaşasa tam bir züppe olurdu: Boksörlük, atletlik, at yarışlarında spekülatörlük, seçkin hanımların peşinden koşmak... Bu tür işlere kendini öyle kaptırmıştır ki, belki bir daha kendini toparlayamaz."

"Harika, Watson! Adamı çok iyi özetledin. Artık adamı tanıyor gibiyim. Şimdi biraz da Shoscombe Old Place hakkında bilgi verebilir misin?"

"Tek bildiğim Shoscombe Parkı'nın içinde bulunduğu, ünlü Shoscombe damızlıkları ve talim alanının orada olduğu."

"Ve baş eğitmenin adı da," dedi Holmes. "John Mason. Bunu bilmem şaşılacak bir şey değil, Watson, zira şu anda ondan gelen bir zarfı açmaktayım. Shoscombe hakkında biraz daha bilgi alayım. Zengin bir damar bulmuş gibiyim!"

(*) 1811'de Kral III. George hakkında ülkeyi yönetemez kararı alınır ve oğlu Galler Prensi Prens Regent yerine vekalet eder. Bu tarihle, Prensin 1820'de babasının ölümü sonucu Kral ilan edilmesi arasında geçen süre. (ç.n.)

"Shoscombe spaniyelleri(*) ünlüdür," dedim. "Ne zaman köpek şovu olsa mutlaka adı geçer. İngiltere'deki en seçkin türdür. Shoscombe Old Place Leydisi onlardan ayrı bir gurur duyar."

"Sir Robert Norberton'un eşinden bahsediyoruz, değil mi?"

"Sir Robert hiç evlenmedi. Hayat tarzını düşünürsek normal. Dul kız kardeşi Leydi Beatrice Falder'la birlikte yaşıyor."

"Kız kardeşi abisinin yanına taşınmış, öyle mi?"

"Hayır, hayır. Ev, kadının merhum eşi Sir James'e aitti. Norberton'un evde hiçbir hakkı yok. Kadına yalnızca hayat boyu kullanım hakkı verilmiş, kadının vefatından sonra mülk adamın kardeşine geçiyor. Bu arada yıllık kiraları kadın topluyor."

"Kardeşi Robert da toplanan kira paralarını harcıyor, öyle mi?"

"Eh, onun gibi bir şey. Şeytani bir tip, eminim kız kardeşinin canını epey sıkıyordur ama duyduğum kadarıyla kadın ona çok düşkünmüş. Peki Shoscombe'daki sorun nedir?"

"Ben de onu bilmek istiyorum. İşte, onu bize söyleyecek kişi de geldi sanırım."

Kapı açıldı ve genç hizmetçi, uzun boylu, sinekkaydı tıraşlı, atları ve seyisleri yönetenlerde görülen katı, sert ifadeli bir adamı içeri buyur etti. Bay John Mason'un emri altında pek çok at ve seyis vardı, kendisi de görevine uygun bir kişi gibi görünüyordu. Soğukkanlı bir ifadeyle selam verdi, ardından Holmes'un işaret ettiği sandalyeye oturdu.

"Notumu aldınız mı Bay Holmes?"

"Evet ama pek açıklayıcı değildi."

(*) İspanya kökenli, uzun ve sarkık kulaklı köpek türü. (ç.n.)

"Ayrıntılarını kâğıda dökemeyeceğim kadar hassas bir konu, Bay Holmes. Ayrıca karmaşık da... Ancak yüz yüze açıklayabileceğim bir konu."

"Evet, artık emrinizdeyiz."

"İlk olarak, Bay Holmes, fikrimi sorarsanız, Sir Robert giderek çıldırıyor!"

Holmes kaşlarını kaldırdı. "Burası Baker Caddesi, Harley Caddesi(*) değil," dedi. "Böyle söylemenize sebep olan nedir?"

"Bence, bayım, insan bir iki gariplik yapsa, bunun bir açıklaması olabilir ama eğer bir kişinin yaptığı her şey acayipse, insan endişelenmeye başlar. Kanımca kafasını Shoscombe Prensi ve derbiyle bozdu."

"Yarışa soktuğunuz tayın adı mı bu?"

"İngiltere'nin en iyisi, Bay Holmes. Bu konuda fikir beyan edebilecek biri varsa, o da benim. Şimdi, sizinle açık açık konuşacağım, sözünüzün eri bir kişi olduğunuzdan, anlattıklarımın bu odanın dışına çıkmayacağından eminim. Sir Robert'in bu derbiyi kazanması lazım. Boğazına kadar borca battı ve bu onun son şansı. Bulabildiği, borçlanabildiği tüm parayı o ata yatırdı, hem de iyi oranlarla... Şu an bire kırk veriyor ama o para koymaya başladığında oran bire yüz civarındaydı."

"Ama at o kadar iyiyse oranlar niye böyle?"

"Ne kadar iyi olduğunu halk bilmiyor. Sir Robert tüyoculara karşı epey kurnazca davrandı. Gezintilere Prens'in üvey kardeşini çıkardı. İkisini birbirinden ayıramazsınız ama iş koşmaya gelince iki yüz metrede aralarında iki boy kadar mesafe oluyor. At ve yarış dışında bir şey düşünmüyor. Bütün hayatı buna bağlı. Yahudileri(**) o zamana kadar ertelemeye çalışıyor. Eğer Prens kaybederse, işi bitti demektir."

(*) Uzman doktorların özel muayeneleriyle ünlü cadde. (ç.n.)

(**) İbrani kökenli tefeciler kastediliyor. (ç.n.)

"Umutsuz bir kumar gibi görünüyor. Peki delilik nerede?"

"Onu bir kez görseniz bunu anlarsınız. Bence geceleri uyumuyor. Bütün vaktini ahırlarda geçiriyor. Gözleri velfecir okuyor. Bunu kaldıramayacak gibi. Bir de Leydi Beatrice'e öyle davranıyor ki!"

"Gerçekten mi? Nasıl davranıyor?"

"Her zaman çok iyi bir dostlukları olmuştur. İkisinin de zevkleri aynıydı, Leydi de atları Sir Robert kadar severdi. Her gün aynı saatte onları görmeye giderdi, o kadar at arasında en çok da Prens'i severdi. Çakıllı yoldaki tekerlek seslerini duyar duymaz Prens kulaklarını dikleştirir, parça şekerini almak için faytondan içeri kafasını uzatırdı. Ama bunların hepsi geçmişte kaldı."

"Neden?"

"Şey... Atlara bütün ilgisini kaybetmiş gibi. Bir haftadır, 'Günaydın' bile demeden ahırların önünden geçip gidiyor!"

"Sence aralarında bir tartışma mı yaşandı?"

"Hem de acı, vahşi, kindar bir tartışma... Yoksa Sir Robert, Leydinin çocuğu gibi sevdiği spaniyeli neden başkasına versin? Birkaç gün önce onu, Crendall'ın üç mil kadar uzağındaki Yeşil Ejder'i işleten İhtiyar Barnes'a verdi."

"Bu gerçekten ilginç."

"Elbette zayıf kalbi ve ödemiyle, Leydinin sürekli Sir Robert'la dolaşması beklenemez. Ama o kadar iyi arkadaşlardı ki, Sir Robert istediği gibi gezebileceğine, her gün gidip Leydinin odasında iki saat geçirirdi. Ama bu da bitti, artık Leydiye yaklaşmıyor bile. Leydi de buna epey bozuluyor. Somurtup kara kara düşünüyor, içiyor, hem de küp gibi içiyor, Bay Holmes."

"Aralarına soğukluk girmeden önce de içer miydi?"

"Eh, eskiden de bir bardak alırdı, ama şimdi her akşam bir şişe içiyor. Kâhya Stephens'ın söylediklerini aktarıyorum. Her şey değişti, Bay Holmes ve işin içinde bir bit yeniği var. Sonra,

beyefendi eski şapelin mahzenine neden gidiyor? Orada buluştuğu adam da kim?"

Holmes ellerini ovuşturdu.

"Devam edin, Bay Mason. Anlattıklarınız gittikçe daha da ilginçleşiyor."

"Oraya gittiğini kâhya görmüş. Gece yarısıymış ve bardaktan boşalırcasına yağmur yağıyormuş. Bunun üzerine ben de ertesi gece uyumadım ve düşündüğümüz gibi, beyefendi yine çıktı. Stephens ve ben onu takip ettik; tehlikeli bir işti çünkü eğer bizi görürse hiç iyi olmayacaktı. Bir yumruklamaya başladı mı gerçekten korkunç bir hal alır, kimseden de çekinmez. Yani çok yaklaşmaya çekiniyorduk ama kendisini takibe devam ettik. Perili Mahzene doğru ilerlemekteydi ve orda onu bekleyen biri vardı."

"Perili Mahzen de nedir?"

"Şey, bayım, parkta eski, yıkıntı bir şapel var. O kadar eski ki, kimse ne zaman inşa edildiğini bile çıkartamıyor. Şapelin alt katında da, kötü nam salmış bir mahzen var. Gündüzleri karanlık, nemli ve ıssız bir yerdir; geceleyinse, o bölgede yaşayıp da oraya yaklaşacak kadar sinirleri sağlam ancak birkaç kişi vardır. Ama beyefendi korkmamıştı. Hayatı boyunca hiçbir şeyden korkmamıştır o. Ama gece vakti orada ne yapıyor olabilir?"

"Bir saniye!" dedi Holmes. "Orada başka biri olduğunu söylüyorsunuz. Bu kişi ya sizin seyislerden biri, ya da ev ahalisinden bir kişi olmalı! Tek yapmanız gereken kim olduğunu tespit edip adamı sorgulamak."

"Tanıdığım biri değil."

"Bundan nasıl emin olabiliyorsunuz?"

"Çünkü onu gördüm, Bay Holmes. İkinci geceydi. Sir Robert döndü, önümüzden geçip gitti; ben ve Stephens, o gece ay biraz parlak olduğundan, görüleceğimiz korkusuyla çalılıklarda tavşanlar gibi titriyorduk. Diğer adamın da hareketlendiğini duymuştuk. Ondan korkmuyorduk ve Sir Robert

uzaklaştıktan sonra, ay ışığında gezintiye çıkmış iki sıradan, masum kişi olarak adamın karşısına çıktık. 'Selam, birader. Sen kimsin?' dedim ben. Anlaşılan geldiğimizi duymamıştı. Omzu üzerinden dönüp sanki cehennemden çıkan şeytanı görmüş gibi bir yüzle baktı bize. Bir çığlık attı ve mümkün olduğunca hızlı bir şekilde karanlığa karıştı. İyi koşuyordu, hakkını vermek lazım. Bir dakika içinde gözden kaybolmuş, sesi duyulmaz olmuştu. Kim olduğunu, ne olduğunu öğrenemedik."

"Ama ay ışığında onu net olarak görebildiniz, değil mi?"

"Evet, onun o sarı yüzüne yemin ederim ki... Daha doğrusu köpek yüzüne demeliydim. Bu adamın Sir Robert'la ortaknesi olabilir?"

Holmes, bir süre düşünceye dalmış bir şekilde oturdu.

"Leydi Beatrice Falder'ın yanında genellikle kim bulunur?" diye sordu sonunda.

"Hizmetçisi Carrie Evans. Beş yıldır beraberler."

"Şüphesiz sadık biri, değil mi?"

Bay Mason huzursuzca ayaklarını sürüdü.

"Sadık olduğu doğru," dedi sonunda. "Ama kime sadık olduğu konusunda emin değilim."

"Aha!" dedi Holmes.

"Dedikodu yapmak istemiyorum."

"Sizi gayet iyi anlıyorum, Bay Mason. Durum çok açık. Hiçbir kadının ona dayanamayacağını, Doktor Watson'un Sir Robert hakkında anlattıklarından biliyorum. İki kardeş arasındaki anlaşmazlığın kaynağı bu olamaz mı sizce?"

"Skandal uzun süredir biliniyordu."

"Ama Leydi önceden fark etmemiş olabilir. Aniden fark ettiğini düşünelim. Hizmetçiden kurtulmak isteyecektir. Kardeşi Sir Robert'sa buna izin vermeyecektir. Eski hareketliliği kalmamış, kalbi zayıf hasta kadınınsa dediğini yaptıracak gücü yoktur. Nefret ettiği hizmetçiyse halen kadına bağlıdır. Leydi konuşmaz olur, surat asar ve içkiye verir kendini. Öfke-

lenen Sir Robert spaniyeli başkasına verir. Tüm bunlar birbiriyle tutarlı değil mi?"

"Eh, belki de, en azından şimdilik."

"Kesinlikle, şimdilik! Tüm bunlar, gece vakti eski mahzene gitmekle nasıl bağdaştırılabilir? Bu noktayı teorimize uyduramıyoruz."

"Uyduramıyoruz, bayım. Uyduramadığım başka bir nokta daha var: Neden Sir Robert toprağı kazıp ceset çıkarmak istesin?"

Holmes aniden ayağa fırladı.

"Bunu dün fark ettik, size mesaj gönderdikten sonra. Dün Sir Robert Londra'ya gitmişti, ben ve Stephens da mahzenin yolunu tuttuk. Her şey düzgündü, bayım, yalnız köşede bir insan bedeni vardı."

"Polise bildirdiniz, değil mi?"

Ziyaretçimiz fesat bir şekilde gülümsedi.

"Şey... Büyük olasılıkla onları pek ilgilendirmezdi, bayım. Bir mumyanın kafatası ve birkaç kemiğinden söz ediyoruz. Belki bin yıllıktır. Ama daha önce orada değildi. Buna ben de yemin ederim Stephens da. Bir köşeye konulmuş, üzeri kalasla kapatılmıştı ama önceden orada hiçbir şey yoktu."

"İskelete bir şey yaptınız mı?"

"Orada olduğu gibi bıraktık."

"İyi etmişsiniz. Dün Sir Robert'in Londra'ya gittiğini söylemiştiniz, geri döndü mü?"

"Bugün döneceğini düşünüyoruz."

"Sir Robert kız kardeşinin köpeğini ne zaman başkasına verdi?"

"Geçen hafta bugün. Hayvan konağın önünde havlıyordu, o sabah Sir Robert'ın da huysuzluğu üzerindeydi. Köpeği yakalayınca hayvanı öldüreceğini düşündük. Sonra hayvanı jokey Sandy Brain'e götürüp onu bir daha görmek istemediğini, Yeşil Ejder'deki ihtiyar Barnes'a vermesini söyledi."

Holmes bir süre düşünceli bir şekilde sessizce oturdu. En eski, en pespaye piposunu yakmıştı.

"Bu konuyla ilgili ne yapmamı istediğinizi anlamış değilim, Bay Mason," dedi sonunda. "Daha açık konuşabilir misiniz?"

"Belki bu, konuyu daha açık hale getirir," dedi ziyaretçimiz.

Cebinden bir kâğıt parçası çıkardı; kâğıdı dikkatle açınca, ortaya yanmış bir kemik parçası çıktı.

Holmes kemiği ilgiyle inceledi.

"Bunu nereden buldunuz?"

"Leydi Beatrice'in odasının altında merkezi fırın var. Bir süredir çalışmıyordu ama soğuktan şikâyet eden Sir Robert tekrar yaktırdı. Fırına adamlarımdan biri olan Harvey bakar. Kemiği bana bu sabah getirdi. Onu kömürü tırmıklarken bulmuş. Böyle bir şey bulması hoşuna gitmemiş tabii."

"Benim de gitmiyor," dedi Holmes. "Ne diyorsun, Watson?"

Kara bir cüruf haline gelene kadar yanmıştı, ama yine de anatomik kökeni şüpheye yer bırakmayacak şekilde barizdi.

"Bu, insan kalça kemiğinin üst yumrusu," dedim.

"Evet." Holmes ciddileşmişti. "Senin delikanlı fırınla ne zaman ilgileniyor?"

"Her akşam yakar, sonra da öylece bırakır."

"Öyleyse geceleyin herhangi biri fırına girebilir."

"Evet, bayım."

"Kazan dairesine dışarıdan giriş mümkün mü?"

"Dışarıya açılan bir kapı var. Diğer bir kapıysa Leydi Beatrice'in bulunduğu odanın koridoruna çıkan bir merdivene açılıyor."

"Bunlar derin konular, Bay Mason, derin ve kirli. Sir Robert'ın dün evde olmadığını söylemiştiniz, değil mi?"

"Evet, yoktu."

"Öyleyse kemikleri ateşe atan kişi o değildi."

"Doğru, bayım."

"Sözünü ettiğiniz hanın adı neydi?"

"Yeşil Ejder."

"Berkshire taraflarında balık avlamak için güzel yerler var mıdır?" Dürüst antrenörün yüzünden, belalı hayatına bir delinin daha girdiğini düşündüğü açıkça okunabiliyordu.

"Duyduğum kadarıyla, bayım, değirmen deresinde alabalık, Hall Gölü'nde de turna varmış."

"Yeter de artar bile. Watson ve ben meşhur balıkçılarız, öyle değil mi Watson? İleriki günlerde bizi Yeşil Ejder'de bulabilirsiniz. Bu akşam orada oluruz. Sizinle orada görüşmek istemediğimi söylememe gerek yok, Bay Mason ama not bırakırsanız haberleşebiliriz ve şüphesiz, istediğim zaman size ulaşabilirim. Vakada biraz ilerledikten sonra size etraflı bir fikir vereceğim."

Böylece açık bir Mayıs sabahı Holmes ve ben, kendimizi birinci sınıf bir vagonda yalnız başımıza, Shoscombe'un "istek üzerine durulan" istasyonuna doğru yol alırken bulduk. Üstümüzdeki rafta çubuklar, makaralar, sepetlerden oluşan devasa bir hırdavat yığını vardı. İstasyona vardıktan sonra arabayla kısa bir süre gittik ve eski moda bir meyhaneye vardık. Kendisi de bir sporcu olan mekân sahibi Josiah Barnes, bölgedeki balıkların kökünü kazımamız konusundaki planlarımıza hevesle atladı.

"Ya Hall Gölü ve turna balığına ne dersiniz?" dedi Holmes.

Hancının yüzü kardı.

"O olmaz, bayım. Kaçamadan kendinizi bizzat gölün içinde bulabilirsiniz."

"O da niye?"

"Sir Robert yüzünden, bayım. Kendisi tüyoculardan nefret eder. Sizin gibi iki yabancı, onun eğitim alanına o kadar yaklaşırsa, adım gibi biliyorum ki peşinize düşecektir. İşini şansa bırakmaz... Sir Robert asla işini şansa bırakmaz."

"Duyduğum kadarıyla Derbide yarışacak bir atı varmış."

"Evet, hem de iyi bir tay. At bizim de Sir Robert'ın da, tüm paramızı yarışa dökmemize neden oldu. Bu arada," bize düşünceli gözlerle bakıyordu, "siz Derbiyle pek ilgilenmiyorsunuz, değil mi?"

"Hem de hiç. Yalnızca temiz Berkshire havası alması gereken iki zavallı Londralıyız."

"Eh, öyleyse doğru yerdesiniz. Etrafta istediğiniz gibi pek çok yer var. Ama Sir Robert hakkında söylediklerimi unutmayın. Kendisi önce vuran sonra konuşan tiplerdendir. Parktan uzak durun."

"Elbette, Bay Barnes! Kesinlikle öyle yapacağız. Bu arada, koridorda havlayan köpek çok güzel bir spaniyeldi."

"Bence de öyledir. Gerçek Shoscombe cinsidir. İngiltere'de daha iyisi yoktur."

"Köpeklere meraklı biriyimdir," dedi Holmes. "Eğer yersiz bir soru olmayacaksa, böylesi ödüllere layık bir köpeğin fiyatı ne kadardır?"

"Benim ödeyebileceğimden fazla, bayım. Onu bana bizzat Sir Roberts verdi. Onu zincirde tutmamın nedeni de bu zaten. Serbest bıraksam bir saniyede malikâneye geri döner."

Han sahibi yanımızdan ayrıldıktan sonra Holmes, "Elimize birkaç koz geçti, Watson," dedi. "Oynaması kolay bir el değil ama bir iki güne kadar ne yapacağımızı anlarız. Bu arada, duyduğum kadarıyla Sir Robert halen Londra'daymış. Fiziksel saldırıya uğrama riski olmaksızın kutsal araziye girebiliriz. Sağlamasını yapmak istediğim bir iki nokta var."

"Herhangi bir teorin var mı Holmes?"

"Tek bildiğim, Watson, bir hafta kadar önce yaşanan bir olayın Shoscombe ailesini derinden yaraladığı. Neydi bu olay?

Bunu, ancak olayın yarattığı etkilerden tahmin edebiliriz. Etkiler de ilginç bir karmaşıklık arz ediyor. Ama bu, işimize yarayan bir şey aslında. Yalnız renksiz, olaysız vakaların çözümü olanaksızdır.

Elimizdeki verilere bir bakalım: Sir Robert, hasta kız kardeşini artık ziyaret etmiyor. Kadının gözde köpeğini başkasına veriyor. Kadının köpeğini, Watson! Bu sana hiçbir şey ifade etmiyor mu?"

"Sir Robert'ın kardeşine nefreti dışında bir şey ifade etmiyor."

"Eh, belki öyledir. Aslında bir başka seçenek daha var. Tartışmanın başlangıcından itibaren, tabii eğer bir tartışma olduysa, olayları sıralamaya devam edelim. Leydi odasından çıkmıyor, alışkanlıklarını değiştiriyor, hizmetçisiyle birlikte yaptığı araba gezileri dışında ortalıkta görünmüyor, gözde atını görmek için bile ahırda durmuyor ve anlaşılan o ki içmeye başlıyor. Mesele bundan ibaret, değil mi?"

"Mahzende yaşananları saymazsak."

"O nokta başka bir düşünce zincirine dâhil. İki zincir var, rica edeceğim onları birbirine karıştırma. Leydi Beatrice'le ilgili A zincirinin uğursuz bir havası var, değil mi?"

"Ben bir şey anlamadım."

"Neyse, şimdi Sir Robert'la ilgili B zincirine bir bakalım. Kafayı Derbiyi kazanmaya takmış durumda, Yahudilerin eline düşmüş bir halde, mallarını kaybetmesi ve alacaklıların yarış ahırlarına el koyması an meselesi. Gözükara, kendini kaybetmiş biri. Geçimini kız kardeşinden aldıklarıyla sağlıyor. Kız kardeşinin hizmetçisini parmağında oynatıyor. Şimdiye kadar söylediklerimizin hepsi sağlam temeller üzerinde, değil mi?"

"Peki ya mahzen?"

"Ah! Evet, mahzen! Şöyle bir varsayımda bulunalım, Watson, (ki bu, konuyu ilerletmek için ortaya atılmış bir hipotez, yalnızca farazi bir tahmin) Sir Robert'ın, kız kardeşinin işini bitirdiğini düşünelim."

"Sevgili Holmes, bu olasılık dışı..."

"Büyük olasılıkla, Watson. Sir Robert onurlu bir geçmişe sahip. Ama şahinler arasına karga leşi de karışır bazen. Bu varsayım üzerine düşünelim biraz. Parasız ülke dışına kaçamazdı, para kazanması da ancak Shoscombe Prensi'nin yarışı kazanmasına bağlıydı. Yani burada kalmaya devam etmesi gerekiyordu. Bunun için, kurbanın cesedinden kurtulması ve kadının yerine geçecek birini bulması şarttı. Hizmetçi kendi müttefiki olduğundan, bunu gerçekleştirmek çok zor olmazdı. Kadının cesedi pek uğranılmayan bir yer olan mahzene taşınmış, geceleyin kazanda yakılarak ve ardında bizim gördüğümüz delilleri bırakarak gizlice yok edilmiş olabilir. Buna ne dersin, Watson?"

"O canavarca varsayım üzerinden hareket edersen, mümkün tabii."

"Yarın, meseleyi biraz aydınlatmak için ufak bir deney düzenleyebiliriz, Watson. Bu arada, eğer malum rollerimize devam edeceksek, kendi ürettiği şarabından bir bardak içmek için han sahibini davet edip onunla yılanbalığı ve gümüşbalığı hakkında etraflı bir sohbet edebiliriz; anlaşılan adamı etkilemenin en doğru yolu bu. O sırada belki işimize yarayabilecek yerel bir dedikodu öğreniriz."

Sabahleyin Holmes nehir kenarına balık yemi almadan geldiğimizi fark etti, böylece balık avlayamadık. Saat on bir sularında yürüyüşe çıktık. Holmes, spaniyelin de bizimle gelmesi için han sahibinden izin almıştı.

"İşte burası," dedi Holmes, parkın üstü hanedan ejderhalı, yüksek çift kapısına vardığımızda. "Bay Barnes'dan öğrendiğim kadarıyla ihtiyar Leydi, fayton gezintisine öğlen gibi çıkıyor, araba kapıya yaklaşınca yavaşlıyor. Fayton geldiğinde, Watson, tekrar hız kazanmadan önce, sürücüye bir soru sorup arabayı durdurmanı istiyorum. Benim ne yapacağımı düşünme. Şu çalılığın arkasına saklanacağım, artık ne kadar görebilirsem."

Bekleyişimiz fazla uzun sürmedi. Çeyrek saat içinde, uzun caddeden gelen, iki harika yüksek adımlı gri atın çektiği, büyük, üstü açık, sarı bir fayton gördük. Holmes köpekle birlikte çalıların arkasına çömeldi. Bense kayıtsız bir edayla bastonumu sallayarak yolun ortasında durdum. Hizmetçinin biri hızla arabadan indi ve kapılar iki yana açıldı.

Fayton yürüme hızındaydı, içerdekileri iyice görebilmiştim. Solda epey açık tenli, keten saçlı, küstah bakışlı genç bir kadın, onun sağındaysa hasta olduğu anlaşılsın diye yüzünü ve omzunu şallarla örtmüş, kambur, ihtiyar biri oturuyordu. Atlar anayola vardıklarında buyurgan bir edayla elimi kaldırdım, sürücü yaklaşınca Sir Robert'ın Shoscombe Old Place'de olup olmadığını sordum.

Bu sırada Holmes ayağa kalktı ve spaniyeli saldı. Hayvan neşeli bir çığlıkla ileri atıldı ve faytonun basamağına atladı. Bir an içinde sabırsız neşesi öfkeli bir hiddete dönüştü, basamağın hemen üstündeki siyah eteğe atıldı.

"İlerle! İlerle!" diye bağırdı haşin bir ses. Sürücü atları kırbaçladı, biz de yolda öylece kalakaldık.

"Evet, Watson. Bu iyi oldu," dedi Holmes, tasmayı heyecan içindeki spaniyelin boynuna geçirirken. "Hayvan, sahibesini gördüğünü sandı ama bir yabancıyla karşılaştı. Köpekler böyle konularda hata yapmazlar."

"Ama o bir erkek sesiydi!" diye haykırdım.

"Kesinlikle. Elimize bir koz daha geçti, Watson, ama bunun dikkatli oynanacak bir oyun olduğunu unutmayalım."

Anlaşılan dostumun o gün için başka planı yoktu, biz de olta takımımızı kullanmak üzere değirmen arkına gittik. Sonuçta akşam yemeğimizi yakaladığımız alabalıkla yedik, yemekten sonra Holmes tekrar dinçleşmişti. Böylece kendimizi tekrar, sabah kat ettiğimiz yolda, parkın kapısına doğru giderken bulduk. Orada uzun boylu, esmer biri bizi beklemekteydi. Sonradan anladık ki kendisi Londra'da tanıştığımız eğitmen Bay John Mason'du.

"İyi akşamlar, beyler," dedi. "Mesajınızı aldım, Bay Holmes. Sir Robert henüz dönmedi ama duyduğum kadarıyla bu akşam dönmesi bekleniyormuş."

"Mahzen evden ne kadar uzaklıkta?" diye sordu Holmes.

"En azından çeyrek mil."

"Öyleyse dönüşünü hiç dikkate almasak da olur."

"Böyle bir risk alamam, Bay Holmes. Sir Robert döner dönmez beni çağırıp Shoscombe Prensi'nin son durumunu soracaktır."

"Anlıyorum. Bu durumda çalışmaya siz olmadan devam etmek durumundayız, Bay Mason. Bize mahzenin yerini gösterdikten sonra gidebilirsiniz."

Ay yoktu ve etraf zifiri karanlıktı ama yine de, antik bir şapel olduğu anlaşılan karanlık kütle karşımızda belirene dek, Mason'un rehberliğinde çimenlikte ilerledik. Bir zamanlar sundurma olan yıkıntı bir açıktan girdik; rehberimiz dağınık taş öbekleri arasında tökezleyerek ilerledi ve mahzene inen sarp bir merdivenin bulunduğu köşeye vardı. Bir kibrit yakarak, kaba taştan yontulmuş, eski, yıkık duvarlı, kasvet ve uğursuzluk kokan, bazıları kurşundan, bazıları taştan yapılma tabut yığınlarından birinin üstümüzdeki karanlıkta seçilemeyen, kemerli, kavisli çatıya yükseldiği bu hazin mekânı aydınlattı. Holmes, bu yas ortamında ince, canlı, sarı bir tünel yaratan fenerini açtı. Fenerin ışığı, aile armalarını Ölüm Kapısı'na dek götüren ejderha ve taç işlemeli tabut levhalarından bize geri yansıyordu.

"Bize bazı kemiklerden söz etmiştiniz, Bay Mason. Gitmeden onları bize gösterebilir misiniz?"

"Onlar şu köşede." Eğitmen, geniş adımlar atarak ilerledikten sonra, fener ışığının işaret ettiği yeri görünce sessiz bir şaşkınlıkla kalakaldı ve "Gitmişler," dedi.

"Aynen düşündüğüm gibi," dedi Holmes kıkırdayarak. "Kemiklerin küllerini, önceden de iskeletin bir kısmının yakıldığı o fırının içinde bulursak hiç şaşmam."

"İyi ama bir insan, bin yıl önce ölmüş birinin kemiklerini neden yakmak istesin ki?" diye sordu John Mason.

"Onu bulmak için buradayız," dedi Holmes. "Bu da uzun bir araştırma anlamına gelebilir, sizi alıkoymamız için herhangi bir sebep yok. Sabah olmadan çözüme ulaşacağımızı düşünüyorum."

John Mason ayrıldıktan sonra Holmes dikkatle tabutları incelemeye koyuldu. Odanın ortasındaki epey eski, Saxon havası olan bir tabuttan başladı, Norman Hugo ve Odo soylarına ait tabutlardan devam etti ve sonunda, XVIII. yüzyıldan kalma Sir William ve Sir Denis Falder tabutlarına ulaştı. Bir saat kadar sonra (belki bir saati de geçmişti) Holmes, yeraltı odasının girişinde bulunan, ayak kısmından dikilip duvara yaslanmış kurşun bir tabutun önünde durdu. Sevinç haykırışını duyup, heyecanlı ama ne yaptığını bilen hareketlerini görünce, amacına ulaştığını anladım. Büyüteciyle sabırsız bir şekilde tabutun ağır kapağının kenar kısmını incelemekteydi. Sonra cebinden kısa bir levye, bir kutu açacağı çıkardı ve aleti ufak bir açıklıktan içeri sokarak, yalnız birkaç kıskaçla tutturulmuş kapağı oynattı. Kapak açılırken bir kırılma, yırtılma sesi geliyordu, yeni aralanmaya başlamış, içindekileri henüz görebilmeye başlamıştık ki beklenmedik bir şekilde işimize devam etmemiz engellendi.

Üst katta biri yürüyordu. Sağlam, hızlı adımları, yukarıdaki kişinin belli bir amaç için geldiğini ve etrafı iyi tanıdığını gösteriyordu. Merdivenden aşağı bir ışık süzülüyordu, bir an sonrasında elinde fenerle, Gotik kemerli girişte adamın biri belirdi. Korkunç bir tipti, dev gibi bir bedeni vardı ve davranışları vahşiceydi. Önünde tuttuğu büyük ahır fenerinden yayılan ışık, adamın güçlü, gür bıyıklı yüzünü, odanın her bir tarafında gezen, sonra da feci bir bakışla ikimizin üzerinde odaklanan öfkeli gözlerini aydınlatıyordu.

"Sizler de kimsiniz?" diye gürledi. "Ve mülkümde ne yapıyorsunuz?" Sonra, Holmes'dan bir yanıt gelmeyince bize

doğru birkaç adım ilerleyip elindeki ağır bastonu havaya kaldırdı. "Beni duyuyor musunuz?" diye haykırdı. "Kimsiniz? Ne yapıyorsunuz burada?" Bastonu havada titriyordu.

Holmes geri çekileceğine adama doğru ilerledi.

"Benim de size soracak bir sorum var, Sir Robert" dedi, sert bir ses tonuyla. "Bu kim? Ve burada ne işi var?"

Holmes döndü ve arkasındaki tabutun kapağını ardına kadar açtı. Fenerin ışığında, sivri çene ve burun ucuyla, cadıya benzer yüz hatlarıyla, soluk, cansız gözleri, renksiz, harap olmuş, korkutucu bir yüzü olan, baştan ayağa çarşafa sarılmış bir beden gördük.

Baronet çığlık atarak sendeledi ve düşmemek için taş bir lahde dayandı.

"Bundan nasıl haberiniz oldu?" diye haykırdı. Ardından tekrar haşin haline dönerek, "Sizi ne ilgilendirir ki?" dedi.

"Benim adım Sherlock Holmes," dedi dostum. "Belki daha önce duymuşsunuzdur. Neyse, ben de, diğer bütün duyarlı vatandaşlar gibi, adalete yardımı bir görev bilirim. Anlaşılan, yanıtlamanız gereken pek çok soru var."

Sir Robert bir an için sert sert baktı ama Holmes'un sakin sesi ve soğukkanlı, kendinden emin tavrı etkisini göstermişti.

"Tanrı aşkına, Bay Holmes, tamam," dedi. "Kabul ediyorum, her şey aleyhime görünüyor ama başka seçeneğim yoktu."

"Öyle olduğuna inanmak isterim ama korkarım açıklamalarınızı polis önünde yapmalısınız."

Sir Robert geniş omuzlarını silkti.

"Eh, madem öyle olması gerekiyor, öyle yaparız. Benimle eve kadar gelin de konu hakkında kararınızı kendiniz verin."

On beş dakika sonra, cam kapakların ardında sıra sıra dizili cilalanmış namlulardan, eski malikânenin silah odası olduğu anlaşılan odadaydık. Rahat mobilyalarla döşenmişti

burası, Sir Robert birkaç dakikalığına bizi yalnız bıraktı. Geri döndüğünde yanında iki kişi daha vardı; biri faytonda gördüğümüz süslü kadın, diğeriyse ufak tefek, fare suratlı, itici, sinsi bir adamdı. İkisi de katıksız bir şaşkınlık içindeydiler, bu da, Sir Robert'ın onlara son gelişmeleri anlatacak vakti bulamadığını gösteriyordu.

"Kendileri," dedi Sir Robert eliyle işaret ederek, "Bay ve Bayan Norlett. Bayan Norlett, Evans adı altında, birkaç yıldır kız kardeşimin özel hizmetkârlığını yapmaktaydı. Kendilerini buraya, en iyi seçeneğin durumu açıkça ortaya koymak olduğunu düşündüğümden getirdim ve dünyada söyleyeceklerimi doğrulayabilecek bir tek bu iki kişi var."

"Bu gerekli mi, Sir Robert? Ne yaptığınızın farkında mısınız?" diye haykırdı kadın.

"Bana gelince, tüm sorumluluğu reddediyorum," dedi kocası.

Sir Robert adama küçümser bir bakış attı. "Ben tüm sorumluluğu üzerime alıyorum," dedi. "Şimdi, Bay Holmes, olayla ilgili verileri size aktarayım.

Belli ki özel hayatımla yakından ilgilisiniz, aksi halde sizi mahzende bulmazdım. Büyük olasılıkla, Derbiye sürpriz bir atla girdiğimi ve her şeyin yarışı kazanmama bağlı olduğunu biliyorsunuzdur. Kazanırsam, sorun yok. Eğer kaybedersem... Açıkçası bunu düşünmek bile istemiyorum!"

"Durumunuzu biliyorum," dedi Holmes.

"Her konuda kız kardeşim Leydi Beatrice'e bağımlıyım. Kendisinin mülkümüz üzerindeki hakkı, yalnız yaşadığı süreyle sınırlı. Bense, elimi kolumu Yahudilere kaptırmış durumdayım. Kız kardeşim öldüğünde tüm alacaklıların akbaba sürüsü gibi buraya üşüşeceklerinin farkındaydım. Her şeye el konacaktı, ahırlara, atlara, her şeye... Bay Holmes, kız kardeşim bir hafta önce vefat etti."

"Ve siz bunu kimseye bildirmediniz!"

"Nasıl bildirebilirdim? Tam bir felaketle karşı karşıyaydım. Her şeyi üç haftalığına erteleyebilirsem sorun kalmayacaktı. Hizmetçisinin kocası, yani şu kişi, bir aktördür. Aklımıza, daha doğrusu benim aklıma, kısa bir süre için kız kardeşimin yerine geçebileceği fikri geldi. Hizmetçisi dışında kimsenin odasına girmesine gerek olmadığından, bütün mesele her gün faytonla gezinti yapmasından ibaret olacaktı. Kız kardeşim uzun zamandır çektiği ödem yüzünden öldü."

"Ona adli tıp karar verecek."

"Doktoru, belirtilerin böyle bir sona işaret ettiğini söyleyecektir."

"Neyse, siz ne yaptınız?"

"Ceset orada kalamazdı. İlk gece Norlett ve ben, cesedi artık hiç kullanmadığımız eski kuyu evine götürdük. Ancak kız kardeşimin spaniyel köpeği peşimizi bırakmayıp aralıksız olarak kapıda havlayınca, ceset için daha güvenli bir yer bulmamız gerektiğini düşündüm. Spaniyelden kurtuldum ve cesedi şapelin mahzenine taşıdık. Herhangi bir ahlaksızlık yapılmadı, ölüye karşı saygısızlık ettiğimi de düşünmüyorum."

"Bence yaptıklarınız mazur görülecek davranışlar değil, Sir Robert," dedi Holmes.

Boronet sabırsızca kafasını salladı. "Vaaz vermesi kolay," dedi. "Benim yerimde olsaydınız belki öyle düşünmezdiniz. Bir insan son dakikada tüm umut ve planlarının yıkıldığını görüp de bir şey yapmadan oturamaz. Geçici olarak onu kocasının atalarından birine ayrılmış bir tabuta koymanın çok yakışıksız olmayacağını düşündük. Böyle bir tabut bulup içindeki iskeletleri çıkardık ve cesedi oraya koyduk. Çıkardığımız kalıntılara gelirsek, elbette onları mahzende öylece bırakamazdık. Norlett ve ben kalıntıları oradan buraya taşıdık ve Norlett akşam olunca onları ana fırına attı. İşte öyküm böyle, Bay Holmes. Gerçi tüm bunları nasıl bana anlattırabildiniz onu da tam anlamış değilim ya."

Holmes bir süre düşüncelere dalmış bir halde oturdu.

"Öykünüzde bir pürüz var, Sir Robert," dedi sonunda. "Alacaklılar mülke el koysalar bile, yarıştan kazandığınız paraya, yani geleceğe dair umutlarınıza dokunamayacaklardı."

"At da mülkün bir parçası. Benim bahisleri onlar ne yapsın? Ayrıca büyük olasılıkla atı da bir daha koşturmayacaklardı. Benim ana alacaklım, aynı zamanda da en azılı düşmanım, bir kez kendisini Newmarket Fundalığında kırbaçlamak durumunda kaldığım, Sam Brewer adlı adi herifin biri. Bu adamın beni kurtarmaya çalışacağını mı düşünüyorsunuz?"

"Anlıyorum, Sir Robert," dedi Holmes ayağa kalkarken. "Elbette bu olayın polise intikal etmesi gerekiyor. Benim görevim olguları açığa çıkarmaktı ve meseleyi burada bırakıyorum. Yaptıklarınızın ahlaka, terbiyeye uygun olup olmadığı konusunda fikir beyan etmek bana düşmez. Neredeyse geceyarısı oldu, Watson, sanırım artık mütevazı dairemize dönebiliriz."

Bu olayın, Sir Robert'ın hak ettiğinden daha iyi bir şekilde sonuçlandığı artık kamuoyunca da biliniyor. Shoscombe Prensi Derbide birinci oldu ve sportmen sahibi de oynadığı bahislerden seksen bin pound kazandı. Alacaklıları yarış bitimine dek beklediler ve ardından son kuruşlarına kadar paralarını aldılar; tüm bunlardan sonra bile, Sir Robert'a toplumda iyi bir statü edinebileceği kadar para kaldı. Polis de savcı da, meseleye hoşgörülü bir bakış açısıyla yaklaştı. Leydinin vefatının kaydını geciktirdiği için aldığı hafif bir kınamayı saymazsak, artık çalkantılı kısmını geride bırakmış ve onurlu bir yaşlılıkla sona ermeyi vaat eden hayatının bu arbedesini yara almadan atlatmış oldu.

Emekli Boya Üreticisi Macerası

Sherlock Holmes o sabah üzüntülü ve düşünceli bir haldeydi. Uyanık ve becerikli yapısında böyle dönemler olurdu.

"Onu gördünmü?" diye sordu.

"Az önce çıkan ihtiyarı mı diyorsun?"

"Kesinlikle."

"Evet, kapıda karşılaştım onunla."

"Sende nasıl bir izlenim bıraktı?"

"Acınası, bitik, çökmüş bir tip."

"Aynen, Watson. Acınası ve bitik. Ama hayat da acınası ve bitik değil mi? O adam bu hayatın ufak bir yansıması değil mi? Elimizi uzatıyor ve alıyoruz, peki sonunda elimizde ne kalıyor? Bir gölge. Ya da bir gölgeden de beteri: Zavallılık."

"Müşterilerinden biri mi?"

"Sanırım öyle diyebiliriz. Onu buraya Scotland Yard göndermiş. Doktorların şifa bulmayan hastaları bazen sahte şifacılara göndermesi gibi. Doktorların artık adam için yapacak bir şeyi kalmıyor, adam da daha kötü bir duruma düşemeyeceğine göre..."

"Meselesi neymiş?"

Holmes, hafif kirlenmiş bir kartvizit aldı masadan. "Josiah Amberley. Sanat malzemeleri üreten Brickfall ve Amberley

firmasının küçük ortağı olduğunu söyledi. Boya kutularının üzerinde bu isimleri görebilirsin. Ufak bir servet biriktirmiş, altmış bir yaşında işten ayrılmış, Lewisham'da bir ev almış ve sıkıcı emekli hayatına başlamış. Geleceği garantide olan biri gibi gözüküyor, değil mi?"

"Evet, öyle."

Holmes, bir zarfın arkasına çiziktirdiği notlarına göz gezdirdi.

"1896'da emekli olmuş, Watson. 1897'de kendisinden yirmi yaş genç bir hanımla evlenmiş, eğer fotoğraf gerçekten o kadına aitse hoş da bir kadınmış. İyi bir emekli maaşı, bir eş ve bol bol zaman... Adamın geleceği artık böyle geçecek gibi gözüküyormuş. Gel gör ki, iki sene içinde gördüğün gibi bitik, sefil, sürünen birine dönüşmüş."

"Ne olmuş peki?"

"Bilindik hikâye, Watson. Sinsi bir arkadaş ve hain bir eş. Anlaşılan o ki Bayan Amberley'in hayatta bir tek hobisi varmış: Satranç. Onlardan çok uzakta olmayan bir yerde satranç seven genç bir doktor yaşıyormuş. Adını Doktor Ray Ernest diye not almışım. Ernest sık sık onların eve uğrar olmuş ve bunun doğal sonucu olarak kadınla aralarında bir yakınlık başlamış; malum, iç dünyasını bilmiyoruz ama talihsiz müşterimizin dış görünüşünde bazı kusurlar olduğunu sen de kabul edersin. Geçen hafta Bayan Amberley ve genç doktor beraberce kaçmışlar ve nereye gittikleri bilinmiyor. Daha da fenası, kadın giderken Bay Amberley'in hayatı boyunca biriktirdiği paranın büyük bölümünü içinde bulunduran nakit kutusunu da kendi eşyaları arasına katmış. Kadını bulabilir miyiz? Parasını kurtarabilir miyiz? Bunlar gibi Josiah Amberley için hayati, bizim içinse sıradan sorunlar..."

"Ne yapacaksın?"

"Esas soru, sevgili Watson, senin ne yapacağın? Benim yerime geçebilir misin? Biliyorsun ki şu sıralar, yakında sonuca bağlamayı umduğum, Mısırlı Piskoposların vakasıyla

meşgulüm. Gerçekten Lewisham'a gidecek vaktim yok ama bilirsin, yerinde yapılan gözlemin değeri yüksektir. İhtiyar adam da oraya gitmem konusunda epey ısrar etti ama durumumu ona açıkladım ve bir temsilcimle görüşmeye razı oldu."

"Tabii ki," diye yanıtladım. "Çok yararım dokunacağını sanmıyorum ama elimden geleni yaparım." Ve böylece bir yaz günü, içine girdiğim konunun bir hafta içinde bütün İngiltere'nin konuştuğu bir mesele olacağının hayaliyle, Lewisham'a doğru ilerlemekteydim.

Baker Caddesi'ne dönüp başımdan geçenleri anlatmaya başladığımda epey geç olmuştu. Holmes, zayıf bacaklarını ileri uzatmış, koltuğuna gömülmüş bir haldeydi; piposundan, sert tütününün yavaşça yükselen kıvrık dumanları yayılıyordu. Göz kapakları öylesine inikti ki öykümü anlatırken duraksadığımda ya da ilginç bir şey söylediğimde gözlerini yarım açıp parlak ve sorgulayan bakışlarını bana dikmese, onu uykuya dalmış sanacaktım.

"Bay Josiah Amberley evine 'barınak' adını vermiş," dedim. "İlgini çekecek nitelikte, Holmes. Pinti bir aristokratın ayaktakımı arasında yaşaması gibi. O bölgeyi bilirsin, tekdüze tuğla evler, yıkık dökük yollar... Tüm bunların tam ortasında, eski günlerin kültür ve konforunu çağrıştıran eski bir ev, güneşten boyası solmuş, yer yer liken benekleri oluşmuş, üst kısmı yosunla kaplı yüksek çit duvarıyla..."

"Edebiyatı kes, Watson," dedi Holmes sertçe. "Anladık, yüksek, tuğla çit var."

"Evet. Sokakta sigara tüttüren birine sormadan önce de 'barınak'ın neresi olduğunu tahmin etmiştim zaten. Bu adamdan söz etmemin bir nedeni var. Uzun boylu, esmer, kalın bıyıklı, asker kılıklı bir tipti. Sorduğum soruyu başıyla onaylayarak yanıtladı ve bana sorgulayan, meraklı bir bakış attı.

Dış kapıdan yeni girmiştim ki, fayton yolundan Bay Amberley'in bana doğru geldiğini gördüm. Bu sabah onu

yalnız bir anlığına görmüştüm ve tuhaf bir tip olduğunu biliyordum ama açık havada tekrar gördüğümde bana daha da olağandışı gözüktü."

"Ben adamı gözlemledim ama elbette izlenimlerini duymak isterim," dedi Holmes.

"Gerçekten de üzüntüden boynu bükülmüş biri gibi geldi bana. Sırtı, sanki ağır bir yük taşıyormuşçasına eğikti. Ama ilk başta düşündüğüm kadar güçsüz biri değil, zira omuz ve göğsü bir deve yaraşır irilikte ama bu yapı, bükük bacaklarla güçlü görünümünü kaybediyor."

"Ayrıca sol ayağı burkulmuş, sağ ayağıysa sorunsuz."

"Bunu görmemiştim."

"Elbette görmemiştin. Bacağı da yapay bir bacaktı. Neyse, sen devam et."

"Hasır şapkasının önünden kıvrılarak çıkan kır saçları ve derin çizgili, hırslı, ateşli yüzü dikkat çekiciydi."

"Çok güzel, Watson. Ne söyledi sana?"

"Dert yanmaya başladı. Yolda beraberce ilerlerken etrafı iyice inceledim. Hayatımda bu kadar bakımsız bir yer görmemiştim. Bahçenin her tarafını ot bürümüştü, bu boşvermişlik sonucunda bitkiler, herhangi bir bahçıvanın etkisinden azade, kendi doğaları doğrultusunda büyümüşlerdi. Aklı başında hangi kadın böyle bir düzensizliğe tahammül eder? Ev de çok dağınıktı ama koridorun ortasındaki yeşil boya kutusu ve adamın sol elindeki kalın fırçadan, zavallı adamın ahşabı boyamakla uğraştığı, ortalığa çeki düzen vermeye çalıştığı anlaşılıyordu.

Beni pasaklı oturma odasına götürdü ve uzunca bir konuşma yaptık. Elbette bizzat senin gelmemene bozulmuştu. 'Zaten,' dedi, 'benim gibi sıradan birinin, özellikle yüklü miktardaki parasal kaybımdan sonra, Bay Sherlock Holmes gibi ünlü bir kişinin dikkatini çekeceğine pek ihtimal vermiyordum.'

Bunun parasal nedenlerden kaynaklanmadığına ikna ettim onu. 'Ah, elbette, onun için işin ilginçliği önemlidir,' dedi. 'Ama bu olayda da ilginç noktalar bulabilirdi. Doktor Watson, insan doğasından daha nankör bir şey var mıdır dünyada? Eşimin hangi isteğini geri çevirmiştim? Bir kadını şımartmanın sonu var mıdır? Peki ya o genç adama ne demeli? Oğlum olacak yaşta. Evimde onu harika bir şekilde ağırlamıştım. Bana yaptığına bak! Ah Doktor Watson, korkunç bir dünyada yaşıyoruz!'

Bir saat kadar bu şekilde devam etti. Önceden herhangi bir entrikadan şüphelenmemiş. Sabah gelip akşam altıda giden bir kadını saymazsak, evde tek başlarına yaşıyorlarmış. İhtiyar Amberley, eşinin kaçtığı akşam karısı memnun olsun diye, Haymarket Tiyatrosu'nun balkonundan iki bilet almış. Karısı son dakikada başının ağrıdığını söyleyerek gelmemiş, adam da tiyatroya tek başına gitmiş. Söyledikleri doğru olsa gerek, zira karısı için aldığı, kullanılmamış bileti bana gösterdi."

"İlginç, çok ilginç," dedi Holmes, konuya ilgisi artar gibiydi. "Lütfen devam et, Watson. Öykün çok ilgi çekici. Bileti inceledin mi? Bilet numarasını not aldın mı?"

"Evet, aldım," dedim biraz gururlanarak. "İşe bak ki, benim okul numaram olan otuz birdi ve hemen aklımda kaldı."

"Harika, Watson! Öyleyse onun oturduğu yerin numarası ya otuz ya da otuz iki olmalı."

"Tabii ki," dedim, biraz da şaşırarak. "B sırasındaymış."

"Bunları öğrendiğin çok iyi oldu. Başka neler söyledi?"

"Kasa odasına geçtik, orayı öyle adlandırıyordu. Geçtiğimiz oda, gerçekten de demir kapısıyla bankadaki bir kasa odasını andırıyordu; söylediğine göre o kapıyı hiçbir hırsız açamazmış. Ancak eşinde kopya bir anahtar varmış ve genç sevgilisiyle birlikte yedi bin poundluk nakit ve senet kaçırmışlar."

"Senetler mi? Onları nasıl elden çıkaracaklar ki?"

"Kaybolan senetlerin listesini polise vermiş, onları elden çıkaramayacaklarını umuyor. Geceyarısına doğru tiyatrodan döndüğünde kapı ve pencereler açık, ev darmadağın haldeymiş, kaçaklar da ortada yokmuş. Herhangi bir mektup ya da not yokmuş, kaçaklardan bir daha haber alamamış. Hemen polise haber vermiş."

Holmes birkaç dakika derin derin düşündü.

"Boya yapıyor demiştin. Nereyi boyuyordu?"

"Koridoru. Sözünü ettiğim odanın kapısı ve ahşabının boyasını bitirmişti."

"Böyle bir durumda yapılacak iş mi sence?"

"Bunun hakkında, 'İnsan, yüreğini daraltan böyle bir durumda bir şeyle meşgul olmalı,' demişti. Biraz acayip bir durum tabii ama kendisi de acayip biri zaten. Benim yanımda, büyük bir öfke ve şiddetle karısının fotoğraflarından birini yırttı. 'Onun belalı suratını bir daha görmek istemiyorum!' diye haykırdı."

"Başka bir şey var mı, Watson?"

"Evet, epey dikkat çekici bir şey daha oldu. Geri dönerken, Blackheath İstasyonu'nda, yandaki kompartımana giren bir adam görmüştüm. Bilirsin Holmes, göz hafızam iyidir. Şüphem yok ki, caddede adres sorduğum uzun boylu, esmer adam o kişiydi. Adamı bir kez de Londra Köprüsü'nde gördüm ama sonra kalabalıkta gözden kaybettim. Beni takip ettiğinden eminim."

"Kesinlikle! Kesinlikle!" dedi Holmes. "Uzun boylu, kalın bıyıklı biri ve gri güneş gözlükleri var demiştin değil mi?"

"Holmes, sana inanamıyorum. Gözlükleri söylememiştim ama evet, gri güneş gözlükleri vardı."

"Mason armalı kravat iğnesi de var mıydı?"

"Holmes!"

"Gayet basit, sevgili Watson. Ama daha pratik konulara geçelim. İlgilenmemi gerektirmeyecek kadar basit görünen bu

vaka, itiraf edeyim ki hızla farklı bir hal aldı. Görüşmen sırasında önem taşıyan her şeyi kaçırdığın bir gerçek ama kendini sana zorla gösteren olgular bile konunun ciddiyetini ortaya koyuyor."

"Neyi kaçırmışım?"

"Alınma, sevgili dostum. Şahsına özgü bir şey söylemediğimi biliyorsun. Kimse senden daha iyisini yapamaz, bu kadar iyi bir iş çıkaramazdı. Ama bazı önemli noktaları gözden kaçırdığın da bir gerçek. Bay Amberley ve eşi hakkında komşular ne düşünüyorlarmış? Bu elbette önemli bir nokta. Doktor Ernest kimmiş? Gerçekten baştan çıkarıcı bir havası var mıymış? Watson, sende böyle olumlu yönler olduktan sonra her hanım sana yardımcı olmaktan memnun olur. Postanedeki kıza ya da manavın eşine sorabilirdin. Taşradaki herhangi bir kızın kulağına nazikçe bir şeyler fısıldasan, eminim karşılığında elle tutulur bilgi alabilirsin. Bu konudaki yeteneğini her zaman sergilemişsindir."

"Hâlâ gidip bunları soracak vakit var."

"Soruldu zaten. Telefon ve Scotland Yard sayesinde bu odadan çıkmadan temel bilgileri edinebiliyorum. Aslına bakarsan, benim öğrendiklerim de adamın hikâyesini doğrular nitelikte. Bölgede, cimri, huysuz ve titiz bir koca olarak isim yapmış. Kasa odasında yüklü miktarda para sakladığı kesin. Bekâr Doktor Ernest'in Bayan Amberley'le satranç oynadığı da kesin, büyük olasılıkla kadınla yakınlaşmaya da çalışmıştır. Her şey gün gibi açık gözüküyor; söyleyecek başka söze gerek yok gibi, Ancak... Ancak!"

"Mesele nedir?"

"Belki hayal gücümü fazla çalıştırıyorum. Neyse, burada bırakalım, Watson. Bu yorucu iş gününü müzikle şenlendirelim. Bu akşam Albert Hall'da sahneye Carina çıkıyor, hazırlanmaya, akşam yemeğine çıkmaya, güzel vakit geçirmeye hâlâ zamanımız var."

Sabah erkenden kalkmıştım ama masadaki tost kırıntıları ve yumurta kabukları dostumun benden de önce kalktığını gösteriyordu. Masanın üstünde karalanmış bir not buldum.

Sevgili Watson,

Bay Josiah Amberley ile görüşmem gereken bir iki nokta var. Bunu yaptıktan sonra büyük olasılıkla davayı çözdük sayılır. Saat üç civarı hazır ol lütfen, yardımın gerekebilir.

S. H.

Gün boyunca Holmes'u görmedim, söz konusu saat gelip de eve döndüğündeyse ciddi, düşünceli ve soğuktu.

"Amberley buraya geldi mi?"

"Hayır."

"Ah! Gelmesini umuyordum."

Umutları boşa çıkmadı, ihtiyar adam çok geçmeden huysuz yüzünde endişeli ve şaşkın bir ifadeyle çıkageldi.

"Bir telgraf aldım, Bay Holmes ama hiçbir anlam veremedim," dedi. Telgrafı uzattı, Holmes da yüksek sesle okudu:

Hiç vakit kaybetmeden gelin. Kaybınızla ilgili bilgi verebilirim.

Elman. Papaz Lojmanı.

"Saat ikiyi on geçe, Little Purlington'dan gönderilmiş," dedi Holmes. "Little Purlington Essex'te, yanılmıyorsam Frinton'dan çok uzakta değil. Eminim hemen gideceksiniz. Papazlıktan gönderildiğine göre gönderen aklı başında biri olsa gerek. Adres defterim neredeydi? Ah, işte buldum: 'J. L. Elman, M.A., Little Purlington'da, Mossmoor'da yaşıyor.' Tren saatlerine bir bakıver, Watson."

"Bir tanesi saat beşi yirmi geçe Liverpool Caddesi'nden kalkıyor."

"Harika, sen de beyefendiyle gitsen iyi olur, Watson. Yardımına ya da tavsiyene ihtiyacı olabilir. Belli ki bu işte bir yerlere varacağız."

Ama müşterimizin pek acelesi yok gibiydi.

"Bu son derece saçma, Bay Holmes," dedi. "Bu adam ne olduğunu nereden bilebilir ki? Tam bir zaman ve para kaybı."

"Bir şeyler bilmese size telgraf çekmezdi herhalde. Geleceğinizi bildiren bir telgraf yollayın kendisine."

"Gitmeyi düşünmüyorum."

Holmes sert bir tavır takındı.

"Böylesi bir ipucunun ardından gitmemeniz, benim gözümde de polisin gözünde de olumsuz değerlendirilecektir, Bay Amberley. Soruşturma hakkında samimi davranmadığınızı düşüneceğiz."

Bu sözler, müşterimizi dehşete düşürmüş gibiydi.

"Olayı böyle algılayacaksanız giderim elbette," dedi. "Bu adamın konu hakkında bilgi sahibi olması abes gözüküyor ama eğer konuya bakışınız..."

Holmes, "Evet, bakışımız," dedi imalı bir şekilde ve ardından yola çıktık. Daireden çıkmadan önce Holmes beni yanına çekip ne yapmam gerektiğini söylemişti, belli ki meseleyi önemsiyordu: "Ne yaparsan yap, adamı oraya götür. Kaçarsa ya da geri dönerse, en yakındaki postaneye gidip bana *'sürgülendi'* diye tek kelimelik bir telgraf çek. Ben mutlaka telgrafı alacak durumda olacağım."

Little Purlington'a gidiş kolay değildi çünkü hat değiştirmek gerekiyordu. Hatırladığım kadarıyla yolculuğum güzel geçmemişti, hava sıcaktı, tren yavaştı, yol arkadaşım sessiz ve asık suratlıydı. Yolculuğumuzun işe yaramayacağına dair birkaç dokundurma dışında ağzını açmamıştı. Ufak istasyona vardık ve iki mil kadar daha yol gittikten sonra lojmana vardık. Uzun boylu, ciddi, havalı bir papaz bizi çalışma odasına aldı. Telgrafı önüne koyduk.

"Evet baylar," dedi. "Size nasıl yardımcı olabilirim?"

"Telgrafınız üzerine geldik," dedim kendisine.

"Telgraf mı? Telgraf falan göndermedim ben."

"Bay Josiah Amberley'e eşi ve serveti ile ilgili gönderdiğiniz telgraftan söz ediyorum."

Öfkeyle, "Eğer şaka yapıyorsanız, çok eğlenceli değil," dedi papaz. "Sözünü ettiğiniz beyefendinin adını bile duymadım, kimseye de telgraf falan göndermedim."

Bay Amberley ve ben şaşkınlıkla birbirimize bakındık.

"Belki bir hata olmuştur," dedim. "Belki başka bir lojman daha vardır. İşte telgraf; 'Elman' imzalı ve lojmandan gönderilmiş."

"Yalnız bir lojman var, yalnız bir papaz var ve bu telgraf rezil bir sahtekârlığın ürünü, meselenin polis tarafından araştırılması lazım. Şu anda, bu konuşmayı uzatmamız için bir neden göremiyorum."

Böylece Bay Amberley ve ben kendimizi yol kenarında bulduk, burası belki de İngiltere'nin en ilkel köyüydü. Postaneye gittik ama kapanmıştı. Küçük tren istasyonunda telefon vardı, Holmes'a ulaşıp yolculuğumuzun sonucunu kendisine anlattığımda o da bizim şaşkınlığımızı paylaştı.

"Ne kadar ilginç!" dedi uzaktaki ses. "Gerçekten şaşılası bir durum. Korkarım sevgili Watson, bu akşam dönüş treni yok. İstemeden sizleri bir taşra hanının dehşetine bırakmış olacağım. Ancak oranın doğası güzeldir, ayrıca yanında Josiah Amberley de var; bu ikisiyle kuracağın yakın diyalog sayesinde yalnızlık çekmezsin." Telefondan ayrılırken duygusuz kıkırdayışını duyabilmiştim.

Çok geçmeden, yolculuk arkadaşının "pinti" sıfatıyla anılmasının çok yersiz olmadığı anlaşıldı. Önceden, yolculuk masrafından yakınıp üçüncü sınıf bilet almamız konusunda ısrar etmişti, şimdi de otel faturası hakkında yaygara yapıyordu. Ertesi sabah nihayet Londra'ya vardığımızda hangimizin daha kötü durumda olduğunu söylemek zordu.

"Benimle beraber Baker Caddesi'nde inseniz iyi olur," dedim. "Bay Holmes'un bazı yeni talimatları olabilir."

"Yeni talimatlar da öncekiler gibiyse pek işimize yaramaz," dedi, kaşlarını kötücül bir şekilde çatarak. Ama yine de söylediğimi yaptı. Hangi saatte orada olacağımıza dair Holmes'a bir telgraf çekmiştim ama daireye girdiğimizde Lewisham'da olduğuna ve bizi orada beklediğine dair bir not bulduk. Buna şaşırmıştık ama müşterimizin oturma odasına girdiğimizde ve Holmes'un yalnız olmadığını görünce daha da şaşırdık. Hemen yanında, kravat iğnesindeki büyük Mason arması parlayan, gri gözlüklü, sert görünüşlü, duygusuz, esmer biri oturuyordu.

"Bu kişi, dostum Bay Barker," dedi Holmes. "Kendisi de sizin meselenizle ilgileniyormuş, Bay Josiah Amberley, ikimiz birbirimizden bağımsız çalışıyorduk. Ama ikimizin de size soracağı soru aynı!"

Bay Amberley koltuğa çöktü, bir tehlike sezmişti. Bunu heyecanla bakan gözlerinden ve titreyen yüz hatlarından anlamıştım.

"Soru nedir, Bay Holmes?" dedi.

"Yalnızca şu: Cesetleri ne yaptınız?"

Adam kısık bir çığlık atarak ayağa fırladı. Kemikli ellerini kaldırmış, adeta havayı tırmalıyordu. Ağzı açıktı ve bir anlığına, avcı bir kuş gibi görünmüştü. Ardından Josiah Amberley'in gerçek yüzünü gördük: Ruhu da bedeni gibi kalıpsız bir şeytandı. Tekrar koltuğuna çöktüğünde sanki öksürükten boğuluyormuşçasına elleriyle ağzını kapattı. Holmes adamın boynuna atıldı ve yüzünü yere eğdirdi. Zorlukla nefes alan ağzından ufak, beyaz bir tanecik düştü yere.

"Kaçmak yok, Josiah Amberley. Her şeyin bir hesabı, kanunu var. Öyle değil mi, Barker?"

"Arabam dışarıda bekliyor," dedi, o ana kadar sessiz kalmış arkadaşımız.

"Karakoldan yalnız birkaç metre uzaklıktayız, birlikte gidelim. Sen burada kalabilirsin, Watson. Ben yarım saat içinde dönerim."

İhtiyar boya üreticisinin koca bedeni bir kaplan gücündeydi ama kaba güçten anlayan iki profesyonelin eline düştüğünden dermansız kalmıştı. İte kaka adamı dışarıda bekleyen arabaya bindirdiler ve ben de bu uğursuz evde, yalnız başıma nöbete kalmış oldum. Holmes, söylediğinden de kısa süre içinde, yanında zeki, genç bir polis müfettişiyle geri döndü.

"Resmi işlemlerle ilgilenmesi için Barker'ı orada bıraktım," dedi Holmes. "Barker'la tanışmadın, Watson. Kendisi Surrey yakasındaki en azılı rakibimdir. Sen uzun boylu, esmer birinden söz ettiğinde meseleyi anlamak benim için zor olmadı. Çözdüğü birkaç vaka var, değil mi Müfettiş?"

"Birkaç defa işimize karıştığı doğru," diye yanıtladı Müfettiş, soğuk bir tavırla.

"Şüphesiz onun yöntemleri de benimkiler gibi sıradışı. Ama bilirsiniz, sıradışı kişiler de yararlıdır bazen. Örneğin, söyleyeceği her şeyin aleyhine delil oluşturabileceğini şüpheliye bildirmek konusunda kuralları takip etseydik, alçak adam o itiraf niteliğindeki davranışını sergilemeyecekti."

"Belki sergilemeyecekti. Ama iki yöntemin de varacağı sonuç aynı olacaktı, Bay Holmes. Bizim vaka hakkında araştırma yapmadığımızı düşünmeyin, elbette biz de adamı yakalayacaktık. Bizim kullanamayacağımız yöntemleri kullanıp bize ait övgüyü çalmanız sonucu biraz bozuluyoruz, eminim anlarsınız."

"Herhangi bir hırsızlık söz konusu değil, MacKinnon. Sizi temin ederim ki, bu andan sonra ön planda olmayacağım. Barker'a gelirsek, kendisi benim söylediklerim dışında bir şey yapmış değil zaten."

Müfettiş biraz rahatlamış görünüyordu.

"Büyük nezaket, Bay Holmes. Sizin açınızdan övgü ya da yergi büyük bir mesele değil ama gazeteciler soru sormaya başlayınca bizim için iş biraz farklılaşıyor."

"Elbette, soru soracaklarına göre, cevapları hazır etmek lazım. Örneğin, zeki ve girişimci bir muhabir size, bu kişiden şüphelenmenize ve sonunda olgulara ulaşmanıza neden olan ipuçlarının neler olduğunu sorsa nasıl bir yanıt verirsiniz?"

Müfettişin kafası karışmış gibiydi.

"Pek bir kanıta sahip değiliz bence, Bay Holmes. Siz, tutuklunun üç tanık karşısında intihara kalkışması olayını, karısını ve karısının sevgilisini öldürmesinin itirafı olarak algıladınız. Bu olayın dışında ne gibi bir kanıta sahipsiniz?"

"Evi arama iznini ayarladınız mı?"

"Üç polis memuru birazdan burada olurlar."

"Öyleyse yakında kanıtları gayet açık bir biçimde göreceksiniz. Cesetler çok uzakta değildir. Bodrum ve bahçeden başlayın. Bilindik bölgeleri aramak çok uzun sürmez. Bu ev, su borusunun icadından daha eski. Yakında bir yerlerde kullanılmayan bir kuyu olmalı. Şansınızı bir de orada deneyin."

"Ama olayı nasıl çözdünüz? Cinayetler nasıl işlendi?"

"Önce nasıl yapıldığını göstereyim, sonra borçlu olduğum açıklamayı yapayım, aslında bu açıklamayı sizden çok, uzun süredir burada eziyet çeken ve yardımları benim için paha biçilmez dostuma borçluyum. Ama önce, size bu adamın zihni hakkında bilgi vermek istiyorum. Oldukça ilginç bir düşünce yapısı var, hatta o kadar ilginç ki, adam büyük olasılıkla darağacına değil Broadmoor'a(*) gidecek. Kafası modern bir İngilizinkinden çok bir ortaçağ İtalyanınkine benziyor. O kadar sefil bir cimri ve pintilikleriyle karısını öylesine bunaltmış ki, kadın herhangi bir çapkına yem olmaya hazır hale gelmiş zaten. Tam bu sırada satranç oyuncusu bir doktor ortaya çıkıyor. Amberley satrançta epeyce iyi ki bu da entrikacı bir kafaya işaret, Watson. Tüm pintiler gibi o da çok kıskanç biri ve kıskançlığı bir saplantı haline dönüşmüş. Haklı olarak ya da olmayarak, bir entrikadan şüphelenmiş. İntikam

(*) Berkshire'daki yüksek güvenlikli bir akıl hastanesi. (ç.n.)

almaya karar vermiş ve planını şeytani bir kurnazlıkla yapmış. Buradan gelin!"

Holmes, koridorda önümüzde yürürken sanki evde yaşayan biriymişçesine kesin adımlarla ilerliyordu, kasa odasının kapısının önüne gelince durdu.

"Öf! Ne kadar fena bir boya kokusu!" diye haykırdı Müfettiş.

"İlk ipucumuz buydu," dedi Holmes. "Bunun için Doktor Watson'a teşekkür edebilirsin, gerçi kendisi bundan herhangi bir çıkarımda bulunmadı ama benim için bir başlangıç noktası oluşturdu. Böyle bir zamanda neden adam evini bu derece güçlü kokularla doldursun? Belli ki bir başka kokuyu örtmek amacıyla: Varlığı şüphe uyandırabilecek bir kokuyu. Ardından, hava akımı olmayan, demir kapılı böyle bir odayı düşündüm. Bu iki olguyu yan yana koyduğumuzda nereye ulaşabiliriz? Bunu ancak bizzat kendim evi incelersem görebilecektim. Konunun ciddi olduğunun farkındaydım çünkü Haymarket Tiyatrosu'ndaki gişe listesini incelediğimde ki bunu da yine Doktor Watson'un keskin gözlerine borçluyuz, söz konusu gece, balkon katındaki B sırasının otuzuncu koltuğunun da otuz ikinci koltuğunun da boş kaldığını tespit ettim. Demek ki Amberley o gece tiyatroda değildi, böylece foyası meydana çıkmış oldu. Eşi için ayrılan koltuk numarasını zeki dostumun fark etmesine izin vermekle büyük bir hata yaptı. Şimdiki soruysa evi nasıl inceleyeceğimdi. Bir adamımı aklıma gelebilecek en ücra köye yolladım ve Bay Amberley'i geri dönemeyeceği bir saatte oraya gönderdim. Herhangi bir terslik olmasın diye Doktor Watson adama eşlik etti. Papazın adını telefon rehberinden buldum. Her şeyi açıkça anlatabiliyor muyum?"

"Çok ustaca düşünmüşsünüz," dedi komiser, saygılı bir ses tonuyla.

"Rahatsız edilmeyeceğimi bilerek, korkusuzca eve girdim. Hırsızlık, benim için hep bir diğer meslek seçeneği

olmuştur; seçseydim, şüphesiz mesleğimde iyi bir noktaya gelirdim. Şu bulduğuma bir bakın: Pervaz boyunca uzanan gaz borusunu görüyorsunuz. Güzel. Duvar boyunca yükseliyor, şu köşede de bir vana var. Boru kasa odasına kadar uzanıyor ve tavandaki süslemeler arasındaki alçı bir gülde son buluyor. Ucu çok açık. İstendiği an, dışarıdaki vananın çevrilmesiyle oda gazla doldurulabilir. Vana açık ve kapı da kapalıysa, o odada herhangi birinin iki dakikadan fazla bilinçli kalabileceğini düşünmüyorum. Nasıl şeytani bir tuzakla onları kasa odasına çekti bilmiyorum ama bir kez içeri kilitlendikten sonra artık adamın merhametine kalmışlardı."

Müfettiş boruyu dikkatle inceledi. "Memurlarımızdan biri gaz kokusundan söz etmişti," dedi. "Ama o zaman kapı ve pencereler açıktı ve boya işine başlanmıştı. Söylediğine göre boyaya bir önceki gün başlamıştı. Peki, sonra ne oldu Bay Holmes?"

"Ardından, beklemediğim bir olay oldu. Şafak sökerken kiler penceresinden çıkıyordum ki biri yakamdan tuttu. Bana, 'Seni adi, ne yapıyorsun burada bakalım?' dendiğini işittim. Kafamı çevirdiğimde renkli gözlüklerini takmış, dost ve rakibim Bay Barker'ı gördüm. İlginç bir karşılaşmaydı, ikimizin de yüzünü güldürdü. Anlaşılan o ki meseleyi araştırsın diye Doktor Ernest'in ailesi tarafından işe alınmıştı ve o da benim gibi bir entrika döndüğünü fark etmişti. Birkaç gündür evi gözlemekteydi, Doktor Watson'u da eve çağrılmış şüpheli biri sanmıştı. Watson'u tutuklayamazdı elbette ama adamın birinin kiler penceresinden çıktığını görünce doğal olarak dayanamadı. Kendisine durumu anlattım, vakayı araştırmaya birlikte devam ettik."

"Neden onunla devam ettiniz de bizimle etmediniz?"

"Çünkü harika sonuç aldığım bir deneyi uygulamayı düşünüyordum. Korkarım siz o kadar ileri gitmezdiniz."

Müfettiş gülümsedi.

"Eh, belki gitmezdik. Anladığım kadarıyla Bay Holmes, davadan çekiliyor ve sonuçlardan bizi sorumlu bırakıyorsunuz."

"Kesinlikle. Her zamanki âdetim de budur zaten."

"Öyleyse Polis Kuvvetleri adına size teşekkür ederim. Sizin açıklamanızla açık bir dava haline geldi, cesetler konusunda da fazla zorluk çıkacağını sanmıyorum."

"Size ufak, acıklı bir kanıt göstereceğim," dedi Holmes. "Bunu bizzat Amberley'in bile fark etmediğinden eminim. Eğer kendinizi diğer kişinin yerine koyup o durumda ne yapacağınızı düşünürseniz, Müfettiş, her zaman sonuç alırsınız. Biraz hayal gücü gerektirir ama işe yarar. Şimdi, diyelim ki bu odaya kapatıldınız, yalnız iki dakika daha yaşayabilirsiniz ve o sırada büyük olasılıkla kapının diğer tarafında size gülmekte olan uğursuz adamdan intikam almak istiyorsunuz. Ne yapardınız?"

"Bir not yazardım."

"Aynen. Nasıl öldüğünüzü insanlara haber vermek isterdiniz. Kâğıda yazmak işe yaramazdı çünkü görülürdü. Duvara yazsanız biri yaslanabilirdi. Şimdi, şuraya bakın! Süpürgeliğin biraz üst kısmına mor birkalemle, '*Biz...*' yazılmış; hepsi bu kadar."

"Ne çıkartıyorsunuz bundan?"

"Zeminden yalnız bir adım yukarıda, zavallı adam bunu yazarken ölüyormuş. Bitirmeden de bilincini kaybetmiş."

"'Biz öldürüldük' diye yazacaktı."

"Ben öyle anlıyorum. Eğer cesedin yanında bir kurşunkalem bulursanız..."

"Arayacağız, bundan emin olabilirsiniz. Peki ya senetler? Belli ki herhangi bir hırsızlık olmamıştı ve sözünü ettiği senetler adama aitti. Onları onaylattık."

"Onları güvenli bir yere sakladığından emin olabilirsiniz. Şu kaçma meselesi tarih olduktan sonra aniden onları bulacak,

kaçak çiftin kendisine acıyıp ganimeti geri gönderdiğini ya da yolda düşürdüklerini söyleyecekti."

"Anlaşılan, her sorunun yanıtını bulmuşsunuz, Bay Holmes," dedi Müfettiş. "Bize gelmek zorundaydı elbette ama size neden başvurdu, onu anlayamadım."

"Tamamen gösteriş!" diye yanıtladı Holmes. "Kendinden o kadar emindi, kendisini o kadar zeki sanıyordu ki kimsenin kendisini alt edemeyeceğini sanıyordu. Kendisinden şüphelenen bir komşuya, 'Şu yaptıklarıma bak, yalnızca polise gitmekle kalmadım, Sherlock Holmes'a bile başvurdum,' diyebilecekti."

Müfettiş güldü.

"'Bile' sözünü affedelim, Bay Holmes," dedi. "Hatırlayabildiğim en ustaca çözülmüş iş bu."

İki gün sonra dostum önüme haftalık *Kuzey Surrey Habercisi*'ni fırlattı. *'Barınak Dehşeti'* ve *'Polisin Dâhiyane Soruşturması'* gibi göz alıcı başlıkların arasında olay tüm ayrıntılarıyla anlatılmıştı. Şu son paragrafsa çok tipikti. Şöyle diyordu:

> *Müfettiş MacKinnon'un zekice, boya kokusunun başka bir kokuyu, örneğin gaz kokusunu örtmek için kullanılabileceğini düşünmesi, buradan hareketle kasa odasının aslında ölüm odası olabileceğini çıkarması ve ardından yapılan araştırmada cesetlerin kullanılmayan bir köpek kulübesiyle girişi gizlenmiş bir kuyuda bulunması, profesyonel dedektiflerimizin zekâsının daimi bir örneği olarak suç tarihinde yerini alacaktır.*

"Eh, MacKinnon aslında iyi biridir," dedi Holmes bağışlayan bir gülümsemeyle. "Bunu da arşivine katabilirsin, Watson. Belki bir gün olayın gerçek yüzü anlatılır."

SHERLOCK HOLMES

BÜTÜN MACERALARI

Cem Yayınevi, ***Sherlock Holmes'un Bütün Maceraları***'nı hazırlarken, sadece özenli çeviriyle yetinmedi, yazarın sağlığında belirlediği düzene de sadık kaldı. Holmes'un maceraları önce dergilerde yayımlanmış, daha sonra kitap halinde toplanmıştır. Seçmeci bir tavırla öyküleri değişik kitaplarda bölük pörçük toplamak yerine, aslına sadık kalarak, ilk yayımlanış tarihi sırasıyla sunuyoruz.

Kızıl Takip (1887)
Dörtlerin İmzası (1890)
Sherlock Holmes'un Maceraları (1892)
Sherlock Holmes'un Anıları (1894)
Baskerville Köpeği (1902)
Sherlock Holmes'un Dönüşü (1905)
Korku Vadisi (1915)
Son Görev (1917)
Sherlock Holmes'un Dava Defteri (1927)

CEM YAYINEVİ DÜNYA KLASİKLERİ

9 KİTAP

Bu kitaptaki maceralar 1921 – 1927 arasında yayımlanmış, kitap olarak ilk baskısı ise 1927'de yapılmıştır. Kitap 12 öyküyü içermektedir. Sherlock Holmes'un son maceralarını öğrendiğimiz bu kitapta, ünlü dedektifimizi hâlâ formda buluruz. Gözlem yapma ve tümevarım yöntemini büyük bir ustalıkla kullanmakta, başkalarının çaresiz kaldığı olayları büyük bir ustalıkla çözmeyi sürdürmektedir.

İki gün sonra dostuma uğradığımda bana gururla, şömine rafındaki ufak, mavi şişeyi gösterdi. Elime aldığımda, kırmızı renkli "Zehirlidir" uyarısını gördüm. Kapağını açınca ortalığı hoş, bademi andıran bir koku sardı.

Sir Arthur Conan Doyle'un (1859 – 1930) adı, yarattığı kahraman, ünlü dedektif *Sherlock Holmes*'dan çok daha az tanınır. Doyle, *Holmes*'un maceralarını genellikle önce dergilerde yayımlamış, daha sonra kitap haline getirmiştir. *Holmes*'un maceraları özgün hallerinde dördü roman, beşi öykü formunda olmak üzere dokuz kitapta toplanmıştır. Cem Yayınevi, *Sherlock Holmes'un Bütün Maceraları* dizisinde, Doyle'un bu özgün yayımlanma düzenine sadık kalmıştır.

9 789754 069228

